

Jaarstukken 2021

Jaarverslag

Inhoudsopgave

Jaarverslag	3
Inhoudsopgave	5
Voorwoord	7
Inleiding	9
Programmaverantwoording	15
1. Veiligheid	17
2. Bereikbaarheid	21
3. Economie & Werkgelegenheid	31
4. Leefbaarheid & Voorzieningen	43
5. Sociaal Domein & Volksgezondheid	61
6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid	85
Wat heeft het gekost?	97
7. Burger & Bestuur	101
8. Bedrijfsvoering	107
Algemene Dekkingsmiddelen	113
Paragrafen	119
Lokale heffingen	121
Weerstandsvermogen & Risicomanagement	125
Onderhoud kapitaalgoederen	131
Financiering	139
Bedrijfsvoering	145
Verbonden partijen	155
Grondbeleid	175
Aardbevingen	179
Grote Projecten	183
Corona	199
Jaarrekening	205
Balans per 31 december 2021	206
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	208
Toelichting op de balans	214
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	230
Overzicht van Lasten en Baten	233
Overzicht van incidentele Lasten en Baten	234
Toelichting Lasten en Baten	237
Begrotingsrechtmatigheid	241
WNT-verantwoording	245

EMU-saldo	247
SISA.....	248
Verklaring onafhankelijke accountant.....	267
Bestemming resultaat en aanvullende voorstellen	268
Bijlagen	269
I Verklaring van afkortingen.....	270
II Overzicht taakvelden	274
III Beleidsindicatoren	276
IV Investeringskredieten	281

Voorwoord

Fusiegemeente Het Hogeland ging op 1 januari 2019 uit de startblokken met gezonde ambitie én met Groningse nuchterheid. Al snel bleek dat veel van de ambities plaats moesten maken voor de nuchtere constatering dat 'willen' en 'kunnen' twee afzonderlijke grootheden zijn. De financiën kwamen in toenemende mate onder druk te staan en de perspectieven waren niet best.

Dat noodzaakte tot maatregelen. Naast een relatief stevige belastingverhoging besloot de gemeenteraad in het voorjaar 2020 tot een pakket met maatregelen dat lucht zou moeten brengen. En dat vooral het weerstandsvermogen zou moeten verstevigen. Het Hogeland móet immers tegen een stootje kunnen.

De toen ingeslagen weg maakte het mogelijk een sluitende begroting 2021 op te stellen. Dit beeld wordt bevestigd in deze jaarstukken 2021. Met enkele forse incidentele meevallers is er zelfs een erg positief financieel resultaat te zien. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de reserves.

Daarnaast constateren we niet zonder tevredenheid dat Het Hogeland als organisatie steeds volwassener in de benen komt te staan. De periode van harmonisering van het beleid van de vier afzonderlijke gemeenten is nagenoeg afgerond. We kunnen ons in toenemende mate richten op eigen beleid; een typisch Hogelandster koers.

Die koers is er een die er op gericht is onze gemeente vitaal en robuust de toekomst in te leiden. En onze inwoners aan Het Hogeland te binden en ze perspectief te bieden.

Daaraan is ook het vorig jaar met voortvarendheid en met enthousiasme gewerkt, ondanks de beperkingen die de Coronacrisis ons oplegde. Het virus weerhield ons er niet van het fundament verder te verstevigen. Zo kwam de versterkingsoperatie in Zandweer en Kantens eindelijk concreet van de grond en wordt de bewoners nu daadwerkelijk een stip op de horizon geboden. Ook de centrumplannen in de hoofdkernen krijgen meer en meer vorm. We prijzen ons gelukkig dat ook voor Leens plannen kunnen worden uitgewerkt.

Dat de Eemshaven een succesnummer is, behoeft nauwelijks betoog. De haven ontwikkelde zich ook in 2021 bijzonder voorspoedig en blijft een belangrijk economisch trekpaard. Dat geldt evenzeer voor de haven in Lauwersoog. Onze kleinste zeehaven – het volstrekt unieke Noordpolderzijk – blijft een zorgenkindje maar vorig jaar is opnieuw een begin gemaakt om in goed overleg met alle betrokkenen tot een duurzame oplossing voor het verzandingsprobleem te komen.

De Hogelandster economie en onze ondernemers deden het – crisis of geen crisis – in 2021 in het algemeen goed. Dat vertaalt zich in een groeiende behoefte aan nieuw bedrijventerrein. Onderzoek heeft dat uitgewezen. Op die behoefte willen we vanzelfsprekend inspelen. Dat doen we vanuit het besef dat mensen binden aan Het Hogeland staat en valt met een dynamische, vitale plaatselijke economie.

Die binding met onze gemeente hebben we ook voor ogen met het versneld ontwikkelen van nieuwe woonlocaties in verschillende kernen. Daarbij hebben we nadrukkelijk oog voor het belang van woningbouw in kleinere dorpen. In algemene zin streven we er naar een zo breed mogelijk aanbod aan woningen te realiseren en alle doelgroepen te bedienen. We willen in Het Hogeland een figuurlijk dak kunnen bieden aan nagenoeg alle woonwensen.

We zoeken nadrukkelijk naar binding en verbinding met Hogelandsters die moeite hebben aangehaakt te blijven bij onze samenleving. Daarin investeren, vinden wij in morele zin een absolute noodzaak.

Onze inzet is er op gericht die groep inwoners ‘in de boot’ te houden. Die inzet betekent wel dat er een – soms buitensporig - groot beroep op onze financiële draagkracht wordt gedaan. Die situatie heeft meer dan eens genoopt tot een greep in de reserves.

We zijn overigens verheugd dat de populaire regeling voor gratis openbaar vervoer voor de financieel kwetsbare Hogelandsters in stand kon blijven. Die regeling maakt ze letterlijk én figuurlijk mobieler en draagt substantieel bij aan het vergroten van hun perspectief.

Onze inwoners gedijen optimaal in een omgeving die schoon, duurzaam en toekomstbestendig is. Daaraan werken we voortvarend. Bewonersinitiatieven voor duurzame lokale energieopwekking, bijvoorbeeld, worden niet alleen gestimuleerd; waar gewenst staan we onze inwoners ook daadwerkelijk bij.

Vorig jaar zagen we in Het Hogeland een gestage uitbreiding van het aantal oplaadpunten voor elektrische voertuigen. Als gemeente faciliteren we daarmee inwoners die de stap naar meer duurzame mobiliteit willen maken.

Met de invoering van gedifferentieerde tarieven voor huishoudelijke afvalstoffen beogen we de hoeveelheid restafval aanzienlijk terug te brengen. De invoering van het Diftar-systeem kende aanlooppunten en, en dat moeten we erkennen, stuitte op wat weerstand en onbegrip. We constateren echter dat het systeem inmiddels bij de Hogelandsters ‘geland’ is en geaccepteerd wordt. Maar bovenal constateren we dat de hoeveelheid restafval een scherpe daling laat zien. Onze inwoners verdienen daarvoor een compliment.

In 2021 is de basis onder Het Hogeland verder verstevigd en uitgebreid. Het schip dat aanvankelijk in zwaar weer verkeerde en slagzij dreigde te maken, vaart inmiddels een zelfbewuste koers. In hoeverre die koers kan worden aangehouden, is vooral afhankelijk van externe factoren. Zo zou de op stapel staande herziening van het Gemeentefonds als een spreekwoordelijke ijsberg flinke averij kunnen veroorzaken. Datzelfde geldt voor een aantal grote opgaven waar we voor staan en waarvan de financiële gevolgen nog in nevelen gehuld zijn.

Maar vooralsnog gaan we ‘recht zo die gaat’.

Winsum, juni 2022.

Inleiding

Samenvatting

Voor u ligt de jaarrekening en het jaarverslag over 2021. Een verslag over wederom een bijzonder jaar van onze gemeente waarin, ondanks alle belemmeringen en de voortdurende Coronacrisis, er weer veel is bereikt. Er ligt een goede basis om de komende jaren verder te bouwen. We hopen dat de ervaringen die we in dit verslag met u delen kunnen helpen bij de plannen in de komende nieuwe collegeperiode.

De jaarstukken bestaan, conform de voorschriften, uit het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer in 2021. Deze verantwoording vindt per programma plaats. Daarnaast wordt in de paragrafen ingegaan op diverse (grotendeels) verplichte onderwerpen.

In de jaarrekening komt o.a. het financieel resultaat aan de orde. Daar waar nodig wordt een toelichting gegeven op de gepresenteerde posten. De wijze van presenteren sluit grotendeels aan bij de begroting 2021, zoals u die in november 2020 heeft vastgesteld.

Alvorens het resultaat te benoemen is het goed een beeld te schetsen van de verwachtingen die in de loop van 2021 met u zijn gedeeld. De begroting 2021 is door u vastgesteld met een structureel overschot van € 300 duizend. Bij de voor- en najaarsnota is dit tekort bijgesteld tot een overschot van ruim € 0,8 miljoen. Ten opzichte van dit verwachte resultaat valt het rekeningresultaat ca. € 6,5 miljoen voordeliger uit.

In uw raadsvergadering van 28 maart jongstleden heeft u besloten om per saldo ca. € 5,3 miljoen budget over te hevelen van 2021 naar 2022. Deze middelen vindt u uiteraard terug als overschot in deze rekening en wordt bij de bestemmingsvoorstellen gereserveerd voor de daaraan gekoppelde uitgaven die in 2022 nog plaatsvinden. Voor uw beeld moet de budgetoverheveling worden gecorrigeerd op het daadwerkelijke resultaat.

In onderstaande tabel ziet u samengevat de verhouding tussen het verwachte saldo na de najaarsnota, de budgetoverheveling en het daadwerkelijk en dus te verklaren resultaat:

Te verklaren resultaat 2021	
<i>(bedragen x € 1000,-)</i>	
Prognose na de Najaarsnota	803
Budgetoverheveling per saldo	5.276
<i>Prognose na budgetoverheveling</i>	<i>6.079</i>
Werkelijk Resultaat	12.407
Te verklaren	6.328

In de onderstaande tabel hebben we de belangrijkste onderliggende oorzaken van de afwijking op het verwachte resultaat op hoofdlijnen gepresenteerd. Voor een gedetailleerde beschrijving van de verschillende voor- en nadelen verwijzen wij u naar de analyses die bij de programma's zijn opgenomen.

In grote lijnen ziet u dat dat de belangrijkste voordelen bestaan uit lagere personele lasten, opgenomen stelposten, een hogere Algemene Uitkering en lagere kosten in het Sociaal Domein. Deze laatste is voor een deel verdisconteerd in een lagere onttrekking aan de reserve 'Sociaal Domein'.

We zien dat er ook een aantal grotere negatieve afwijkingen zijn. Daarvan zijn de genoemde lagere onttrekking aan de reserve 'Sociaal Domein' en de niet geheel gerealiseerde taakstellingen het meest in het oog springend.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Resultaat 2021 (bedragen * € 1.000):		
<i>Voordelen:</i>		
Personele lasten (ambtelijk)	1.147	
Pensioenvoorziening bestuurders	302	
Algemene uitkering	531	
Algemene uitkering (IU SD)	277	
Toeristen-/forenzenbelasting	54	
Kapitaallasten	613	
Stelposten: Tijdelijk budget herindeling	1.000	
Stelposten: Taakmutaties Meicirculaire	120	
Leges omgevingsvergunningen	428	
SPUK	180	
Beschermd wonen	631	
Beheersmaatregelen Jeugdzorg	381	
CJG/JGZ/OJG	326	
RIGG	308	
Voordelen WMO (HO, begeleiding en eigen bijdrage)	744	
WMO (woningaanpassingen)	174	
WSW (incl. I&D)	269	
Participatiebudget	70	
Sociaal Culturele subsidies	107	
Peuterspeelzaalwerk	107	
Boukemapark	250	
Afval	73	
Verkoop overtollig materieel	199	
Verkoop grond	63	
Groenbeleid	80	
Resterende middelen kleinere projecten	90	
Overhead	402	
Dubieuze debiteuren	194	
Onvoorzien	100	
Overige afwijkingen per saldo	621	
Totaal voordelen:		9.841
<i>Nadelen:</i>		
Stelposten (taakstellingen)	-385	
Lagere onttrekking BR SD	-1.846	
Dotatie Reserve Corona	-737	
Subsidie hoogspanning	-357	
BTW en overhead riolen	-188	
Totaal nadelen		-3.513
Voordeel t.o.v. begroot		6.328

Niet alle posten lichten we in deze inleiding toe. Een aantal grotere afwijkingen willen we er echter wel uitlichten.

Personele lasten

Een kritische houding en een relatief groot aantal vacatures in het afgelopen jaar hebben geleid tot een onderuitputting van ca. € 1,1 miljoen op de personele lasten. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt dit nader toegelicht. Zoals u weet hebben we vanaf het boekjaar 2022 geen regulier inhuurbudget meer voor het opvangen van knelpunten. Uiteraard is het wel noodzakelijk om flexibel te kunnen inspelen op personele knelpunten, waarbij incidentele inhuur vaak de enige optie is. Wij zouden dit graag oplossen binnen de beschikbare personele lasten. Wij stellen u daarom voor het overschot op de personeelsbegroting middels een resultaatsbestemmingsvoorstel bij deze jaarstukken te doteren aan de bestemmingsreserve Frictie Personeelskosten.

Pensioenvoorziening bestuurders

Elk jaar wordt de voorziening voor de pensioenverplichtingen van onze (voormalige) bestuurders op basis van een actuariële berekening herijkt. Dit gebeurt op basis van actuele levensverwachtingen en renteontwikkelingen. Deze beoordeling heeft ook in de voorbereiding op deze jaarstukken weer plaats gevonden. Met name de stijgende rente heeft ervoor gezorgd dat de huidige omvang van de voorziening naar beneden kan worden bijgesteld.

Algemene Uitkering

De uitkomsten van de decembercirculaire gaven een iets positiever beeld dan we tot dat moment in de begroting (o.b.v. de meicirculaire) hadden voorzien. Deels betrof het middelen in het kader van het coronapakket, deels waren het taakmutaties en deels leidt het tot een positiever resultaat in deze jaarstukken. Het deel dat betrekking heeft op het steunpakket in het kader van de coronacrisis hebben we gemuteerd op de bestemmingsreserve corona. Dit deel heeft dus geen invloed op de verschillenanalyse.

Voor een deel van de extra middelen uit de decembercirculaire stellen we voor deze via een resultaatsbestemming beschikbaar te houden voor 2022. Het betreft hier de volgende posten:

- Versterking ondersteuning wijkteams € 96.356
- Impuls integraal werken € 76.386

De middelen voor de versterking van de wijkteams zullen worden besteed bij het uitrollen van het beleidsplan Koersdocument Transformatie Sociaal Domein 2020-2030. De impuls integraal werken zal worden ingezet voor het plan 'doorbraak methode' en het digitaliseren van (aanvraag)processen, dat hiervoor is opgezet. Wij stellen voor beide posten via een resultaatsbestemmingsvoorstel bij deze jaarstukken te doteren aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein.

Kapitaallasten

Bij de voorjaarsnota hadden we reeds een voorzichtige inschatting gemaakt van de onderuitputting op de kapitaallasten. Deze wordt veroorzaakt doordat niet alle investeringskredieten in een jaar volledig worden ingezet, of doordat een investeringskrediet wordt afgesloten en het krediet nog niet volledig is besteed. In aanvulling op het effect van de voorjaarsnota, vallen de kapitaallasten nog iets lager uit.

Stelposten

Op de stelposten was een incidenteel budget geraamd voor tijdelijke extra kosten na de herindeling ad € 1 miljoen. Dit budget is dekking voor eventuele extra kosten die we in de eerste jaren na de herindeling maken. Zoals u in deze jaarstukken kunt zien, zijn de kosten over het algemeen, door overigens plausibele redenen, juist lager uitgevallen dan begroot. Dit incidentele tijdelijke budget is derhalve niet aangewend.

Naast bovenstaande stelpost, waren er ook verschillende kleinere taakmutaties uit de meicirculaire die waren geraamd op de stelposten. Deze zijn in 2021 grotendeels niet ingezet en vallen derhalve vrij.

Leges omgevingsvergunningen

Onder andere de verstevigingsopgave, maar ook de stijging in het nieuwbouw volume leidt tot meer legesinkomsten omgevingsvergunningen. In 2021 ca. € 428.000. Verwacht wordt dat dit effect als gevolg van de invoering van de omgevingswet niet structureel van aard zal zijn.

SPUK

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen toch te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK). Op basis van verwachte investeringen in de sportaccommodaties kan een aanvraag worden ingediend. De regeling is overigens van tijdelijke aard en loopt tot en met 2023. In 2021 hebben wij ruim € 180.000 ontvangen in dit kader.

Beschermd wonen/Beheersmaatregelen Jeugdzorg/WMO

Bij de najaarsnota hebben wij diverse bijstellingen op het gebied van de Jeugdzorg en de WMO gedaan. Deze bijstellingen werden voor een groot deel gedekt uit een onttrekking uit de bestemmingsreserve Sociaal Domein. In deze jaarstukken zien we op diverse terreinen binnen het Sociaal Domein dat de kosten lager uitvallen dan we bij de najaarsnota hebben voorzien.

Op het vlak van Beschermd wonen hebben we middelen ontvangen van centrumgemeente Groningen. In de begroting was dit budgetneutraal opgenomen. Vanwege de overgang van cliënten naar de Wet Langdurige Zorg (Wlz) was onduidelijk wat het financiële effect hiervan zou zijn.

In het kader van de beheersmaatregelen in de jeugdzorg wordt o.a. geïnvesteerd in preventie, algemene voorzieningen, basisondersteuning en vormen van ondersteuning op school, met als doel de inzet van individuele- en gezinsbegeleiding te verminderen. Deze zijn nog niet volledig ingevoerd.

Voor wat betreft de WMO zien we een overschot op met name de begeleiding 18+. Dit is echter een zeer omvangrijk budget waar een marginale afwijking direct een behoorlijke financiële impact heeft.

In afwijking van de voorgestelde onttrekking bij de najaarsnota, hebben we de genoemde voordelen in mindering gebracht op de voorziene onttrekking aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Deze laatste ziet u terug bij de gepresenteerde nadelen.

Overige voordelen SD

Naast de hierboven genoemde voordelen, zijn er ook verschillende voordelen in het Sociaal Domein die wel te gunste komen van het rekeningresultaat. De meest opvallende daarbij is de OJG. De Ondersteuner jeugd en Gezin (OJG) bij de huisartsen is nog niet volledig ingevoerd. Verder zijn de uitgaven voor woningaanpassingen lager uitgevallen dan begroot. Zeker de woningaanpassingen zijn moeilijk te voorspellen en geven daardoor elk jaar een sterk fluctuerend beeld te zien.

WSW

Op het terrein van de begeleide participatie (Ability-Industrie & Diensten) zien we per saldo een voordelig resultaat. Dit heeft voornamelijk te maken met lagere salarislasteren voor de WSW'ers als gevolg van uitstroom en minder uitgaven voor de aanschaf en onderhoud van gereedschap en machines.

Taakstellingen

Op de stelposten waren voor 2021 een aantal taakstellingen opgenomen. De taakstelling op het terrein van een te realiseren inkoopvoordeel en de taakstelling op het terrein van efficiency waren nog niet geheel ingevuld. Daarmee is het geraamde voordeel dus niet gerealiseerd.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de verschillen tussen de realisaties en de begroting en een inhoudelijk verslag van hetgeen in 2021 is bereikt en is uitgevoerd, verwijzen wij u naar de verschillende programmaverantwoordingen in het jaarverslag.

Bestemming resultaat

In de voorgestelde besluiten ziet u een aantal resultaatsbestemmingsvoorstellen, die we kort toelichten.

Budgetoverhevelingen 2021 naar 2022

Zoals eerder in dit voorstel benoemd, heeft u reeds eerder een besluit genomen om beschikbare budgetten voor uitvoering van werkzaamheden in 2022 weer beschikbaar te stellen.

Bestemmingsreserve 'Fictie Personeelskosten'

In 2021 hadden we de beschikking over een incidenteel knelpuntenbudget voor inhuur personeel en een tijdelijk verhoogd budget voor inhuur als gevolg van ziekteverzuim onder het personeel. Het knelpuntenbudget is in 2022 niet meer beschikbaar en het ziektevervangingsbudget is teruggebracht tot € 750.000. Om dit te ondervangen stellen wij voor om het gerealiseerde overschot op de personeelsbudgetten te reserveren voor het oplossen van personele knelpunten in 2022 e.v. Op deze wijze kunnen we beter inspelen op incidentele pieken in de personele uitgaven.

Bestemmingsreserve 'Sociaal Domein'

Bij de decembercirculaire hebben wij middelen ontvangen voor een tweetal onderwerpen in het Sociaal Domein. Dit betreft de onderwerpen 'Versterking ondersteuning wijkteams' en 'Impuls integraal werken'. Wij stellen voor deze middelen te reserveren in de Bestemmingsreserve Sociaal Domein.

Bestemmingsreserve 'Opgaven 2022-2026'

Zoals u in ons coalitieakkoord hebt kunnen lezen, liggen er de komende jaren forse opgaven op ons bordje. Hiermee willen wij aan de slag, maar dat kan niet zonder de benodigde financiële middelen. Wij stellen daarom voor om € 5 miljoen van het resultaat te bestemmen voor een te vormen bestemmingsreserve 'Opgaven 2022-2026'. Daarmee hebben we incidentele dekking voor inzet op deze dossiers. Uiteraard leggen we inzet van deze reserve middels concrete voorstellen aan u voor.

Weerstandsvermogen

Naast de beschreven lijn van het rekening resultaat is uiteraard onze financiële positie van groot belang. Immers, de afgelopen jaren hebben we fors ingeteerd op ons vermogen, om de vele werkzaamheden en projecten in het kader van de herindeling en diverse andere ontwikkelingen vorm te kunnen geven. Cruciaal in dit beeld is ons weerstandsvermogen.

Tijdens het proces van het opstellen van de jaarstukken is het weerstandsvermogen weer onderworpen aan een herijking. Het weerstandsvermogen is immers geen statisch geheel. De risico's veranderen in de loop van de tijd, maar ook de stand van de Algemene Reserve is aan verandering onderhevig, als gevolg van de verschillende ontwikkelingen.

In de voorliggende stukken zien wij dat het benodigde weerstandsvermogen, als gevolg van de herijking van de risico's, is gedaald van € 7,7 miljoen in de begroting 2022, naar € 6,9 miljoen in deze jaarstukken. Voor wat betreft onze beschikbare weerstandscapaciteit zien we dat deze is toegenomen

naar ca. € 11,7 miljoen. Dit is het gevolg van het positief uitvallende rekeningresultaat over 2021. Daarmee blijven we ruimschoots boven de minimale ratio voor het weerstandsvermogen dat is gesteld op 1.

Wij stellen u voor:

1. Het jaarverslag en de jaarrekening 2021 vast te stellen met een positief resultaat van € 12.407.014;
2. Een bedrag van € 5.275.800 te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden 2022, conform uw besluit van 28 maart 2022;
3. Een bedrag van € 1.115.000 te bestemmen voor de reserve 'Frictie Personeelskosten';
4. Een bedrag van € 172.736 te bestemmen voor de reserve 'Sociaal Domein';
5. Een bedrag van € 5.000.000 te bestemmen voor de nog te vormen reserve 'Opgaven 2022-2026';
6. In te stemmen met een splitsing van de bestemmingsreserve Ruimte voor Dorpen en Ondernemers in een bestemmingsreserve 'Ruimte voor Ondernemers' en een bestemmingsreserve 'Ruimte voor dorpen';
7. Het saldo van de punten 1, 2, 3, 4 en 5 ad € 843.478 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Programmaverantwoording

1. Veiligheid

Omschrijving

Binnen het programma Veiligheid richt de aandacht zich op een van de kerntaken van de gemeente: regie voeren op lokale veiligheid met het oog op een veilige en leefbare omgeving. Deze aandacht voor openbare orde en veiligheid vraagt om inzet voor de brandweezorg, de crisisbeheersing, maar ook aandacht voor de naleving van regelingen, zoals de Algemene plaatselijke verordening. Het werk kenmerkt zich door samenwerking, zowel intern als extern. Zo werken we samen met andere gemeenten binnen de Veiligheidsregio Groningen op het gebied van brand- en rampenbestrijding. Politie en justitie zijn ook belangrijke samenwerkingspartners. Verder zorgt de gemeente voor preventieve maatregelen en wordt er opgetreden tegen overlast en overtreding van de regels.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

Beleidskader

Het belangrijkste kader wordt gevormd door de Algemene Plaatselijke Verordening. Deze is bij de start van onze gemeente door uw raad vastgesteld. In de raadsvergadering van 13 oktober 2021 is de APV geactualiseerd. Verder is in 2020 het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 vastgesteld, waarna wij in juli 2021 de uitwerking van dit beleid hebben vastgelegd in het Uitvoeringsplan Veiligheid.

Beleidsindicatoren

De volgende verplichte beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Verwijzingen Halt *	<i>Aantal per 10.000 jongeren</i>	110	90
Winkeldiefstallen	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	0,4	2,2
Geweldsmisdrijven	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	2,9	4,6
Diefstallen uit woning	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	0,6	1,3
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	5,2	6,8

* Let op: de wettelijk voorgeschreven eenheid vanuit het BBV is aantal per 10.000 jongeren.

In dat geval gaat het om 110 om 90. In absolute zin gaat het in Het Hogeland om 41 jongeren die in 2020 zijn doorwezen naar Halt.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Crisisbeheersing

De crisisbeheersing wordt regionaal georganiseerd, binnen de Veiligheidsregio Groningen (VRG). Gezamenlijk wordt de crisisorganisatie vormgegeven. Vanuit onze organisatie vraagt dat tijd en inzet voor opleiding, training en oefening. Deze onderdelen worden gefaciliteerd door de VRG. In geval van een crisis kan dan een goed voorbereid crisisteam worden ingezet in de eigen gemeente of elders in de regio.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Goed voorbereid zijn op incidenten, rampen en crises.	<ul style="list-style-type: none"> • De inzet vanuit onze gemeente is vrijwel op orde. • Vanaf januari 2022 wordt ingezet op versterking van de crisisorganisatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor wat betreft het opleiden, trainen en oefenen van medewerkers geldt dat dit door de corona-crisis onder druk is komen te staan. De faciliteiten vanuit de VRG zijn vanwege de inzet voor en beperkingen door corona beperkt geweest.

Voor het opvullen van de vacatures als ook het op gang helpen van opleiding, training en oefening, wordt vanaf januari 2022 extra inzet gepleegd op versterking van de crisisorganisatie.

Brandweezorg

De brandweezorg is volledig geregionaliseerd. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor personeel en materieel ligt bij de VRG.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Een goede brandweezorg	<ul style="list-style-type: none"> • Door de VRG opgesteld concept Brandweervisie 2030.
»	Een risico gestuurde brandweerorganisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar de bluswatervoorziening is opgestart.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vanaf eind 2020 is de VRG bezig met het ontwikkelen van een meerjarige visie op de Brandweezorg. In 2021 heeft dat geresulteerd in een concept Brandweervisie 2030. Daarnaast wordt gewerkt aan het regionaal dekkingsplan met operationele prestaties. Verwacht wordt dat deze plannen in de tweede helft van 2022 worden vastgesteld.

Vanwege deze planvorming is besloten om te wachten met besluitvorming over de huisvesting van de brandweer in Baflo, omdat nog niet zeker is of en hoe deze post past in het nieuwe dekkingsplan.

In 2021 is een start gemaakt met de inspectie van de brandweerkranen binnen het grondgebied van de gemeente. Op die manier wordt het beeld van de kwaliteit en de dekking van de bluswatervoorziening geactualiseerd en kunnen eventuele knelpunten worden opgelost.

Openbare orde en veiligheid

Veiligheid is voor de lokale overheid een belangrijke taak. Inwoners en ondernemers hechten veel waarde aan een veilige, leefbare en prettige omgeving. Veiligheid gaat onder meer over het tegengaan van overlast en vernielingen, over openbare orde, drugsbeleid en jeugdbeleid. Dit vraagt zowel om preventie als repressie.

Binnen het veiligheidsdomein is een groot aantal partners actief, ieder met eigen kennis, expertise en bevoegdheden. Samenwerking met de vele ketenpartners is daarbij van cruciaal belang. De gemeente speelt in dit brede speelveld een regisserende rol om zo de verantwoordelijkheid voor openbare orde en veiligheid waar te maken.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	De uitvoering van het Integraal Veiligheidsbeleid.	<ul style="list-style-type: none"> De uitwerking van het Integraal Veiligheidsbeleid is neergelegd in het Uitvoeringsplan Veiligheid dat door ons is vastgesteld.
»	Een goede verbinding tussen de verschillende domeinen die van belang zijn voor de Openbare orde en veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> Door regelmatige afstemming tussen de gemeentelijke teams wordt veiligheid steeds beter integraal opgepakt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In het uitvoeringsplan Veiligheid is in navolging van het IVB-prioriteit gegeven aan Jeugd en Veiligheid en aan Ondermijning. Op het terrein van Jeugd en Veiligheid wordt veel ingezet op aanpak van overlast door jongerengroepen en op risicojongeren. Op het terrein van Ondermijning is gewerkt aan een weerbaarheidsscan voor onze eigen organisatie. Op die manier wordt inzicht verkregen hoe weerbaar wij zijn als het gaat om ondermijnende criminaliteit. Daarnaast zijn in 2021 in samenwerking met de politie diverse woningen gesloten in verband met aangetroffen drugs.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Veiligheidsregio Groningen (VRG)

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Veiligheid (x €1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N V= voordeel N= Nadeel
Lasten	4.914	5.287	5.334	-47	N
Baten	0	165	28	138	N
Saldo programma	4.914	5.122	5.306	-184	N

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
geen mutaties					

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2021
Veiligheid		
Dierennoodhulp		30.110
Hogere bijdrage Veiligheidshuis		30.573
Toezicht en handhaving corona		21.031
Toezicht en handhaving controle corona toegangsbewijs		6.879
<i>Totaal</i>		<i>88.593</i>
Incidentele baten		2021
Veiligheid		
Rijksbijdrage toezicht en handhaving corona		21.031
Provinciale bijdrage toezicht en handhaving controle corona toegangsbewijs		6.879
<i>Totaal</i>		<i>27.910</i>

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Salarissen, voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	142	N
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 28 maart 2022 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2021.	144	V
-	Overige afwijkingen	49	N
	<i>Totaal</i>	<i>47</i>	<i>N</i>

Baten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Budgetoverheveling, zie verklaring bij de lasten. Bij niet ontvangen baten gaat het om een nadeel.	144	N
-	Overige afwijkingen	6	V
	<i>Totaal</i>	<i>138</i>	<i>N</i>

2. Bereikbaarheid

Omschrijving

Binnen het programma Bereikbaarheid ligt de focus op de inrichting, het gebruik en het beheer van de openbare ruimte. We beschrijven hieronder wat we willen bereiken en wat we gaan doen aan de inrichting en het beheer van de wegen, de openbare verlichting, civiele constructies (zoals bruggen, beschoeiingen, kademuren, steigers, tunnels, duikers et cetera), havens en het openbaar vervoer. Alles gericht op een goede en veilige bereikbaarheid van onze gemeente.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen

Beleidskader

In 2021 zijn er een aantal beleidsplannen aan uw raad voorgelegd. Het betreft voor dit programma de beleidsplannen wegen, civiele constructies en openbare verlichting. Areaalgegevens zijn een belangrijk gegeven bij de genoemde beleidsplannen. Elk jaar worden meer gegevens verzameld om beleid te actualiseren en beheer- en uitvoeringsplannen te maken. Zo worden de uitvoeringsplannen steeds nauwkeuriger en kunnen maatregelen gericht en meer integraal worden uitgevoerd.

We maken voor onze plannen ook gebruik van reeds aanwezige documenten:

- Ambitiedocument verkeer, vervoer en mobiliteit;
- Ambitiedocument infrastructuur;
- Visiedocument gemeente Het Hogeland;
- Bouwstenennotitie gemeente Het Hogeland;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Wegen 2021 tot en met 2025;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Civiele Constructies 2021 tot en met 2025;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Verlicht 2021 tot en met 2025;
- Havenbeheersverordening Lauwersoog.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
N.v.t.			

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Verkeersveiligheid

Het landelijke Strategische Plan Verkeersveiligheid 2030 gaat uit van een cultuuromslag door meer te sturen op risico's en bevat een proactieve aanpak met behulp van verzamelde data. Verkeersveiligheid en het beperken van het aantal slachtoffers blijft een belangrijk maatschappelijk thema. Naast een veilige weginrichting blijft ook voorlichting en educatie van belang. Jaarlijks worden via Verkeerswijzer Groningen diverse lesprogramma's aangeboden. In onze gemeente is sprake van een grote agrarische bedrijvigheid. Daarom besteden we extra aandacht aan verkeersveiligheid in combinatie met agrologistiek.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Een uniforme uitstraling en een eenduidige lijn voor de inrichting van schoolzones.	<ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerd beleid voor deze uniforme uitstraling is in concept gereed. Inmiddels is er eind 2021 een budget beschikbaar gesteld om pilots uit te voeren ten aanzien van de uniforme uitstraling. In 2022 e.v. moet het beleid vastgesteld worden en moet een prioritering opgesteld worden welke scholen in aanmerking komen voor de pilot.
»	Beperken van het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers.	<ul style="list-style-type: none"> • De concept mobiliteitsvisie is gereed en wordt in 2022 aan u voorgelegd, waardoor er gestructureerd gewerkt kan worden aan het verder beperken van verkeersslachtoffers.
»	Een heldere en herkenbare inrichting van komgrenzen, 30 km/uur zones en kruisingsvlakken binnen iedere kern.	<ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerd beleid voor de uniforme inrichting van de komgrenzen is gereed en kan aan u voorgelegd worden. In 2022 e.v. moet er een prioritering gemaakt worden in welke kernen een pilot uitgevoerd wordt.
»	Een veilige en bereikbare omgeving die tegemoetkomt aan de vitaliteit en zelfredzaamheid van ouderen.	<ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen en implementeren van een handboek toegankelijkheid openbare ruimte. Dit doen we op basis van de kaders uit het beleidsplan wegen (inmiddels vastgesteld) en de mobiliteitsvisie (wordt in 2022 aan u voorgelegd).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het verkeersbeleid van de vier voormalige gemeenten wordt geharmoniseerd tot een nieuw verkeersbeleid. Dit wordt uitgewerkt in de mobiliteitsvisie 'Verkeer in Het Hogeland' die later in 2022 wordt vastgesteld. Deze visie geeft ons handvatten om beleidsstukken aan op te hangen en verder uit te werken. Deze stukken worden vervolgens doorvertaald in uitvoeringsagenda's, waardoor er ook daadwerkelijk gewerkt wordt aan een verkeersveilige omgeving.

Hoe is dit gemeten?			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Afname agro logistieke knelpunten	niet bekend	-	-
Aantal getroffen maatregelen ter bevordering van de agrologistiek	niet bekend	3	0
Uitbreiding 30 - en 60 km/uur zones	-	-	-
Invoering schoolzones	-	-	-
Herinrichting overgang bebouwde kommen	-	-	-
Aantal ongevallen waar slachtoffers ontstaan	<ul style="list-style-type: none"> • 145 blikschade • 47 letselschade • 2 dodelijke ongevallen 	-	<ul style="list-style-type: none"> • 136 blikschade • 29 letselschade • 2 dodelijke ongevallen
Aantal afgenomen educatieve projecten bij Verkeerswijzer Groningen	Vanwege COVID-19 zijn er weinig projecten uitgevoerd	Vanwege COVID-19 zijn er weinig projecten uitgevoerd	Vanwege COVID-19 zijn er weinig projecten uitgevoerd
Aanpak onveilige verkeerssituaties en -locaties	Niet bekend	Herinrichting Wehe-den-Hoorn en Leens	Dit project zit in de afrondende fase.

Fiets

De fiets neemt in de toekomst een steeds belangrijkere rol in, in de verbinding tussen de kernen in onze gemeente, maar ook met de omliggende gemeenten, zoals de stad Groningen. De populariteit van het fietsen neemt toe door E-bikes en speedpedelecs. Voor dit alles is de laatste jaren al flink geïnvesteerd in belangrijke fietspaden, zoals de zgn. Fietsroutes-Plus richting de stad Groningen. Het voornemen is om de komende jaren door te gaan met opwaardering van diverse routes. Tevens zal worden getracht het fietsen over grotere afstanden te stimuleren door de combinatie te zoeken met het openbaar vervoer door middel van zogenaamde Hubs.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Verdere optimaliseren van het fietsnetwerk, zowel zelfstandig als aanvullend op het Ov-systeem.	<ul style="list-style-type: none"> • De mobiliteitsvisie is in concept gereed, waarin de ambitie voor het fietsnetwerk wordt uitgesproken. • Op het treinstation Bedum is het aantal fietsenstallingen uitgebreid.
»	Toename van het (elektrisch) fietsgebruik	<ul style="list-style-type: none"> • Met behulp van een provinciale subsidie zijn zes fietspaden verbeterd. Niet alleen is er een nieuwe asfalt laag of een nieuwe betonconstructie aangebracht, ook zijn fietspaden verbreed.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vanuit de voormalige gemeente Eemsmond is er een bestaand fietspadenplan. Dit plan is mede de basis geweest voor de uitvoering van de werkzaamheden in 2021.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Toename fietsenstallingen bij bushaltes en treinstations	-	-	Bedum is uitgebreid
Toename laadpalen voor elektrische fiets	-	-	0
Verbetering fietsverbindingen		5	6

Openbaar vervoer

Het bereiken en behouden van een evenwichtige relatie tussen bereikbaarheid, economie en leefbaarheid is een grote uitdaging. Met betrekking tot het openbaar vervoer zet de trend van ketenmobiliteit zich verder door. Het regionale spoor en de grotere buslijnen zijn de dragers van het Ov-systeem. De kleinere dorpen worden bereikt door "Vervoer op Maat", hubs en slimme ketens. Het verduurzamen van deze mobiliteit is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Verdere verbeteringen van spoorveiligheid.	<ul style="list-style-type: none"> In overleg met ProRail wordt bekeken of drie spoorwegovergangen in Bedum eerder dan gepland gesloten kunnen worden.
»	Het in stand houden en verbeteren van het openbaar vervoernetwerk.	<ul style="list-style-type: none"> Het openbaar vervoersnetwerk is het afgelopen jaar op peil gebleven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Tijdens het jaarlijkse ontwikkeloverleg met het OV-Bureau worden de wensen vanuit onze gemeente besproken. Tevens vindt separaat overleg plaats met het OV-Bureau over ontwikkelingen of kansen die op het moment spelen.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Aantal afgesloten NABO's	-	-	0
Aantal toegankelijk te maken bushaltes	-	-	0

Beheer en Onderhoud

Voor het areaal van de openbare ruimte hebben we een zorgplicht. We willen het areaal zodanig onderhouden dat het minimaal veilig en doelmatig gebruikt kan worden. De basis hiervoor vormen de beleids- en beheerplannen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Het integraal beheren van de openbare ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • De data van het te onderhouden areaal is waar beschikbaar geactualiseerd en geactualiseerd. • Het beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Wegen is vastgesteld. • Het beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Civiele Constructies is vastgesteld. • Het beleidsplan Duurzaam en Doelmatig Verlicht Beleidsvisie 2021 t/m 2025 is vastgesteld. • Er zijn extra middelen voor onderhoud en vervanging van wegen en civiele constructies beschikbaar gesteld. • Er is uitvoering gegeven aan het onderhouden van het areaal op basis van beheerdata en verkenningen in het veld.
»	In de wintermaanden een veilig gebruik van de doorgaande wegen	<ul style="list-style-type: none"> • Door inzet van strooimiddelen is gladheid bestreden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Elk jaar worden de beheergegevens voor zover beschikbaar geactualiseerd. De data voor wegen, civiele constructies en openbare verlichting is voor 95% compleet.

Voor wat betreft de wegen zijn de asfaltverhardingen en bestratingen van onder andere de Panserweg te Zoutkamp, de Trekweg naar Onderdendam, de Wiersumerschouwsterweg, de Paddepoelsterweg te Adorp, De Electraweg te Houwerzijl, de Midhalmerweg te Vierhuizen, de Stedumerweg/ Industrierweg te Bedum en de Stichtingsweg te Noordwolde aangepakt. Daarnaast zijn op diverse locaties kleine reparaties uitgevoerd in klinker- en asfaltbestratingen door derden en onze eigen dienst (team Beheer en Onderhoud).

Ook voor de civiele constructies (bruggen, beschoeiingen, kademuren, steigers etc.) is noodzakelijk onderhoud uitgevoerd. In 2021 zijn civiele constructies gereinigd, bruggen onderhouden en kleine reparaties uitgevoerd. Bij Maarhuizen is een nieuwe voetgangersbrug gerealiseerd: "Nieuwe Maarhuistertil".

Voor de openbare verlichting zijn naast regulier onderhoud onder andere lichtmasten vervangen in diverse kernen.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Wegen; 90% van de wegvak onderdelen heeft een gelijk of hoger kwaliteitsniveau* dan	-	C*	C*
Civiele Constructies; 90% van het areaal heeft een gelijk of hoger kwaliteitsniveau* dan	-	C*	C*
Vervangen aantal lichtmasten	138	-	214
Vervangen aantal armaturen	254	-	374

*in 2022 volgt nieuwe inspectie

Recreatieve havens

Binnen onze gemeente liggen veel recreatieve havens. Verschil in diepgang van de watergang, plantengroei en passeerbaarheid van bruggen maken dat de kwaliteit van bereikbaarheid verschillend kan worden ervaren.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Goede bereikbaarheid van het gebied voor de recreatievaart via toegankelijke (vaarwegen)	<ul style="list-style-type: none"> De bereikbaarheid van vaarwegen en havens voor de recreatievaart.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er is op diverse plaatsen schoongemaakt, (klein)onderhoud uitgevoerd aan civiele constructies en de haven Noordpolderzijl is uitgediept. Tevens is bij het waterschap Noorderzijlvest gepleit voor het vervangen van de duiker in de Helwerdermaar door een brug. De baggerwerkzaamheden (woonkernen) 2021 zijn uitgevoerd.

Eemshaven

De Eemshaven zal in de toekomst worden uitgebreid met de Oostpolder. De voorbereidingswerkzaamheden op allerlei vlakken zullen in 2022 voortgaan. De haven is en blijft groeien, wat zorgt voor werkgelegenheid in en om de haven. Dit draagt bij aan duurzaam ontwikkelingsdoel 9 – industrie, innovatie en infrastructuur.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Windenergie	<ul style="list-style-type: none"> Een aantal bedrijven heeft in 2021 contracten binnen gehaald voor off shore windprojecten op zee. Dit brengt zowel structurele als incidentele werkgelegenheid met zich mee. Voor de windmolens in de haven speelt op een aantal plaatsen repowering.
»	Nieuwe bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> Ook in 2021 zijn er door GSP weer de nodige hectares verkocht c.q. in erfpacht gegeven. Dit om de komst van nieuwe bedrijven mogelijk te maken. Zoals bijvoorbeeld EDC en de veerdienst naar Noorwegen. Ook is er eindelijk groen licht voor de komst van de staalfabriek van Van Merksteijn. Het Hogeland is al jaren onderdeel van het acquisitieoverleg met GSP, NOM, provincie Groningen, ODG en Eemsdelta.

Lauwersoog

De haven van Lauwersoog krijgt meer bedrijvigheid, doordat NG Shipyards groeit. Door het havenbedrijf is een visie gemaakt voor 2030. Deze visie geeft een beeld voor de middellange termijn. Deze visie zal voor uw raad ter beschikking worden gesteld.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Duurzame Haven Lauwersoog	<ul style="list-style-type: none"> Vanuit dit project wordt de haven steeds duurzamer. Met het broedponton en andere natuur in de haven krijgt de natuur meer ruimte. Ook zijn in de voorbereiding weer de nodige stappen gezet voor een waterstoftankstation voor schepen en vervoer in de haven. Realisatie is nu voorzien in het voorjaar van 2023. Het Hogeland is al jaren actief lid van Duurzame Haven Lauwersoog.
»	MeerOog 2030 en Havenvisie 2030	<ul style="list-style-type: none"> Proloog liep af in 2021. Aan het eind van 2021 is daarom ingezet om te komen tot een nieuwe visie voor Lauwersoog tot 2030. RHDHV maakt samen en in opdracht van beide provincies en betrokken gemeenten een plan. Dit uiteraard in samenwerking met de omgeving Door het havenbedrijf is al een visie gemaakt voor 2030. Dit betreft dan alleen het havengebied aan de zeekant. Het plan is gepresenteerd aan de aandeelhouders, waar Het Hogeland er 1 van is.

Onderhoud haven en aanpassing dijk

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Vorbereiding dijkwerkzaamheden	<ul style="list-style-type: none"> Door het waterschap, de provincie en on zelf vinden de laatste voorbereidingen plaats voor aanpassing van de dijk. De aannemerscombinatie Waddenkwartier is geselecteerd. Gestreefd wordt om er de duurzaamste dijk van Nederland van te maken. Wij realiseren in dit project de 2^e ontsluiting van de haven van Lauwersoog. Het HIP is verplaatst van de plek waar het WEC komt naar elders in de haven. Daar wordt dit gebouw gebruikt als bezoekerscentrum van het waterschap i.v.m. de aanpassing van de dijk en de toeristische informatievoorziening heeft hierin een plek gekregen incl. de vrijwilligers.

Werelderfgoed centrum (WEC)

In 2022 zal men bezig zijn met de bouw van het WEC en het aanpassen van de parkeerterreinen. Het WEC is een grote impuls voor Lauwersoog en wijde omgeving.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	In de haven van Lauwersoog een werelderfgoedcentrum realiseren ter versterking van het recreatief toeristisch aanbod.	<ul style="list-style-type: none"> De toeristische organisatie heeft een plek gekregen in de werkgroep WEC.

Noordpolderzijl

In 2022 moet helder worden hoe de kleinste zeehaven beter kan worden ontsloten en hoe we het slibprobleem kunnen gaan oplossen. Eind 2021 heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden waarbij de nabije omgeving wordt bevraagd en geïnformeerd.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Bevaarbaarheid geul	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 zijn er plannen in voorbereiding om de geul zo goed mogelijk open te laten zijn. Plannen op dit vlak lopen al lang.
»	Donkerte	<ul style="list-style-type: none"> Eind 2021 is de RUG gestart met het project donkerte. Noordpolderzijl is één van de plaatsen die daarvoor is uitgekozen. Het Hogeland is als eigenaar van de grond één van de partners.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- GR Havenschap Delfzijl/ Eemshaven (Groningen Seaports)
- Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog B.V.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Bereikbaarheid(x € 1.000)

	Primaire Begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	9.560	10.466	8.770	1.696	V
Baten	132	392	173	218	N
Saldo programma	9.428	10.075	8.597	1.477	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Onderhoud bruggen	55	270	308	-38	N
Reserve Baggerplan	-188	-278	71	-348	N
Reserve Onderhoud wegen	0	1.300	1.587	-287	N
Reserve Openbare verlichting	0	0	-6	6	V
Totaal mutaties	-133	1.292	1.959	-667	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2021
Bereikbaarheid		
Gladheidsbestrijding		23.710
Baggerwerkzaamheden Spoelzee Noordpolderzijl		17.353
Fietspad Winsum Meeden-Zijlvestervweg		
Totaal		41.063
Incidentele baten		2021
Bereikbaarheid		
Bijdrage Provincie fietspad Winsum Meeden-Zijlvestervweg		30.708
Totaal		30.708

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.
Lasten (bedragen x 1.000)

		Voordeel/ Nadeel
-	Salarissen, voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	195 N
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 28 maart 2022 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2021.	450 V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bij € 613k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2020. In dit programma leiden de kapitaallasten tot een voordeel van € 735k.	735 V
-	Het plaatsen nieuwe gemeenteborden is afgerond en is binnen het budget gebleven. Daarnaast zijn incidentele kleinere projecten opgevangen binnen de reguliere onderhoudscyclus. Dit leidt tot een voordeel van € 90k op het budget voor vervanging straatmeubilair.	90 V
-	Niet alle baggerwerkzaamheden zijn uitgevoerd in 2021. De uitvoering van	160 V

	het baggerbestek 2021 loopt door in 2022. Dit saldo is verrekend met de reserve baggeren.		
-	Een deel van de onderhoudswerkzaamheden van civiele constructies zijn uitgesteld en zullen worden opgepakt in 2022. Dit is mede doordat het noodzakelijke vooronderzoek meer tijd heeft gevraagd dan verwacht, mede door de uitgestrektheid van het werkgebied. Het positieve saldo is verrekend met de reserve civiele constructies.	90	V
-	Niet al het geplande onderhoud aan de wegen is in 2021 uitgevoerd. Dit heeft verschillende redenen en komt onder andere door het opstellen van de beheer- en beleidsplannen. Conform vastgesteld beleidsplan wordt het onderhoud vanaf 2022 uitgevoerd. Het positieve saldo is verrekend met de reserve wegen.	290	V
-	Overige afwijkingen	76	V
	Totaal	1.696	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Gemeente Het Hogeland heeft bedrag ontvangen voor een onlangs afgerond project in voormalig gemeente Winsum, waarmee een arbitrage zaak was gemoeid (hellingbaan/ toegankelijkheid stations).	60	V
-	In de begroting is een opbrengst voor de pacht van de parkeerplaats bij het Werelderfgoedcentrum opgenomen. Aangezien de parkeerplaats nog niet aangelegd is, is er ook nog geen pacht ontvangen. Er zijn overigens ook nog geen kosten gemaakt.	116	N
-	Voor het project Dynamiek aan het Lint is een deel van het ontvangen voorschot van de subsidie als 'nog te betalen' opgenomen. Toekomstige lasten zullen hieruit worden gedekt.	118	N
-	Overige afwijkingen	44	N
	Totaal	218	N

3. Economie & Werkgelegenheid

Omschrijving

Dit programma richt zich op het stimuleren van economische ontwikkeling en de bevordering van werkgelegenheid. Het ondernemersklimaat moet goed zijn voor grote bedrijven, voor het MKB en voor ZZP'ers. We zetten in op het versterken van de lokale economie, met aandacht voor de agrarische sector en voor de activiteiten in de havens.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

Beleidskader

Voor dit programma zijn de volgende beleidsdocumenten/ visies vastgesteld:

- Detailhandelsvisie gemeente Het Hogeland
- Marktverordening
- Visie en uitvoeringsplan recreatie en toerisme.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Func tiemenging	%	41,9	50,3
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	139,9	131

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Agrarische sector

De landbouw heeft met veel veranderende regelgeving en veranderende omstandigheden vanuit het klimaat te maken. Dat vergt samenwerking tussen collega agrariërs en met het waterschap, dat kan zorgen voor voldoende zoet water in de polders. Als grootste landbouwgemeente van Nederland staan wij agrariërs bij en nemen wij deel aan projecten op dit vlak.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	De agrarische sector in 2220.	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 gaf het project Sponsland ook voor onze agrarische sector een inkijkje hoe wij verwachten dat we in 2220 boeren en leven. De focus ligt hierbij op de

		<p>klimaatveranderingen en ook de verzilting die invloed heeft de methode van het verbouwen van akkerbouwproducten in onze kustgemeente. Het Hogeland (west) was voor dit project de onderzoek regio en als gemeente waren we casushouder.</p>
»	Stikstof	<ul style="list-style-type: none"> Tot nu toe heeft de stikstofwetgeving nog weinig invloed op de agrarische sector in ons gemeente. Voor de komst van nieuwe bedrijven speelt dit wel steeds een rol.
»	Project Noordelijke Kleischil	<ul style="list-style-type: none"> Dit project heeft voor een groot deel betrekking op de akkerbouw in onze gemeente. Daarbij komt ook de verzilting aan bod en het effect op de teeltmethode. Net als het kijken naar de rotatie binnen het bouwplan en welke effecten dit heeft op het verbouwen van pootaardappelen.

Visserij

Door het akkoord voor de Noordzee worden gebieden waar in de toekomst nog mag worden gevisst steeds kleiner. Dit geeft een inkrimping van de visserijvloot. Dit is een landelijk effect, dat wij ook terugzien voor de visserij in Lauwersoog.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Corona	<ul style="list-style-type: none"> Voor de vissers in Lauwersoog was 2021 een bijzonder jaar door corona. Een deel van de vis kon via de handel niet worden afgezet aan de restaurants.
»	Noordzeeakkoord	<ul style="list-style-type: none"> Er is veel overleg geweest met het ministerie en de visserijorganisaties over de visgronden in zowel de Waddenzee als de Noordzee. Door de visserijorganisaties is het Noordzeeakkoord niet getekend. Dit niet tekenen verzwakt de onderhandelingspositie in het kader van de toe te wijzen visgronden. Het Noordzeeakkoord speelt ook voor de windparken op zee. Dit is van belang voor groene stroom die aanlandt in de Eemshaven.
»	Opkoopregeling vergunning garnalen vissen	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 zijn meerdere garnalen vergunningen voor de Waddenzee opgekocht via een nationale regeling. Daarbij gaat het ook om enkele garnalenvissers uit onze gemeente.
»	Stikstofwetgeving	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn veel gesprekken geweest over de toekomst van de visserij in relatie tot de stikstofwetgeving. De uitkomsten daarvan worden later in 2022 bekend. Handhaven van de huidige regelgeving heeft ernstige gevolgen voor de visserijbedrijven.

Breedband Snel Internet Groningen

De aanleg van snel internet in het buitengebied zou in 2021 worden afgerond. Nieuwe marktpartijen meldden zich voor de aanleg van glasvezel in de dorpen en kleine kernen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Snel internet buitengebied	<ul style="list-style-type: none"> De aanleg van snel internet in het buitengebied is bijna afgerond. Er is vertraging geweest als gevolg van corona. Voor onze gemeente geldt dat er nog met enkele inwoners discussie gaande is over de aansluiting op een glasvezelkabel of dat men snel internet krijgt via een straalverbinding. Deze straalverbinding blijkt niet overal even effectief. Via de provincie Groningen worden voor wat betreft onze gemeente in 2022 de laatste zaken afgerond.
»	Glasvezel in de dorpen	<ul style="list-style-type: none"> Wij willen graag dat alle inwoners en ondernemers van Het Hogeland snel en betrouwbaar internet kunnen krijgen. Om dit goed en veilig te doen maken we afspraken met aanbieders die we vastleggen in een convenant. In 2021 hebben zich meerdere aanbiedende partijen gemeld die glasvezel willen aanleggen in de dorpen. Gezien het open karakter van de Europese telecomwet bestaat de mogelijkheid dat meerdere partijen hun glasvezelnetwerk aanleggen, zolang zij zich aan de afspraken houden zoals vastgelegd in het convenant. Met één van deze partijen hebben we reeds een convenant afgesloten. Met een andere partij zijn we in overleg hierover. Begin 2022 begint de eerste aanbieder in Het Hogeland Oost en Zuid en wil daarna het project uitrollen naar de rest van de gemeente.
»	Project 5G	<ul style="list-style-type: none"> Het project 5G loopt door. De Economic Board Groningen geeft invulling aan dit project. Deelprojecten landen dan ook in onze gemeente. Door de toenemende automatisering in allerlei branches is het van belang vooraan te blijven lopen op dit vlak.

Ambulante handel

In 2021 is gewerkt aan de uitwerking van de uitvoeringsmaatregelen, zoals een inrichtingsplan voor de weekmarkten. Ditzelfde geldt voor het beleid met betrekking tot standplaatsen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Uitvoeringsmaatregelen voor zowel de marktverordening als de standplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> Wij hebben de 'beleidsregels standplaatsen Het Hogeland' vastgesteld. Met deze regels is

		<p>het beleid van de 4 oude gemeenten geharmoniseerd en voldoet ons beleid nu aan de eisen voor wat betreft de zogenaamde 'schaarse vergunningen'. Door overgangsrecht zullen de gevolgen pas goed merkbaar zijn na afloop van het overgangsrecht. Het jaar 2022 zal worden gebruikt als overgangsjaar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het afgelopen jaar is een begin gemaakt met de nadere regels voor de in 2020 vastgestelde marktverordening. Dat wordt gedaan samen met de marktkooplieden. Streven is in de eerste helft van 2022 tot vaststelling van die 'nadere regels' te komen.
--	--	---

Kunstcentrum De Ploeg (KCDP)

Met dit project willen we een impuls geven aan de toeristische aantrekkelijkheid van onze gemeente. Dit gaan doen we in de oude monumentale RK St-Jozefschool (uit 1883) in het dorp Wehe-Den Hoorn. In het kunstcentrum komen werken van de Groninger Ploegkunstenaren centraal te staan.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Een impuls geven aan het dorp Wehe den Hoorn. Stichting herstel erfgoed De Marne is eigenaar van het project en verantwoordelijk voor de realisatie.	<ul style="list-style-type: none"> • Het concept voorlopig ontwerp is gereed en er vindt afstemming plaats met monumentenzorg.
»	Realisatie parkeren ten behoeve van het kunstcentrum	<ul style="list-style-type: none"> • Dit wordt meegenomen in de pilot omgevingsvisie Wehe den Hoorn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het pand is veilig gemaakt en er zijn diverse onderzoeken verricht om de cultuurhistorische waarden van het pand te behouden.

Waterwerken Zoutkamp

Met het oog op de toekomstige waterveiligheid heeft het waterschap Noorderzijlvest nog een forse opgave in het Lauwersmeergebied. De studie Droge Voeten 2050 heeft inzichtelijk gemaakt dat het voor de komende 30 jaar noodzakelijk is om een aantal investeringen in waterstaatkundige werken te doen in Zoutkamp en directe omgeving. De realisatie van deze maatregelen vraagt om grote investeringen in waterveiligheid en leggen voor de lange termijn de ruimtelijke inrichting vast in Zoutkamp.

Het project is vermeld op de MOMAr pagina van Interreg, daarmee wordt onze gebiedsopgave ook als voorbeeld gezien. Dit project (als een van de weinigen in Europa) opgenomen in de Good Practice database van Interreg Europe. Door de beoordelaar van Interreg worden de samenwerkingspartijen genoemd als inspiratie voor lokale en regionale beleidsmakers in Europa. Mooie complimenten voor een bijzonder project.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Vorbereiding en voorbeeld project	<ul style="list-style-type: none"> • Het project Nieuwe Waterwerken Zoutkamp heeft in 2021 een beschikking ontvangen vanuit het Nationaal Programma Groningen.

		Dit zowel voor het Lokale Programmadeel als voor Thematische deel. Samen met bijdragen vanuit de provincie Groningen, het waterschap Noorderzijlvest en het Waddenfonds vormt dit de basis voor de werkzaamheden, die naar verwachting september 2022 starten.
--	--	--

Centrumplan Leens

Leens speelt een belangrijke rol voor het westen van onze gemeente. Mensen uit omliggende dorpen doen hun boodschappen voor een groot deel in Leens. Met het Centrumplan Leens verbeteren we de functie en uitstraling van het centrum.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Toekomstbestendig centrum van Leens	<ul style="list-style-type: none"> Het jaar heeft in het teken gestaan van de aanvraag en toekenning bij de NPG en de interne bestuurlijke besluitvorming. Samen met de Regiegroep Leens zal dat in 2022 verder worden opgepakt met een nieuw te werven projectleider

Enne Jans Heerd

De Enne Jans Heerd is een monumentale boerderij op de eeuwenoude wierde Maarhuizen en een historisch baken op het Groninger Hogeland. De Stichting Enne Jans Heerd wil samen met partner Staatsbosbeheer de monumentale boerderij Enne Jans Heerd en de omliggende wierde Maarhuizen herbestemmen tot een publieke plek voor cultuur -en natuurbeleving. Ze willen aan de eeuwenoude geschiedenis van de wierde Maarhuizen en de boerderij Enne Jans Heerd een nieuw hoofdstuk toevoegen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Het proces is gericht op 3 onderdelen en daarmee een bijdrage aan de Brede Welvaart in Groningen: <ul style="list-style-type: none"> Groningse parel: landschap, erfgoed en natuurbeleving Podium voor kunst en cultuur: maken, uitvoeren en beleven Buitenlokaal: onderwijs en educatie 	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 hebben we het project Enne Jans Heerd ingediend bij het NPG. De NPG-subsidie is toegekend aan het project NPG Eind 2021 is de Stichting Enne Jans Heerd gestart met de (ver)bouw.

SBE (Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta)

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Rol en corona	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal bedrijven in de havens van de Eemshaven en Delfzijl groeit. En met de toenemende bedrijvigheid is de plek die SBE inneemt van belang. SBE vertegenwoordigt als bedrijvenvereniging deze bedrijven in een brede omgeving. Door corona moest dat

		helaas vaak digitaal. In dit werk zijn de fysieke contacten juist van belang.
--	--	---

Regio Groningen Assen

Regio Groningen-Assen (RGA) is een vrijwillig samenwerkingsverband van de provincies Drenthe en Groningen en de gemeenten Assen, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Noordenveld, Tynaarlo en Westerkwartier. In de RGA werken deze overheden sinds 1996 samen op de thema's economie, mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en wonen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Totstandkoming van toekomstscenario's als uitwerking van de Toekomstagenda	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met de andere partners is nagedacht over post-corona scenario's en het gezamenlijke economische profiel van de regio. Thema's daarbij zijn schone energie, innovatieve zorg, aantrekkelijke regio, robuuste arbeidsmarkt en digitalisering. • Dat economische profiel wordt vooral toegepast bij het thema bedrijventerreinen. Er ligt een plan van aanpak bedrijventerreinen en er is een eigen vraag-aanbod confrontatie bedrijventerreinen geweest. Conclusie was, dat de vraag er groot was. • Voorts is begonnen met een regionale bedrijventerreinenvisie die in 2022 zal worden afgerond. Ambitie is dat een bedrijf op de beste plek komt.
»	Ontwikkelen van een (eigen) strategische lijn om meer uit samenwerking te halen	<ul style="list-style-type: none"> • Op verzoek van het kabinet en in verband met de kabinetsformatie is vorig jaar gewerkt aan de totstandkoming van een verstedelijking strategie t.b.v. het doen van keuzes voor bijv. woningbouw- en bedrijventerreinenlocaties • In het kader daarvan is over de breedte van thema die spelen binnen de regio (wonen, economie, bereikbaarheid (infrastructuur) gewerkt aan een eigen strategische lijn voor Het Hogeland. Daarmee is een eenduidige inbreng bereikt.

Verbinding economie en energietransitie

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Groene Economie	<ul style="list-style-type: none"> • Er komt steeds meer verbinding tussen duurzaamheid en economie. Die combi kunnen we ook de Groene Economie noemen. Duurzaamheid is een toenemend belangrijk aspect binnen bedrijven.
»	Duurzaam ondernemen	<ul style="list-style-type: none"> • Het koploperproject 2021-2022 is opgestart. Met een groepje bedrijven zijn we intensief aan de slag met het verduurzamen van de bedrijfsvoering

		<ul style="list-style-type: none"> Actieve deelname aan Chemport Europe en Eemsdelta Green.
--	--	--

Werkgelegenheid

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Zo goed mogelijke match tussen vraag en aanbod in de veranderende arbeidsmarkt	<ul style="list-style-type: none"> Door de onderstaande acties hebben we de match tussen vraag en aanbod verbeterd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Werkgevers ondersteunen bij coronamaatregelen, -regelingen en meedenken met nieuwe initiatieven
- Deelnemen aan het 1.000-banenplan.
- Bij onze inkoop en aanbesteding gebruik maken van de aanbestedingskalender vanuit het 1.000-banenplan en SROI (Social Return On Investment) laten meebepalen bij onze besluiten.
- Blijven inzetten op het scholen en opleiden van inwoners van Het Hogeland; deelname aan “een leven lang ontwikkelen”
- Ondersteunen en stimuleren dat er (voor bedrijven, opleidingsinstituten en scholen) een zichtbaar coördinatiepunt komt, waar vraag en aanbod samenkomen.
- Deelname IWCN
- Samenwerking Werkplein
- Financieel ondersteunen klimaatgame (een online spel over de opgaves die er zijn, met onder andere als doel om medewerkers voor deze sector te werven).

Bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Visie voor ontwikkeling van bedrijventerreinen.	<ul style="list-style-type: none"> Een bevestiging dat er veel vraag is naar bedrijfskavels, ca 18-19 ha de komende jaren. Ondersteuning van de uitbreidingsbehoefte bij de grotere kernen
»	Start van een acquisitieproject voor de MKB bedrijventerreinen in Winsum, Bedum, Uithuizen en Ulrum	<ul style="list-style-type: none"> De totstandkoming van de visie heeft meer tijd gekost. Dat betekent, dat nog niet is gestart met dit project. Na vaststelling van de visie zal ook dit project worden gestart met inzet van de EBG.

In 2021 is er gewerkt aan het opstellen van een bedrijventerreinvisie voor Het Hogeland. Hiervoor is een uitgebreide vraag-aanbod analyse gedaan in samenwerking met Bureau Louter. Concrete plannen van ondernemers en verwachte economische ontwikkelingen zijn hierin meegenomen. Daarnaast is per bedrijventerreinen in kaart gebracht wat de status van de voorzieningen zijn. Hier is met name gekeken naar de staat van onderhoud en bestaande infrastructuur. Tenslotte zijn er diverse bijeenkomsten geweest om ondernemers(verenigingen) te betrekken bij het opstellen van een visie voor bedrijventerreinen.

Vaststelling van de visie zal naar verwachting in 2022 plaats vinden, gevolgd door een Uitvoeringsagenda.

Detailhandel

De uitvoering van de centrumplannen in de dorpen Uithuizen, Winsum en Bedum en Leens hangen samen met een financiering vanuit het Nationaal Programma Groningen. De meeste maatregelen staan in het teken van het creëren van sterke compacte (kern) winkelgebieden in (in ieder geval) onze 4 belangrijkste kernen. Versterking van de openbare ruimte, compactheid van die winkelgebieden en het tegengaan van leegstand zijn daarin belangrijke begrippen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Vaststelling en realisatie van een Uitvoeringsagenda van de detailhandelsvisie	<ul style="list-style-type: none"> • In goed overleg met het Ondernemersplatform is in 2021 een Uitvoeringsagenda vastgesteld. Door corona is dat traject nog niet van start gegaan. Dat zal alsnog in 2022 het geval zijn. • Een aantal centra krijgen professionele ondersteuning van een centrummanager, betaald uit middelen van het Nationaal Programma Groningen. Omdat die middelen eindig zijn, is nagedacht over centrummanagement 2.0, een andere wijze van financiering en een meer leidende rol van het Ondernemersplatform. Afronding hiervan zal in 2022 plaats vinden.
»	Totstandkoming van een centrumplan voor de kern Leens	<ul style="list-style-type: none"> • Na vaststelling van een centrumvisie in 2020, is in 2021 gewerkt aan een Ontwikkelplan voor Leens. Een voorname rol was er daarbij voor de regiegroep Leens, een groep initiatiefnemers uit de ondernemers en de samenleving van Leens e.o. Inmiddels heeft het Nationaal Programma Groningen een bijdrage toegekend voor dit ontwikkelplan (centrumplan).
»	De gevolgen van corona voor de detailhandel	<ul style="list-style-type: none"> • Op verzoek van de gemeenteraad is de detailhandelsvisie aangevuld met een coronaparagraaf. Conclusie was dat deze gevolgen erg meevallen en dat het tot dan nog niet heeft geleid tot sluiting van winkels. Een na-ijl effect is echter niet uit te sluiten.

Ondernemersplatform

Het ondernemersplatform is een overlegplatform van de Ondernemersverenigingen in de gemeente Het Hogeland en het gemeentebestuur.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Succes en rol van het Ondernemersplatform Het Hogeland	<ul style="list-style-type: none"> • Het platform bestaat inmiddels 2 jaar en is uitgebreid met een vertegenwoordiging van de handelsvereniging Zoutkamp. Daarmee kent het platform 9 leden. • Het platform functioneert steeds beter en is al niet meer weg te denken in het economische gebeuren binnen onze gemeente. Het platform

		<p>neemt een rol op zich bij meerdere thema's, zoals centrummanagement, Ondernemersfonds, detailhandelsbeleid, corona, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De totstandkoming van het Ondernemersfonds zal ongetwijfeld ook een positieve invloed hebben op het platform • Evaluaties van het platform zelf leren, dat de vorm (met een onafhankelijk voorzitter en een extern secretariaat) goed werkt.
--	--	---

Economic Board Groningen (EBG)

Economic Board Groningen zet zich in voor het verder versterken van de economische structuur in de provincie Groningen. EBG is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot verbinder tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen, gemeenten en provincie.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Samenwerking en projecten	<ul style="list-style-type: none"> • De Economic Board Groningen ondersteunt ons met adviezen aan bedrijven en zorgt daarnaast voor acquisitie op het vlak van MKB. Ook de projecten in het kader van 5G geven zij vorm. Zo ook in onze gemeente.

Recreatie en Toerisme

De verbinding tussen Recreatie & Toerisme met Cultuur en Erfgoed is erg belangrijk. Met name bij de vermarkting van Het Hogeland zijn cultuur en erfgoed van grote waarde. We zetten in op een structurele verbinding zowel binnen de gemeente als in het veld.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Inspelen op kansen voor toerisme en versterking van toerisme en recreatie.	<ul style="list-style-type: none"> • De Visie en het uitvoeringsplan 'recreatie en toerisme Het Hogeland 2030' is vastgesteld. • Er is een afstemmingsoverleg gestart met Stichting Promotie Waddenland om samen in te zetten op goede en duidelijke positionering • Uitvoeringsplan "Winsum Doorbouwen aan het Allermooiste Dorp" (bij het opstellen bieden van ondersteuning aan ondernemersvereniging Winsum) • Ondersteuning bieden aan ondernemers en initiatiefnemers bij hun activiteiten, plannen en projecten. • Toerisme en recreatie in ons gebied versterken door deelname aan diverse samenwerkingen en overleggen (zoals VGG, Provincie Groningen, Waddenregio). • Deelnemen aan diverse projecten, waaronder invulling Schaphalsterzijl, om kansen te benutten.

		<ul style="list-style-type: none"> • Aanjagen van externe initiatiefnemers om hun projecten in Het Hogeland te realiseren. O.a. Sence of Place, Canadian Trial, 2^e fase E-bike route De Ploeg etc.
»	Verbinden cultuur en erfgoed met recreatie en toerisme	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemming visies en beleid • Verbinden van diverse externe partijen en initiatieven
»	Aantrekkelijke openbare ruimte en infrastructuur.	<ul style="list-style-type: none"> • Investeren (beheer en onderhoud) in openbare ruimte, waaronder de fietspaden (knooppunten) • Meedenken/participeren voorverkenningen van diverse nieuwe projecten. • Blijven participeren in Routebureau Groningen (nieuw werkplan en bijdrage voor periode 2022-2025 en ontwikkeling van diverse routes) • Aansluiting bij het waterschap om de vaarrecreatie te bevorderen.

Toeristische organisaties

In 2021 is door uw raad de toeristische visie vastgesteld. Vanaf 2022 zal met een uitvoeringsprogramma invulling worden gegeven aan die visie.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Toerisme naar een hoger plan brengen	<ul style="list-style-type: none"> • Er is in samenwerking met marketing Groningen en de regiomarketingorganisaties van de provincie gewerkt aan een nieuwe digitale infrastructuur. Deze is vastgesteld en in 2022 zal de website hierop worden aangepast. Doel is om de toeristische informatie makkelijker te vinden en voor de regiomarketingorganisaties een éénduidige content.
»	Toeristische informatievoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Er is ingespeeld op de ontwikkelingen in het gebied. Zo is extra ingezet op de bezoekersstromen in Winsum. Het toeristische informatiepunt is tijdens het seizoen ook in het weekend open. • Er zijn een aantal nieuwe Toeristische informatiepunten gerealiseerd in Uithuizen, Warffum. Daarnaast is in samenwerking met Top van Groningen de informatievoorziening bij de veerboot van Borkum ingericht.

Programma Lauwersmeer

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Versterken Lauwersmeergebied	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van gebiedsagenda Lauwersmeer 2020-2024 De Wind in de zeilen en daaruit voortvloeiende plannen en projecten. • Voorbereiding realisatie Werelderfgoed Centrum in het Lauwersmeergebied (zie onderdeel WEC).

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Enexis Holding N.V.
- CSV Amsterdam B.V.
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
- Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord-Nederland (VEGANN)

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Economie & werkgelegenheid (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	1.428	2.151	2.446	-295	N
Baten	797	1.239	2.008	-769	V
Saldo programma	630	912	438	474	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Versterking centrum Winsum	0	0	-55	55	V
Reserve ruimte voor ondernemers	0	0	618	-618	N
Totaal mutaties	0	0	563	-563	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2021
Economie en werkgelegenheid		
Uitvoering detailhandelsvisie		14.114
Corona compensatie ondernemers		47.954
Ondernemershuis Noord Groningen		30.000
Advieskosten ondernemersloket corona		7.502
Corona compensatie liggelden		6.952
Subsidie Stichting het Spijslokaal		33.500
Sloop gebouw Plantsoenstraat Eenrum		26.744
Erfpacht Lauwersoog		20.727
	Totaal	187.493
Incidentele baten		
Economie en werkgelegenheid		
Bijdrage Provincie inzake detailhandelsvisie		14.114
Bijdrage tbv Ondershuis Noord Groningen		30.000
Verkoop overhoekjes		157.685
Bijdrage regiopark Reitdiepdal Prolander		92.456
	Totaal	294.255

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 28 maart 2022 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2021.	455	V
-	Grondexploitaties bedrijventerreinen; mutaties op de grondexploitaties dienen op basis van het BBV via de exploitatie te lopen. De lasten worden doorgeboekt naar de voorraad op de balans. Bij de lasten leidt dit tot een nadeel, bij de baten tot een voordeel.	804	N
-	In 2021 zijn er minder aanvragen voor subsidies voor projecten in het kader van economische activiteiten ingediend. Daardoor laat dit budget een positief verschil zien.	57	V
-	Overige afwijkingen	3	N
	Totaal	295	N

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Budgetoverheveling, zie verklaring bij de lasten. Bij niet ontvangen baten gaat het om een nadeel.	241	N
-	In 2021 hebben we een incidentele opbrengst voor de verkoop van grond gerealiseerd. Dit betreft o.a. de grond van voormalig sportveld Winsum.	64	V
-	Grondexploitaties bedrijventerreinen; zie lasten	808	V
-	De opbrengst forensen- en toeristenbelasting is in 2021 iets hoger dan geraamd.	54	V
-	Overige afwijkingen	84	V
	Totaal	769	V

4. Leefbaarheid & Voorzieningen

Omschrijving

Wij vinden het belangrijk dat iedere inwoner van onze gemeente goed kan opgroeien, leven en wonen in de breedste zin van het woord. Bij dit programma zijn meerdere aspecten belangrijk.

Het gaat zowel om het voorzien in goed onderwijs (van peuterspeelzaalwerk tot middelbare school), leerlingenvervoer, adequate onderwijshuisvesting en scholenspreiding, als om een aantrekkelijk accommodatie- en activiteitenaanbod op het gebied van sport, kunst en cultuur. Daarnaast gaat het om passende huisvesting en een prettige leefomgeving met basisvoorzieningen in de buurt. Die leefomgeving heeft goed onderhoud en beheer nodig van het openbaar groen.

Inwoners werken ook zelf aan het verbeteren van de leefbaarheid. Daarom investeren we in krachtige, betrokken buurten en dorpen, die de ruimte krijgen om invloed te kunnen uitoefenen op hun eigen leefomgeving.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresent., -productie en -participatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Beleidskader

Uw raad heeft in april 2021 het Koersdocument Transformatie Sociaal Domein (2020-2030) vastgesteld. Deze Koers wordt in 2021 en 2022 samen met partners verder uitgewerkt in een Beleidsplan Sociaal Domein en Samenleving met een aantal beleidsdoelen. Deze doelen gelden als kader voor een Programma Transformatie Sociaal Domein en Samenleving 2021 - 2024. In 2021 heeft het Programma voorbereidingen gerealiseerd, zodat de uitvoering van het beleidsplan op een gestructureerde en afgesproken manier kan plaatsvinden.

Binnen dit programma zijn de volgende verschillende beleidsdocumenten vastgesteld. Op de onderwerpen waar we nog geen beleid hebben vastgesteld, zijn de vigerende beleidsplannen van de voormalige BMW- gemeenten van kracht;

- Visie Inwonerkracht Het Hogeland;
- Cultuurvisie gemeente Het Hogeland 2020-2023 'Groots in kleinschaligheid';
- Erfgoedvisie Het Hogeland;
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob);
- Woonvisie Het Hogeland;
- Groenbeleid gemeente het Hogeland 2021 - 2030;
- Programma Krimp en Leefbaarheid vm. De Marne;
- Prestatieafspraken volkshuisvesting Het Hogeland;
- Dorpshuizenbeleid Het Hogeland;
- Beleidsvisie Sport en Bewegen in Het Hogeland (2021 – 2030);

- Overeenkomsten Combinatie Functionaris/BuurSportCoaches/VerenigingsOndersteuners;
- Overeenkomst Lokaal Sport Akkoord gemeente Het Hogeland (2021);
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs;
- Verordening leerlingenvervoer;
- Verordening Financiële en Materiële Gelijikstelling;
- Subsidieregeling peuteropvang.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Absoluut verzuim	<i>Aantal per 1.000 leerlingen</i>	0,0*	1,7
Relatief verzuim	<i>Aantal per 1.000 leerlingen</i>	18	25
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	<i>% deelnemers aan het VO en mbo onderwijs</i>	1,7	1,8
Niet-sporters	<i>%</i>	59,0	54,1

* Geen cijfers bekend voor de gemeente het Hogeland.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Openbaar onderwijs

De gemeente heeft de wettelijke taak om te zorgen voor voldoende openbare scholen binnen haar gemeentegrenzen. Binnen 10 kilometer over de weg gemeten vanaf de woonplaats moet voldoende openbaar onderwijs aanwezig zijn, als daar behoefte aan is (artikel 75, lid 2 WPO). Met de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs is de gemeente niet meer het bevoegd gezag over de scholen. Het stichten van nieuwe scholen en de beslissing tot opheffing van een openbare school blijft wel voorbehouden aan de besluitvorming van de gemeente.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Het bereikbaar houden van openbaar basisonderwijs voor alle leerlingen in de gemeenten.	<ul style="list-style-type: none"> • We voldoen aan het criterium voor voldoende openbaar onderwijs in de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het aantal openbare basisscholen binnen de gemeente is door de opheffing van een openbare basisschool met één afgenomen. Er is een samenwerkingsschool ontstaan. Hierdoor zijn er 12 openbare basisscholen in de gemeente. Er wordt hiermee voldaan aan de wettelijke taak.

Onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de realisatie van de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, voortgezet en speciaal onderwijs. De Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Gemeente Het Hogeland 2019 vormt het beleidskader voor onder andere de nieuwbouw, verbouw en eerste inrichting.

Wij hebben mede door de versterkingsopgave, de situatie dat er al meerdere scholen toekomstbestendig zijn gemaakt. In 2021 zijn er nieuwe schoolgebouwen opgeleverd. Hiermee dragen we bij aan hoogwaardige en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Het biedt tevens de mogelijkheid om te werken aan de (door)ontwikkeling van Integraal Kind Centra (IKC).

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Hoogwaardige en toekomstbestendige onderwijshuisvesting.	<ul style="list-style-type: none"> • De scholen in Kantens (De Klinkenborg) en Uithuizermeeden (Het Prisma) zijn opgeleverd en drie projecten zijn gestart. De nieuwbouw van KC Warffum en KC Usquert en de versterking van Noordkaap/ de Sterren in Uithuizermeeden. Daarnaast zijn vier projecten voorbereid in Roodeschool (nieuwbouw de Dobbe), versterking HHC (Warffum), sloop/nieuwbouw en deels versterking HHC (Uithuizen) en sloop nieuwbouw gymzaal (Zandeweer). Ook is tijdelijke huisvesting op twee locaties aangebracht (Kantens en Usquert). • De uitbreiding van een school voor primair onderwijs is uitgevoerd en opgeleverd. • De uitvoering van de uitbreiding van een school voor primair onderwijs is gestart.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Huisvestingsaanvragen

Er zijn vier onderwijshuisvestingsaanvragen ingediend. Deze zijn conform de Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting behandeld.

Op verzoek van bestuur NSU en de betrokken schoolbesturen is ons gevraagd om de regie op te pakken om te komen tot nieuwe gebruikersovereenkomsten, nadat bleek dat de bestaande gebruikersovereenkomsten niet voldoende op de bestaande situatie van toepassing waren. Na diverse overleg en extern advies via een onafhankelijke jurist is eind 2021 een nieuw concept opgesteld. De verwachting is dat begin 2022 na ondertekening de financiële afronding van het traject NSU/gemeente/schoolbesturen kan worden gemaakt.

De Tirrel

In De Tirrel zullen twee scholen voor primair onderwijs worden gevestigd. Daarvoor zal een gebruikersovereenkomst moeten worden opgesteld. De overeenkomst voor de NSU zal gebruikt worden als basis voor deze gebruikersovereenkomst tussen de schoolbesturen en de gemeente.

IHP

IN 2021 is een werkgroep gevormd bestaande uit vertegenwoordigers van schoolbesturen, kinderopvang en gemeente. Deze werkgroep is 6 keer bijeen geweest en daarin zijn de kaders gelegd voor het op te stellen IHP. Afspraak is gemaakt dat wordt gewerkt aan de hand van het spoorboekje van Ruimte OK.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Onderwijs is cruciaal voor de ontwikkeling van onze jeugd. De eerste verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de ouders. Wij streven naar ondersteuning waar dat nodig is en willen zorgen voor goede voorzieningen. Wij willen achterstanden bij kinderen vroegtijdig signaleren en waar mogelijk voorkomen door passende vormen van voorschoolse educatie aan te bieden.

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken ten aanzien van het onderwijs. Het betreft het verzorgen van vervoer van leerlingen naar het speciaal onderwijs, uitvoeren van de leerplichtwet, zorgen voor hoogwaardig, dekkend en gespreid voorschools aanbod en het bieden van passend onderwijs.

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we bereikt?
» Verbeteren van digitale vaardigheden van leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> • De deelname aan het ICT-project van Kansrijke Groningers is voortgezet. In totaal doen er 104 scholen mee in Noord- en Midden- Groningen. Binnen dit project krijgen leerlingen les in o.a. programmeren, mediawijsheid, internetveiligheid en robotica. Hiermee krijgen zij een impuls op het gebied van digitale vaardigheden, waarvan zij ook in hun werkzame leven kunnen profiteren. In 2021 hebben 13 scholen het traject afgerond.
» Leerlingen (vroegtijdig) een leesaanbod aanbieden.	<ul style="list-style-type: none"> • Aan leerlingen is vroegtijdig een leesaanbod aangeboden door middel van de volgende programma's: <ul style="list-style-type: none"> ○ 'De Bibliotheek op School'. Dit is een programma dat zich richt op het stimuleren van lezen en het vergroten van leesplezier. Dit programma is in 2021 uitgebreid van 22 basisscholen naar alle 33 basisscholen. ○ 'Boekstart in de Kinderopvang'. Dit richt zich zowel op het voorlezen op de kinderopvang als thuis door de ouders. Dit programma is op alle peuteropvang locaties aangeboden.
» Passend educatief aanbod voor ieder kind vanaf 2 jaar.	<ul style="list-style-type: none"> • Alle peuters kunnen gebruik maken van de peuteropvang. Het aanbod voor peuters van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag wordt gesubsidieerd door de gemeente. • Daarnaast kunnen kinderen vanaf 2,5 jaar, die door de GGD zijn geïndiceerd met een taalachterstand, aanvullend op de peuteropvang, deelnemen aan een educatief programma, de voorschoolse educatie. Deze voorschoolse educatie is door de gemeente gesubsidieerd. • De Voorschoolse Educatie voldeed aan de kwaliteitscriteria, die gesteld zijn in het kwaliteitskader. Aanbieders hebben hiervoor een jaarlijkse kwaliteitssubsidie ontvangen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderwijs voor Afghaanse kinderen

In 2020 is begonnen met de voorbereidingen om te komen tot aanbieden van primair en voortgezet onderwijs aan kinderen van Afghaanse vluchtelingen die in Zoutkamp in de Marnewaard zijn gevestigd. Daartoe zijn afspraken gemaakt met gemeente (onderwijs en vastgoed) en Lauwers en Eems (primair onderwijs) en ISK Groningen (voortgezet onderwijs). De locatie voormalige Koning Willem Alexanderschool in Uithuizen is geschikt gemaakt.

Nationaal programma onderwijs

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is ontwikkeld om jeugdigen te helpen hun gaven en talenten tot bloei te brengen en voldoende ondersteuning te bieden voor een volwaardige leerontwikkeling en toekomstperspectief, ondanks de corona-crisis en de gevolgen daarvan voor de ontwikkeling van jeugdigen. Het rijk heeft 8.5 miljard euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het NPO. De uitvoering van de activiteiten die onder het NPO worden uitgevoerd is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het onderwijs en gemeenten. Het onderwijs krijgt € 5,8 miljard dat zij kan besteden aan interventies, de gemeenten € 300 miljoen. Wij ontvangen een totaalbedrag van ruim € 687.000 dat besteedbaar is in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. De gemeentelijke middelen mogen worden ingezet om aanvullende maatregelen nemen, die scholen niet of minder goed zelf kunnen treffen- om de ontwikkeling van jeugdigen te helpen stimuleren.

Er zijn twee extra LEA overleggen gevoerd met schoolbesturen, kinderopvang en jeugdgezondheidszorg over de inzet van de NPO-middelen. Naar aanleiding daarvan is er een werkgroep gestart met de opdracht om een plan op te stellen voor de besteding van de NPO-middelen. De LEA-partners hebben aangegeven dat het plan zich moet richten op de speerpunten taal en sociaal emotionele ontwikkeling. De werkgroep heeft eind 2021 een conceptplan opgeleverd. De besluitvorming door ons college vindt in de loop van 2022 plaats.

Passend Onderwijs

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Passend onderwijs voor alle kinderen, zodat elk kind op zijn/haar niveau onderwijs krijgt, zowel cognitief als emotioneel.	<ul style="list-style-type: none"> • Alle betrokken instanties (onderwijs, samenwerkingsverbanden, zorg en gemeente) werken volgens de ondersteuningsroutes (primair onderwijs en voortgezet onderwijs).
»	Een goede verbinding tussen zorg en onderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> • Op alle scholen voor voortgezet onderwijs is een schoolmaatschappelijk werker aangesteld. De Schoolmaatschappelijk werker wordt ingezet om de verbinding tussen school, leerling en sociaal team te optimaliseren en lichte vormen van begeleiding te geven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De ondersteuningsroute

De ondersteuningsroute is een integraal plan om de leerling te ondersteunen bij de schoolgang. De ondersteuningsroute moet eraan bijdragen dat het aantal voortijdig schoolverlaters en thuiszitters wordt teruggedrongen.

Verbinding zorg en onderwijs

Eind 2020 is de schoolmaatschappelijk werker gestart in het praktijkonderwijs van Terra. In 2021 is dit uitgebreid naar de andere voortgezet onderwijs scholen. De schoolmaatschappelijk werker is tevens de schoolcontactpersoon. Dit is voor zowel leerlingen, ouders als onderwijspersoneel het eerste aanspreekpunt.

Binnen de basisscholen is de jeugdverpleegkundige de schoolcontactpersoon. Daarnaast is in het primair onderwijs preventief een jeugdverpleegkundige van de GGD ingezet op IKC De Linde. De jeugdverpleegkundige is een aantal uur per week op de school aanwezig en is het aanspreekpunt voor ouders en leerkrachten voor het beantwoorden van vragen en het geven van advies met betrekking tot opvoeding en opgroeien.

Alle gemeenten in de provincie Groningen leveren een financiële bijdrage aan de voorziening School als Wijk (SAW). Hierdoor is bereikt dat de voorziening School als Wijk structureel is geborgd. Leerlingen op het mbo, die woonachtig zijn in Het Hogeland met vragen en problemen, kunnen bij SAW terecht. Het doel is om hiermee vroegtijdig problemen te behandelen en zo te voorkomen dat leerlingen verwezen moeten worden naar specialistische zorg.

Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vervoer van leerlingen die niet zelfstandig, door bijvoorbeeld een structurele beperking of gedragsproblemen naar school kunnen reizen. Hiervoor is de Verordening leerlingenvervoer vastgesteld. Op grond hiervan kunnen ook kinderen die op basis van godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging naar een school willen die verder dan 6 kilometer is gelegen aanspraak maken op een vergoeding van het eigen vervoer.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	We willen de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen in het voortgezet speciaal onderwijs vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> • De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen in met name het voortgezet speciaal onderwijs is vergroot door meer kinderen te laten reizen met het eigen en openbaar vervoer door ondersteuning in te zetten. Hierdoor is minder taxivervoer ingezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het reizen met openbaar vervoer, al dan niet met begeleiding, is gestimuleerd. Enkele stimuleringsmaatregelen waren:

- de Voor Elkaar Pas van Arriva. Hiermee kan de leerling reizen met het openbaar vervoer, zonder zelf de kosten voor een maand- of jaarkaart te hoeven voorfinancieren.
- (tijdelijke) begeleiderskaarten voor ouders/begeleiders, zodat leerlingen konden kennis maken en oefenen met het reizen met openbaar vervoer onder begeleiding van hun ouders/verzorgers.

Overige relevante ontwikkelingen

Vanaf half december 2020 tot begin februari 2021 waren de speciale (basis-) scholen gesloten. Het voortgezet speciaal onderwijs was tot begin maart 2021 gesloten. Dat betekende dat de taxionderneming UVO in Uithuizermeeden gedurende deze periode slechts gedeeltelijk regulier taxivervoer kon verzorgen. Wel is het vervoer van leerlingen naar de noodopvang van de scholen doorgegaan. Voor het reguliere taxivervoer is UVO gecompenseerd voor de vaste kosten. De kosten van het werkelijk verzorgde vervoer en de compensatievergoeding van de gemeente opgeteld bleken bijna net zo hoog te zijn als de kosten van het vervoer in het geval er geen corona was geweest.

Sport en Bewegen

De Visie Sport en Bewegen is onlangs vastgesteld. Deze visie vormt de basis voor het sport- en beweegbeleid voor de komende jaren. Dit moet leiden tot concrete uitvoeringsplannen. Ook wordt de inrichting van een Lokaal Sportplatform verder uitgewerkt. De uitvoering van het Lokaal Sportakkoord is, vanwege de pandemie, enigszins gestagneerd. We vinden het belangrijk dat sport en bewegen aangeboden wordt op en in kwalitatief verantwoord te gebruiken sportaccommodaties.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
<p>» Het is onze ambitie om zoveel mogelijk inwoners een leven lang plezier te laten beleven aan sport en bewegen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De inzet van de combinatiefunctionaris, buurtsportcoaches en verenigingsondersteuners is (juist vanwege de pandemie) in 2021 van belang geweest bij de uitvoering van het sport en beweegbeleid. • In overleg met het Huis voor de Sport wordt gewerkt aan het opstellen van een meerjarenafspraak over de inzet van het Huis voor de Sport Groningen bij het sport en beweegbeleid; • Blijvend aandacht wordt geschonken aan het verwerven van externe financiële middelen die beschikbaar komen in het kader van de stimulering en ontwikkelen van de sport- en beweegdeelname. • Combinaties en coalities zijn aan de orde geweest bij het maken van flankerende beleidsterreinen en worden komend jaar verder uitgewerkt; • Wij willen een functionele, goede en duurzame (toekomstbestendige) sportinfrastructuur te hebben. De vier georganiseerde sportcafés zijn daarvoor een goede aanzet geweest; • Het bewegen in de openbare ruimte wordt gestimuleerd, waarbij er meer aandacht wordt geschonken aan een beweegvriendelijke omgeving. • Wij willen een regelmatig overleg met sportaanbieders, uitmondend in een Lokaal Sport Overleg gemeente Het Hogeland. Het overleg met de gezamenlijke voetbalclubs is een eerste begin; • Wij willen meer inwoners aan de beweegnorm (de Nederlandse Norm Gezond Bewegen) laten voldoen. Een belangrijke voorwaarde is een integrale benadering door middel van het gemeentelijk gezondheids- en preventiebeleid.

Sportaccommodaties

Het aantal sportaccommodaties is (vanwege de herindeling) flink toegenomen en kent een divers karakter. We willen dat onze sportaccommodaties veilig kunnen worden gebruikt. We willen een harmonisatie in beleid combineren met een gelijk gebruik door de Hogelandsters.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	De basisvoorzieningen voor sport en bewegen in de dorpen in stand houden en waar nodig en mogelijk verbeteren of vernieuwen.	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van gezamenlijk en efficiënt gebruik van bestaande sportaccommodaties. • Het stimuleren van de gebruikers/huurders tot een (meer) duurzaam beheer en gebruik van de voorzieningen. • Privatisering van gemeentelijke sportaccommodaties te stimuleren. • In overleg met gebruikers van de buiten-sportaccommodaties afstemmen wat de mogelijkheden zijn tot zelfwerkzaamheid

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2021 heeft de voorbereiding en de implementatie van de harmonisatie van de tarieven van huur van de gemeentelijk sportaccommodaties centraal gestaan. De besluitvorming is bij de gebruikers van binnen- en buitensportaccommodaties bekend gemaakt.

Verder is er gewerkt aan de voorbereiding van de renovatie van het sportpark in Bedum. Ook is de aanbesteding van het beheer van de gemeentelijke binnensportaccommodaties (sporthallen) uitgevoerd. Ten slotte wordt er gewerkt aan het opstellen van een Meer Jaren Onderhoud Programma voor alle buitensportaccommodaties.

Kunst & Cultuur

We staan voor een levendig en cultureel bruisend Hogeland, waaraan iedereen actief en/of passief kan deelnemen. De verbindende en verrijkende waarde van cultuur draagt bij aan het welbevinden van onze inwoners. Het bevordert onze aantrekkelijkheid voor bedrijven en bezoekers.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Overall cultuur van en voor iedereen	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen, stimuleren en kenbaar maken van initiatieven en projecten van het Jeugdcultuurfonds, het Taalhuis, maatjesprojecten en de Bibliotheek op School ondersteund en kenbaar gemaakt. • Een Cultuurcoach Onderwijs die zich inzet voor een betere samenwerking tussen scholen en verschillende cultuureducatieaanbieders. • Musea ondersteund in hun plannen voor herinrichtingen/vernieuwend aanbod om aantrekkelijker te worden voor een groter publiek. • Cultuurplatform Het Hogeland ondersteund om eerste bijeenkomsten te organiseren. • Ondersteuning geboden van laagdrempelige culturele initiatieven. Zoals festivals, exposities en voorstellingen.

»	Vernieuwing en innovatie in de cultuursector om deze te laten aansluiten bij en/of bij te laten dragen aan ontwikkelingen in de samenleving.	<ul style="list-style-type: none"> • De Bibliotheek van de Toekomst verder vormgegeven. • De samenwerking met andere sectoren bevordert en bijeenkomsten met de cultuursector gefaciliteerd. • Vernieuwende initiatieven en projecten financieel ondersteund. • Musea ondersteund bij een moderniseringsslag. • Professionaliseringsslag bij verschillende culturele organisaties ondersteund. • Betrokken geweest bij een aantal initiatieven om het verhaal van de geschiedenis en betekenis van (erfgoed)locaties te vertellen in de openbare ruimte.
»	Cultureel ondernemerschap, culturele profilering en citymarketing	<ul style="list-style-type: none"> • Het culturele profiel en verhaal van het Hogeland beter op de kaart gezet, samen met erfgoed, recreatie en toerisme. • Cultuurcoaches ingezet die ook ondersteunen met fondsenwerving/subsidie aanvragen/workshops geven.
»	Verbinding	<ul style="list-style-type: none"> • Het opzetten van het Cultuurplatform Het Hogeland ondersteund. In 2021 zijn de eerste bijeenkomsten georganiseerd. • De musea ondersteund met hun gezamenlijke landelijke promotie van de Waddenmusea. • De orgelverenigingen ondersteund bij de oprichting van een gezamenlijke orgelcommissie Het Hogeland.

Cultuureducatie

Cultuureducatie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de vorming en ontwikkeling van het individu en onze samenleving.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Eén aanbieder van muziek- en cultuuronderwijs. Met als doel een evenredige verspreiding van het aanbod in de gemeente en het verhogen van de kwaliteit van het aanbod.	<ul style="list-style-type: none"> • Muziekschool Hunsingo, muziekschool Noordakkoord en Theaterschool Wonderboom zijn in 2020 een fusieproces aangegaan en zijn per 1 januari 2021 gefuseerd tot het Kunst- en Cultuurcentrum Het Hogeland.
»	Vernieuwing en versterking in muziek- en cultuuronderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de Netwerken Cultuureducatie (basisscholen, steuninstelling K&C, gemeente) een andere vorm gegeven met inhoudelijke bijeenkomsten met aandacht voor lokale cultuureducatie-aanbieders. • In 2021 hebben we met de scholen gekeken hoe er meer inhoud gegeven kan worden aan cultuureducatie op middelbare scholen. Hiervoor hebben we onder andere een cultuurcoach Onderwijs ingezet.

Bibliotheekwerk

We werken aan toekomstbestendige bibliotheken. Dit betekent: innovatie, multifunctionele huisvesting en het door ontwikkelen van de inhoudelijke dienstverlening.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Fors besparen op huisvestingslasten van de bibliotheken.	<ul style="list-style-type: none"> Door besparing op huisvestingslasten hebben we op alle basisscholen het programma de Bibliotheek op school (dBos) in kunnen voeren (bij een aantal scholen is de opening in 2022 vanwege de coronamaatregelen). Per 1 juli 2021 zijn de bibliotheken in Warffum en Uithuizermeeden gesloten.
»	Innovatie van het bibliotheekconcept, waarbij een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening wordt gerealiseerd.	<ul style="list-style-type: none"> Door besparing op huisvestingslasten is er ruimte ontstaan om verder te bouwen aan de toekomstbestendige bibliotheek in de 4 grote kernen, Leens, Uithuizen, Winsum en Bedum.

Hoe is dit gemeten?			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
uitrollen dBos, de Bibliotheek op school	21 scholen	33 scholen	33 scholen
uitrollen Platformfunctie Bibliotheek 4 kernen	0	40% groei	40%

Openbaar groen

Groen wordt meer en meer gezien als factor die bijdraagt negatieve effecten van klimaatverandering positief te kunnen beïnvloeden. In het kader van integraal beheer houdt groenbeleid daar rekening mee.

We worden regelmatig geconfronteerd met plantenziekten en -plagen die een aanslag plegen op bomen. De laatste jaren is het vooral de essentaksterfte die slachtoffers eist. Klimaatverandering kan ook in de toekomst leiden tot voor ons nieuwe plantenziekten en -plagen.

Ondanks een rechtelijke uitspraak dat het opnieuw is toegestaan, zullen we slechts in uitzonderlijke situaties gebruik maken van chemische bestrijdingsmiddelen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Handhaven vastgestelde kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> Versleten groen is vernieuwd.
»	Voldoen aan onze zorgplicht	<ul style="list-style-type: none"> Door adequate afhandeling van meldingen en eigen initiatief zijn geconstateerde onveilige situaties verholpen.
»	Kostenbewust beheer	<ul style="list-style-type: none"> Er is gewerkt volgens huidig beleid.
»	Betrokken inwoners	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners hebben op verscheidene manieren invloed gehad.
»	Recreëren in het groen	<ul style="list-style-type: none"> Er is regulier onderhoud gepleegd aan recreatieve voorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er wordt gewerkt aan de inkoop/aanbesteding groen, waarvan de verwachting is dat het in 2022 gereed is.

Om inwoners te betrekken bij het openbaar groen hebben we ondersteuning en advies geboden en bewonersinitiatieven zijn gefaciliteerd. Diverse projecten in het kader van 'Werken aan dorpen' zijn afgerond. Ten behoeve van de recreatie in het openbaar groen is er ruimte geboden voor sport en spelen.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Meldingen over bomen	326	315	271
Meldingen over plantsoenen/ groen voorzieningen	597	580	843

Speelvoorzieningen

We stimuleren inwoners om initiatief te nemen. Op het gebied van speelvoorzieningen is te merken dat daar relatief veel gebruik van wordt gemaakt. Voor het zelfbeheer van speelplekken is het aspect van aansprakelijkheid voor alle partijen nogal eens een reden om terughoudend te zijn.

Ook met zelfbeheer leiden initiatieven tot een toename van beheerkosten. Dit blijft een aandachtspunt als het gaat om het toestaan ervan. De verschillende regelingen van de voormalige gemeentes leiden tot onduidelijkheid.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Handhaven bestaande kwaliteit	• De kwaliteit is gehandhaafd door onderhoud vast te leggen in overeenkomsten met inwoners.
»	Aantrekkelijke speelplekken	• We hebben ruimte geboden voor initiatieven.
»	Duurzame speelplekken	• Gebruik duurzame materialen en constructies.
»	Veilige speelplekken	• Inspecties en adequate afhandeling bij gebreken/onveilige situatie.
»	Betrokken inwoners	• Onderhoud door vrijwilligers gestimuleerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben inspecties en controles uitgevoerd aan speeltoestellen om te zorgen dat deze veilig en functioneel blijven. Hieruit volgden adequate ingrepen om geconstateerde gebreken te verhelpen. Om de speelplekken aantrekkelijk te houden is er overleg geweest met inwoners en ruimte geboden voor initiatieven. Bijvoorbeeld door de diverse projecten in 'Werken aan de dorpen en initiatieven i.c.m. dorpssubsidies.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Meldingen over speelvoorzieningen	37	35	43

Begraafplaatsen

De begraafplaatsen worden beheerd conform de vastgestelde ambitie, gekoppeld aan een actuele, bijgewerkte gravenadministratie.

De beeldkwaliteit van begraafplaatsen betreft grotendeels beheer en onderhoud van groenvoorzieningen. Hiervoor geldt dat in 2021 nieuw beleid is vastgesteld. Uitgangspunt is kwaliteitsniveau B, met dien verstande dat gestreefd wordt naar de bovenkant van de bijbehorende bandbreedte. Dit is een lagere ambitie dan gewenst. Het voldoen aan de ambitie blijkt regelmatig onder druk te staan.

Voor een adequaat beheer van graven heeft u een beheerverordening, uitvoeringsbesluit en legesverordening lijkbezorgingsrechten vastgesteld.

Een complete gravenadministratie is van wezenlijk belang. Een beoogde aanpassing van de beheerverordening (2022) komt tegemoet aan een doelmatiger beheer van graven.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Handhaven vastgestelde beeldkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> De onderhoudskwaliteit is zoveel mogelijk gehandhaafd.
»	Kostenbewust beheer	<ul style="list-style-type: none"> Het toepassen van een efficiënte werkmethode, waarmee de kosten beheerst zijn.
»	Voldoende capaciteit	<ul style="list-style-type: none"> Door omvorming is lokaal voorzien in extra begraafruimte.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Maatregelen zijn afgestemd op de gewenste beeldkwaliteit. Voor het kostenbewust beheren hebben we conform ons beleid aanbesteed en ingekocht.

Effect indicator(en)	<i>Hoe is dit gemeten?</i>		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Meldingen over begraafplaatsen	41	37	52

Wonen en Leefbaarheid

Onderdeel van de visie Ruimte! is dat de gemeente continu werkt aan behoud en verbetering van leefbaarheid. Dat betekent dat initiatieven van inwoners worden gefaciliteerd, de gemeente in gesprek blijft met dorpen en er wordt gewerkt aan plekken van ontmoeting. Ook volgen we de ontwikkelingen in de dorpen goed middels monitoring.

Leefbaarheid is een integraal thema dat terugkomt in programma's en in het gaswinningsdossier. Het heeft immers zowel te maken met sociale vitaliteit en inwonersinitiatief als kwaliteit van woon- en leefomgeving, mogelijkheid om elkaar te ontmoeten, veiligheid en met spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen. De afstemming daarvan komt samen onder het thema Wonen en Leefbaarheid.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Initiatieven van inwoners krijgen de ruimte.	<ul style="list-style-type: none"> Via het dorpsbudget krijgen inwoners de ruimte om zelf een initiatief te starten ter verbetering van de leefbaarheid. Er is een eenduidige ingang ontstaan voor inwoners met woonzorginitiatieven. In 2021 meldden zich 7 nieuwe initiatieven. Het project Werken aan de dorpen in voormalig De Marne is afgerond.
»	Leefbaarheid in dorpen wordt behouden en waar nodig versterkt.	<ul style="list-style-type: none"> Diverse acties, o.a. op het gebied van ruimte voor spelen, veilig verkeer, sport en recreatie. Ronde 'Wandelen met de wethouder' in diverse dorpen. De beoogde strategische dorpsplannen zijn wel voorbereid, maar nog niet uitgevoerd

		i.v.m. wisselingen in ambtelijke bezetting en corona.
»	Er is voor iedereen ruimte binnen de dorpen om elkaar te ontmoeten.	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 is het dorpshuizenbeleid "(t) huis van inwoners" vastgesteld en in werking getreden. In 2021 is het jeugdsozenbeleid ontwikkeld.
»	Inzicht in ontwikkelingen op het terrein van demografie, wonen en leefbaarheid t.b.v. beleidsontwikkeling, -evaluatie en bijstelling.	<ul style="list-style-type: none"> Publicatie van 19 DNA-profielen van dorpen Opstarten van onderzoek naar particuliere huur in provinciaal verband. Opstarten van vernieuwde trendanalyse woningmarkt in RGA verband

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In 2021 is er 1 dorpsbudgetmarkt georganiseerd. Helaas konden er door corona niet meer plaatsvinden.
- Dorpen zijn ondersteund met de inzet van dorpencoördinatoren;
- In 20 dorpen zijn wandelingen geweest met een wethouder en inwoners die zich daarvoor hebben aangemeld. Daar zijn diverse knelpunten besproken.
- Er is een uitgebreide tussenevaluatie gehouden van het dorpsbudget, zowel schriftelijk als mondeling.
- Voor woonzorginitiatieven is een Opgaveteam opgezet, waarin meerdere disciplines de voorstellen integraal bespreken.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
aantal verstrekte subsidies Dorpsbudgetten			40
strategische dorpsplannen ontwikkeld		2	0
Dorpsprofielen aangevuld met sociaaleconomische status	-	-	0

Wonen en zorg

Door de veranderende bevolkingssamenstelling (meer ouderen, minder jongeren) is het belangrijk dat het zorg- en welzijnslandschap mee verandert. We vinden het belangrijk dat we goed zicht houden op kwaliteit en spreiding van het aanbod. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat we hierin een beperkte rol hebben. Soms dreigt een bepaald zorg- of welzijnsaanbod te verdwijnen doordat het economisch niet meer uit kan, maar er komen ook steeds nieuwe initiatieven van de bevolking of vanuit ideële organisaties die vernieuwing kunnen brengen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	De realisatie van nieuwe woonconcepten, met combinaties van wonen, welzijn en zorg.	<ul style="list-style-type: none"> Uitwerking van woonvorm Winsum 55+ Voorlopige toezegging kavel Goud Oud Warffum t.b.v. woonzorghofje
»	Een passende spreiding van woon-, zorg- en welzijnsaanbod, ingebed in de lokale structuren.	<ul style="list-style-type: none"> Overzicht van woonzorginitiatieven is gereedgemaakt en geactualiseerd De criteria voor wel of niet meewerken aan woonzorginitiatieven zijn uitgewerkt in de woonvisie.

		Het toewijzen van woningen aan cliënten die uitstromen uit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (verbinding met programma 5).
»	Inwoners kunnen langer veilig thuis wonen en zijn zich bewust van de maatregelen die ze zelf kunnen nemen.	<ul style="list-style-type: none"> De campagne Mijn Huis op maat is beëindigd.
»	Een grotere sociale huurvoorraad die mensen in staat stelt om langer in eigen huis te wonen.	<ul style="list-style-type: none"> Conform de Prestatieafspraken zijn in Leens, Baflo, Zoutkamp en Bedum nieuwe huurwoningen opgeleverd. Een deel daarvan is Levensloopbestendig. Daarnaast wordt er gewerkt aan de realisatie van huurwoningen in Wehe-den-Hoorn, Winsum, Uithuizen, Uithuizermeeden, Onderdendam en Bedum. Woningcorporaties hebben maatwerk beschikbaar voor huurders die aanpassingen nodig hebben in de vorm van comfortmaatregelen. woningcorporaties en gemeente hebben afspraken gemaakt om te voorkomen dat huurders wegens betalingsproblemen in de knel komen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij hebben regelmatig overleg met woningcorporaties en huurdersorganisaties, o.a. over de bouwplannen en toewijzing van woningen voor specifieke groepen, zoals cliënten die uitstromen uit Beschermd Wonen, jongeren die vroegtijdig het ouderlijk huis verlaten en statushouders.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Overzichtskaart Woonzorginitiatieven	-	kaart in concept gereed	gereed
aantal BW cliënten geplaatst door woningcorporaties	-	9	5
aantal geplaatste statushouders	30	67	75
aantal jongeren in kader van project Wonen, leren, werken (voorheen Kamertraining)	n.v.t.	6	3

Subsidies

We willen dat iedereen mee kan doen in de Hogelandster samenleving. Dit is belangrijk voor onze inwoners, maar ook voor de samenleving als geheel. Met een subsidie stimuleren wij dat alle inwoners mee kunnen doen aan onze samenleving, zich kunnen ontwikkelen en kunnen groeien.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Vanaf 2021 geen verschillen meer in de gemeente qua subsidiëring.	<ul style="list-style-type: none"> De uitvoeringsregels van het subsidiebeleid zijn geharmoniseerd (met uitzondering van het jeugdsocialbeleid).
»	Het realiseren van een subsidieloket om de	<ul style="list-style-type: none"> De doelstellingen voor wat betreft de

uniformiteit, kwaliteit, efficiëntie, effectiviteit en de klantvriendelijkheid te bevorderen.	subsidieregelingen zijn gehaald.
---	----------------------------------

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Uitvoering subsidieregelingen: Interne controle	Voldoende	Voldoende	Ja

Musea

De gemeente subsidieert 3 musea, te weten: Menkemaborg, Verhildersum en Openluchtmuseum Hoogeland. Deze 3 musea en Visserijmuseum Zoutkamp vertellen/tonen verschillende periodes van de geschiedenis van onze gemeente.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Organisatorisch en financieel gezonde musea.	<ul style="list-style-type: none"> We hebben musea ondersteund. O.a. in hun plannen voor herinrichtingen/ vernieuwend aanbod om aantrekkelijker te worden voor een groter publiek.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Stichting de Beemden

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Leefbaarheid & Voorzieningen (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	14.154	17.689	16.567	1.122	V
Baten	1.331	3.812	2.899	913	N
Saldo programma	12.824	13.877	13.669	209	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Scholenprogramma	288	288	288	0	V
Reserve Onderwijshuisvesting	11	-2.804	-2.804	0	V

Reserve Programma Krimp en Leefbaarheid	232	232	266	-35	N
Reserve Ruimte voor dorpen/ondernemers	75	-280	-775	495	V
Reserve Klimaatbeleid	0	-40	-24	-16	N
Totaal mutaties	606	-2.604	-3.049	445	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2021
Leefbaarheid & Voorzieningen		
OnderwijsLeerpakket GBS De Horizon		20.000
Klimaatmaatregelen scholen		12.590
Terugbetaling teveel ontvangen corona compensatie sportaccommodaties 2020		32.563
Lagere huuropbrengsten sportaccommodaties ivm corona		80.924
Harmonisatie sporttarieven		9.401
Zonnecarports Winsum West		24.020
Corona subsidie culturele organisaties		111.568
Uitbesteed onderhoud sportgebouw Ulrum		1.275
Uitbesteed onderhoud sportgebouw Zoutkamp		1.613
Uitbesteed onderhoud sportgebouw Kloosterburen		2.299
Uitbesteed onderhoud sportgebouw voetbal Ulrum		1.415
Fonds saldo bomenwacht		51.194
Kerkenvisie		7.955
Kerkenapaden Warffum		8.058
Totaal		364.875
Incidentele baten		
Leefbaarheid & Voorzieningen		
Opbrengst verkoop kindvoorziening Hummelhorn Warffum		127.000
Totaal		127.000

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Salarissen, voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	1.118	N
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 28 maart 2022 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2021.	2.712	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bij € 613k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2020. In dit programma leiden de kapitaallasten tot een voordeel van € 472k.	472	V
-	Onderwijshuisvesting; de OZB voor scholen wordt vergoed door de gemeente. Door stijging van de OZB en de ver- en nieuwbouw van scholen is het geraamde budget niet voldoende.	101	N

-	Peuterwerk; de nieuwe financieringssysteem leidt tot lagere kosten. Daarnaast is een deel van het budget geraamd voor exploitatie financiering, dit is nog niet ingevoerd. Ook fluctueert het aantal peuters en daarmee de subsidie aan ouders jaarlijks.	107	V
-	Combinatiefuncties sport; de verrekening met de bijdrage van de scholen wordt nu verdeeld over de boekjaren 2021 en 2022 in plaats van per schooljaar. Dit geeft een eenmalig een nadeel in 2021.	62	N
-	Onderhoud gebouwen, in de ramingen is rekening gehouden met een gemiddelde aan onderhoudslasten over de jaren. Voor en nadelen worden verrekend met de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen.	146	N
-	De verhoogde gas- en energieprijzen leiden in dit programma tot een nadeel. Hieronder vallen onder anderen de zwembaden, onderwijshuisvesting, sporthallen en gymlokalen.	110	N
-	Kunst en cultuur; als gevolg van corona zijn minder subsidies aangevraagd, veel activiteiten konden niet worden georganiseerd.	72	V
-	Door organisatorische uitdagingen (personele bezetting) is het niet gelukt alle projecten op te pakken in 2021, uitvoering vindt waarschijnlijk plaats in 2022.	80	V
-	Door calamiteiten in de openbare ruimte is er in 2021 meer geld uitgegeven aan uitvoering openbaar groen.	40	N
-	Hogere waterschapslasten voor openbaar groen dan vooraf verwacht/ geraamd.	60	N
-	In 2021 hebben we middelen ontvangen om de ventilatie op scholen te verbeteren. Deze middelen hebben doorbetaald aan de scholen.	376	N
-	Overige afwijkingen	308	N
	Totaal	1.122	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Budgetoverheveling, zie verklaring bij de lasten. Bij niet ontvangen baten gaat het om een nadeel.	2.027	N
-	Ventilatie schoolgebouwen; zie ook lasten	376	V
-	Sinds 2019 mogen gemeenten btw op sport niet meer verrekenen. Ter compensatie is de SPUK-sportregeling ingevoerd. Deze regeling compenseert voor een deel dit nadeel.	412	V
-	De opbrengst verhuur sport is in 2021 evenals in 2020 door Corona aanzienlijk lager uitgevallen dan geraamd. Voorgesteld wordt de lagere inkomsten te dekken uit de reserve corona. Tevens worden verenigingen gedurende 2 jaar gecompenseerd voor de negatieve gevolgen van de tariefharmonisatie 2021 vanuit de reserve corona.	83	N
-	Voor het Boukemapark en de NSU is een subsidie toegezegd, deze is in 2021 verantwoord als vooruit ontvangen. Bedrag zal gebruikt worden om de sloop en het afboeken van de boekwaarde van de oude scholen te bekostigen.	250	V
-	Overige afwijkingen	159	V
	Totaal	913	N

5. Sociaal Domein & Volksgezondheid

Omschrijving

Wij willen ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen in de samenleving. We stimuleren de zelfredzaamheid van de inwoners en zorgen voor de inwoners die ondersteuning nodig hebben.

Daarbij voeren we activiteiten uit die zijn gericht op alle vormen van jeugdhulp, van bescherming tot reclassering en van opvoedingsondersteuning tot geestelijke gezondheidszorg. Ook begeleiden we werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt. Voor inwoners die dit niet kunnen, zorgen we voor een financieel vangnet en maatschappelijke ondersteuning. Verder richten we ons op ziektepreventie, gezondheidsbevordering en bescherming van onze inwoners.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
- 7.1 Volksgezondheid

Beleidskader

Uw raad heeft inmiddels het Koersdocument Transformatie Sociaal Domein (2020-2030) vastgesteld. Belangrijke noemers hierbinnen zijn 'maatwerk', 'nuchter' en 'solide'. Deze Koers wordt in 2021 en 2022 samen met partners verder uitgewerkt in een Beleidsplan Sociaal Domein en Samenleving met daarin beleidsdoelen. Deze doelen zijn een kader voor het Programma Transformatie Sociaal Domein en Samenleving 2021 - 2024. In 2021 heeft het Programma voorbereidingen gerealiseerd, zodat de uitvoering van het beleidsplan op een gestructureerde en afgesproken manier kan plaatsvinden.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Banen	<i>Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar</i>	562,2	737,5
Jongeren met een delict voor de rechter	<i>% 12 t/m 21 jarigen</i>	1,0	1,0
Kinderen in uitkeringsgezin	<i>% kinderen tot 18 jaar</i>	5,0	9,0
Netto arbeidsparticipatie	<i>% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking</i>	65,8	64,9
Werkloze jongeren	<i>% 16 t/m 22 jarigen</i>	2	2

Personen met een bijstandsuitkering	<i>Aantal per 10.000 inwoners</i>	272,8	432,0
Lopende re-integratievoorzieningen	<i>aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar</i>	280,6	280,9
Jongeren met jeugdhulp	<i>% van alle jongeren tot 18 jaar</i>	13,7	13,4
Jongeren met jeugdbescherming	<i>% van alle jongeren tot 18 jaar</i>	1,0	1,5
Jongeren met jeugdreclassering	<i>% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar</i>	0,4	0,4
Cliënten met een maatwerkarrangement	<i>aantal per 10.000 inwoners</i>	810	749

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Basisondersteuning

We verstaan onder basisondersteuning alle vormen van dienstverlening die voorliggend zijn aan een individuele voorziening. Van het verstrekken van informatie en advies, signalering, het bieden van licht (pedagogische) hulp tot aan het begeleiden naar hulpverlening, begeleiding of dagbesteding. Om gebruik te kunnen maken van basisondersteuning is geen voorafgaand individueel onderzoek nodig. Iedereen kan (soms tegen een vergoeding) gebruik maken van deze voorzieningen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» Vroegtijdig signaleren	• Pilot inzet wijkverpleegkundigen.
» Laagdrempelige ondersteuning bieden	• Aantal Thuis kamers uitgebreid. • Voortzetten van buurtbemiddeling
» We willen meer volwassenen en oudere jeugd ondersteuning aanbieden met groepswerk.	• Mensenwerk heeft gelijk aan voorgaande jaren een groot aantal collectieve activiteiten georganiseerd. Door de corona maatregelen waren deze meer gericht op sport en buiten activiteiten.
» We willen meer inwoners ondersteunen bij het aanvragen van zorg door individuele cliënt ondersteuning aan te bieden	• In de eerste drie kwartalen van 2021 is aan 50 inwoners onafhankelijke cliënt ondersteuning aangeboden. Over heel 2020 waren dit 40.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ontwikkelen van laagdrempelige algemene voorzieningen: Thuis kamers. In 2021 hebben we een pilot gedraaid met meer inzet van de sociaal wijkverpleegkundigen van TSN.

Het welzijnswerk en de onafhankelijke cliënt ondersteuning onderscheiden zich vaak niet goed van elkaar. Mensenwerk Hogeland is gevraagd de onafhankelijke cliënt ondersteuning als hulpaanbod beter in de rapportages terug te laten komen. Dit heeft als resultaat dat het aantal inwoners dat onafhankelijke cliëntondersteuning heeft ontvangen sterk is toegenomen.

De corona maatregelen hebben een grote invloed gehad op het organiseren van collectieve activiteiten. Het doel was om meer inwoners ondersteuning te bieden in groepsbijeenkomsten.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
aantal inwoners dat onafhankelijke cliënt ondersteuning heeft ontvangen	40	50 eerste 3Q.	

Sociale Teams

De professionals in de Sociale Teams pakken hulpvragen van inwoners op en gaan in gesprek om samen met de inwoner, het gezinssysteem en het netwerk een duurzame oplossing te vinden voor het probleem. Het gaat om sociaal-maatschappelijke vraagstukken zoals opgroeien en opvoeden of langer zelfstandig thuis wonen en meedoen in de maatschappij.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Cultuuromslag (transformatie): <ul style="list-style-type: none"> • Demedicaliseren en normaliseren. Eerst mogelijkheden van het netwerk en/of voorliggende voorziening onderzoeken voordat er een geïndiceerde voorziening wordt ingezet. • Eigenaarschap zoveel mogelijk bij inwoner/gezinssysteem. • Regievoeren/ resultaten/ 1gezin 1plan. • Mogelijkheden aanverwant beleid benutten (zoals sport). 	<ul style="list-style-type: none"> • Via training en opleiding is geïnvesteerd in vergroten van bewustwording om te demedicaliseren en normaliseren en daar waar mogelijk eerst eigen netwerk of voorliggende voorziening in te zetten. • Daar waar mogelijk wordt de inwoner gestimuleerd om zelf de regie te houden op zijn eigen hulpverleningsproces • Indien mogelijk en van toepassing is op casusniveau integraal samengewerkt en regie gevoerd • Samenwerking beleid en uitvoering is verankerd via gezamenlijk overleg
	» Wij bieden ondersteuning bij het organiseren van hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen.	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben deskundigheid ingekocht om de basisondersteuning in te richten. • Wij verwijzen daar waar nodig door naar gespecialiseerde zorg.

Inkomensregelingen

Inkomensregelingen excl. minimabeleid

Onderstaande teksten beschrijven kort de reguliere inkomensregelingen die in 2021 als wettelijke taak zijn uitgevoerd, exclusief het minimabeleid. Geconcludeerd kan worden dat de coronacrisis in 2021, net als in 2020, een beperkte invloed heeft gehad op de werkgelegenheid voor en het beroep op een bijstandsuitkering door inwoners van het Hogeland.

Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz en loonkostensubsidie

Ondanks de coronacrisis zijn er geen noemenswaardige zaken te melden als het gaat om bovengenoemde regelingen. Er werd in vergelijking met voorgaande jaren zelfs minder een beroep gedaan op bijstand. In 2021 deden 245 inwoners een beroep op een uitkering en stroomden 312 inwoners uit (PW/IOAW/IOAZ). Het totaal aantal toegekende loonkostensubsidies steeg in 2021 met 18.

Veel noodlijdende ondernemers maakten gebruik van de mogelijkheden die de Tozo bood en vroegen daarom geen Bbz aan. Daarnaast waren er minder starters, zeer waarschijnlijk als gevolg van de heersende coronacrisis.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

De Tozo bood zelfstandig ondernemers inkomensondersteuning tot aan het sociaal minimum. Daarnaast was het mogelijk om een lening voor bedrijfskapitaal aan te vragen. De Tozo-regeling is per 1 oktober 2021 beëindigd. Het Bbz is (in een tijdelijke aangepaste vorm) een alternatief voor Tozo. Het Bbz kan nog tot 1 april 2022 in deze aangepaste vorm aangevraagd worden.

In 2021 deden 183 Hogelandse ondernemers een beroep op de Tozo-uitkering voor levensonderhoud (Tozo 3, Tozo 4 en/of Tozo 5). Daarnaast werden er 6 leningen voor bedrijfskapitaal verstrekt.

De herstelwerkzaamheden als gevolg van de heronderzoeken Tozo 1 & 2, zoals vorig jaar in de jaarrekening beschreven, zijn tot 1 november 2021 uitgevoerd. Op of voor deze datum hebben alle ondernemers een bericht gehad over een eventuele terugbetaling van te veel ontvangen uitkering Tozo in de beginperiode van de regeling (2020).

Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

De TONK was bedoeld om een terugval in inkomsten als gevolg van de coronacrisis op te vangen. Hiervoor is beleid gevormd dat in 2021 is uitgevoerd. De uitkering gold voor alle huishoudens die voldeden aan de criteria, dus ook voor ondernemers.

In het Hogeland hebben 11 inwoners een beroep gedaan op deze regeling. De TONK-regeling is per 1 september 2021 beëindigd.

Inzet wijkverpleegkundigen

De wijkverpleegkundigen sluiten vanuit een onafhankelijke rol aan bij de sociale teams en versterken de signalerende functie. Ze hebben een belangrijke preventieve functie binnen het voorliggende veld. Door vroegtijdig te signaleren en daar waar nodig door te verwijzen naar de juiste ondersteuning, wordt erger voorkomen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	vroegtijdig signaleren en beter doorverwijzen	• verbeterde contacten wijkverpleegkundigen en sociaal team.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2021 hebben de sociaal wijkverpleegkundigen van TSN meer uren gekregen om te investeren in verbinding en borging van het sociaal en medisch domein. Hiermee wilden we de lokale infrastructuur van zorg en ondersteuning verder versterken. De wijkverpleegkundigen hebben geïnvesteerd in bekendheid/zichtbaarheid in het sociaal team en zich ingezet op de thema's Thuis kamers, mantelzorg/respijtzorg en dementie.

De inzet is in 2021 geëvalueerd. Conclusie is dat de wijkverpleegkundigen goed hun weg vinden binnen het sociaal domein.

Wat nog wat achterblijft is inzet op collectieve preventieve activiteiten. Dit is te verklaren door de corona-maatregelen waardoor er niet veel mogelijk was het afgelopen jaar.

De functie van wijkverpleegkundige heeft zich de afgelopen jaren doorontwikkeld. Daarbij is er geïnvesteerd in de bekendheid/contacten van en met de wijkverpleegkundigen.

Statushouders

Het jaar 2021 was een overgangsjaar waarin wij uitvoering hebben gegeven aan de huidige wet en ons voorbereiden op de nieuwe Wet Inburgering die vanaf 1 januari 2022 geldt.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Alle statushouders participeren binnen de eigen mogelijkheden.	<ul style="list-style-type: none"> • Statushouders zijn actief begeleid bij inburgering, integratie en participatie. • Werkplein Ability had in december 2021 215 statushouders in actieve begeleiding • MJD bood maatschappelijke begeleiding aan iedere statushouder die in de gemeente kwam wonen. • MJD heeft participatie-verklaringstrajecten aangeboden aan een deel van de inburgeringsplichtigen. Een deel moet nog, doordat het vanwege corona tijdelijk niet mogelijk was.
»	Alle statushouders die in het kader van de Taakstelling Huisvesting Statushouders aan de gemeente gekoppeld zijn, binnen de gestelde termijn huisvesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Er is doorlopend contact onderhouden met COA en met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van woningen aan statushouders.
»	Vorbereid zijn op de nieuwe Wet Inburgering die 1 juli 2021 ingaat en de nieuwe taken die hierbij horen. Bij de wet passende ondersteuning aan statushouders en hun na reizigers.	<ul style="list-style-type: none"> • Het huidige beleid is geëvalueerd en er is nieuw beleid opgesteld en geïmplementeerd, waarmee wordt voldaan aan de vereisten van de nieuwe Wet Inburgering 2021. • Er zijn voorbereidingen getroffen voor de diverse onderdelen van de Nieuwe wet Inburgering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor het implementeren van de nieuwe Wet Inburgering hebben wij lokaal, regionaal en provinciaal samengewerkt met gemeenten en ketenpartners. Op deze wijze kunnen wij de beoogde doelen nastreven.

Taalhuizen

De taalhuizen vormen een samenwerkingsverband tussen de gemeente, Biblionet, Noorderpoort, Humanitas, Stichting Lezen en Schrijven, Centrum Vrijwilligerswerk Het Hogeland, Werk op Maat, Mensenwerk Hogeland en Werkplein Ability.

De taalhuizen in Het Hogeland zijn bedoeld voor alle inwoners die willen leren lezen, schrijven en rekenen op basisniveau. Ook mensen die moeite hebben met digitale vaardigheden worden ondersteund. De taalhuizen hebben daarnaast de taak om het onderwerp laaggeletterdheid meer onder de aandacht te brengen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	We willen meer mensen bereiken in de gemeente met lage basisvaardigheden (laaggeletterd). Ongeveer 3% van de potentiële doelgroep laaggeletterden.	<ul style="list-style-type: none"> • In de onderstaande tabel met effect indicatoren ziet u de ontwikkeling in de aantallen verstrekte trajecten in dit kader.
»	Professionalisering taalhuizen	<ul style="list-style-type: none"> • We nemen deel aan het regionale

		bondgenootschap laaggeletterdheid 2020 t/m 2024 <ul style="list-style-type: none"> • Alle taalhuizen in de regio worden in de komende jaren gecertificeerd (periode 2020 t/m 2024)
»	Meer bekendheid laaggeletterdheid in de regio	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de taalhuizen en het onderwerp laaggeletterdheid duidelijker op de kaart gezet binnen onze gemeente, bij andere organisaties en in de regio

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het afgelopen jaar hebben de taalhuizen wederom veel hinder gehad van de coronamaatregelen. We hebben in oktober 2021 eenmalig extra budget toegekend gekregen vanuit de coronasteunpakketten om dit op te kunnen vangen. Dit budget gaan we komend jaar inzetten voor het geven van extra voorlichtingen en trainingen op het gebied van laaggeletterdheid. De aandacht ligt hierbij op het benaderen van nieuwe organisaties en bedrijven en het bereiken van de NT1-doelgroep (mensen met een Nederlandse achtergrond).

Om meer mensen te bereiken hebben we het afgelopen jaar ingezet op een intensievere samenwerking met onze vaste samenwerkingspartners. De taalcoördinatoren hebben verschillende nieuwe organisaties benaderd om daar voorlichting te geven over laaggeletterdheid en nieuwe deelnemers en vrijwilligers te werven. Dit zal komend jaar een vervolg krijgen.

De taalcoördinatoren hebben tijdens de coronamaatregelen veelvuldig telefonisch en digitaal contact onderhouden met de deelnemers en vrijwilligers om ervoor te zorgen dat zij in deze periode gemotiveerd blijven en niet afhaken. In 2019 hadden we rond de 60 vrijwilligers. In 2020 was dit aantal door het coronavirus en de coronamaatregelen sterk afgenomen tot nog maar 17. In 2021 is het gelukt om het aantal vrijwilligers weer te laten groeien tot 45. We zien een stijgende lijn in een aantal vrijwilligers en hopen dit vast te kunnen houden.

De taalcoördinatoren hebben samen met Biblionet en de Stichting Lezen en Schrijven intern en extern meerdere voorlichtingen en trainingen herkennen en doorverwijzen laaggeletterdheid gegeven (bij o.a. de Week v.d. Inclusie, de Sociale Teams, Mensenwerk Hogeland en andere organisaties). Ook dit zal komend jaar een vervolg krijgen.

We hebben meer gebruik gemaakt van lokale communicatiekanalen en sociale media en hierover afspraken gemaakt voor komend jaar. Tijdens de week van Lezen en Schrijven zijn er allerlei activiteiten georganiseerd om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen. Ook hier waren de coronamaatregelen weer van invloed en was de opkomst lager dan we hadden gehoopt.

We hebben de afgelopen jaren veel wisselingen gehad van personeel binnen het samenwerkingsverband van de taalhuizen. Door het aanstellen van een nieuwe taalcoördinator in december 2021 hopen we meer continuïteit te kunnen brengen.

<i>Hoe is dit gemeten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Aantal deelnemers lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden	50 deelnemers	75 - 100 deelnemers	48 lezen, schrijven en rekenen 25 digitale vaardigheden

Aantal vrijwilligers taalhuizen	17	-	46 + 10 nieuwe aanmeldingen
Aantal gegeven trainingen herkennen en doorverwijzen	-	-	5
Aantal voorlichtingen laaggeletterdheid	-	-	3
Aantal benaderde organisaties (nieuw)	-	-	10

Minimabeleid

Het schrijven van het nieuwe Uitvoeringsplan 'Iedereen doet mee in het Hogeland 2021 en verder' is verplaatst naar het jaar 2022. Het uitvoeringsplan uit 2020 blijft van rechtswege van kracht totdat er een nieuw plan komt.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Inwoners met een laag inkomen moeten kunnen participeren.	<ul style="list-style-type: none"> • Veel inwoners hebben gebruik gemaakt van één of meerdere minimaregelingen om te kunnen participeren.
»	Het mijden van zorg voorkomen onder inwoners met een laag inkomen, chronisch zieken en/of gehandicapten	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de collectieve ziektekostenverzekering van Menzis voor minima aangeboden. Ook hebben wij langdurige en chronisch zieken kunnen ondersteunen in de meerkosten die ze moeten maken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het uitvoeringsplan uit 2020 bleef in 2021 van kracht. We hebben de regelingen conform de Uitvoeringsnota 'Iedereen doet mee in het Hogeland' uitgevoerd. Een aantal cijfers op een rij:

- 308 unieke gezinnen met 640 kinderen hebben verschillende regelingen vanuit het Kindpakket aangeboden gekregen. Het gaat om 1916 voorzieningen die in natura zijn aangeboden. 377 keer is de vergoeding voor de zwemlessen verstrekt, 90 fietsen en 65 keer één laptop
- 881 volwassenen hebben gebruik gemaakt van de regeling Participatiefonds, waardoor zij de vrijheid kregen deel te nemen aan activiteiten die participatie bevorderen. Dit is 10 minder dan in 2020.
- Diverse maatschappelijke partners hebben subsidie ontvangen om regelingen uit te kunnen voeren en inwoners te kunnen ondersteunen.
- De proef Pilot Gratis reizen met het ov (Meedoen Pas) is geëvalueerd en verlengd. In totaal hebben 1225 volwassenen (excl. kinderen) een Meedoen Pas over de periode van 1 september 2020 tot 31 december 2021 aangevraagd.
- We hebben actief gezocht naar de samenwerking met onze maatschappelijke partners en informatie verstrekt over alle Minimaregelingen. Ook hebben we de Minimaregelingen wekelijks via verschillende mediakanalen onder aandacht gebracht.
- 102 volwassenen hebben een tegemoetkoming aanvullende zorgverzekering over 2021 gekregen
- 406 volwassenen hebben in 2020 compensatie op eigen risico ontvangen.

Begeleiding Participatie

Begeleide Participatie gaat over de inwoners met een bijstandsuitkering die geen direct aanbod voor de arbeidsmarkt vormen. Deze doelgroep beslaat ca. 40% van de bijstandsccliënten.

Niet iedereen met een uitkering is in staat om te worden begeleid naar werk. Daar waar mogelijk worden inwoners ondersteund in hun verdere ontwikkeling naar meedoen in de samenleving of om de stap te maken naar (gesubsidieerde) arbeid. Bijvoorbeeld via een beschutte werkplek of een afspraakbaan. Inwoners zijn niet statisch, de omgeving is niet statisch en de economie is niet statisch. Het blijven kennen van inwoners, hen liefde en aandacht schenken en hen daar waar mogelijk ondersteunen in hun ontwikkeling is en blijft hard nodig.

Het verder ontwikkelen van mensen vraagt samenwerking tussen de verschillende partijen werkzaam in het sociaal domein en daarbuiten. Het gaat niet alleen om ontwikkelen van mensen, maar ook op ondersteuning op andere leefgebieden, zoals gezondheid, opvang en schuldhulpverlening. En wat heel belangrijk is, het inkomen (de uitkering en aanvullende regelingen), moet goed geregeld zijn. En goed geregeld wil zeggen: Degenen die er recht op hebben ontvangen de uitkering zonder problemen en tijdig.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Alle mensen met een uitkering zijn in beeld.	<ul style="list-style-type: none"> • Veel inwoners zijn ultimo 2021 in beeld, maar niet allemaal. Daarvoor is nog meer tijd en ruimte nodig.
»	Uitkering is geregeld.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2021 is de basis op orde, dat wil zeggen; het primaire proces, de uitkering voor levensonderhoud is tijdig en correct toegekend. Wijzigingen in woon- of leefsituatie zijn adequaat opgepakt en doorgevoerd. Daarbij is, indien dat nodig was, maatwerk toegepast. Dit is gedurende het hele jaar - dat grotendeels werd gekenmerkt door maatregelen i.h.k.v. corona het geval geweest.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2021 kon de doelgroep als volgt worden ingedeeld:

43% volgt een zorgtraject = mogelijk nog arbeidsmarktpotentie, maar eerst leven op orde krijgen

33 volgt een rusttraject = geen arbeidsmarktpotentie meer

24% volgt een traject gericht op sociale activering = arbeidsmarktpotentie

In 2021 was het wederom een uitdaging om iedere inwoner die langdurig in de uitkering zit regelmatig te spreken en een goed beeld te krijgen van diens (on)mogelijkheden. Doordat er noodgedwongen veel is thuisgewerkt is het lastig om echt in gesprek te komen met de inwoner. Daarvoor is een fysieke afspraak essentieel. Daarnaast is ook in 2021 een groot deel van de beschikbare tijd nodig geweest voor de uitvoering van wettelijke taken; het rechtmatig toekennen en onderhouden van bijstandsuitkeringen.

Arbeidsparticipatie & Werkgeversdienstverlening

In de begroting was het volgende opgenomen:

"We zijn ons bewust van een veranderende economie en arbeidsmarkt als gevolg van Covid-19. Op welke manier dit invloed heeft op de arbeidsparticipatie, onze doelgroep(en), werkgevers en samenwerking binnen het Hogeland en de arbeidsmarktregio zullen we moeten afwachten. Wel kan voorzichtig worden aangenomen dat het aantal (landelijke en regionale) vacatures zal dalen en het aantal uitkeringen en werkzoekenden zal stijgen, zonder dat hier extra budget tegenover staat. We gaan proberen om binnen de grenzen van onze beperkte budgetten voor arbeidsparticipatie te doen

wat absoluut nodig is, waarbij geldt; zelf doen wat zelf kan en uitbesteden wat we zelf niet kunnen doen.”

Hoe anders is de werkelijkheid geworden als het gaat om de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. De Covidmiddelen die aan de arbeidsmarkt zijn verstrekt worden nu ingezet om een andere crisis aan te pakken. Hoe zorgen we ervoor dat we aan de vraag uit de arbeidsmarkt kunnen voldoen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Inwoners zo spoedig mogelijk naar werk of participatie helpen.	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal mensen in de uitkering is historisch laag. Van de ruim 740 personen waarvan de uitkering is beëindigd was meer dan 50% gerelateerd aan werk (ruim 400) of opleiding (22)
»	Werkgevers faciliteren door het opbouwen van een strategisch partnerschap.	<ul style="list-style-type: none"> Er is en wordt extra geïnvesteerd in werkgevers door ontzorgen, meehelpen met invulling van de social returnopgave, jobcarving, invulling vervangingsvraag. Samen met UWV is een opleiding in de zorg in onze regio vorm gegeven.
»	Samenwerking arbeidsmarktregio versterken.	<ul style="list-style-type: none"> Door zeer actief in te zetten en deel te nemen aan het 1000-banenplan, Kansrijk Beroep en Opleiden, gezamenlijke werkgevers-dienstverlening, jobcoaching, ESF-trajecten en zowel bestuurlijk als op managementniveau deel te nemen aan Werk in Zicht is de samenwerking verstrekt.
»	Sociaal ondernemen c.q. arbeidsparticipatie stimuleren	<ul style="list-style-type: none"> Vanuit het onderdeel werkgeversdienstverlening is hiervoor voortdurend aandacht. In maart 2021 kreeg De Hoven een award als meest sociaal betrokken werkgever, mede voor de bijdrage en inzet sinds 2015 voor het Wijkleerbedrijf Winsum.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De omvang van de gemeentelijke uitkeringen is historisch laag. Ultimo 2021 gaat het om 1047 gemeentelijke uitkeringen, waarvan 973 bijstandsuitkeringen. Uiteraard heeft dat met de arbeidsmarkt te maken, maar we hebben er ook bewust voor gekozen om zoveel mogelijk te investeren in werkzoekenden om deze geschikt te maken voor de arbeidsmarkt. Daarnaast investeren we in de werkgever om open te staan voor deze werkzoekenden.

Een groot deel van de huidige doelgroep heeft nog steeds een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt en derhalve ook meer dan gemiddelde begeleiding nodig op de werkplek. Hieruit volgt dat ook de werkgever ondersteund en gefaciliteerd zal moeten worden bij het werven en behouden van kandidaten. Het stimuleren van sociaal ondernemerschap blijft nodig voor het plaatsen van kandidaten.

We proberen zoveel mogelijk een strategisch partnerschap op te bouwen met werkgevers. Dat houdt in dat we willen meebewegen en meedenken, om zo vraag en aanbod nog beter op elkaar af te stemmen. Werkgevers kunnen met alle vragen over de arbeidsmarkt bij ons terecht. Er wordt voortdurend verder gebouwd aan de verbetering van dit strategisch partnerschap.

In 2021 hebben we de samenwerking met Werk in Zicht (het samenwerkingsverband van gemeenten, UWV en SW-bedrijven in Groningen en Noord-Drenthe) verder uitgebouwd.

Begeleiding werkzoekenden

De begeleiding van de huidige en toekomstige gemeentelijke doelgroep kan niet alleen bestaan uit het stimuleren van zelfredzaamheid. Er is op tal van terreinen ondersteuning nodig voor het halen van resultaat, zowel in het voortraject naar werk als na de plaatsing bij werkgevers. Een groot deel van de doelgroep heeft te maken met problemen op meerdere leefgebieden, waarbij steeds geldt dat het hebben van werk meerdere problemen kan oplossen.

Het is belangrijk om in het voortraject naar werk juist de competenties en vaardigheden van de werkzoekende te vinden en te versterken. En waar mogelijk te certificeren. Het aanbieden van vakgerichte opleidingen (bij voorkeur via het Leerwerkbedrijf in Uithuizen) en begeleiding op de werkvloer door jobcoaches blijft daarbij een belangrijke rol spelen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Extra scholen en certificeren van werkzoekenden in relevante beroepsrichtingen.	In diverse richtingen hebben we ingezet op extra scholen en certificeren van werkzoekenden. En daar hoort ook bij het activeren en/of wegnemen van belemmeringen. Ruim 120 mensen hebben we op deze manier ondersteund.
»	Meer op de doelgroep gerichte dienstverlening	We hebben voor statushouders aparte werkcoaches. Deze zorgen voor de dienstverlening aan 183 mensen met een migratieachtergrond, inclusief de re-integratieactiviteiten en zij waren ook betrokken bij de voorbereiding voor de invoering van de Wet Inburgering (2022)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De volgende activiteiten hebben we ingezet:

- Uitbreiden en continueren van opleidingen op locatie op niveau 1 en 2 (Bouw en Techniek, Zorg en Dienstverlening, Techniek).
- Inzetten VCA-examinering in andere talen.
- Praktijkleren en certificeren, bij voorkeur op locatie Uithuizen
- Inzet van eigen jobcoaches.
- Werkcoaches waar mogelijk omscholen tot (gecertificeerde) jobcoaches
- Gerichte dienstverlening naar doelgroep (bijv. jongeren, ouderen en statushouders).
- Samenwerking met werkgevers, scholen, leerplicht en RMC intensiveren (instroom beperken).

Een belangrijke opmerking hierbij is dat samenwerking met het maatschappelijk veld en binnen het sociaal domein mede bijdraagt aan het succes en een verdere samenwerking het resultaat verder kan versterken. Vaak is er bij de mensen in de uitkering sprake van meervoudige problematiek. Er is in 2021 een start gemaakt om de samenwerking verder te intensiveren en vorm te geven.

Door de extra inzet op statushouders wordt meer maatschappelijk rendement gehaald zo blijkt uit de nog aan uw raad aan te bieden businesscase.

Het uitgangspunt is dat we inzetten op iedereen die kans maakt op de arbeidsmarkt.

Vrijwilligerswerkbeleid

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>

»	Het ondersteunen van vrijwilligers door een externe partij te laten uitvoeren door middel van een subsidierelatie.	Er is een externe partij die de ondersteuning vrijwilligers voor ons uitvoert.
---	--	--

Leerwerkgeving

Op 15 april 2020 heeft de raad ingestemd met het plan om in een periode van 7 jaar het werkbedrijf van de gemeente (Werkplein Ability) te transformeren naar een Leerwerkbedrijf.

De transformatieperiode van 7 jaar betekent dat via een geleidelijke en natuurlijke weg de focus verschuift van werk naar inzet op ontwikkeling door werken en leren. En daarbij hoort ook een ander verdienmodel met een groter maatschappelijk effect, maar niet met meer kosten voor de gemeente.

Het vastgestelde plan Leerwerkbedrijf gaf een richting aan, maar daarin zaten ook diverse uitvoeringsvoorstellen:

1. Verbouwing van locatie Uithuizen voor meer inzet op ontwikkeling;
2. Ontwikkelingsprogramma voor alle medewerkers betrokken bij begeleiding;
3. Aanvraag NPG-leven lang ontwikkelen samen met onderwijs en ondernemers
4. Businesscase maatschappelijk rendement

Al deze onderdelen zijn in 2021 in uitvoering genomen.

Ad 1: Op de locatie Uithuizen is een Werkplein gecreëerd en zijn meer werkplekken beschikbaar voor begeleiding in het kader van trajecten. In verband met corona is het Werkplein echter nog niet voor publiek opengesteld.

Ad 2: Voormannen, werkleiders, werkcoaches en management volgen een ontwikkelingsprogramma in het kader van het Leerwerkbedrijf. Daar is na de zomer van 2021 mee gestart en de afronding vindt voor de zomer van 2022 plaats. De werkcoaches worden opgeleid tot gecertificeerd jobcoach.

Ad 3: De NPG-aanvraag voor Vakland Het Hogeland heeft eind 2020 de NPG-procedure doorlopen en is vanaf 2021 door de samenwerkende partners in uitvoering genomen. Vakland stimuleert en faciliteert leven lang ontwikkelen voor iedereen met de regio als klaslokaal.

Ad 4: De businesscase maatschappelijk rendement is in 2021 opgeleverd en daarin wordt o.a. geadviseerd om te komen met een uitvoeringsplan Leerwerkbedrijf. Aan dit uitvoeringsplan wordt op dit moment gewerkt en deze zal samen met de businesscase aan uw raad worden aangeboden.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	We bieden een veilige en passende werkplek voor degenen die zijn aangewezen op een beschutte werkplek.	<ul style="list-style-type: none"> • Het bieden van een veilige en passende plek heeft in corona-tijd een andere lading gekregen. We zijn heel 2021 blijven werken met inachtneming van de 1,5 meter afstand, looprichtingen en hygiënemaatregelen. Een deel van de afdeling Verpakking vond plaats in een schoolgebouw. Daarmee konden we bijna iedereen een veilige en passende werkplek garanderen.
»	<p>Wij bieden mensen werk, bieden hen kans zich te ontwikkelen en uit te stromen naar regulier betaald werk.</p> <p>Ambitie om 100 werkzoekenden ontwikkelmogelijkheden te bieden binnen de leerwerkgeving, waarbij 20 werkzoekenden een certificering en/of diploma halen en 60 werkzoekenden uitstromen naar werk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De groepen voor praktisch leren konden doorgaan, maar werden door de Covidmaatregelen gehalveerd. • 21 deelnemers LOC • 12 deelnemers Noorderhuizen (8 diploma's) • 11 deelnemers Praktijkverklaringen (10 schoolverklaringen) • 13 deelnemers Wijkleerbedrijf (12 diploma's) • 6 Vca-certificaten voor mensen met migratie-achtergrond

		<ul style="list-style-type: none"> • 5 keuzecarroussel (waarvan 3 Wajong)
»	We ondersteunen de interne organisatie van de gemeente daar waar mogelijk. De sector Groen kan materieel in 2021 al worden gezien als een integraal onderdeel van onze organisatie.	<ul style="list-style-type: none"> • Op gebied van post, catering, facilitair vervult het Leerwerkbedrijf een rol van betekenis binnen de eigen organisatie. Daarnaast worden intern ook opdrachten verstrekt voor stofferen, hout en metaal.
»	Plek bieden aan arbeidsmatige dagbesteding.	<ul style="list-style-type: none"> • In goed overleg met Werk op Maat richt het Leerwerkbedrijf zich meer op leren en werken. De arbeidsmatige dagbesteding hoort meer tot de kerntaak van Werk op Maat. De activiteiten binnen het Leerwerkbedrijf zijn daar een vervolg op.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De volgende activiteiten zijn in 2021 ingezet:

- LeerOntwikkelCentrum voor algemene basisvaardigheden en competenties.
- Het volgen van een keuzecarroussel voor het bepalen van het vakgebied voor de deelnemers
- Het opleiden op niveaus mbo 1 en mbo 2 voor de richtingen hout en metaal
- Het opleiden van anderstaligen voor het Vca-certificaat.
- Het organiseren van voldoende werk voor de werknemers en voor de opleidingen
- Het opleiden van de werknemers voor de mbo-schoolverklaringen.
- Samenwerken met werkgevers en behouden van de goede relatie
- Samenwerken in de arbeidsmarktregio Werk in Zicht (1000-banenplan, Kansrijk Opleiden, Praktijkleren, werkgeversbenadering)

Over 2021 betreft het gemiddeld 264,65 fte en gemiddeld 20,42 fte Beschut Werk. De SW loopt af naar 242,47 fte in 2024 en BW loopt op naar 35,42 in 2024. De uitstroom uit de SW gaat sneller dan verwacht en de opbouw Beschut Werk en Afspraakbanen gaat langzamer. Desondanks is bij de sector Industrie & Diensten wel dezelfde omzet behaald als in 2021. In het te ontwikkelen uitvoeringsplan zal extra aandacht zijn voor deze ontwikkeling en de gevolgen en mogelijkheden van bijsturing.

Uitstroom werkzoekenden:

742 personen uitgestroomd, waarvan:

- 15 opleiding met studiefinanciering;
- 254 arbeid;
- 162 door arbeid dienstbetrekking en/of ziekte-uitkering;
- 7 aanvang studie.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Ontwikkelmogelijkheden bieden werkzoekende		100	87
Werkzoekende een diploma/certificering laten halen		20	26

We zetten in op ontwikkeling van mensen en uitstroom naar opleiding, werk of dienstbetrekking zijn de positieve uitstroomredenen. Gelet op de aantallen voldoen we aan de verwachtingen, maar we kunnen geen directe relatie leggen tussen onze inzet en deze uitstroomcijfers.

Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf

Wanneer inwoners het dagelijks leven niet kunnen regelen en organiseren, dan kan een aanvraag voor (één van) deze vormen van ondersteuning worden gedaan. Dit kan ook wanneer toezicht nodig is, heeft of mantelzorgers ontlast moeten worden. Of deze ondersteuning wordt verstrekt hangt af van het aantal huisgenoten, veiligheid en de belasting van de mantelzorgers.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Goede ondersteuning bieden aan onze inwoners in de vorm van ambulante begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben blijvend ambulante begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf ingezet voor inwoners, waarmee ze ondersteund blijven worden om meer zelfredzaamheid en participatie in de samenleving te realiseren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben blijvend gemonitord op de inzet en resultaat van de inzet van de producten. Dit hebben we gedaan middels individuele gesprekken met cliënten en aanbieders maar ook middels de inzet van de contractmanager en toezichthouders.

Wij hebben samen met de gemeente Eemsdelta in 2021 begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf ingekocht. Met 39 zorgpartijen is hiervoor een contract afgesloten. Zij gaan vanaf 1-1-2022 ondersteuning bieden in beide gemeenten. De ondersteuningsproducten zijn aangepast, dit is verwerkt in de nieuwe contracten, Wmo Verordening, Beleidsregels en Besluit. Ook is gewerkt aan de implementatie van het nieuwe beleid, gecontracteerde partijen en een warme overdracht van cliënten die bij een nieuwe (gecontracteerde) zorgpartij moesten overstappen.

E-health

In het kader van de bevordering van leefbaarheid in ruraal gebied zijn verkennende gesprekken gevoerd met VWS, de provincie, Menzis, het UMCG, Mensenwerk Het Hogeland en diverse andere (maatschappelijke) partners en aanbieders van e-health toepassingen naar de mogelijkheden van de toepassing van e-health oplossingen in het landelijk gebied. Het kan hier gaan om toepassingen van domotica, maar ook verbindingen met huisartsen, behandelaars en andere zorgverleners.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Bevorderen van leefbaarheid en vermindering zorgdruk.	<ul style="list-style-type: none"> • In de aanbesteding voor Begeleiding en Ondersteuning is E-health als onderdeel van trajecten opgenomen. • In 2021 heeft een inventarisatie plaats gevonden naar bestaande projecten en initiatieven die bijdragen aan doelstellingen van de gemeente. Een onderdeel van de inventarisatie was inzicht krijgen in projecten en initiatieven die kansrijk zijn voor een subsidie ter bekostiging binnen de programmaliijn 'Zorgen voor en met elkaar' in het Lokaal Programmaplan. • We werken aan digitale geletterdheid van onze inwoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2021 zijn verdere stappen gezet in het E-health traject. Als gevolg van de beperkingen die ook in 2021 golden, is een verdere concretiseringsslag nog niet gemaakt. We zien wel dat aanbieders van ondersteuning en begeleiding meer gebruik hebben gemaakt van e-toepassingen dan de jaren voorafgaand. Hierdoor is er buiten de gemeentelijke inzet om een soort natuurlijk proces ontstaan van omarming van e-toepassingen in zorg en welzijn. Dit maakt het vervolgtraject gericht op e-health in onze gemeente eenvoudiger. Het ontbrak de anderen partijen aan tijd en middelen om in 2021 gezamenlijk een project te starten.

Er zijn gesprekken gevoerd met enkele (maatschappelijke) partners over het bevorderen van digitale vaardigheden van onze inwoners zodat iedereen kan meedoen en profiteren van de digitale mogelijkheden en vooruitgang op dit gebied.

Huishoudelijke ondersteuning

Huishoudelijke ondersteuning is voor mensen die het huishouden niet (helemaal) zelf meer kunnen doen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Beheersen van de kosten Huishoudelijke Ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • Zoals u onder het kopje 'Wat hebben we daarvoor gedaan kunt lezen, zijn er verschillende stappen gezet om de kosten van de Huishoudelijke ondersteuning te beheersen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2021 zijn we samen met gemeente Eemsdelta tot nieuwe convenanten Huishoudelijke Ondersteuning gekomen.

Daarnaast hebben we een haalbaarheidsonderzoek laten doen naar het concept "Powerful Ageing". Deze interventie richt zich op het tegengaan van inactiviteit, behouden van spiervermogen en power door gericht spierkracht te trainen. De methode wordt gezien als onderdeel van het concept "Positieve gezondheid". De focus ligt op wat mensen zelf nog kunnen en willen bereiken.

Hulpmiddelen en trapliften

De effecten van de vergrijzing en het langer zelfstandig thuis wonen zijn vooral merkbaar in een toename van de complexiteit van hulpmiddelen. Hierdoor stijgen de kosten. We zien dat het aantal uitstaande voorzieningen over 2021 stabiel zijn gebleven. Door een toenemend beroep op duurdere middelen moeten we goed monitoren of de afspraken met de hulpmiddelen leverancier over het kernassortiment nog toereikend zijn. Binnen dit deel van de uitvoering van de Wmo bestaan feitelijk geen sturingsmogelijkheden.

De hulpmiddelenbranche ziet een grote kostenstijging als gevolg van schaarste van grondstoffen en de coronacrisis. Bepaalde onderdelen van hulpmiddelen komen uit het buitenland en door corona zijn de kosten van transport erg gestegen. Met de leverancier zijn er gesprekken gaande over de financiële en praktische gevolgen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Metten effecten wetswijzigingen.	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de uitfasering van Wlz-hulpmiddelen zijn afspraken gemaakt met de leverancier. Deze afspraken zijn in 2021 geëffectueerd.

		<ul style="list-style-type: none"> • De huidige prijsstelling van huurmiddelen staat onder druk. Er zijn gesprekken geweest voor mogelijk extra financiële compensatie voor de stijging van de inkoopkosten. • Het aantal trapliften dat "uitstaat" in de gemeente is licht toegenomen ten opzichte van 2020. Er zijn afspraken gemaakt over het gefaseerd vervangen van een groot aantal afgeschreven liften.
--	--	--

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We blijven aandacht vragen voor de effecten van het landelijk beleid bij de VNG en bij VWS. Daarnaast zoeken we lokaal en regionaal oplossingen met het Zorgkantoor maar ook met onze leveranciers van hulpmiddelen om gezamenlijk de dienstverlening aan te passen op nieuwe ontwikkelingen en tegelijkertijd de kosten voor alle betrokken partijen zo laag mogelijk te houden.

Mantelzorg

Mantelzorgers hebben een steeds belangrijkere rol in de zorg en ondersteuning van onze inwoners. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor de ondersteuning en waardering van mantelzorgers. Dit doen we door zowel algemene voorzieningen, zoals het Steunpunt Mantelzorg Het Hogeland, als maatwerkvoorzieningen aan te bieden. Doel is dat mantelzorgers op hun eigen wijze en onverplicht zorg kunnen verlenen. Dat is een voorwaarde om overbelasting te voorkomen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	we willen (jonge) mantelzorgers zo goed mogelijk ondersteunen bij hun zorgtaken.	<ul style="list-style-type: none"> • Het jaarlijkse mantelzorgcompliment uitgereikt aan 1090 mantelzorgers. • Toename van 81 geregistreerde mantelzorgers bij het Steunpunt Mantelzorg in 2021.

Publiek vervoer

Wij maken onderdeel uit van Publiek Vervoer Groningen Drenthe. Vanuit deze samenwerking, maar ook als individuele gemeente participeren we actief in diverse regionale en landelijke overleggen om het vervoer en de doorontwikkeling, het gebruik en de toegankelijkheid daarvan in onze gemeente te bevorderen en ten tijde van deze crisis te behouden.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	De verbetering van vervoer door het "verslimmen" van vervoerstromen.	<ul style="list-style-type: none"> • Arriva voert de MaaS-pilot uit. MaaS biedt mogelijkheden voor het combineren van vervoerstromen in ketenreizen. De mobiliteit van onze inwoners wordt hierdoor bevorderd. Op termijn biedt MaaS mogelijkheden om de kosten van vervoer in het kader van de Wmo te beperken.
»	Het bevorderen van de integratie van vervoerstromen.	<ul style="list-style-type: none"> • Het vervoer naar de dagbesteding is bij het lopende vervoerscontracten Wmo ondergebracht. • Als gevolg van COVID-19 zijn trajecten gericht op het bevorderen van integratie van vervoerstromen aangehouden.

»	Aansluiting bij de provinciale en landelijke werkgroepen ter bevordering van vervoer in het ruraal gebied.	• In 2021 hebben we door aanhoudende coronaperikelen minder actief bijgedragen aan de landelijke werkgroepen van opdrachtgevers doelgroepenvervoer.
---	--	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Door de beperkende maatregelen in het vervoer is vooral aandacht besteed aan de continuïteit van het vervoersysteem (Hub-taxi, leerlingenvervoer en Wmo-vervoer). Landelijk hebben wij bijgedragen aan ondersteunende maatregelen voor de vervoerder waar het gaat om compensatie van zowel vermindering van het aantal ritten alsmede het verlies van eigen bijdragen (compensatie omzetting). Als gevolg van deze inzet hebben we onze lokaal gecontracteerde vervoerder ook in 2021 actief kunnen ondersteunen. Omdat het onzeker is in welke mate het vervoer weer aantrekt in 2022 zijn er eind 2021 structurele afspraken gemaakt voor de duur van het vervoerscontract. Deze compensatie afspraken zijn aan de orde wanneer het aantal ritten onder een bepaald percentage komt.

WMO

Transformatie

Naast decentralisatie van overheidstaken speelt ook vooral een transformatie in van het denken over de verhouding tussen cliënt en voorzieningen, tussen burger en samenleving. De wensen, behoeften en mogelijkheden van inwoners staan voorop, juist als ze hulp nodig hebben.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Stimuleren van onderling contact.	Continueren en uitbreiden van de thuishamers op verschillende locaties, waaronder Uithuizermeeden, Winsum, Ulrum, Den Andel, Lauwersoog en Bedum.
»	Preventie en het verminderen van het gebruik van maatwerkvoorzieningen.	In de afgesloten contracten met de aanbieders begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf zijn verschillende transformatiedoelstellingen opgenomen.
»	Het vergroten van de samenwerking tussen de organisaties.	Het up-to-date maken van de sociale kaart. Dit is een hulpmiddel voor indicatie en hulpverlening van o.a. de sociale teams.

Extra investering bekendheid OGGz

In 2021 is een start gemaakt om extra te investeren in de bekendheid van het OGGz netwerk bij huisartsen en de POH-GGz. Het doel is om bij deze partijen eventuele zorgmijders in kaart te krijgen. Dit kan zijn als gevolg van gebrek aan huisartsbezoeken door Covid-19. Ook wordt hiermee geïnvesteerd in de bekendheid en de relatie van het OGGz netwerk.

Beschermd wonen

Niet voor elke jongere is het even gemakkelijk om op zichzelf te (gaan) wonen. Bijvoorbeeld omdat er problemen zijn met schulden, school of werk. Of omdat hij/zij het moeilijk vindt om goed voor zichzelf te zorgen en contacten aan te gaan.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Grotere nadruk leggen op de transformatieopgave binnen beschermd wonen in de Wmo.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben afspraken met woningcorporaties en ZIN-aanbieders over uitstroom beschermd wonen naar zelfstandig wonen. In 2021 hebben andere zorgaanbieders zich bij deze afspraken aangesloten. • In 2021 is de inloopvoorziening voortgezet. Er is samen met de huidige aanbieder besloten om het contract inloopvoorziening eind 2022 te beëindigen. • Om meer te kunnen transformeren is voor beschermd wonen besloten een nieuwe inkoop te starten. Daarvoor is in 2021 een nieuwe inkoopstrategie vastgesteld. Daarmee hebben we een start gemaakt richting de nieuwe contractering van 2023.

Schuldhelpverlening

De professionele schuldhelpverlening voor inwoners van onze gemeente wordt uitgevoerd door de Volkskredietbank in Appingedam (VKB) en de gemeentelijke kredietbank in Groningen (GKB). Beide kredietbanken zagen in 2020 het aantal meldingen van nieuwe klanten teruglopen, wat tevens het landelijk beeld was. Het aantal meldingen voor schuldhelpverlening blijft lager dan voor de coronacrisis.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Professionele schuldhelpverlening voor alle inwoners met problematische schulden.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinds de gemeentelijke herindeling kunnen de inwoners gebruik maken van zowel de Volkskredietbank in Appingedam (VKB) en de gemeentelijke kredietbank in Groningen (GKB). Omwille van de dienstverlening aan inwoners in relatie tot de kosten, is door het college besloten om met beide kredietbanken door te gaan. • In 2020 is gestart met de aanpassing van de beleidsplannen op grond van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening. Met ingang van 1 januari 2021 is de wet gewijzigd en is de vroegsignalering een verplichting geworden voor de gemeenten. Deze verplichting is uitgewerkt in de kadernota Schuldhelpverlening 2020 en het beleidsplan Schuldhelpverlening 2021-2025. <p>In 2021 is de vroegsignalering nog niet volledig uitgerold. Een projectgroep is bezig om dit goed te gaan implementeren.</p>

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vanwege corona zijn m.b.t. de dienstverlening vanuit VKB en GKB ook in 2021 alle spreekkamers corona-proof ingericht, medewerkers voorzien van hygiënemiddelen en zijn er duidelijke werkinstructies opgesteld hoe te handelen bij ontvangst van een inwoner met eventueel een begeleider. Kantoorbezoeken zijn altijd uitsluitend op afspraak geweest, de inwoner (en begeleider) ontving een duidelijke afsprakenbrief met daarin de coronamaatregelen zoals deze gelden tijdens het bezoek. Er werd altijd naar de actuele situatie vanuit de rijksoverheid verwezen.

Plan Van Aanpak Jeugdhulp

In de afgelopen jaren zijn de tekorten in de jeugdzorg flink opgelopen. In 2019 is een plan van aanpak opgesteld waarin maatregelen staan beschreven die ertoe moeten leiden dat jeugdhulp efficiënter en goedkoper georganiseerd wordt, maar die ook de kwaliteit van zorg voor onze inwoners blijft garanderen om zo de transformatiedoelstellingen (de doelstellingen uit de Jeugdwet) te realiseren.

Vanaf 2020 nemen we extra maatregelen om de tekorten terug te dringen (de beheersmaatregelen). Een belangrijk onderdeel hiervan is de ombuiging van de toenemende indicaties naar voorliggende voorzieningen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Het verminderen van huisartsenverwijzingen naar specialistische jeugdhulp.	<ul style="list-style-type: none"> Sinds 2020 zijn bijna alle huisartsen voorzien van een Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG). Hierdoor wordt jeugdhulpaanbod dichtbij en laagdrempelig georganiseerd. De eerste evaluaties zijn positief en we monitoren het aantal verwijzingen vanuit de huisartsen.
»	Snellere signalering en waar mogelijk afschalen van jeugdhulpproblematiek.	<ul style="list-style-type: none"> Met het inzetten en de start van Steunouders is er een laagdrempelige voorziening voor ouders. Op het voortgezet onderwijs zetten we laagdrempelige hulp in om geïndiceerde jeugdhulp terug te dringen. Het schoolmaatschappelijk werk is in 2021 op alle scholen op het voortgezet onderwijs actief. De eerste evaluaties zijn positief.

Transformatie jeugdhulp regio Groningen

Als kinderen niet bij hun ouders op kunnen groeien wordt gezocht naar een situatie die "zo thuis mogelijk is". Een pleeggezin dicht bij de eigen leefomgeving wordt dan vaak gezien als een goede oplossing. Vooral voor kinderen met ernstige problematiek wordt opvang gezocht buiten het eigen gezin.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Vergroten lokaal aanbod gezinsgetrouwe opvoedsituaties, om jongeren zo thuis mogelijk op te laten groeien.	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal gezinshuizen in de provincie is gestegen.
»	Meer integrale oplossingen	<ul style="list-style-type: none"> We zijn gestart met het inkoopproces voor een gezinsverzorgende voor gezinnen die het niet lukt om op eigen kracht hun kinderen veilig en gezond op te laten groeien. Dit ronden we in 2022 af. In 4^e kwartaal 2021 is het programma van Steunouder Nederland gestart.
»	Jongeren met lichte begeleiding naar zelfredzaamheid een mogelijkheid bieden	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 zijn er drie jongeren gestart met een

	zich te vestigen in onze gemeente.	woon-leer-werk traject (voorheen: pilot kamertraining). Twee jongeren zijn toegelaten tot de pilot en wachten nog op een woning. Voor de 6 ^e plek wordt nog gezocht naar een geschikte kandidaat. De resultaten van de pilot dienen als input voor de inkoop van hulpverlening voor 16-27 jarigen.
--	------------------------------------	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In samenwerking met de drie andere Groninger gemeenten en de organisaties voor pleegzorg zijn we gestart met een project om pleegouders beter te ondersteunen in hun zorg voor pleegkinderen.

We zijn hier mee gestart omdat veel pleegzorg plaatsingen worden afgebroken door de ernstige problematiek van de pleegkinderen.

Gezinshuizen zijn zelfstandige bedrijven en ontvangen jeugdzorg middelen voor de kinderen die er worden geplaatst. Zowel pleeggezinnen als gezinshuizen vangen kinderen op uit verschillende gemeenten en hebben daardoor ook te maken met de regelgeving van veel verschillende gemeenten. Daarom wordt dit project ook vanuit de Groninger Gemeenten opgepakt.

Steunouders zijn volwassenen vrijwilligers die één of twee dagdelen per week optrekken met een kind. Ze geven een kind, binnen hun eigen (gezins)leven, een vertrouwde plek waar het welkom is en kind kan zijn. Daarmee krijgen ouders (de vraagouders) ruimte om op adem te komen.

Naast de verschillende maatregelen die we lokaal nemen, werken we met andere Groninger gemeenten en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) samen om de tekorten terug te dringen en om de transformatiedoelstellingen te bereiken. Voor de jeugdhulpregio Groningen is € 3,6 miljoen beschikbaar vanuit het Transformatiefonds dat het rijk beschikbaar heeft gesteld. De Transformatieagenda Jeugdhulp heeft de afgelopen tweeënhalve jaar projecten gefaciliteerd die bijdragen aan de transformatiedoelstellingen. De belangrijkste vraag voor het jaar 2022 is: hoe borgen we de transformatiebeweging?

Wij hebben vanuit de Transformatieagenda in 2021 procesondersteuning ontvangen bij de pilot woonleerwerktraject (voorheen pilot kamertraining), ondersteuning bij een casus met de Doorbraakmethode en procesondersteuning bij het opzetten van leernetwerk Toekomstgericht werken ter bevordering van de samenwerking rondom jongeren in de leeftijd van 16 tot 27 jaar/overgang 18-18+. Verder sluiten we aan op regionale ontwikkelingen als opstellen privacy-convenant jeugdhulp-onderwijs, ontwikkelen van collectieve jeugdhulp in het onderwijs, pleegzorg, werkgroep complexe scheidingen etc.

Inkoop jeugdhulp

De inkoop van een groot deel van de jeugdzorg hebben wij gemandateerd aan de RIGG. De RIGG sluit overeenkomsten met jeugdhulpaanbieders die voldoen aan en akkoord gaan met de door de RIGG gestelde eisen en voorwaarden. Het huidige mandaat loopt door t/m 2022.

Mogelijk gaan wij verschillende vormen van lichte/enkelvoudige jeugdhulp vanaf 2023 niet meer inkopen via de RIGG, maar zelf inkopen. Deze aanpassingen worden dan in 2022 voorbereid.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Voldoende aanbod van jeugdzorg in onze regio.	<ul style="list-style-type: none"> De Groninger Gemeenten en de regionale zorgaanbieders werken samen om in onze regio voldoende hooggespecialiseerde zorg beschikbaar te houden.

»	Voorkomen van specialistische jeugdhulp	<ul style="list-style-type: none"> Inkoop van hoogwaardige lichte/enkelvoudige jeugdhulp en deze dichtbij de jeugdigen te organiseren.
---	---	---

Spoed voor Jeugd

In 2020 is de samenwerkingsstructuur rond crisissituaties in de jeugdzorg gewijzigd. Centraal staat de samenwerking tussen de sociale teams en de zorgaanbieders om te komen tot een werkwijze die kan helpen om crisissituaties te voorkomen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	We beschikken over een sluitende 24 uren spoeddienst die in crisissituaties hulp in kan zetten	<ul style="list-style-type: none"> We beschikken over deze crisisdienst.
»	We willen het aantal crisissituaties terugbrengen.	<ul style="list-style-type: none"> We zien in onze gemeente nog geen afname van het aantal crisissen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We werken samen met jeugdhulpaanbieders en de Groninger Gemeenten om de spoeddienst voor 24 uren crisiszorg in stand te houden en verder te ontwikkelen. Het doel is ook om door evaluatie te leren hoe we crisissen in de jeugdhulp kunnen voorkomen.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Aantal jeugdigen in onze gemeente die gebruik hebben gemaakt van crisis-jeugdhulp	29		16 (t/m aug) info volgt)

Raad voor de Kinderbescherming

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Wij hebben afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming gemaakt over de wijze van samenwerking, de uitwisseling van informatie, de inzet van de jeugdbescherming en het optreden in crisissituaties.	<ul style="list-style-type: none"> Wij hebben in samenwerking met de Groninger Gemeenten een nieuw samenwerkingsprotocol met de Raad voor de Kinderbescherming opgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De Groninger Gemeenten hebben gezamenlijk nieuwe afspraken gemaakt met de Raad voor de Kinderbescherming over de samenwerking. Hierbij zijn ook de Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis betrokken. Deze afspraken zijn vastgelegd in een samenwerkingsprotocol.

Volksgezondheid

Volksgezondheid betreft het geheel aan activiteiten ter bevordering van de gezondheid van de bevolking. Het gaat dan vooral om collectieve maatregelen voor de publieke gezondheid, zoals het voorkómen van ziekten en het verlengen van de levensverwachting.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?

»	Gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving, gezond opgroeien en gezond meedoen in de gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> We hebben een lokaal preventie akkoord opgesteld met onze maatschappelijke partners en een uitvoeringsbudget van € 30.000 euro toegekend gekregen.
»	Een optimale start van de eerste 1.000 dagen van een kind.	<ul style="list-style-type: none"> Het project Kansrijke start wordt uitgevoerd. Dit is een samenwerking tussen de jeugdgezondheidszorg, sociale teams en andere betrokken organisaties.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In april 2021 is de gecombineerde leefstijl interventie gestart. In samenwerking met huisartsen, Menzis, leefstijlcoaches en huis voor de sport en gemeente. We hebben nu ongeveer 30 mensen in het programma zitten. Mensen worden 2 jaar lang begeleid.

Aan de hand van het projectplan kansrijke start zijn er een aantal activiteiten uitgevoerd, waaronder afspraken over de samenwerking, casuïstiek overleg, pr van home start van Humanitas.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Preventieve huisbezoeken bij kwetsbare gezinnen door de jeugdgezondheidszorg		15	9
Het percentage jongeren onder de 18 jaar dat rookt wordt teruggebracht naar 0% in 2032 Doelstelling om tot 0% alcoholgebruik te komen onder de jongeren van 18 jaar in 2032			
Wij streven ernaar dat alle sportaccommodaties rookvrij zijn in 2024			1
Aantal deelnemers die de gecombineerde leefstijl interventie voltooid			30

Opmerking: elke 4 jaar wordt er een monitor gedaan door de GGD. We hebben geen nieuwe cijfers op het percentage

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)
- GR Volkskredietbank voor Noord- Oost Groningen

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Sociaal domein & volksgezondheid (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	81.185	89.730	84.731	4.999	V

Baten	23.390	26.065	25.127	938	N
Saldo programma	57.795	63.665	59.604	4.061	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Sociaal Domein	1.000	0	1.846	-1.846	N
Algemene Reserve	0	0	-162	162	V
Totaal mutaties	1.000	0	1.684	-1.684	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten	2021
Sociaal domein & Volksgezondheid	
TOZO bijstand	1.224.279
TOZO bedrijfskrediet	60.128
Dorpsbudgetten	252.758
Inzet op GIDS gelden	34.358
Afboeken boekwaarde Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	5.149
Afboeken boekwaarde Dorpshuis Bommelhoes Uithuizerm	7.306
Jeugd aan zet ivm corona	7.526
Subsidies sociaal en cultureelwerk	9.208
Vestigen statushouders	20.758
Schuldhelpverlening	57.588
Project tafel sociaal & gezondheid tbv aardbevingen	17.317
Totaal	1.696.375
Incidentele baten	
Sociaal domein & Volksgezondheid	
TOZO voorschotten	934.197
Participatiewet bijstandsuitkering	310.703
Rijksbijdrage tbv aardbevingen tafel sociaal & gezondheid	17.317
Totaal	1.262.217

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Salarissen en inhuur, voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	426	V
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 28 maart 2022 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2021.	1.349	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bij € 613k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle	73	V

	investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2020. In dit programma leiden de kapitaallasten tot een voordeel van € 73k.		
-	Sociaal culturele subsidies; als gevolg van corona zijn minder subsidies aangevraagd, veel activiteiten konden niet georganiseerd worden.	107	V
-	Dorpsbudgetten - Het beschikbare bedrag in 2021 bedraagt € 450.000. Er is voor een bedrag € 253.000 toegekend. Dit bedrag wordt onttrokken aan de reserve ruimte voor dorpen. Het resterende deel blijft beschikbaar in 2022.	197	V
-	Publiek vervoer; als gevolg van corona is minder gebruik gemaakt van taxivervoer. Aanbieders hebben ter compensatie een continuïteitsbijdrage ontvangen.	55	V
-	Vrije kavel jeugd; de Ondersteuner jeugd en Gezin (OJG) bij de huisartsen is nog niet volledig ingevoerd. Daarnaast zijn een aantal activiteiten en onderzoeken niet doorgedaan of binnen de beschikbare capaciteit uitgevoerd.	215	V
-	Begeleide participatie - loonkosten wsw en overige doelgroepen	101	V
-	Begeleide participatie; Werkplein Ability - De inkoopkosten zijn € 71.000 hoger dan geraamd door stijging van materiaal- en grondstofprijzen. Er is een voordeel van € 100.000 op de uitgaven voor aanschaf en het onderhoud van gereedschap en machines. Ook met betrekking tot licenties is een voordeel van € 100.000.	129	V
-	De aanvragen voor de TOZO vallen lager uit dat gedacht. Hierdoor zien we aan de lastenkant een voordeel. Omdat niet bestede middelen terug moeten naar het rijk, ontstaat bij de baten een nadeel.	979	V
-	De uitgaven voor het Leerwerkbedrijf bedragen € 162.000 en worden, net als in 2020, gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve. Hiervoor is in 2020 € 300.000 beschikbaar gesteld. Het restant bedraagt nu € 85.000.	162	N
-	Arbeidsparticipatie; de uitgaven voor re-integratie zijn € 344.000 hoger dan geraamd. Hier staan voor € 414.000 aan inkomsten tegenover (zie baten). Per saldo bedraagt het voordeel op het participatiebudget € 70.000. Intensieve begeleiding voor re integratie werd in 2021 belemmerd door corona.	344	N
-	Hulpmiddelen Wmo; de afwijking wordt voor € 71.000 veroorzaakt door een betaling die nog betrekking had op 2020.	84	N
-	Woningaanpassingen; deze uitgaven kunnen per jaar enorm fluctueren in aantal en omvang en zijn daarom moeilijk te voorspellen. Dit jaar vallen de aanvragen mee.	174	V
-	Huishoudelijke ondersteuning; het voordeel bedraagt € 95.000 op een budget van 4,8 miljoen.	95	V
-	Wmo begeleiding; het betreft een voordeel op een budget van 6,1 miljoen. De afwijking heeft voor 1/3 betrekking op Zorg in natura en voor 2/3 op de PGB's. Voor begeleiding geldt dat de raming gebaseerd was op een stabiel volume terwijl die in werkelijkheid gedaald is. Bij de NJN is dit al deels geconstateerd maar voorzichtigheidshalve niet verwerkt in de begroting. Daarnaast is in 2021 een project Heronderzoek Wmo-Wlz uitgevoerd. Waarbij is gekeken of de indicatie onder de juiste wet is ondergebracht en daarmee de bekostiging op de juiste plek ligt. Als gevolg hiervan zijn cliënten uitgestroomd naar de Wlz. Ook zijn sommige indicaties naar beneden bijgesteld.	610	V
-	Beheersmaatregelen jeugd - De maatregelen waarbij wordt geïnvesteerd in preventie, algemene voorzieningen, basisondersteuning en vormen van	381	V

	ondersteuning op school, met als doel de inzet van individuele- en gezinsbegeleiding te verminderen, zijn nog niet volledig ingevoerd.		
-	Beschermd wonen; voor beschermd wonen zien we een positief resultaat bij de lasten. Omdat dit gefinancierd wordt door het rijk, moeten we een deel terug betalen.	434	V
-	OGGz; er zijn minder activiteiten uitgevoerd. Een aantal zoals buurtbemiddeling en groepsplannen zijn in gang gezet maar worden in 2022 uitgevoerd.	49	V
-	Centrum Jeugd en Gezin (CJG); door corona hebben er nagenoeg geen activiteiten plaatsgevonden.	67	V
-	JGZ; er is een bedrag terugontvangen voor de huisvestingskosten van de consultatiebureaus en de afdracht voor Rijks vaccinaties is lager. Dit programma heeft een tijdje stilgelegen als gevolg van corona.	44	V
-	Overige afwijkingen	104	V
	Totaal	4.999	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Budgetoverheveling, zie verklaring bij de lasten. Bij niet ontvangen baten gaat het om een nadeel.	207	N
-	Arbeidsparticipatie - Dit zijn bijdragen en vergoedingen met betrekking tot re-integratie. Het betreft o.a. uitgaven voor jobcoaches die wij kunnen declareren bij Werk in Zicht voor het 1000-banenplan en vergoeding van cursuskosten voor het project Noorderhuizen.	414	V
-	Beschermd wonen; voor ons aandeel in het resultaat is vanuit de Centrumgemeente Groningen € 721.000 ontvangen. Vanwege de overgang van cliënten naar de Wlz was onduidelijk wat het financiële effect hiervan zou zijn. Voorgesteld wordt dit bedrag te storten in de reserve Sociaal Domein.	721	V
-	Beschermd wonen; zie ook lasten	434	N
-	TOZO; de kosten voor TOZO worden gedekt door het rijk. Aangezien de lasten lager uitvallen, is ook de bijdrage van het rijk lager. Zie ook lasten. Verschil tussen lasten en baten wordt veroorzaakt door de overheveling van 2020 naar 2021.	1.425	N
-	De omzet van Industrie en Diensten valt positief uit ten opzichte van begroot.	82	V
-	Overige afwijkingen	89	N
	Totaal	938	N

6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid

Omschrijving

Wij willen de woon-, werk- en leefomgeving van onze inwoners op peil houden. Zo ondersteunen we nieuwe initiatieven en bestaande trajecten rond het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen. Ook willen we kwalitatief goede en kwantitatief voldoende woningen, die aansluiten bij de behoefte en groei van de gemeente. Daarbij bewaken we de bouwkundige, duurzame en esthetische kwaliteit van de te bouwen woningen.

Samen met anderen werken we aan een leefomgeving en een milieu waarin ook toekomstige generaties goed kunnen leven. Dat doen we door duurzaam te investeren in bodem, water, lucht en natuur, in duurzame energiebronnen en door minder energie te gebruiken. Daarnaast voeren we onze wettelijke milieutaken uit.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria
- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)
- 8.3 Wonen en bouwen

Beleidskader

Voor dit programma zijn de volgende beleidsdocumenten vastgesteld:

- Gemeentelijk water- en rioleringsplan Het Hogeland 2021-2025
- Beleidsnotitie duurzame ontwikkeling
- Woonvisie Het Hogeland
- Begraafbeleid/ beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen
- Grondstoffenbeleid 2020-2023
- Beleids- en beheerplannen voor afval
- Milieubeleidsplannen
- Beleid- en beheerplannen voor de begraafplaatsen
- Regiovisie Groningen- Assen
- Vigerende bestemmingsplannen
- Grondexploitaties en grondbeleid

Waar het beleid nog niet geharmoniseerd is, werken we op het gebied van beleid nog door met de bestaande plannen uit de vier gemeenten.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Omvang huishoudelijk afval*	<i>Kg/inwoner</i>	591	493
Hernieuwbare elektriciteit	%	75,2	26,0
Gemiddelde WOZ-waarde	<i>x €1.000</i>	191	205
Nieuw gebouwde woningen	<i>Aantal per 1.000 woningen</i>	5,7	11,2
Demografische druk	%	84,1	66,9
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	<i>In euro's</i>	808	803
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	<i>In euro's</i>	866	884

* De opgenomen data (van de website waarstaatjegemeente.nl) bij deze beleidsindicator is gedateerd. De beleidsindicator omvang huishoudelijk afval is een verplichte beleidsindicator die is voorgeschreven in het BBV en wordt om deze reden hier opgenomen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Waterketen (watersysteem en riolering)

In de waterketen wordt voor het afvalwater- en het oppervlaktewatersysteem beleid geformuleerd in het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan (GWRP). In het GWRP zijn doelstellingen geformuleerd voor de volksgezondheid en een klimaatbestendige leefomgeving. In het kader van de volksgezondheid is beleid geformuleerd t.b.v. de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het GWRP is vastgesteld voor de duur van 5 jaar voor de planperiode 2021-2025.

Naast het uitvoeringsprogramma wordt ook aan een uitvoeringsprogramma voor de regionale waterketensamenwerking gewerkt.

De samenwerking in de waterketen is regio breed (Groningen en Noord Drenthe) georganiseerd. In deze regionale samenwerking werken waterschappen, waterbedrijven en gemeenten in 5 clusters gezamenlijk aan regionale opgaven. Wij vormen samen met de gemeente Westerkwartier het cluster Groningen-West. Het waterketenakkoord loopt tot 2025.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Zorg dragen voor de inrichting van een veilige, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • Waar mogelijk maatregelen voor riolering en oppervlaktewatersysteem meegenomen in diverse projecten die betrekking hebben op de openbare ruimte. Denk aan projecten vanuit de versterkingsopgave, centrumplannen en ontwikkeling van woningbouwlocaties. • Rioolbeheerpakket op orde gebracht t.b.v. opstellen Rioolbeheerplan in 2022. • Gemalenbeheerpakket gevuld met data komende tot een Gemalenbeheerplan in 2022. • Het gemalenbeheer binnen de eigen organisatie vormgegeven met eigen monteurs en meer taken bij B&O zelfstandig op te

		pakken. <ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie Grondwaterbeheerplan gestart komende tot een maatregelenplan in 2022. • Subsidieregeling Afkoppelen hemelwater en realiseren Groene daken in concept gereed. • Herberekening rioolheffing uitgevoerd.
»	De waterketensamenwerking streeft naar het verlagen van de maatschappelijke kosten, verminderen van de kwetsbaarheid, verbeteren van de kwaliteit van beheer en het duurzaam beheren van de waterketen.	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de clustersamenwerking met het waterschap Noorderzijlvest en gemeente Westerkwartier een uitvoeringsagenda opgesteld. • Voorbereiding gestart te komen tot samenwerking op zuiveringskringniveau. • In vervolg op de stresstest de risicodialogen voor stedelijk gebied uitgevoerd. Regionaal samengewerkt aan het opstellen van de RAS (Regionale Adaptatie Strategie).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Beheerplannen Vrijvervalriolering en rioolgemalen:

In 2021 is met name geïnvesteerd in het op orde brengen van het areaal voor de beheerprogramma's vrijvervalriolering en de rioolgemalen. Het op orde hebben van het areaal voor de beheerprogramma's is essentieel voor het definiëren van maatregelen. In 2021 is de achterstand van met name inspectiegegevens vrijvervalriolering weggewerkt. Daardoor kan in Q1 van 2022 een maatregelenprogramma worden aangeleverd.

Voor de rioolgemalen is in 2021 een inspectieronde gestart om een beeld te krijgen van de onderhoudsstatus en is dit vastgelegd in het beheerpakket SAM. Op basis van deze data wordt het maatregelplan voor 2022 en verder opgesteld.

De uitvoering van de maatregelen uit de beheerprogramma's voor vrijvervalriolen en rioolgemalen starten in de loop van 2022. De geplande uitgaven van 2021 voor deze beheerprogramma's die niet zijn besteed, schuiven door en worden meegenomen in het op te stellen meerjaren onderhoudsprogramma.

Baggerplan:

Het baggerbeheerplan 2022 t/m 2031 is nagenoeg gereed en zal in Q1 2022 het besluitvormingstraject in gaan. Aansluitend kan worden gestart met een meerjaren baggerbestek waarvan de uitvoering in 2022 zal starten. Uiteraard is wel uitvoering gegeven aan het baggerprogramma voor 2021.

Investeringsprogramma Klimaatadaptatie en optimalisatie

In het GWRP zijn verschillende maatregelen gepland die betrekking hebben op klimaatadaptatie en het optimaliseren van het rioolstelsel. Deze maatregelen zijn uitgewerkt in zuiveringskringen. Dit jaar zijn er een aantal rioleringsprojecten gestart. Zowel in voorbereiding als in uitvoering gaat het om de volgende projecten:

Zuiveringskring Onderdendam:

- Rioolreconstructie Margrietlaan e.o. te Bedum
- Rioolreconstructie Mekelstraat e.o. te Bedum
- Optimaliseren watersysteem te Bedum (pilot)

Zuiveringskring Wehe den Hoorn:

- Doorgaande wegen Wehe den Hoorn (Mernaweg) en Leens (Valge)

In het kader van stedelijke ontwikkeling zijn riolering- en oppervlakte watersystemen uitgewerkt.

Dit betreft de volgende ontwikkelingen:

- Bestemmingsplan Munster 2 en 3 te Winsum
- Bestemmingsplan 't Stee te Adorp
- Bedrijventerrein Het Aanleg te Winsum
- Centrumplan Uithuizen
- Diverse particuliere ontwikkelingen w.o. Warringalocatie te Winsum

Afvalinzameling in Het Hogeland

Per 1 januari 2021 zijn we gestart met Diftar+ voor alle laagbouw huishoudens met een eigen grijze en groene bak. Inwoners betalen een deel van de afvalstoffenheffing op basis van hun aangeboden hoeveelheid restafval (kilo's) en een deel voor de keren dat ze de grijze bak aan de weg zetten (lediging). Deze financiële prikkels stimuleren inwoners om beter te scheiden. Daarnaast maken we het voor inwoners zo gemakkelijk mogelijk om waardevolle grondstoffen te scheiden van het restafval. Maar uit sorteeranalyses blijkt dat er nog toch nog met name veel gft-afval en papier in het restafval terecht komt.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	VANG-doelstelling: de kilo's restafval reduceren tot 30 kg netto per inwoner per jaar, in 2025.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners kregen meer inzicht in hun eigen afvalproductie. Ze ontvingen de aanslag afvalstoffenheffing in drie termijnen en konden op de gemeentewebsite hun kilo's per maand inzien. • Extra wekelijkse gft-inzameling van april tot en met september. In de extra gft-route werd 869 ton gft opgehaald. In totaal werd er 1.073 ton meer gft opgehaald dan in 2020. • We plaatsen wekelijks een bericht over afval(scheiding) in het gemeentenieuws. • Glas en textielcontainers zijn zichtbaar gemaakt op een kaartje op de gemeentelijke website. • In 2022 zijn we gestart met een KCA-kraam. Hier kunnen inwoners elke woensdagmiddag hun klein chemisch afval wegbrengen.
»	Verzamelcontainers optimaliseren, geschikt maken voor Diftar, en voorzien van GFT scheidingsmogelijkheid.	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met de vuilverwerker zijn bestaande verzamelcontainers in kaart gebracht. • In 2022 komt er een voorstel voor vervanging.
»	Oud papier inzameling optimaliseren.	<ul style="list-style-type: none"> • Doordat we meerdere overleggen met de verenigingen hebben gehad, is het contact met deze papierinzamelaars verbeterd. • Deze overleggen hebben geresulteerd in een nieuwe subsidieregeling voor papierinzamelaars. • Papierverenigingen krijgen beter inzicht hoeveel papier ze inzamelen en hoeveel dit ze opbrengt, door een nieuwe opmaak van maandelijkse nota's.

		<ul style="list-style-type: none"> In 2022 worden de vaste brenglocaties van papier ook weergegeven op een kaart op de website en worden inzameldagen weergegeven op de afvalkalender.
»	Duurzame inzameling en circulaire verwerking van het bedrijfsafval van de gemeente	<ul style="list-style-type: none"> In 2022 vindt een aanbesteding plaats voor de duurzame inzameling en circulaire verwerking van het bedrijfsafval van de gemeente.
»	Zwerfafvalplan opstellen	<ul style="list-style-type: none"> Door coronabeperkingen en andere prioriteiten zijn er minder zwerfafvalactiviteiten geweest. In 2022 wordt verder gewerkt aan het opstellen van het zwerfafvalplan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben projectmatig samengewerkt aan de uitrol van Diftar+ en de extra inzameling van gft in de zomer. Tevens hebben we Onderzoek gedaan naar de huidige afvalstromen en financiering.

Verenigingen en organisaties die papier inzamelen zijn bereidwillig gevonden om mee te denken over de inzameling van oud papier.

Ook hebben we projectmatig gewerkt aan de aanbesteding voor ons eigen bedrijfsafval.

Effect indicator(en)	Hoe is dit gemeten?		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
VANG-kilo's restafval per inwoner wat na nascheiding in de verbrandingsoven is verwerkt.	167 kg	145 kg	119 kg
Ingezamelde hoeveelheid gft-afval per inwoner per jaar.	152 kg		175 kg
Scheidingspercentage	61%	75%	79%

* realisatie 2021 tot op heden gemiddeld 137kg/inwoner

Duurzaamheid

Duurzaamheidsvisie

In 2021 is de Beleidsnotitie duurzame ontwikkeling opgesteld. Hierin worden de kaders en doelen op het gebied van duurzaamheid binnen de gemeente bepaald. De beleidsnotitie zal als paraplu fungeren voor alle duurzame activiteiten en beleid. Deze beleidsnotitie heeft betrekking op de korte termijn (collegeperiode) - en de lange termijn doelen en zal de basis vormen voor andere beleidsstukken en visies.

Regionale Energiestrategie

Om invulling te geven aan de nationale doelen en afspraken in het Klimaatakkoord krijgen we taken en rollen toebedeeld met betrekking tot de energietransitie. Op regionaal niveau zijn de doelstellingen uitgewerkt in de Regionale Energiestrategie regio provincie Groningen. Gezamenlijk met de regionale RES-partners bepalen we hoeveel duurzame elektriciteit we op een gedragen en goed ingepaste manier willen opwekken en hoe we kunnen profiteren van de energietransitie. Ook zijn mogelijk beschikbare bronnen van duurzame warmte in beeld gebracht en zijn de uitgangspunten beschreven voor een goede verdeling van deze warmte en de infrastructuur die daarvoor nodig is. In oktober 2020 is de concept RES (het Groningse RES-bod) ingediend bij het Nationaal Programma RES. In 2021 is de RES 1.0 vastgesteld. Hierna volgt verankering in de ruimtelijke plannen van provincie en gemeenten en een tweejaarlijkse herijking van de RES.

Duurzame elektriciteitsproductie

We gaan beleid ontwikkelen voor de energietransitie op kleine schaal en het lokaal initiatief stimuleren, de kleinschalige duurzame energievisie was hiertoe een eerste aanzet. Deze visie is in juni

geëvalueerd. De visie zelf zal niet veranderen, maar er komt een addendum met toelichting op bepaalde punten. Ook komt er een Toolkit Draagvlakmeting, waarmee initiatiefnemers kunnen bepalen hoeveel draagvlak er voor hun project is en hoe ze dit kunnen vergroten.

Door de problemen met de netcapaciteit in grote delen van onze gemeente moeten we ook andere opties onderzoeken (b.v. opslag, deelauto's). Tevens gaan we op zoek naar (externe) financiële mogelijkheden om het mogelijk te maken dat iedereen, laagdrempelig, kan deelnemen aan duurzame initiatieven. Het ontstaan en voorkomen van energie-armoede is daarbij een aandachtspunt.

Gebouwde omgeving (warmtetransitie)

Eind 2021 is een eerste aanzet gemaakt om te komen tot een Transitievisie Warmte. Wij maken in deze visie inzichtelijk welke planning wordt gehanteerd bij het aardgasvrij maken van onze (meer dan 50) dorpen, kernen en buurtschappen. Hiervoor is gedegen onderzoek nodig om in beeld te brengen welke oplossingen voor onze gemeente haalbaar zijn, zowel in technisch, financieel als sociaal opzicht. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar koppelkansen. Deelname aan het Warmte TransitieCentrum Groningen is hiervoor onontbeerlijk, omdat dit centrum de gezamenlijke opgave van alle gemeenten in Groningen slim verbindt, waardoor kennis en expertise tegen zeer lage prijzen beschikbaar is.

Proeftuin aardgasvrijewijken (PAW)

In 2020 is er een nieuwe ronde PAW geweest. De PAW is een Rijksbijdrage om wijken en/of dorpen van het aardgas te koppelen. In 2020 is deze bijdrage aangevraagd voor een kleinschalig warmtenet in Zuidwolde. In 2021 is deze bijdrage toegekend. Inmiddels is er een projectleider aangesteld om de plannen verder uit te werken.

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Wij hebben met betrekking tot het verduurzamen van ons maatschappelijk vastgoed zelf een belangrijke voorbeeldfunctie te vervullen door te streven naar duurzame gemeentelijke gebouwen en voertuigen. Voor een deel van het maatschappelijk vastgoed betreft dit overigens een wettelijke verplichting. Zo moet kantoren met een oppervlakte van meer dan 100 m² in 2023 label C hebben. Voor een deel van de overige gebouwen kan een energiebesparingsplicht gelden.

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert. De stijging van de gemiddelde temperatuur brengt extremer weer met zich mee: natter, droger en heter. Het resultaat: wateroverlast, hittestress, schade aan groen en gewassen. Het Rijk heeft in het Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie (DPRA) een grote rol voor de gemeenten weggelegd. We hebben in 2019 samen met het Waterschap Noorderzijlvest de stresstesten uitgevoerd die in het DPRA verplicht worden gesteld. Door corona heeft de uitwerking van de plannen vertraging opgelopen. De resultaten van de stresstesten zijn in 2021 besproken in de klimaatdialogen met andere overheden. In 2022 worden deze dialogen ook gevoerd met maatschappelijke partners. Deze dialogen zullen resulteren in een visie op klimaatadaptatie. Er wordt naar gestreefd om geen afzonderlijke uitvoeringsplannen te maken, maar vooral in te zetten op koppelkansen bij andere ruimtelijke ontwikkelingen.

In 2021 is samen met andere overheden gestart met het opstellen van de Regionale Adaptatie Strategie (RAS). Hierin werkt de gemeente samen met andere gemeenten en provincies die vallen binnen het gebied van Waterschap Noorderzijlvest. Via de RAS vragen wij subsidies aan en voeren gezamenlijke projecten uit, die een meerwaarde hebben voor onze gemeente.

Duurzame mobiliteit

Elektrische deelauto's

We wilden in 2021 duurzame deelauto-projecten uitrollen en faciliteren. Er zijn inmiddels ook enkele subsidies toegezegd om deze projecten verder vorm te kunnen geven (project van EIK - Waddenfonds brede openstelling 2018 en EIK SDE+ subsidie voor een zonnedak op De Mencke in Uithuizen en Sporthal Scherphorn in Uithuizermeeden). De uitvoering van dit project heeft door corona vertraging opgelopen.

Slim laadplein

De gemeenten Het Hogeland, Loppersum en Westerkwartier hebben in 2020, onder coördinatie van de provincie Groningen, een rijkssubsidie ontvangen voor de uitrol van slimme laadpleinen waarbij bi-

directioneel geladen kan worden. Dit betekent dat deze laadpalen niet alleen de auto's kunnen opladen maar ook ontladen. Dit is handig om zo pieken en dalen op het elektriciteitsnet op te vangen. De realisatie van het slimme laadplein zou plaatsvinden eind 2021 maar zal door leveringsproblemen van elektronica begin 2022 plaatsvinden. Er worden 2 slimme laadpleinen gerealiseerd: in Uithuizen en in Bedum.

1000 laadpalen concessie

Dit project betreft het plaatsen van 1000 openbare laadpalen in Groningen en Drenthe met 100% Nederlandse, groene stroom. Hier is in 2020 een start mee gemaakt en het project heeft in 2021 doorgelopen. Ook in 2022 zal dit project nog lopen.

Innovatief aan het project is dat e-rijders een eigen (lokale) energieleverancier kunnen kiezen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Opstellen RES 1.0.	<ul style="list-style-type: none"> • Belangenbehartiging belangrijkste stakeholders op regionaal niveau • RES 1.0 vastgesteld
»	Duurzaamheidsvisie.	<ul style="list-style-type: none"> • De Beleidsnotitie duurzame ontwikkeling is op 15 september 2021 vastgesteld door uw raad
»	Duurzame elektriciteitsproductie.	<ul style="list-style-type: none"> • Andere opties onderzoeken i.v.m. netcapaciteit (o.a. opslag, deelauto's). Hiervoor is o.a. de samenwerking gezocht met lokale energie coöperaties • Op zoek naar (externe) financiële mogelijkheden om laagdrempelige, lokale initiatieven te faciliteren/stimuleren (gemeentelijke daken). Hiervoor is onderzoek uitgevoerd. • Uitvoering van het Beleid kleinschalige energieopwekking Het Hogeland. 2 kleine parken zijn vergund. Wij werken mee aan een aantal andere voortrajecten voor kleine zonneparken. • Het beleid is geëvalueerd, en zal op termijn worden uitgebreid met een addendum en een Toolkit voor Draagvlak meten.
»	Gebouwde omgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • De concept Transitievisie Warmte Het Hogeland is vastgesteld, na een uitgebreid participatietraject. De visie is nog niet aan uw raad voorgelegd. • Deelname aan het WarmteTransitieCentrum Groningen heeft geholpen bij het opstellen van de conceptvisie. • De proeftuin Aardgasvrije Wijken Zuidwolde is toegekend. We hebben een projectleider gevonden die de uitvoering van het project zal begeleiden. • We werken samen met verschillende partners om de verduurzaming van de warmtevoorziening in de gebouwde omgeving te versnellen en betaalbaar te houden. O.a. in een project om de mogelijkheid van een

		warmtetransportleiding van de Eemshaven en Oosterhorn (Delfzijl) naar de stad Groningen te onderzoeken. We onderzoeken daarbij de mogelijkheid om dorpen in Het Hogeland daarop aan te laten sluiten.
»	Klimaatadaptatie.	<ul style="list-style-type: none"> • Interne klimaatdialoog (met andere overheden) heeft plaatsgevonden. • Een concept Regionale Adaptatie Strategie is op gesteld. • Ook is klimaatadaptatie verwerkt in bedrijventerreinenvisie.
»	Duurzame mobiliteit.	<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren van deelauto-projecten → door corona is dit wat naar achteren geschoven. • Het realiseren van een slim laadplein is in een ver gevorderd stadium, opening vindt plaats in het eerste kwartaal van 2022. • Er zijn 21 laadpalen geplaatst op openbare gronden. • We zijn begonnen met het opstellen van een visie op elektrisch laden en plaatsingsbeleid. We verwachten de vaststelling van deze visie in 2022. • Deelname aan het project 1000 laadpalen, dat ook in 2022 nog doorloopt.
»	Verduurzaming gemeentelijke gebouwen.	<ul style="list-style-type: none"> • Energie labels van alle kantoorgebouwen zijn opgesteld in verband met wetgeving label C in 2023 en het huisvestingsconcept. • Gemeentelijk dak sporthal De Mencke in Uithuizen beschikbaar gesteld aan lokale energiecoöperatie EIK. Oplevering zonnedak 2022. • Bij het verduurzamen van de verwarming van zwembad De Dinger vindt onderzoek plaats om ook de omgeving te kunnen verwarmen met een duurzame warmtebron

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Groen en natuur

Het Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN) verzorgt structureel natuur en milieueducatie bij de basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs. In totaal hebben in 2021 20 basisscholen deelgenomen aan activiteiten variërend van buitenlessen, gastlessen over energie tot verschillende thema overstijgende lesmaterialen. Het Hogeland College in Warffum doet jaarlijks een energieopdracht.

Het Groninger Landschap verzorgt jaarlijks in het educatiecentrum van het Groninger Landschap in Pieterburen een les in vogels of zoogdieren voor de leerlingen van groep 7 van alle basisscholen. Wij maken dit bezoek mogelijk door financiering van de busreis. Door corona zijn niet alle lessen doorgegaan. Het Groninger Landschap heeft door corona ook maar enkele scholen bezocht.

Contractmanagement inkoop energie (GGPG)

Om bij de inkoop van energie toe te zien op de realisatie van additionele groene elektriciteit en de realisatie van SROI te monitoren vindt structureel contractmanagement plaats met het samenwerkingsverband Groninger Gemeenten en Provincie Groningen (GGPG).

Provinciaal Groninger Energie Service Collectief (ProGrESCO)

De ProGrESCO is een samenwerkingsverband van de provincie Groningen en de Groninger gemeenten gericht op verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Het samenwerkingsverband helpt de gemeenten met het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed door het delen van kennis en ervaring en gezamenlijk onderzoek te doen.

Energieloket

Het energieloket is een wettelijke verplichting vanuit het Energieakkoord van 2016. De website van het energieloket levert op een laagdrempelige manier informatie aan particulieren over energie. In 2021 is het nieuwe energieloket gelanceerd na aanbesteding. Ook is er een isolatieactie gehouden om inwoners te helpen isoleren waarbij tot nog ongeveer 500 offertes zijn opgevraagd, maar de sluiting is pas in februari 2022. Ook wordt het energieloket gebruikt als platform voor het aanvragen van laadpalen, gesprekken met energiecoaches en beschikbaar stellen van bespaarboxen.

Regeling reductie energieverbruik (RRE)

In 2020 heeft het Rijk een subsidie van ruim € 1 miljoen toegezegd aan de gemeenten Appingedam, Delfzijl, Het Hogeland, Loppersum en Westerkwartier voor het uitvoeren van de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE). Deze regeling is bedoeld om particuliere woningeigenaren te helpen bij het verduurzamen van hun woning. Samen met het Energieloket Groningen en de 5 gemeenten is dit uitgewerkt en uitgevoerd in 2021. Er zijn in onze gemeente 16 energiecoaches opgeleid om makkelijk toe te passen energiebesparingsmogelijkheden inzichtelijk te maken zodat woningeigenaren op een laagdrempelige manier de stap kunnen maken voor het verduurzamen van de woning. De coaches hebben 135 gesprekken bij mensen thuis gevoerd en er zijn 3300 bespaarboxen aangevraagd door inwoners.

Junior energiecoach

De energiecoach daagt kinderen en hun gezin uit. Met proefjes, puzzels en spelletjes ontdekken zij waar ze kunnen besparen. Het kind wordt benoemd tot Junior Energiecoach en de portemonnee blijft een beetje voller. In 2021 hebben in totaal 107 kinderen uit 24 gezinnen en een BSO-klas meegedaan en benoemd tot Junior Energiecoach.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Informeren en communiceren met inwoners over milieu en natuur.	<ul style="list-style-type: none"> • Door gemeentelijke facilitering hebben het IVN en Groninger Landschap op vele scholen in de gemeente lessen en lespakketten verzorgd op het gebied van natuur-, milieu- en duurzaamheids-educatie. • Nieuw energieloket. • Isolatie actie voor inwoners georganiseerd. • RRE-project uitgevoerd, energiecoaches opgeleid, huisbezoeken door energiecoaches, bespaarpakketten uitgedeeld. • Junior energiecoach met 107 deelnemers • We werken mee aan het verduurzamen van Sportclubs. Daarvoor hebben we een bijeenkomst "De Energieke Club" georganiseerd

Ruimtelijke ordening

Binnen de ruimtelijke ordening gaat het om het aanpassen van het planologische kader aan gewenste ontwikkelingen van inwoners en ondernemers, en evengoed om eigen gemeentelijke plannen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Een passend planologisch kader	<ul style="list-style-type: none"> • Bestemmingsplan Gebouwd Erfgoed • Bestemmingsplan Boogplein • Bestemmingsplan De Kleine Plantage • Versterkingsplan Kooistraat e.o. Kantens • Centrumplan Leens • Bestemmingsplan Van Speykstraat en Hooilandseweg Roodeschool • Bestemmingsplan Agroweg Warffum • Voorontwerpbestemmingsplan Schoolstraat-Hoofdstraat Oost, Uithuizen (Albert Heijnlocatie) • Voorontwerpbestemmingsplan Winsum, Uitbreiding bedrijventerrein Het Aanleg
»	Planvorming in het kader van versterking en centrumontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Versterkingsplan Kooistraat e.o. Kantens • Centrumplan Leens

Implementatie Omgevingswet

Programma Omgevingswet

De Omgevingswet vraagt om een omslag in denken over de inrichting, beleving en gebruik van onze leefomgeving. Het bovenliggende doel is om meer maatwerk te leveren voor initiatieven uit de samenleving en meer integraliteit te creëren in het beleid voor de fysieke leefomgeving. We zijn in 2021 gestart met het opstellen van de eerste Omgevingsvisie. Deze visie wordt medio 2022 afgerond. Voor het opstellen van de visie is een projectgroep ingericht. Ook hebben we in 2021 een Raadsontwikkelingsprogramma uitgevoerd waarin we in een vijftal bijeenkomsten de Raad op de hoogte hebben gebracht van de ontwikkelingen rond de Omgevingswet.

Hieronder is per projectgroep kort aangegeven wat zij in 2021 gedaan hebben.

Projectgroep Visie

Op basis van het vastgestelde Koersdocument is de participatieronde uitgevoerd. Daarbij is zo veel mogelijk gebruik gemaakt van al uitgevoerde participatietrajecten.

Projectgroep Wehe-den Hoorn (Omgevingsprogramma)

Deze projectgroep is in april 2021 van start gegaan en gaat aan de slag met de volgende drie doelstellingen:

- A. Integraal, dus team overstijgend leren samenwerken aan de opgaven in het dorp.
- B. Oefenen met de verschillende kerninstrumenten vanuit de omgevingswet.
- C. Dit project dient ook als oefening met de nieuwe werkwijze rondom participatie.

Projectgroep Plan

Vanuit deze projectgroep maken we ons de theorie van de omgevingswet eigen, om dat vervolgens in de praktijk toe te passen. Ook zijn in 2021 voorbereidingen getroffen om de plansoftware aan te schaffen.

Projectgroep VTH

De nieuwe werkprocessen zijn geanalyseerd en opgebouwd.

Projectgroep P&I en W&G

De processen worden geanalyseerd, opgebouwd en geoefend. Hiervoor is in 2021 gestart met het proces van vergunningverlening. Hierbij is zowel oog voor de technische kant van processen als voor de wijze waarop collega's in deze werkprocessen effectief kunnen samenwerken.

Daarnaast wordt de aansluiting met het DSO voorbereid en wordt de wijze van participatie in de pilot van Wehe-den-Hoorn uitgevoerd.

De resultaten worden voor de start van de Omgevingswet gerealiseerd.

Bestemmingsplan Eemshaven

Los van alle nieuwe ontwikkelingen rondom de Eemshaven is het al jaren de wens om een goed, nieuw bestemmingsplan te hebben om nieuwe initiatieven aan te toetsen. Voor het kerngebied van de Eemshaven is daarom al lange tijd een bestemmingsplan in de maak. 2021 betekende een doorbraak in dit dossier.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Een actueel planologisch regime voor de Eemshaven, inclusief een geluidverdeelplan.	<ul style="list-style-type: none"> Medio 2021 bleek dat de Eemshaven is gevrijwaard van de beperkingen van de stikstofproblematiek, waardoor we verder konden met het bestemmingsplan. Er is de hand gelegd aan de laatste onderzoeken en details voor het bestemmingsplan. Vaststelling gepland voor 2022.

Welstand/ Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit is een breed begrip, dat het gebied bestrijkt tussen stedenbouw, landschap en historische geografie en welstand en dat in alle facetten van planvorming tot uitvoering van belang is. De eigen stedenbouwkundig adviseur zit bij zeer uiteenlopende ontwikkelingen aan tafel om dit thema te bewaken.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Borging en groei van de ruimtelijke kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> Stedenbouwkundige advisering bij talrijke maatwerktrajecten. Met name bij uitbreiding van agrarische bedrijven en bij karakteristieke panden. Afspraken geborgd in vergunningen of landschapsplannen/inrichtingsplannen.
»	Een uniform welstandsregime	<ul style="list-style-type: none"> Een verkenning uitgevoerd van het thema welstand/ruimtelijke kwaliteit onder het regime van de Omgevingswet.

Wonen en bouwen

Hoewel er in de gemeente verschillen zijn in de bevolkingsontwikkeling, neemt de druk op de woningmarkt overal toe. Om ervoor te zorgen dat er voldoende, maar ook kwalitatief goede woningen zijn in de gemeente, die passen bij de verschillende bevolkingsgroepen werken, we samen met provincie, corporaties en andere marktpartijen aan de onderstaande doelen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Passend beleid op het gebied van wonen, in relatie tot demografie, leefbaarheid, zorg en welzijn.	<ul style="list-style-type: none"> • Gewerkt aan uitvoeringsplan om de verschillende onderdelen vanuit de visie tot uitvoering te brengen. • Prognoses zijn geactualiseerd en naar aanleiding hiervan zijn afspraken gemaakt met de provincie over toe te voegen woningbouw aantallen in het noordelijk deel van onze gemeente.
»	Een geschikte, betaalbare woningvoorraad op de juiste locatie met de juiste kwaliteit.	<ul style="list-style-type: none"> • Programmastudie gedaan naar vraag en aanbod woningen in de centrumdorpen. • Afspraken gemaakt met corporaties over te bouwen en te vervangen huurwoningen in onder meer in Bedum, Kantens, Uithuizen, Winsum, Zoutkamp.
»	Regionale samenwerking bij regionale opgaven op de woningmarkt gezamenlijk op pakken.	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn nieuwe regionale afspraken gemaakt over woningbouwaantallen in de Regio Groningen- Assen, die meer ruimte bieden om nieuwe woningen toe te voegen. • We hebben bijgedragen aan het opstellen van de provinciale woonagenda.
»	Handhaven en verbetering kwaliteit koopsector.	<ul style="list-style-type: none"> • Projectplan aanpak rotte kiezen vastgesteld. • Er is subsidie verkregen van het Rijk vanuit het volkshuisvestingsfonds om ca 300 kwetsbare woningen te verduurzamen en te verbeteren. • Instellen stimulerings- en verzilverlening en aanpassen starterslening is voorbereid, zodat dit in 2022 aan uw raad kan worden voorgelegd ter besluitvorming.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In de woonvisie is aangegeven welke speerpunten we hebben op het gebied van wonen. Dit betreft onder meer de aanpak van de bestaande woningvoorraad (door stimuleren van woningverbetering, verduurzaming en de aanpak van rotte kiezen) en het toevoegen van nieuwe woningen (middels (vervangende) nieuwbouw door de woningcorporaties en het ontwikkelen en faciliteren van particuliere koopwoningen).

Effect indicator(en)	<i>Hoe is dit gemeten?</i>		
	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Saldo van het aantal panden met woonfunctie (toegevoegd minus onttrokken)	135	-	184 tm nov 21

Vervangend bouwen in de sociale huur

De sociale huurvoorraad is gedeeltelijk verouderd en wordt daarom in een aantal wijken aangepakt. Soms is dat door grondige renovatie, soms door sloop en vervangende nieuwbouw. Deze ontwikkeling speelt momenteel in de wijken Uithuizen Noord, Roodeschool, Zoutkamp, Warffum en in drie wijken in Bedum, te weten de Professorenbuurt, Borgenbuurt en de Zeeheldenbuurt. Bij deze renovatie/sloop en nieuwbouwprojecten leggen we waar mogelijk een verbinding met het gaswinningsdossier en

maatschappelijk vastgoed in nabijgelegen gebied, maar ook met de komende warmtetransitie (van het aardgas af).

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Vernieuwing van de woningvoorraad, zodat er meer doorstroming ontstaat en er variatie in woningbouw is	<ul style="list-style-type: none"> • Er is uitvoering gegeven aan de volgende projecten: Bedum, Zoutkamp, Leens, Baflo en Uithuizen. • In deze dorpen is dat in voorbereiding: Onderdendam, Usquert, Kantens, Zandeweer, Roodeschool, Uithuizermeeden en Wehe-den-Hoorn.

Fysieke leefomgeving

Bij een goede woningvoorraad hoort ook een passende woonomgeving die toegankelijk en klimaatbestendig is en ruimte biedt voor ontmoeten en bewegen.

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Passende leefomgeving in te herstructureren wijken en buurten	<ul style="list-style-type: none"> • Afspraken gemaakt voor de herinrichting van de woonomgeving na herstructurering van de drie wijken in Bedum.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Omgevingsdienst Groningen (ODG)
- Vuilverwerkingsbedrijf Noord- Groningen (opheffing per 1-1-2022)
- Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)
- Groningen milieu

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma RO, Wonen & Duurzaamheid (x € 1.000)

	Primaire Begroting Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	16.132	26.238	28.917	-2.679	N
Baten	15.943	22.860	27.737	-4.877	V
Saldo programma	188	3.379	1.180	2.199	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	

Reserve Grondexploitatie	0	0	313	-313	N
Reserve Herstructurering	0	-400	-12	-388	N
Reserve Onderhoud begraafplaatsen	-25	-25	0	-25	N
Totaal mutaties	-25	-425	301	-726	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2021
RO, Wonen & Duurzaamheid		
Subsidieregeling Blok B		4.834.378
Project Folkerdastraat - Veen Bedum		11.858
Inpassing Rijksinfrastructuur Duurzame Energie		7.728
Begeleiding verkoop gemeentehuis Bedum		22.262
Afschrijving boekwaarde pand De Vliet Bedum		485.854
<i>Totaal</i>		5.362.080
Incidentele baten		
RO, Wonen & Duurzaamheid		
Rijksbijdrage aardbevingsgebied Blok B		4.837.378
Bijdrage woningstichting Wierden en Borgen project		33.530
Folkerdastraat - Veen Bedum		
Bijdrage provincie gemeente Eemsdelta en Westerkwartier voor slimme laadpleinen		26.242
Bijdrage provincie Warmtetransitie centrum Groningen		30.148
Subs. Rijksdienst Extern Advies Warmtetransitie (EAW)		30.412
Opbrengst verkoop pand De Vliet Bedum		485.000
Bijdrage Waber Fonds Centrumplan Bedum		104.428
Meeropbrengst omgevingsvergunningen		522.500
<i>Totaal</i>		6.069.638

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen en inhuur, voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	846	N
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 28 maart 2022 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2021.	2.993	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bij € 613k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2020. In dit programma leiden de kapitaallasten tot een voordeel van € 605.	605	V
-	In 2021 is er een begin gemaakt met de uitvoering van het onderhoudsprogramma voor regulier beheer van stedelijk water, vrijverval-	371	N

	en mechanische riolering. Daarnaast zijn er op basis van calamiteiten en behoeften werkzaamheden uitgevoerd. Tevens is er in 2021 gebruik gemaakt van expertise middels inhuur en advisering, door de achterstanden in het uitvoeren van het onderhoudsprogramma zijn de beschikbaar gestelde middelen voor advisering niet volledig benut. De opbrengst van de rioolheffing is € 40k hoger dan verwacht. Daarnaast heeft er een afrekening van voorgaande jaren plaatsgevonden voor de energielasten van de IBA's. Het effect in programma 6 rekening houdend met de toevoeging aan de voorziening € 371k nadelig voor de lasten en € 106k voordelig voor de baten. Per saldo wordt bijna € 900.000 toegevoegd aan de voorziening.		
-	Bij de NJN 2021 hebben we reeds melding gemaakt van een tekort op afval. Het uiteindelijke resultaat op het product afval is per saldo € 151k positiever uitgekomen dan bij de NJN ingeschat. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere ontvangsten Nedvang. Deze hebben betrekking op afrekening van eerdere jaren en zijn incidenteel van karakter.	639	N
-	Grondexploitaties; dit verschil kent een administratieve technische achtergrond. De mutaties van de grexten dienen op basis van het BBV via de exploitatie gemuteerd te worden op de voorraden op de balans. Deze lasten en baten zijn niet in de exploitatie geraamd omdat de budgetten onder de investeringen zijn opgenomen. Dit nadeel valt weg tegen het voordeel bij de baten.	4.349	N
-	Niet declarabele kosten gemaakt in verband met sloop en sanering van woningen onder een hoogspanningsleiding.	357	N
-	In het kader van het opheffen van de samenwerking WO Deal, hebben we een afrekening ontvangen.	115	V
-	De kosten voor Gegevensmanagement vallen voordelig uit in 2021.	68	V
-	Overige afwijkingen	102	V
	Totaal	2.679	N

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Budgetoverheveling, zie verklaring bij de lasten. Bij niet ontvangen baten gaat het om een nadeel.	736	N
-	Baten rioolheffing, voor toelichting zie lasten	110	V
-	Afval; zie lasten	789	V
-	Grondexploitaties; zie lasten	4.370	V
-	Het aantal begrafenissen is lager ten opzichte van 2020. Op 1 juli 2020 is de tarief harmonisatie in werking getreden en dat heeft op zowel de begraafrechten als uitgifte van graven tot grote verschillen geleid. Uitgifte van graven kon voor 1 juli 2020 op ieder moment bij leven plaatsvinden, na deze datum is dat pas mogelijk na overlijden. Veel mensen hebben daarom nog voor 1 juli 2020 graven aangevraagd.	68	N
-	In het kader van de versterking, de diverse subsidieregelingen en de woningmarkt zien we veel aanvragen omgevingsvergunningen. Dit resulteert in een meeropbrengst van € 299k.	299	V
-	Overige afwijkingen	113	V
	Totaal	4.877	V

7. Burger & Bestuur

Omschrijving

Dit programma betreft de relatie tussen de bestuursorganen van onze gemeente en de mensen die er wonen. We verlenen (steeds meer digitaal) diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen. De bestuurders en ambtenaren zoeken oplossingen, beantwoorden vragen, leveren producten en geven informatie. De bestuursorganen (de gemeenteraad, het college)) geven invulling aan het democratisch besluitvormingsproces.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.01 Bestuur
- 0.02 Burgerzaken

Beleidskader

Voor dit programma zijn voor de gemeente Het Hogeland de volgende beleidsdocumenten vastgesteld:

- Het Hogeland Legesverordening tarieventabel 2021, 1e wijziging 2021
- Het Hogeland Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
n.v.t.			

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestuur

De bestuurlijke en maatschappelijke opgaven zijn groot. Hieronder lichten we onze inzet op een aantal belangrijke thema's van het afgelopen jaar toe.

In de eerste plaats hebben we ingezet op verdere regionale samenwerking. Nauwere samenwerking bleek noodzakelijk op een aantal relevante thema's voor zowel inwoners als de gemeente. Bijvoorbeeld de versterkingsopgave, de subsidie Verduurzaming en Verbetering Groningen, de herijking van het gemeentefonds en de ontwikkelingen van de Eemshaven. De gemeente heeft zich inmiddels ontwikkeld tot een zichtbare partner in de provincie.

Ook hebben we nadrukkelijk inzet gepleegd op nabijheid. Ons uitgestrekte grondgebied met haar dorpen en kernen maken extra inzet nodig, zodat ook de grotere gemeente in andere vormen dichtbij inwoners kan blijven staan. Door begrijpelijk te schrijven bijvoorbeeld. Het programma Helder Hogelands heeft bijgedragen aan meer bewustwording van taal en de noodzaak van begrijpelijke teksten. Ook hebben we een nieuw participatiekanaal ontwikkeld: het online platform Stem van Ons

Hogeland. Dit platform is een laagdrempelig kanaal voor inwoners om mee te denken en te beslissen op onderwerpen in hun omgeving.

Ten slotte de financiële opgave. Wij hebben een fors pakket met maatregelen doorgevoerd, om te komen tot een financieel stabiele gemeente. Hiervoor zijn niet alleen financiële bezuinigingen doorgevoerd, maar ook verbeteringen van werkwijzen die leiden tot lagere kosten. De transformatie sociaal domein en samenleving is hiervan een goed voorbeeld. We verwachten dat in de zomer van 2022 aan uw raad te kunnen voorleggen.

We hebben deze en vele andere stappen samen gezet met alle ambtelijke en bestuurlijke collega's en andere overheden. Wij kijken daar met tevredenheid en waardering op terug.

Burgerzaken

Het jaar 2021 stond in het teken van coronacrisis, flexibiliteit, verandering, verkiezingen en mooie ontwikkelingen. Vanaf de start van de coronacrisis zijn we in onze dienstverlening overgestapt op het werken op afspraak. Dit is nog steeds het principe voor een bezoek aan de publieksbalies. Ook kunnen we met het werken op afspraak beter grip houden op de bezetting van de frontoffice en is ad hoc inhuur minder noodzakelijk. Alleen tijdens de perioden van versoepeling van coronamaatregelen is het merkbaar dat de afsprakenagenda vol loopt en dat er sprake is van langere wachttijd voordat een afspraak gemaakt kan worden.

In het afgelopen jaar heeft u besloten tot het handhaven van twee locaties voor fysieke dienstverlening. Namelijk in Uithuizen en Winsum. Hiermee is de fysieke dienstverlening gecentraliseerd op twee locaties voor Burgerzaken en Inkomenszaken.

Het onlinekanaal is uitgebreid met een aantal producten en diensten. Onder andere met de mogelijkheid om digitaal een rijbewijs aan te vragen, het doorgeven van een vermissing van het reisdocument en het aanvragen van een (vervangende) stempas. Door deze producten en diensten toe te voegen aan het onlinekanaal kunnen inwoners zelf de keus maken wanneer en waar ze gebruik maken van deze service.

Ook stond het jaar in het teken van verkiezingen. Op 17 maart 2021 waren de Tweede Kamerverkiezingen. Vanwege de coronamaatregelen was het niet een verkiezing zoals anders. Dit vraagt om snel schakelen, flexibiliteit en inspelen op de ontwikkelingen. De voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen zijn opgestart en bijeenkomsten met politieke partijen hebben plaatsgevonden.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Realiseren bezuinigingsopgave	<ul style="list-style-type: none"> • De fysieke dienstverlening is gecentraliseerd sinds augustus 2021 in Uithuizen en Winsum. • Formatiereductie is gelukt aan de recepties door minder open te zijn en het sluiten van twee locaties.
»	Verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening.	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidskaders zijn verder uitgewerkt en geïmplementeerd, zoals bijvoorbeeld de regeling briefadres, aanpak adresfraude en toezicht houden op de kwaliteit van de BRP. De mogelijkheden van onze digitale dienstverlening hebben we onder de aandacht gebracht bij inwoners en we hebben gestimuleerd om gebruik te maken van onze digitale diensten. Per 1 augustus 2021 is er

		bijvoorbeeld de mogelijkheid om rijbewijs digitaal aan te vragen. <ul style="list-style-type: none"> Nieuwe vormen van (digitale) dienstverlening verkiezingen o.b.v. iVerkiezingen (digitaal aanvragen vervangende stempassen, volmacht en kiezerspas).
»	Leveren van maatwerk.	<ul style="list-style-type: none"> Implementeren dienstverlening op locatie, meer huisbezoeken brengen aan kwetsbare inwoners. Tijdens de periode met versoepeling coronamaatregelen zijn de huisbezoeken weer opgestart.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Afgelopen jaar heeft het digitale kanaal een paar ontwikkelingen doorgevoerd zoals het digitaal aanvragen van een rijbewijs en vermissing reisdocumenten. Het digitaal aanvragen van een rijbewijs is live gegaan op 1 augustus 2021 en vermissing reisdocument vanaf 1 september 2021. Hiermee hebben we een mooie stap gemaakt in de mogelijkheden om meer zaken en diensten online te regelen.

Daarnaast zien we bij de top vijf digitale aanvragen een lichte stijging en met name verhuizingen is meer gebruik van gemaakt. De onderstaande tabellen geven de aantallen weer.

Digitale aanvragen top 5 burgerzaken	Digitaal	Balie	Totaal aanvragen	% digitaal aangevraagd
Verhuizing	2.431	667	3.098	78,5%
Uittreksels BRP	533	315	848	62,9%
Overlijden	324	98	422	76,8%
Afschrift burgerlijke stand	228	13	241	94,6%
Huwelijksaangifte	200	21	221	90,5%

Tabel 1. Cijfers 2021

Digitale aanvragen top 5 burgerzaken	Digitaal	Balie	Totaal aanvragen	% digitaal aangevraagd
Verhuizing	2.016	608	2624	76,8%
Uittreksels BRP	442	346	788	56,1%
Overlijden	141	182	323	46,7%
Afschrift burgerlijke stand	183	4	187	97,9%
Huwelijksaangifte	140	16	156	89,7%

Tabel 2. Cijfers 2020

Het aantal aangevraagde rijbewijzen en reisdocumenten geeft een lichte stijging aan ten opzichte van het aantal verwachten aanvragen. Hieronder een overzicht van de aantallen en ook de te verwachten aanvragen voor het jaar 2022:

Rijbewijs aanvragen iBurgerzaken 2021 <i>Waarvan 756 niet-reguliere verlengingen</i>	5.967
Verwachtte verlengingen rijbewijzen 2021	5.346
% aanvragen t.o.v. verwachtte aanvragen	112%
Verwachtte verlengingen rijbewijzen 2022	4.254

Tabel 3. Aantallen rijbewijs aanvragen

Reisdocument aanvragen iBurgerzaken 2021 <i>Waarvan 451 eerste aanvragen</i>	3.997
Verwachte verlengingen reisdocumenten 2021	3.372
% aanvragen t.o.v. verwachte aanvragen	119%
Verwachte verlengingen reisdocumenten 2022	4.033

Tabel 4. Aantallen reisdocument aanvragen

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- GR voor het grensoverschrijdend Openbaar Lichaam Eems-Dollard Regio
- Vereniging van Waddenzeegemeenten

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Burger & Bestuur (x € 1.000)

	Primaire Begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	3.982	4.359	3.941	418	V
Baten	683	693	913	-220	V
Saldo programma	3.299	3.666	3.028	638	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve dekking VTH aardbevingen		200	200		V

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2021
<i>Burgers & Bestuur</i>		
Verkiezingen extra kosten ivm corona		58.155
	<i>Totaal</i>	58.155

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Salarissen, voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	189	V
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 28 maart 2022 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2021.	173	V
-	Er zijn in 2021 minder reisdocumenten uitgegeven. Dit leidt tot minder legesinkomsten (zie onderstaand) en daarmee ook tot minder afdracht rijksleges.	57	V
-	Overige afwijkingen	1	N
	Totaal	418	V

Baten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Jaarlijks worden de pensioenverplichtingen voor (voormalige) bestuurders geactualiseerd middels actuariële berekeningen. Met name door een stijging van de rente kan een deel van de voorziening vrijvallen.	302	V
-	Er zijn in 2021 minder rij- en reisdocumenten verstrekt, waardoor de baten achter blijven bij de raming. Zie ook lasten.	116	N
-	Overige afwijkingen	34	V
	Totaal	220	V

8. Bedrijfsvoering

Omschrijving

De bedrijfsvoering is de motor van de gemeentelijke organisatie en omvat alles wat we doen om ervoor te zorgen dat iedereen zijn werk zo goed mogelijk kan uitvoeren om daarmee de burger maximaal van dienst te kunnen zijn. Processen en projecten moeten worden georganiseerd, aangestuurd en beheerst.

De kosten voor de bedrijfsvoering voor het concern zijn zichtbaar binnen dit programma. Dit programma betreft dan ook alle kosten die gemaakt worden ter ondersteuning van de hele organisatie, inclusief de kosten van gemeentelijke gebouwen waarin de gemeentelijke organisatie is gehuisvest.

In de overige programma's weergegeven lasten en baten zijn direct aan de activiteiten binnen het betreffende programma toe te rekenen. Hierdoor is het makkelijker een beeld te vormen van de directe financiële gevolgen van een gemeentelijke activiteit.

De inhoud van dit programma heeft een duidelijke relatie met de paragraaf Bedrijfsvoering. Beide onderdelen kunnen in samenhang worden gelezen. Het programma gaat in op de extern gerichte doelstellingen. De paragraaf gaat in op de wijze waarop Het Hogeland dit heeft georganiseerd.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.03 Beheer overige gebouwen en gronden
- 0.04 Overhead

Beleidskader

Voor dit programma is een groot aantal beleidsdocumenten vastgesteld. Voor het totaaloverzicht verwijzen we naar het Normenkader, dat is vastgesteld ten behoeve van de accountantscontrole.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal		Het Hogeland	Prov. Gron.
Beleidsindicator	Eenheid		
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	10,61	Nb
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	10,66	Nb
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 1.022	Nb
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	11,94%	Nb
Overhead	% van de totale lasten	13,03	Nb

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Beheer overige gebouwen

Het vastgoed wordt doorlopend gemonitord en getoetst op nut en noodzaak van het in bezit hebben. Wanneer er geen belangen zijn een pand langer in bezit te houden zal deze, na interne consultatie, op transparante wijze worden afgestoten.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat hebben we bereikt?</i>
»	Professionalisering beheer en onderhoud gemeentelijk vastgoed	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststelling Vastgoedkader met uitzondering van kostprijs dekkende huur • Het op niveau 3 onderhouden van vastgoed tot en met 2024
»	Een afgewogen portefeuille bezitten die aansluit bij eigen organisatie en beleidsvelden	<ul style="list-style-type: none"> • Gestart met het afstoten van geselecteerd vastgoed
»	Grip krijgen en houden op uitgaven en inkomsten	<ul style="list-style-type: none"> • Per object budget vastgesteld en uitgaven gekoppeld • ROZ-model als verhuurmodel toegepast

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het Vastgoedkader is opgesteld daarmee is een start gemaakt met het gefaseerd uitvoeren van de doorontwikkeling en professionalisering van het beheer van ons vastgoed. Voor de verkoop van geselecteerd vastgoed zijn kaders opgesteld en zijn inmiddels gestart met de verkoop.

Monitor verkleining vastgoedportefeuille 2021

Om in de toekomst kosten te besparen, hebben we onderzocht op welke manier we op (onderhouds-)kosten kunnen besparen. Om die reden is er in het vierde kwartaal van 2020 een lijst opgesteld met eventueel af te stoten vastgoed/locaties.

In het eerste kwartaal van 2021 is er nader onderzoek naar deze objecten gedaan. Niet alle gebouwen kunnen zonder onderzoek zomaar verkocht of afgestoten worden. Dit geldt voor bijvoorbeeld molens en kerktorens.

Een aantal panden zijn inmiddels gesloopt of staan op de nominatie om gesloopt te worden. Daarnaast zijn panden verkocht, verhuurd of is er recht van opstal op gevestigd. Dit omdat dit strategisch gezien verstandiger is dan verkoop. Een perceel grond in Leens en een hekwerk in Eenrum zijn na nader onderzoek van de te verkopen vastgoed lijst gehaald. Begin 2022 ligt de prioriteit op de verkoop van leegstaande schoolgebouwen. December 2021 is er een formeel besluit genomen over de verkoop van deze gebouwen.

In onderstaand overzicht hebben wij een overzicht opgenomen van verschillende panden met daarbij de huidige stand van zaken.

Locatie	Boek- waarde	Verkoop kosten	Verkoop opbrengst	Netto opbrengst	Status	Opmerking
HIP - Lauwersoog	€ -	€ -	€ 1	€ 1	Verkocht	Is in Q4 2021 overgedragen aan Waterschap
Voorm. kinderdagverblijf Westervolge 5 - Warffum	€ -	€ 4.000	€ 127.000	€ 123.000	Verkocht	Is verkocht in Q2 2021. Verkoopopbrengst wordt bij de NJN meegenomen (programma 4).
Kind opvang Plantsoenstraat 4 - Eenrum	€ -	nvt	nvt	nvt	Gesloopt	Gesloopt in 2021 – verkoop kavels aan omwonenden - kosten sloop worden gedekt door opbrengst gronden.
Voormalig SNS Blink 5,7,9 - Uithuizen	€ -	nvt	nvt	nvt	Gesloopt	Gesloopt in Q2/Q3 2021
OBS Usquert Burgemeester Geerlingstraat 2 - Usquert	€ -	nvt	nvt	nvt	Gesloopt	Deel gesloopt voor nieuwbouw - deel verkoop in 2022
Kleuterkoepel Lijnbaan 1 - Bedum	nvt	nvt	nvt	nvt	Verhuurd	Wordt verhuurd voor € 25.500,- per jaar
Sarrieshut Mennonietenkerkstraat 13 -Uithuizen	nvt	nvt	nvt	nvt	Verhuurd	Is per 1 oktober 2021 voor één jaar verhuurd (Kostprijs dekkende verhuur).
Totaal opbrengst in 2021 verkopen Vastgoed				€ 123.001		

Beheer overige gronden

Overige gronden zijn gemeentelijke gronden waarvan de eindbestemmings nog niet definitief is. Deze gronden worden vaak middels huur/pacht in beheer weggezet bij particulieren of agrariërs. Daarnaast worden hier de aanvragen voor overhoekjes (snippergroen) onder verstaan.

In 2021 is de eerste Grondprijzennotitie vastgesteld. Hierin wordt ingegaan op de harmonisatie van grondprijzen en de manier waarop de grondprijzen tot stand dienen te komen. Uitgangspunt op het beheren en beschikbaar stellen van grond voor (maatschappelijke) ontwikkelingen is dienstverlenend wanneer het kan, zakelijk wanneer het moet. Maar in alle gevallen juridisch correct geregeld (transparant, marktconform en formeel vastgelegd).

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Optimalisatie en efficiënt gebruik van grond door de inzet van instrumenten (koop, huur, erfpacht, ingebruikname etc.)	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen van de Grondprijzennotitie. • Vaststellen/ Herzien van de algemene uitgifte voorwaarden • Contractmanagement verder uitgewerkt omtrent pacht/ huur administratie.
»		<ul style="list-style-type: none"> • Proces/afspraken interne advisering omtrent verkoop overhoekjes

		<ul style="list-style-type: none"> circa 60 aanvragen voor overhoekjes behandeld waarvan 16 verkocht met een opbrengst van circa € 90.000
»		<ul style="list-style-type: none"> Eén los perceel verkocht voor recreatie. Opbrengst € 106.000

Overhead

Het overheadpercentage bedraagt 12,5 %. Daarmee is het percentage gedaald ten opzichte van 2020 (14,4%).

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- N.V. Waterbedrijf Groningen

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Bedrijfsvoering (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	27.572	30.555	25.061	5.494	V
Baten	293	433	1.279	-846	V
Saldo programma	27.279	30.122	23.782	6.340	V

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Reserve Groot onderhoud gebouwen	311	1.095	1.022	73	V
Reserve Bevingschadeherstel gemeentelijk			7	-7	N
Totaal mutaties	311	1.095	1.029	67	0

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2021
Bedrijfsvoering		
Doorontwikkeling archief		61.672
Project huisvestingsconcept		56.711
Inclusiebeleid en uitvoering		46.078
Extra uitgaven Arbo		47.321
Implementatiekosten eHRM		130.954
Onderhoud gemeentehuis Winsum		7.898
Aanschaf gereedschappen		154.362
Inhuur personeel communicatie tbv corona		11.000
	Totaal	515.996
Incidentele baten		
Bedrijfsvoering		
Detacheringsvergoeding medewerkers gem. Groningen		36.833
Opbrengst verkoop overtollig materieel		237.909
	Totaal	274.742

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

Voordeel/
Nadeel

-	Salarissen en inhuur, voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	3.840	V
-	Budgetoverheveling, in de raadsvergadering van 28 maart 2022 is besloten tot het overhevelen van een aantal budgetten. Dit betreft niet uitgegeven budgetten en leiden daarom tot een voordeel in 2021.	1.432	V
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bij € 613k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2020. In dit programma leiden de kapitaallasten tot een voordeel van € 426.	426	V
-	In 2021 is op basis van afspraken binnen de CAO een vergoeding uitbetaald voor het thuiswerken.	185	N
-	Vanwege corona was er minder fysieke bezetting in de gemeentehuizen en daardoor minder uitgaven voor kantoorartikelen, koffie/thee e.d.	113	V
-	Op schoonmaak is sprake van een overschrijding vanwege een hogere schoonmaakfrequentie op diverse locaties in verband met corona.	70	N
-	De budgetten voor automatisering laten op meerdere plekken bescheiden voordelen zien. Het totaal van deze voordelen bedraagt € 66k.	66	V
-	Evenals bij de budgetten voor automatisering laten ook de licentiekosten een voordelig resultaat zien.	83	V
-	Als gevolg van corona is er minder uitgegeven aan personeelsbijeenkomsten.	45	V
-	Op juridische advisering is een overschrijding die wordt veroorzaakt door het grote aantal HR-gerelateerde zaken met een lastige casuïstiek, waarvan een aantal nog het gevolg is van de herindeling.	53	N
-	Het budget voor (veilige) werkkleding geeft een positief resultaat. In 2021 is iedereen waarvoor dat nodig was, voorzien van nieuwe (veilige) werkkleding. De verwacht is dat in 2022 weer nieuwe aanvragen voor werkkleding komen.	40	V

-	Bij de tractie zien we met name op de budgetten voor brandstof overschrijdingen. Deze worden veroorzaakt door de hoge brandstofprijzen.	50	N
-	Gemeentehuis Winsum: Naast regulier onderhoud zijn schilder- en gevelherstelwerkzaamheden uitgevoerd aan het monumentale gedeelte.	100	N
-	De verhoogde gas- en energieprijzen leiden in dit programma tot een nadeel. Ook is er meer onderhoud uitgevoerd. Dit laatste wordt verrekend met de bestemmingsreserve groot onderhoud. Hieronder vallen onder anderen de gemeentehuizen, gemeentewerken, WPA en leegstaande gebouwen.	192	N
-	Overige afwijkingen	99	V
	Totaal	5.494	V

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Van het UWV hebben wij voor een aantal medewerkersvergoedingen ontvangen. Daarnaast is een aantal medewerkers uitgeleend aan externe partners. Hiervoor hebben wij een detacheringsvergoeding ontvangen.	359	V
-	In december 2021 is er een online veiling geweest voor overtollig materieel van de buitendienst. Via de veiling zijn onder anderen loopmaaiers, heggenscharen, zitmaaiers, elektrisch gereedschap en aanhangers verkocht. Het materieel dat verkocht is, was reeds afgeschreven door de gemeente. Daardoor is de volledige verkoopopbrengst minus de verkoop kosten van de veiling een voordeel in dit programma. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar het materieel dat nog wel in gebruik is, maar dat vervangen moet worden. Mogelijk komt er bij de voorjaarsnota 2022 een verzoek voor budget om dat (klein) materieel te vervangen.	199	V
-	De opbrengst verhuur vastgoed is in 2021 hoger uitgevallen dan geraamd.	207	V
-	Overige afwijkingen	80	V
	Totaal	846	V

Algemene Dekkingsmiddelen

Omschrijving

Dit programma heeft, anders dan de vorige programma's, vooral een financieel technisch karakter. De algemene dekkingsmiddelen betreffen de lasten en baten die over de programma's heengaan. De baten dienen als dekkingsmiddel voor alle programma's. Hierbij valt te denken aan inkomsten uit het gemeentefonds, uit gemeentelijke belastingen, dividendopbrengsten en aan uitgaven vanuit de financieringsfunctie en onvoorziene uitgaven. In dit programma laten we zien welke lasten en baten er zijn geweest in 2021 en lichten wij toe waar de afwijkingen zitten ten opzichte van de ramingen 2021.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.05 Treasury
- 0.061 OZB woningen
- 0.062 OZB niet-woningen
- 0.064 Belastingen overig
- 0.070 AU en overige uitkering gemeentefonds
- 0.080 Overige baten en lasten
- 0.090 Vennootschapsbelasting (VpB)

Beleidskader

Voor dit programma zijn voor de gemeente de volgende beleidsdocumenten vastgesteld. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld verordeningen, visies, beleidsnota's en uitvoeringsplannen:

- Nota reserves en voorzieningen (raadsvergadering 14 maart 2019)
- Belastingverordeningen (worden jaarlijks in nov./dec. vastgesteld)

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Algemene Dekkingsmiddelen (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Vershil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten	424	437	914	-477	N
Baten	119.805	125.479	126.333	-855	V
Saldo programma	-119.381	-125.042	-125.419	378	V

Reservemutaties behorende bij de algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Vershil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Algemene Reserve	712	-5.911	-5.911	0	N

Reserve Jaarovergang	0	-58	-58	0	V
Reserve Claims	33	-137	-137	0	V
RES Corona	0	139	876	-737	N
Reserve Ruimte voor dorpen/ondernemers	0	-190	-48	-142	N
Totaal mutaties	745	-6.158	-5.279	-879	

In bovenstaand overzicht is het totaal van baten en lasten van dit programma weergegeven. Hierin zijn onderstaande incidentele posten opgenomen. Voor een totaaloverzicht van incidentele posten verwijzen we naar het Overzicht van incidentele lasten en baten.

Incidentele lasten		2021
Algemene dekkingsmiddelen		
Vrijval kapitaallasten		-1.000.000
Juridische advisering wet WOZ woningen		33.441
Advisering huisvestingsconcept		56.711
	<i>Totaal</i>	-909.848
Reservemutaties		
Toevoeging reserve Corona		2.310.984
Toevoeging krimp-middelen aan reserve Krimp en Leefbaarheid		271.500
Toevoeging reserve onderhoud Wegen		1.300.000
Toevoeging reserve onderhoud Bruggen		215.000
	<i>Totaal</i>	4.097.484
Incidentele baten		
Algemene dekkingsmiddelen		
Coronacompensatie		2.310.984
	<i>Totaal</i>	2.310.984
Reservemutaties		
Onttrekking res. Klimaatbeleid tbv uitgaven Winsum West		24.020
Vrijval boekwinst Nieuwe School in Uithuizen reserve onderwijshuisvesting		2.815.000
Onttrekking algemene reserve tbv Leerwerkbedrijf		162.404
Onttrekking reserve Corona		1.435.408
Onttrekking reserve Claims tbv actualisatie Scholenprogramma		170.000
Onttrekking reserve ruimte voor ondernemers ivm dekking nadeel OZB en reclamebelasting		150.000
	<i>Totaal</i>	4.756.832

Toelichting Algemene dekkingsmiddelen

Lasten en baten algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)

	Primaire Begroting na wijziging 2021	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
				V= voordeel N= Nadeel	
Lasten					
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	V
Overige eigen middelen	-346	160	221	-61	V
Onvoorzien	-100	-100	0	-100	V
Lokale heffingen	-440	-948	-968	19	N
Treasury	966	966	362	604	N
Totaal Lasten	80	77	-385	463	N
Baten					
Overige eigen middelen	2.287	0	42	-42	V
Algemene uitkering	94.746	99.049	99.857	-808	V
Lokale heffingen	22.010	25.805	25.801	4	N
Treasury	579	410	410	0	V/N
Totaal Baten	119.622	125.263	126.110	-847	V
Saldo algemene dekkingsmiddelen	119.702	125.341	125.725	-384	V

* bovenstaand betreft de algemene dekkingsmiddelen die binnen dit programma zijn verantwoord. Daarnaast worden binnen dit programma de lasten en baten van onder andere, leningen woningbouwcorporaties, startersleningen en invordering belastingen geboekt. Vandaar dat het overzicht Algemene dekkingsmiddelen niet één op één aansluit met de totalen van dit programma.

Vennootschapsbelasting

In 2021 zijn er geen lasten en baten geweest m.b.t. de vennootschapsbelasting.

Onvoorzien

Voorgeschreven is dat gemeenten een post onvoorzien in de begroting moeten opnemen. In de financiële verordening van de gemeente Het Hogeland is hiervoor een bedrag genoemd van € 100.000. In de primaire begroting 2021 bedroeg de raming € 100.000. In 2021 heeft er geen werkelijke boeking op deze post plaatsgevonden.

Treasury

Onder treasury verstaan we alle lasten en baten die samengaan met het aangaan en verstrekken van geldleningen. Daarnaast worden ook de dividendopbrengsten van deelnemingen verantwoord onder treasury.

Op "Treasury" is een voordeel ontstaan van € 598.558.

Dit bedrag is opgebouwd uit:

- Rente	€ 593.504
- Dividend	€ 5.140
- Bank- en overige kosten	€ 5.054
Totaal	€ 598.558

Het voordeel ontstaat voornamelijk uit rentelasten en –baten.

Algemene uitkering

	Begroot	Werkelijk	Verschil
Algemene uitkering	€ 87.853.448	€ 88.384.668	€ 531.220
Uitkering sociaal domein	€ 11.195.378	€ 11.472.302	€ 276.924
Totaal	€ 99.048.826	€ 99.856.970	€ 808.144

Voor de berekening van de algemene uitkering 2021 zoals opgenomen in de jaarrekening 2021 is de laatste specificatie van het Ministerie van BZK gebruikt (18 februari 2021).

De feitelijke opbrengst 2021 is € 808.144 hoger dan begroot. Voor een bedrag van € 446.132 betreft het compensatie uit het coronasteunpakket en daarnaast betreft het een verhoging van de uitkeringsfactor en een aantal taakmutaties (o.a. jeugdhulp, versterking wijkteams, integraal werken, bouw- en woningtoezicht).

Deze verhoging is in de decembercirculaire 2021 bekend gemaakt, gezien het tijdstip van bekendmaking was het niet meer mogelijk om dit voordeel in 2021 bij te ramen.

In 2021 is in totaal voor een positief bedrag van € 39.610 geboekt op de post algemene uitkering verrekeningen uit voorgaande jaren. Het betreft verrekeningen uit 2019 en 2020.

Op de balans staat een nog te betalen post vanuit 2019 van € 880.000. Dit bedrag heeft betrekking op een bijstelling van de WOZ-waarden Eemsmond met als uitkeringsjaar 2019. Deze gegevens zijn in 2021 definitief geworden en hebben geleid tot een nagenoeg gelijke terugbetaling. Daarom kan dit bedrag in het boekjaar 2021 vrijvallen.

Verrekening AU voorgaande jaren 2019 & 2020	€ 840.390
Afboeking verrekening AU 2019	<u>€ 880.000</u>
	€ 39.610

Lokale heffingen

Het gaat hier om heffingen waarvan de bestedingen niet gebonden is. Voor onze gemeente betreft het de onroerendezaakbelastingen en de overige belastingen.

Belasting	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 na wijziging	Werkelijk 2021	Verschil
Onroerendezaakbelastingen	21.738.472	25.799.348	25.750.792	-48.555
Roerende zaakbelasting	4.762	5.317	6.130	813
Forensenbelasting	217.061	220.317	249.748	29.431
Toeristenbelasting	361.112	361.112	386.154	25.042

In de paragraaf Lokale heffingen is aangegeven wat de oorzaken op de afwijkingen zijn.

Naast de opbrengsten zijn er ook lasten geraamd voor de uitvoering van de diverse taken gemeentelijke belastingen. De uitvoeringskosten zijn in 2021 € 72.254 lager dan begroot, dit wordt veroorzaakt door lagere WOZ-taxatiekosten op de gebruikersoppervlakte en lagere proceskosten.

Tenslotte is er in de begroting 2021 ook nog rekening gehouden met de kosten van invordering gemeentelijke belastingen. Deze laten een overschrijding zien van € 83.911. De extra kosten van het vervaardigen van de aanslagen in verband met Diftar en lagere opbrengst invordering.

Overige middelen

De overige algemene middelen bestaan uit stelposten en taakstellingen. Stelposten worden geraamd voor zaken waar wel ruimte voor in de begroting moet worden opgenomen, maar die nog niet aan een programma zijn toe te wijzen. Een voorbeeld hiervan is loon- en prijsstijging. In de algemene uitkering ontvangen we hiervoor een vergoeding. Deze vergoeding wordt als last begroot en is daarmee dekking voor de stijgingen die zich in het jaar voordoen. Voorstellen voor bijvoorbeeld tariefsverhogingen van lokale lasten worden ook als stelpost opgenomen. Deze verhogingen worden functioneel geraamd, zodra besluitvorming van de raad heeft plaatsgevonden.

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Lasten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	Salarissen, voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.	700	N
-	Kapitaallasten, in totaliteit leiden de kapitaallasten in de jaarrekening tot een voordeel van bij € 613k. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afronding in de rente van de renteomslag en anderzijds doordat niet alle investeringen gerealiseerd zijn in het boekjaar 2020. In dit programma leiden de kapitaallasten tot een nadeel van € 1.723.	1.723	N
-	Aangezien de rentestand in 2021 nog laag was, zien we lagere rentekosten.	96	V
-	Aan het ondernemersfonds is € 90k meer uitgegeven dan begroot, deze wordt gedekt door een onttrekking aan de bestemmingsreserve Ruimte voor Ondernemers	90	N
-	Afrekeningen met de belastingdienst van eerdere jaren (2014 tot en met 2017) met betrekking tot de btw hebben tot een voordeel geleid.	72	V
-	Onvoorzien; in 2021 zijn geen onvoorziene kosten geweest.	100	V
-	Overige baten en lasten; dit betreft met name stelposten voor loon- en prijscompensatie en het tijdelijke budget herindeling. Voor zover deze niet zijn ingezet in 2021 kunnen deze vrijvallen.	1.761	V
-	Overige afwijkingen	7	V
	Totaal	477	N

Baten (bedragen x 1.000)

*Voordeel/
Nadeel*

-	De post Algemene uitkering laat een voordeel zien. Dit betreft grotendeels middelen die we hebben ontvangen voor corona gerelateerde kosten. Deze worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve corona.	808	V
-	Overige baten en lasten; de afwikkeling van oude balansposten heeft tot een positief resultaat geleid.	42	V
-	Overige afwijkingen	4	V
	Totaal	855	V

Paragrafen

Lokale heffingen

In deze paragraaf staat informatie over de gemeentelijke belastingen en rechten (gebonden heffingen). Daarbij gaan we in op het beleid rondom de lokale heffingen, de gerealiseerde opbrengsten in 2021, de kostendekkendheid, de lokale belastingdruk en geven we een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Algemene uitgangspunten

Belastingen, zoals de Onroerendezaakbelasting is algemeen dekkingsmiddel. De opbrengst is vrij besteedbaar. Dit in tegenstelling tot de gebonden heffingen, zoals Riool- en Afvalstoffenheffing. Deze middelen moeten verplicht besteed worden aan het doel waarvoor zij geïnd zijn.

Woonlasten

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Gerealiseerd beleid

In de Begroting 2021 zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

- Alle belastingen, rechten en leges (met uitzondering van de Rijksleges) worden jaarlijks geïndexeerd. De gebeurt op basis van de indexcijfers uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Voor 2021 was dit 1,5%. Uitzonderd hierop zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de toeristenbelasting;
- Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt uitgegaan van 100% kostendekkendheid;
- Het tarief voor de toeristenbelasting bedroeg € 1,50 voor overnachting in hotel/B&B en € 1,00 op een camping;
- Het tarief voor de forensenbelasting is gestegen met € 14,25.

Ontwikkelingen lokale lastendruk

In onderstaand overzicht is de lastendruk op basis van de cijfers 2021 weergegeven. Deze zijn gebaseerd op een WOZ-waarde in Het Hogeland van € 185.000, conform de uitgangspunten van het Coelo.

Gemeente	OZB-Woningen		Afvalstoffen heffing	Riool heffing	Belasting druk
	%	Bedrag			
Westerwolde	0,1706	348,73	295,00	285,00	928,73
Groningen	0,1746	395,40	369,00	142,33	906,73
Westerkwartier	0,1480	344,81	313,27	223,00	881,08
Het Hogeland	0,1906	352,54	283,29	230,00	865,83
Pekela	0,2506	360,64	315,90	184,70	861,24
Midden-Groningen	0,2223	404,15	258,23	190,00	852,38
Oldambt	0,2184	373,67	227,66	235,15	836,48
Eemsdelta	0,1935	330,77	265,81	237,00	833,58
Veendam	0,2318	372,07	292,40	123,90	788,37
Stadskanaal	0,1837	336,50	231,08	177,00	744,58

De onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen het totaal van de lokale lasten.

Belasting	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 na wijziging	Werkelijk 2021	Vershil
Onroerendezaakbelastingen	€ 21.738.471,76	€ 25.799.347,59	€ 25.750.792,21	€ -48.555,38
Roerende zaakbelasting	€ 4.762,00	€ 5.317,00	€ 6.129,69	€ 812,69
Forensenbelasting	€ 217.061,00	€ 220.317,00	€ 249.748,44	€ 29.431,44
Toeristenbelasting	€ 361.112,00	€ 361.112,00	€ 386.154,25	€ 25.042,25
			€ -	
Afvalstoffenheffing	€ 5.916.800,00	€ 5.916.800,00	€ 5.944.572,57	€ 27.772,57
Rioolheffing	€ 5.223.453,00	€ 5.223.453,00	€ 5.264.560,41	€ 41.107,41
			€ -	
Lijkbezorgingsrechten	€ 715.895,42	€ 576.627,42	€ 509.938,75	€ -66.688,67
Leges algemeen	€ 680.995,00	€ 691.210,00	€ 575.201,56	€ -116.008,44
Bouwleges	€ 1.356.980,45	€ 1.800.323,45	€ 2.099.823,06	€ 299.499,61
Marktgeden	€ 25.819,00	€ 26.206,00	€ 35.368,18	€ 9.162,18
	€ 36.241.349,63	€ 40.620.713,46	€ 40.822.289,12	€ 201.575,66

Toelichting op hoofdlijnen op de opbrengsten

Onroerendezaakbelastingen

De OZB voor woningen en niet-woningen is per saldo ca. € 48.000 lager dan geraamd. Op de totaal geraamde OZB-opbrengst is dit een minimaal verschil. Door bijgestelde WOZ-waarden en areaalmutaties wijkt de rekening altijd iets af van de begroting. De belangrijkste afwijkingen betreffen:

a. Waardeverlaging door uitspraken op bezwaarschriften

In 2021 zijn WOZ-beschikkingen verzonden met als prijspeil 1 januari 2020. Deze beschikkingen, gecombineerd met de aanslagen 2021, zijn verzonden met dagtekening 25 februari 2021. De beschikkingen hebben geleid tot 618 bezwaarschriften (inclusief No cure no pay) tegen in totaal 794 (615 woningen en 179 niet-woningen) objecten. Ook dit heeft geresulteerd in een lagere opbrengst over het jaar.

b. No Cure - No Pay

Via 'no cure no pay'-bureaus zijn 178 bezwaarschriften binnengekomen tegen 258 objecten. Hiervan zijn 5 gegrond verklaard. De overige bezwaarschriften zijn ongegrond, niet-ontvankelijk of ingetrokken. Over het jaar 2021 is er voor € 50.000 aan proceskosten uitbetaald. Er zijn 23 beroepschriften ingediend.

c. De compensatieregeling voor eigenaren en gebruikers van niet-woning

In 2019 is de "Uitvoeringsregeling compensatie onroerendezaakbelasting niet-woningen" vastgesteld. Door middel van de compensatieregeling worden eigenaren en/of gebruikers van niet-woningen enigszins tegemoetgekomen in de hogere aanslag OZB, die voortkomt uit de harmonisatie van de tarieven. De regeling geldt voor een periode van 3 jaar. Voor 2021 (dit is het laatste jaar) is er voor een bedrag van € 75.000 gecompenseerd.

Forensenbelasting

Het bedrag van de aanslag forensenbelasting is een vast tarief. De opbrengst in 2021 bedraagt € 250.000. Dit is € 29.000 meer dan begroot. Wij heffen forensenbelasting op basis van artikel 223 van de GW van natuurlijke personen, die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Er zijn het afgelopen jaar iets meer belastingplichtigen in de heffing betrokken.

Toeristenbelasting

Er wordt een gedifferentieerd tarief gehanteerd. De tarieven zijn € 1,00 voor een overnachting op een camping en € 1,50 voor een overnachting in andere gelegenheden (hotels, pensions, B&B, etc.). Deze zijn voor 5 jaar vastgesteld. De opbrengst 2021 bedraagt € 386.100. Dit is iets meer dan begroot.

Afvalstoffenheffing

In 2021 zijn de tarieven voor de afvalstoffenheffing geharmoniseerd en wordt het afval op een nieuwe manier ingezameld. De inwoners betalen voor het aantal keren dat de grijze container wordt geleegd. Dat gebeurt met een frequentie van één keer in de twee weken. Die frequentie geldt ook voor de groene container. Het doel van deze methodiek is dat de afvalstromen beter worden gescheiden en het restafval hierdoor wordt verminderd. De opbrengst afvalstoffenheffing is € 28.000 hoger dan begroot.

Rioolheffing

De opbrengst over het afgelopen jaar is ruim € 41.000 lager dan begroot. Op de totaal geraamde opbrengst een beperkt verschil.

Lijkbezorgingsrechten

Sinds juni 2020 zijn de lijkbezorgingsrechten geharmoniseerd. Op basis van de verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats of voor de diensten die de gemeente heeft verleend en die samenhangen met de begraafplaats. De opbrengst over het jaar 2021 is € 67.000 lager dan begroot.

Leges

Onder de naam 'leges' wordt een aantal verschillende rechten geheven, zoals leges voor evenementen en verstrekte diensten, zoals het verstrekken van rijbewijzen en paspoorten. De opbrengst over het jaar 2021 is € 116.000 lager dan geraamd. Dit heeft te maken met de evenementen die niet door konden gaan vanwege corona. Ook werd er minder gereisd, waardoor er minder reisdocumenten zijn aangevraagd.

Leges omgevingsvergunningen

In 2021 is voor leges omgevingsvergunningen een raming opgenomen van € 1.800.000. In werkelijkheid is er € 2.100.000 aan bouwleges ontvangen. Een positief saldo van € 300.000. De afwijking wordt, vooral veroorzaakt door grotere objecten/projecten. Daarnaast is er een bijdrage ontvangen vanuit de liquidatie van WO DEAL ontvangen van bijna € 115.000.

Marktgelden

De opbrengst marktgelden 2021 is € 9.100 hoger dan de raming van € 26.200.

Kwijtschelding

Er wordt kwijtscheldingsbeleid gehanteerd voor bewoners met een laag inkomen, die bovendien geen vermogen hebben. De kwijtscheldingsregeling is gebonden aan landelijke normen. Op basis van de betalingscapaciteit van inwoners wordt berekend of bewoners in aanmerking komen voor de kwijtscheldingsregeling. Op basis van de (technische) berekening wordt wel of geen kwijtschelding verleend.

Voor 2021 is er € 286.000 begroot. Er is voor ruim € 248.000 kwijtschelding verleend.

Wij maken gebruik van een geautomatiseerde kwijtscheldingstoets van het Inlichtingenbureau. Het bureau heeft toegang tot gegevens van de Rijksbelastingdienst, de Rijks Dienst Wegverkeer, uitkeringsinstanties, etc. Dit betekent dat iemand die recht heeft op kwijtschelding, dat mogelijk ook heeft in een volgend belastingjaar. Niet ieder jaar hoeft dan opnieuw een aanvraagformulier te worden ingevuld.

Door het Noordelijk Belastingkantoor zijn vanaf 2021 de verzoeken getoetst. De burger hoeft dus maar één formulier in te vullen, dat geldt voor twee instanties. In 2021 is in 653 gevallen automatische kwijtschelding verleend. Daarnaast zijn er 600 verzoeken ingediend en zijn 553 beslissingen hierop genomen. Van 50 verzoeken moet nog een uitspraak worden gedaan.

Weerstandsvermogen & Risicomanagement

Beleid risicomanagement en weerstandsvermogen

Het te voeren beleid staat vastgesteld in de 'Nota Risicomanagement gemeente Het Hogeland'. Momenteel is een werkgroep doende het beleid te implementeren in de organisatie.

Het bepalen van het weerstandsvermogen is een onderdeel van risicomanagement. In de 'Nota Risicomanagement' zijn diverse beleidskaders opgenomen ten aanzien van risicomanagement. Het beleidskader omtrent het weerstandsvermogen behelst onder meer hoe om te gaan met reserves en voorzieningen die relevant zijn voor de bepaling van het beschikbare weerstandsvermogen en de werkwijze rondom het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen.

Toelichting weerstandsvermogen

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (kortweg BBV) is het weerstandsvermogen gedefinieerd als "de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie".

In het vervolg van deze paragraaf zijn deze beide elementen aangeduid als a. Beschikbare weerstandscapaciteit en b. Benodigde weerstandscapaciteit. Beide elementen zijn onderstaand uitgewerkt.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is bepaald op basis van een inschatting van de risico's. Startpunt voor de inschatting van de risico's is de begroting 2022. De hierin opgenomen risico's zijn geactualiseerd en aangevuld met een aantal nieuwe risico's.

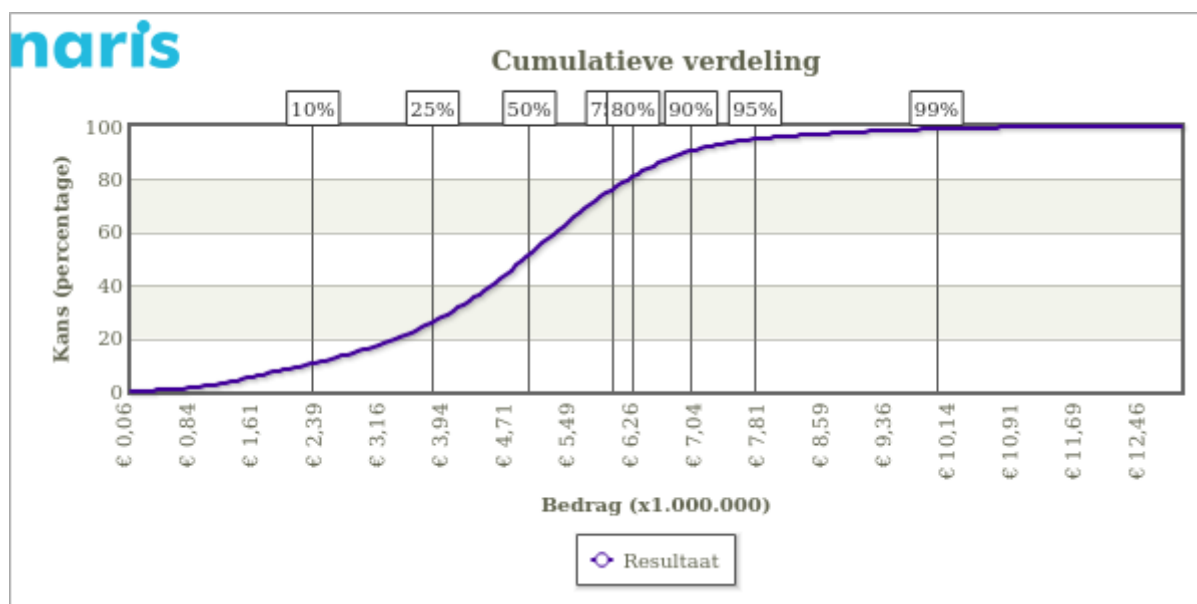
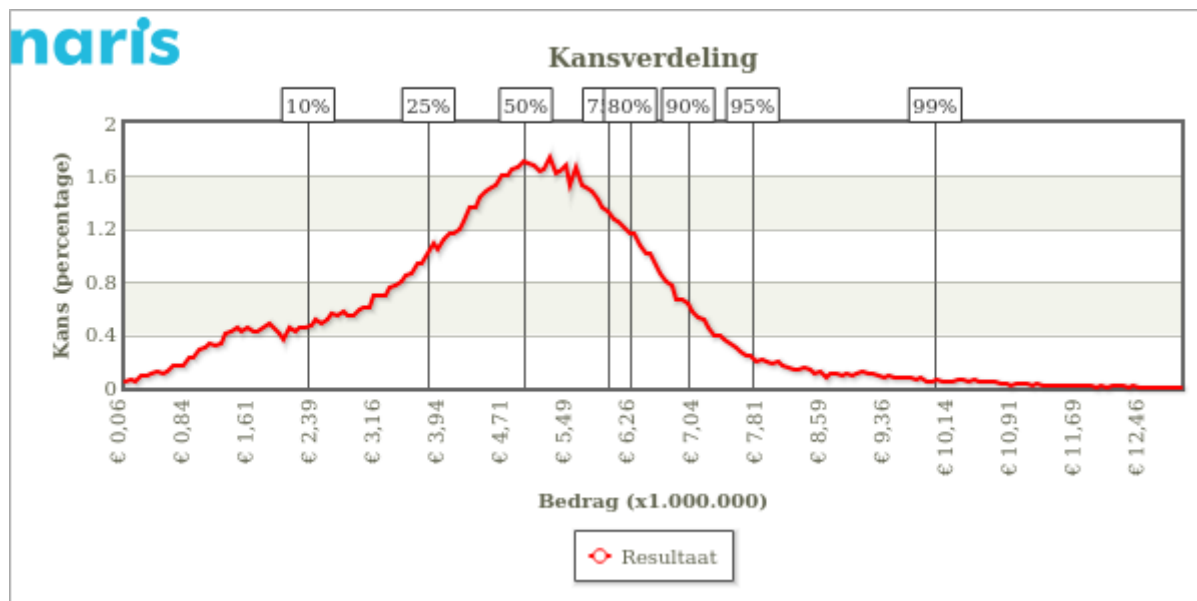
In eerste instantie zijn de risico's geïdentificeerd en geclassificeerd. De risico's zijn onderverdeeld naar risico's die (vooralsnog) niet relevant zijn voor het weerstandsvermogen en risico's die wel relevant zijn voor het weerstandsvermogen. De risico's die wel relevant zijn voor het weerstandsvermogen, zijn beoordeeld op het financiële effect (impact) en de kans dat ze zich daadwerkelijke voordoen. De vertaling van de inschatting van risico's naar de benodigde weerstandscapaciteit vindt plaats met gebruikmaking van de Monte Carlo simulatie. Deze methodiek is een algemeen geaccepteerde wijze om te rekenen met onzekerheden. Op basis van alle onderliggende risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit.

Onderstaande tabel bevat de resultaten van deze statistische analyse voor wat betreft overschrijdingskansen. Daarbij is de overschrijdingskans + zekerheidspercentage altijd 100% (75% zekerheid dat het bijbehorende bedrag voldoende is om de risico's op te vangen, betekent automatisch een kans van 25% dat dit bedrag niet voldoende is). Onderstaande tabel geeft de relatie tussen betrouwbaarheid en aan te houden weerstandscapaciteit aan. Een weerstandscapaciteit van € 6,9 miljoen geeft bijvoorbeeld een betrouwbaarheid van 90%.

Tabel 1: Weerstandscapaciteit versus overschrijdingskansen

Zekerheidspercentage	Overschrijdingskans	Bedrag in € mln.
10%	90%	2,23
25%	75%	3,69
50%	50%	4,88
75%	25%	5,89
80%	20%	6,15
90%	10%	6,85
95%	5%	7,64
99%	1%	9,86

Onderstaande twee figuren geven een grafische weergave van de uitkomsten van de Monte Carlo simulatie.

Bij het beoordelen van het benodigd weerstandsvermogen gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90%, ofwel een overschrijdingskans van 10%. Dit percentage is bij Nederlandse decentrale overheden een algemeen geaccepteerd uitgangspunt en wordt daarmee gezien als resulterend in een verantwoord bedrag ter dekking van risico's. Bij hogere percentages zekerheid zou ook de benodigde weerstandscapaciteit onevenredig snel toenemen. Dit betekent dat bij de beoordeling van het weerstandsvermogen als uitgangspunt geldt dat een bedrag van € 6,9 miljoen benodigd is om risico's op te kunnen vangen.

Naast deze statistieken op geaggregeerd niveau geeft de Monte Carlo simulatie ook inzicht in de gemiddelde invloed die individuele risico's hebben op de totale schattingen van de schadelast. In onderstaande tabel zijn op basis van deze invloed de tien grootste financiële risico's weergegeven, met daarbij de onderliggende inschatting van de kans op optreden en de maximale financiële impact.

Tabel 2: Relatieve impact individuele risico's

Risicogebeurtenis	Kans op optreden	Maximaal financieel gevolg	Invloed
Negatief effect wijziging verdeelmaat-staven die de basis vormen voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds, die niet direct in de begroting kan worden opgevangen.	80%	€4.000.000	50,23%
(Hogere) tekorten grondexploitaties	45%	€ 1.280.685	12,10%
Verplichting tot het uitvoeren van projecten in het kader van het IBP (interbestuurlijk programma) die meer kosten dan het bedrag dat we daarvoor van het Rijk hebben ontvangen of waarvoor de door het Rijk ontvangen bedragen niet gereserveerd zijn.	70%	€ 1.000.000	11,02%
Cyber risico's (ransomware, DDOS aanval, misbruik machine-identiteiten)	10%	€ 5.000.000	5,52%
Rijksfinanciering 'voormalig' WSW en de middelen voor de nieuwe doelgroep (Wajong en begeleiding) sluit niet meer aan op transitie werkplein Ability naar leer/werkbedrijf.	50%	€ 750.000	3,91%
Tegenvallers bij onderhoud van kapitaalgoederen welke niet binnen de daarvoor beschikbare reserves op te vangen zijn	25%	€ 1.000.000	3,91%
Niet volledig en/of tijdig realiseren van de taakstelling(en) op inkoop en efficiency.	60%	€ 400.000	3,14%
Boete door niet voldoen aan de privacy wetgeving	25%	€ 1.000.000	2,62%
Niet realiseren van de taakstelling op het terugdringen van de personeelskosten en toereikendheid budget ziektevervangning.	25%	€500.000	2,08%
Niet realiseren taakstelling jeugdzorg	30%	€ 500.000	1,56%

Toelichting wijzigingen

De risico's zijn ten behoeve van de jaarrekening 2021 geactualiseerd. In onderstaande alinea's wordt een toelichting gegeven op de grootste wijzigingen ten opzichte van de begroting 2022. Ten opzichte van de vorige inventarisatie van de risico's zijn er een paar geringe wijzigingen.

Tegenvallers bij onderhoud van kapitaalgoederen welke niet binnen de daarvoor beschikbare reserves op te vangen zijn

Ten opzichte van de cijfers waarmee in de actualisatie van de risico's voorafgaand aan het opstellen van de begroting 2022 rekening is gehouden zijn aanpassingen gedaan. Het risico is verlaagd door toevoegingen aan de bestemmingsreserves voor het uitvoeren van het onderhoud. Het risico heeft daardoor iets minder impact.

Cyber risico's (ransomware, DDOS-aanval, misbruik machine-identiteiten)

Op basis van gesprekken en voortschrijdende inzicht is dit risico is qua kans verlaagd en qua mogelijk financieel gevolg verhoogd. Per saldo is dit risico niet significant gewijzigd t.o.v. de begroting 2022.

Verder dalende kg restafval per inwoner waardoor de opbrengsten afvalinzameling lager uitvallen

In de begroting 2022 is de raming van de opbrengsten afvalinzameling neerwaarts bijgesteld. Daarmee kon dit risico neerwaarts ook worden bijgesteld. Als gevolg hiervan is dit risico niet meer opgenomen in de top tien van grootste risico's.

Onvoorziene extra bijdragen/verminderde inkomsten verbonden partijen/gesubsidieerde instellingen

Dit risico is niet aangepast, maar door het wegvallen van twee andere risico's is dit risico weer teruggekomen in de top tien.

Niet realiseren van de taakstelling op het terugdringen van de personeelskosten en te laag budget ziektevervangings.

Vanaf 2022 is het budget voor de inhuur van ziektevervangings lager dan de eerste jaren na de herindeling. Tegelijkertijd is er een forse taakstelling op de personele budgetten. Dit maakt dat de budgetten onder druk staan en het risico op overschrijdingen is toegenomen.

Niet realiseren taakstelling jeugdzorg

Dit risico is niet gewijzigd. Door mutaties in de andere risico's is deze wel weer in beeld gekomen voor de top tien risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is in het BBV gedefinieerd als:

“... de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken”

Daarnaast is in de circulaire die in 2003 bij de invoering van het BBV als toelichting hierop verschenen is, de volgende passage opgenomen over de beschikbare weerstandscapaciteit:

“De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie of gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals bijvoorbeeld de algemene reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves. Stille reserves zijn de meerwaarde van activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd doch direct verkoopbaar zijn indien men dat zou willen.”

De hier genoemde voorbeelden van elementen waaruit de beschikbare weerstandscapaciteit kan bestaan komen onderstaand achtereenvolgens kort aan de orde met daarbij een argumentatie voor het al dan niet meenemen ervan in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Algemene reserve

Het aanhouden van een algemene reserve kan verschillende doelen dienen. Eén daarvan is het opvangen van financiële effecten van onvoorziene gebeurtenissen (risico's). De algemene reserve vormt daarmee een vanzelfsprekend onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die aanwezig is tussen de huidige opbrengst en de belastingopbrengst, die nodig is voor toegang tot de artikel 12 status. Dit is in veel gemeenten onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Het is echter de vraag of dit realistisch is. Willen we in geval van een grote financiële tegenvaller de OZB verhogen om deze tegenvaller te dekken. Het berekende gemiddelde OZB-tarief is hoger dan het percentage voor toelating tot artikel 12 en de tarieven van de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en rioolrechten zijn 100% kostendekkend, waardoor er momenteel geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

Stille reserves

Het meetellen van stille reserves in de beschikbare weerstandscapaciteit is pas gerechtvaardigd als verkoop daadwerkelijk aan de orde is. Tot die tijd is uitgangspunt dat de onderliggende activa noodzakelijk zijn voor de uitvoering van gemeentelijke taken, vervreemding dus niet aan de orde is en een eventuele theoretische overwaarde dus niet te verzilveren is.

Naast deze drie elementen zijn bestemmingsreserves (ten onrechte) een veel genoemd onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Bestemmingsreserves dienen een specifiek doel en zijn niet eenvoudig aan te wenden voor het opvangen van risico's. Daarnaast draait weerstandsvermogen om het waarborgen van continuïteit van beleid, we willen niet dat iedere tegenvaller leidt tot een bezuiniging op vastgesteld beleid. Door een bestemmingsreserve in te zetten ter dekking van de schade van opgetreden risico's zou dit wel het geval zijn.

Op basis van bovenstaande keuzes is de beschikbare weerstandscapaciteit bij het opstellen van deze jaarrekening als volgt (hierbij is rekening gehouden met de toevoeging naar aanleiding van het bestemmingsresultaat 2021):

Onderdeel	Bedrag (x € 1.000)
Algemene reserve	11.487
Onbenutte belastingcapaciteit	0
TOTAAL	11.487

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is gedefinieerd als de beschikbare weerstandscapaciteit (het totaal van niet in verplichtingen vastgelegde middelen) in relatie tot de risico's waarvoor geen maatregelen kunnen worden getroffen of waarvoor nog een resterend financieel risico blijft bestaan, na de genomen beheersmaatregelen (de benodigde weerstandscapaciteit). De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding staan tot de risico's die de gemeente Het Hogeland loopt.

De confrontatie tussen de aanwezige financiële buffer en de financiële gevolgen van risico's is uit te drukken in de vorm van een ratio:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{ratio weerstandsvermogen}$$

Op basis van de gegevens voor de gemeente Het Hogeland met betrekking tot benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit leidt dit tot onderstaande berekening van de ratio weerstandsvermogen:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{11,5 \text{ mln.}}{6,9 \text{ mln.}} = 1,7$$

De berekende ratio is een indicator voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Als de berekende ratio 1 of meer is, dan kunnen volgens de gehanteerde methodiek de incidentele gevolgen van risico's worden opgevangen.

In onderstaande tabel zijn de ratio's nader toegelicht.

Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
Groter dan 2,0	Uitstekend
Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
Tussen 0,8 en 1,0	Matig
Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat in deze paragraaf vijf financiële kengetallen opgenomen dienen te worden. Deze kengetallen geven op een eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de gemeente.

	Financiële Kengetallen					
	Begroting Jaarrekening		Begroting			
	2021	2021	2022	2023	2024	2025
Netto Schuldquote	78%	46%	67%	68%	67%	64%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	70%	39%	59%	61%	60%	57%
Solvabiliteitsratio	14%	23%	23%	26%	28%	31%
Kengetal grondexploitatie	2%	-1%	5%	5%	5%	5%
Kengetal structurele exploitatieruimte	0%	-6%	3%	1%	1%	1%
Kengetal belastingcapaciteit	102%	103%	103%	104%	106%	107%

De provincie Groningen heeft onderstaande normering opgesteld waarmee de kengetallen op waarden kunnen worden ingeschat.

	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Kengetal structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Kengetal belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Onze gemeente heeft een oppervlakte van ongeveer 930 km², waarvan ongeveer 500 km² landoppervlakte. Een belangrijk deel van de landoppervlakte bestaat uit de openbare ruimte. In die openbare ruimte vinden een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken, verplaatsen en recreëren. Ten behoeve van deze activiteiten beschikt de gemeente over een aantal belangrijke kapitaalgoederen: wegen, riolering, openbaar groen, speelvoorzieningen, civiele kunstwerken (bruggen, steigers en beschoeiingen), openbare verlichting en gebouwen (vastgoed). Goed onderhoud en beheer is van wezenlijk belang voor het in stand houden van deze kapitaalgoederen. Dit kan samengevat worden onder de term BOR (Beheer Openbare Ruimte).

Er ligt de komende jaren een belangrijke taak voor de gemeente om beleids- en beheerplannen op te stellen en op termijn samen te voegen tot duurzaam integraal beleid voor de openbare ruimte (DIBOR). Daarbij zullen evenwichtige keuzes gemaakt moeten worden ten aanzien van de ambities.

Wij bezitten een diversiteit aan vastgoed die we kunnen onderverdelen in vier categorieën: beleidsvolgend vastgoed, strategisch vastgoed, vastgoed voor eigen huisvesting en overig vastgoed. Al deze objecten worden planmatig onderhouden, waarvoor een meerjarenonderhoudsprogramma is opgezet. Daarnaast is het Vastgoedkader opgezet en vastgesteld, waarin processen voor professioneel beheer en onderhoud staan beschreven. Vanwege de omvangrijke portefeuille en bezuinigingsopgave is een lijst opgesteld met eventueel af te stoten vastgoed. Zodoende zal het resterende vastgoed beter aansluiten bij de beoogde kernactiviteiten van onze gemeente.

Wegen

Areaal Verhardingen.

Wij hebben ongeveer 4,3 miljoen m² verhardingen in beheer. De vervangingswaarde is ca. 272 miljoen euro. De onderhoudsstaat is matig. We beheren het areaal op basis van de systematiek voor wegbeheer (publicatie 147 van het centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek; CROW).

Actuele kaders

- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Wegen (2021 t/m 2025); raadsbesluit 7 juli 2021

Gewenste ambitie

- Vanuit de gewenste ambitie is gekozen voor een differentiatie in kwaliteitsniveaus
  - Binnen de bebouwde kom centrumgebieden kwaliteit A en rest woonkern kwaliteit B
  - (Hoofd)fietspaden kwaliteit A
  - Buiten de bebouwde kom kwaliteit C

Gekozen kwaliteitsniveau

- Op 7 juli 2021 is het beleid wegen vastgesteld en daarmee is door uw raad gekozen voor het kwaliteitsniveau C. Het kwaliteitsniveau C, is de onderkant van minimaal verantwoord beheer.

Resultaat 2021

U heeft gekozen voor kwaliteitsniveau C. Desalniettemin heeft u bij de begroting 2022 meer (incidenteel) geld beschikbaar gesteld voor onderhoud. De onderhoudsreserve is aangevuld met € 1,3 miljoen. Tevens zijn de benodigde vervangingsinvesteringen vanaf 2022 opgenomen. Hiervoor is nu jaarlijks € 1,4 miljoen beschikbaar. Met deze extra bedragen kunnen we een exponentiële achteruitgang in kwaliteit van de wegen voorkomen.

Helaas was er niet voldoende ruimte in de begroting 2022 om alle gewenste onderhoudsbudgetten conform de beleidsplannen te ramen. Daarom wordt in 2022 opnieuw een voorstel gemaakt voor de benodigde middelen op de korte (2023) en middellange termijn (2024 t/m 2028).

Er is te weinig onderhoud uitgevoerd aan straatmeubilair en ov-haltes. Dit heeft te maken met het harmonisatieproces van beleid en beheerplannen en het ontbreken van uitvoeringsprogramma's. Deze zullen in 2022 worden ontwikkeld.

Koppelkansen

Bij versterkings- en herstructureringsprogramma's worden kansen voor het beperken van wateroverlast meegenomen in planvorming en uitvoering onderhoud (o.a. Mekelstraat te Bedum).

Kwaliteit

Gebied	Ambitie gewenste kwaliteit	Gekozen kwaliteit	Huidige Kwaliteit
Centrum	A	C	B*
Woonwijken	B	C	B*
Buiten bebouwde kom	C	C	D
(Hoofd)fietspaden	A	C	B

* Op basis van de huidige gegevens is het nog niet mogelijk onderscheid te maken tussen centrum en woonwijken. Hieraan wordt gewerkt.

Om te kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplicht moet er, met betrekking tot het beheer en onderhoud van de wegen, blijvend aandacht zijn voor het afgesproken kwaliteitsniveau en het bijhouden van beheergegevens. Vooral de totale data van het wegenareaal moet blijvend worden geactualiseerd. Dit gebeurt in het wegen onderhoudsprogramma Obsurv. Met deze data kan een nauwkeurige analyse gemaakt worden van de toestand van het wegenareaal. Deze analyse is noodzakelijk voor het actualiseren van beleid, het opstellen van een meerjarenbeheer/uitvoeringsprogramma's en het vertalen van de financiële consequenties.

Overzicht lasten kapitaalgoed wegen 2021 (x € 1.000)

	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud wegen	1.416	1.295

Riolering en Water

Waterketen (riolering en watersysteem)

In de waterketen wordt voor het afvalwater- en het oppervlaktewatersysteem beleid geformuleerd in het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan (GWRP). In het GWRP zijn doelstellingen geformuleerd voor de volksgezondheid en een klimaatbestendige leefomgeving. In het kader van de volksgezondheid is beleid geformuleerd t.b.v. de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het GWRP is vastgesteld voor de duur van 5 jaar voor de planperiode 2021-2025.

Het uitvoeringsprogramma van het GWRP is vertaald in een rioolheffingsberekening. In deze rioolheffingsberekening is de heffingswijze, de beheer- en onderhoudskosten en zijn de investeringen, alsmede de toerekeningen berekend voor de planperiode van het GWRP. In de toerekening zijn veegkosten, slootonderhoud en baggerkosten voor 50% toegerekend aan de rioolheffing.

Het tarief voor 2021 was vastgesteld op € 230,00 Voor hemelwaterlozingen werd 1/3 van het tarief in rekening gebracht € 76,67. De gemeente heeft 22.481 aansluitingen en daarnaast nog 689 aansluitingen van hemelwater.

Naast het uitvoeringsprogramma wordt ook aan een uitvoeringsprogramma voor de regionale waterketensamenwerking gewerkt.

De samenwerking in de waterketen is regio breed (Groningen en Noord Drenthe) georganiseerd. In deze regionale samenwerking werken waterschappen, waterbedrijven en gemeenten in 5 clusters

gezamenlijk aan regionale opgaven. Wij vormen samen met de gemeente Westerkwartier het cluster Groningen-West. Het waterketenakkoord loopt tot 2025.

In 2019 is de landelijke Stresstest uitgevoerd en zijn risicogebieden m.b.t. klimaatadaptatie in beeld gebracht. In 2021 is een start gemaakt met de risicodialoog voor stedelijk gebied. De risicodialogen voor landelijk gebied moeten nog plaatsvinden, waarna een maatregelenprogramma kan worden opgesteld (medio 2022). Doelstellingen voor een klimaatbestendige leefomgeving worden meegenomen in de beleidsplannen en vertaald in concrete maatregelen bij het inrichten van de openbare ruimte.

Beheer- en onderhoudsprogramma's worden uitgewerkt in meerjarige uitvoeringsprogramma's voor baggeren, grondwater, Vrijval en mechanische riolering, IBA's, drainage- en duikerssystemen.

In 2021 is het areaal van vrijval riolering en rioolgemaal op orde gebracht, waardoor het nu mogelijk is een rioolbeheerprogramma uit te werken. Beheerplannen voor riolering, grondwater en baggeren worden in 2022 nader uitgewerkt.

Overzicht lasten kapitaalgoed riolen 2021 (x € 1.000)

	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud riolering (excl. uren)	710	394
Investerings 2021	4.008	1.770

Openbaar groen

In juni 2021 heeft u een besluit genomen over nieuw groenbeleid. Conform het groenbeleidsplan onderhouden we het groen nu op kwaliteitsniveau B. Dit is gemiddeld het kwaliteitsniveau zoals dit voorheen ook werd toegepast. Met deze keuze ontstaat relatief weinig kapitaalsvernietiging, is het onderhoud voor inwoners acceptabel, nemen klachten en meldingen niet toe en ontstaan er geen onacceptabele risico's.

Verspreid in de gemeente hebben we een aantal bermen die ecologisch worden beheerd. Gezien de ambitie voor meer biodiversiteit en natuurwaarden streven we naar uitbreiding. Nieuw beleid kent een grotere ambitie wat betreft biodiversiteit en natuurwaarden. Geleidelijk zal dit een plek moeten krijgen in het beheer.

Als onderdeel van het groenbeleidsplan heeft u ook voor begraafplaatsen de ambitie en het kwaliteitsniveau vastgesteld. Groen op begraafplaatsen wordt niet op een hoger kwaliteitsniveau onderhouden dan overig groen. Met dien verstande dat wel gestreefd wordt naar de bovenkant van de bijbehorende bandbreedte. Gebleken is dat dit niet altijd lukt.

De benodigde data voor beheerplannen is nog niet volledig op orde. Verwachting is dat dit medio 2022 op hoofdlijnen gereed is. Wanneer alle data betreffende groen goed op orde is, kunnen we de financiële paragraaf evalueren.

Jaarlijks worden groenvakken gerenoveerd of omgevormd zodat deze in overeenstemming komen met het beoogde beheerbeeld en het vastgestelde kwaliteitsniveau. Hiervoor worden jaarlijks groenobjecten geselecteerd die daar niet aan voldoen. De uitvoering vindt plaats op basis van prioriteit en beschikbare middelen. Groen heeft meestal ook niet het eeuwige leven en daarom zal renovatie van groen altijd aan de orde blijven.

Vanaf 2009 zijn er in het plantsoen geen chemische bestrijdingsmiddelen meer toegepast. Dit betekent dat een grotere inspanning nodig is dan voorheen. Daarnaast zorgen factoren als beperkte (uitvoerende) fte's, onvoorziene werkzaamheden, calamiteiten en piekmomenten in de

werkzaamheden ervoor dat de ambitie met enige regelmaat onder druk staat. Met name waar het verwachtingspatroon iets hoger is, zoals op begraafplaatsen, is dit het geval.

Met het nieuwe groenbeleid heeft u middelen beschikbaar gesteld voor boomveiligheidscontroles. Uitvoering zal in 2022 structureel vorm krijgen. Voor achterstallig onderhoud van bomen is incidenteel meer budget (drie jaarschijven van € 43.100) beschikbaar. De voorbereiding van aanbesteding hiervoor is in 2021 gestart. Uitvoering zal in 2022 beginnen.

Het nieuwe groenbeleid bevat kaders voor nog op te stellen beleidsregels voor kappen en herplant.

Overzicht lasten kapitaalgoed openbaar groen 2021 (x € 1.000)

	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud groen (excl. uren)	308	307

Openbare verlichting

Areaal Openbare Verlichting

Wij hebben ongeveer 11.600 lantaarnpalen en armaturen in beheer. De vervangingswaarde is ongeveer € 11,7 miljoen. Het beheer van de openbare verlichting wordt bepaald op basis van de landelijke normeringen en regelgeving. In het beheersysteem, MOON, zijn de beheergegevens inzichtelijk.

Actuele kaders

- Beleidsplan Duurzaam en doelmatig verlicht (2021 t/m 2025); raadsbesluit 7 juli 2021

Ambitie

- Duurzaam & Duister
- Voor 2030 Het Hogeland een Dark Sky gemeente

Resultaat

Op 7 juli 2021 heeft u het beleid Openbare verlichting vastgesteld. U heeft voor 2022 meer geld beschikbaar gesteld voor onderhoud en vervanging. Er is jaarlijks € 57.500 beschikbaar gesteld voor vervangingsinvesteringen.

In 2022 wordt opnieuw een voorstel gemaakt voor de benodigde middelen op de korte (2023) en middellange termijn (2024 t/m 2028). Vooral de energiekosten zullen naar verwachten sterk stijgen. Dit noopt tot waakzaamheid t.a.v. het energiegebruik en benodigd budget.

Na vaststelling van het beleidsplan is het beheerplan openbare verlichting opgesteld. Dit beheerplan willen we vaststellen in 2022. Er zijn 374 armaturen vervangen door energiezuinige ledarmaturen en 214 lichtmasten.

In het beleidsplan Duurzaam en doelmatig verlicht (2021 t/m 2025) staat het gekozen scenario Duurzaam & Duister en de gevolgen hiervan.

Overzicht lasten kapitaalgoed openbare verlichting 2021 (x € 1.000)

	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud OVL (excl. uren)	287	317
Investeringen 2021	175	223

Speelvoorzieningen

Het beleid voor speelvoorzieningen van de voormalige gemeenten was in 2021 leidend. Dit leidt voorlopig tot verschillende werkwijzen in het beheer. Het streven beleid en beheer medio 2021 te hebben geharmoniseerd is niet behaald. We gaan ervan uit dat dit in 2022 alsnog lukt. Daarbij ontstaat ook beter inzicht in de benodigde middelen.

De prioriteit in het beheer ligt bij het voldoen aan de wettelijke zorgplicht. Speeltoestellen en speelplekken moeten voldoen aan het Attractiebesluit Speeltoestellen. Dit betreft vooral veiligheidsaspecten. Om de veiligheid te waarborgen worden speeltoestellen en speelplekken regelmatig geïnspecteerd en geconstateerde tekortkomingen verholpen. Op sommige locaties hebben inwoners een deel van het beheer op zich genomen.

Niet alleen nieuwe ontwikkelingen en vervanging, maar ook inwonersinitiatieven moeten voldoen aan het Attractiebesluit Speeltoestellen. Dit is reden kritisch te zijn bij het ongevraagd plaatsen van toestellen op openbaar terrein door inwoners. Het aspect van aansprakelijkheid is zwaarwegend en meestal van doorslaggevende betekenis of het is toegestaan. Nieuw beleid moet daar keuzes in maken.

Een uitgangspunt voor nieuw beleid dat al toegepast wordt, is het betrekken van inwoners bij de inrichting van speelplekken. Dit is een uitgangspunt dat in algemene zin eerder als ambitie is uitgesproken. Initiatieven van inwoners moeten uiteindelijk ook beheerd worden. Uitgangspunt is dat bewoners zelf de door het initiatief ontstane voorzieningen onderhouden. Om de zorgplicht te borgen zullen we wel zelf voorzien in inspecties.

Medio 2021 is een raamcontract afgesloten voor speelvoorzieningen. Naast inrichting, inspectie en reparatie van speelplekken bevat het onderhoud van veiligheidsondergronden.

Overzicht lasten kapitaalgoed speelvoorzieningen 2021 (x € 1.000)

	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud speelvoorzieningen	50	31

Civiele constructies

Het areaal civiele constructies omvat: bruggen, beweegbare bruggen, remmingwerken, tunnels, steigers, damwanden, beschoeiingen, kades en duikers. Wij hebben bruggen (244 stuks), steigers (77 stuks), damwanden/beschoeiingen (69.392 m¹) en kaden (4273 m¹), in beheer. De vervangingswaarde is ongeveer 71,4 miljoen euro. De onderhoudsstaat is matig. We beheren het areaal op basis van de CROW-beeldkwaliteitssystematiek. In het beheersysteem Obsurv zijn de areaalgegevens inzichtelijk.

Actuele kaders

- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Civiele Constructies (2021 t/m 2025); raadsbesluit 7 juli 2021

Gekozen kwaliteitsniveau

- Op 7 juli 2021 is het beleid civiele constructies vastgesteld en is er gekozen voor het kwaliteitsniveau C. Het kwaliteitsniveau C is de onderkant van minimaal verantwoord beheer.

Resultaat 2021

Op 7 juli 2021 is het beleid civiele constructies vastgesteld en daarmee is door uw raad gekozen voor het kwaliteitsniveau C. Het kwaliteitsniveau C is de onderkant van minimaal verantwoord beheer.

Desalniettemin heeft u bij de begroting 2022 meer (incidenteel) geld beschikbaar gesteld voor onderhoud. Zo is er incidenteel € 215.000 extra beschikbaar gesteld voor het onderhoud. Voor vervangingsinvesteringen is vanaf 2022 nu jaarlijks ruim € 1,5 miljoen beschikbaar. De extra bedragen zijn nodig om een achteruitgang in kwaliteit te voorkomen.

In 2022 wordt opnieuw een voorstel gemaakt voor de benodigde middelen op de korte (2023) en middellange termijn (2024 t/m 2028).

Na vaststelling van het beleidsplan is het beheerplan civiele constructies opgesteld. Dit beheerplan willen we vast laten stellen in 2022.

Koppelkansen

Bij versterkings- en herstructureringsprogramma's werken we nauw samen met de procesmanager. Daarnaast werken we samen met andere beleidsthema's zoals recreatie en toerisme.

Om te kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplicht moet er met betrekking tot het beheer en onderhoud van de civiele constructies blijvend aandacht zijn voor de afgesproken kwaliteit en het bijhouden van de beheergegevens. Vooral de totale data van het areaal moet op orde blijven. Met deze data kan vervolgens een nauwkeurige analyse gemaakt worden van de toestand van het areaal. Deze analyse is noodzakelijk voor het bepalen van het beleidskader/beleidskeuzes, het opstellen van meerjaren/beheerplannen en het vertalen van de financiële consequenties.

Overzicht lasten kapitaalgoed civiele kunstwerken 2021 (x € 1.000)

	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud civiele constructies	342	250
Investeringen 2021	783	26

Gebouwen

In 2021 is het MJOP en Vastgoedkader vastgesteld met uitzondering van de paragraaf kostprijs dekkend en marktconforme huur. Naar aanleiding van het door uw Raad ingediende amendement zal toelichting worden gegeven op het opzetten en uitvoeren van kostprijs dekkende huur met eventuele gevolgen voor gebruikers en eigen organisatie. Het MJOP is vormgegeven in een onderhoudsprogramma, die als leidraad dient voor het gestructureerd onderhouden van vastgoed en objecten.

Het onderhoudsbudget is tot 2025 toereikend om het vastgoed op onderhoudsniveau 3 te houden. De tijd tot 2025 moet worden benut om naar een oplossing te zoeken voor financiële dekking voor planmatig onderhoud na 2024. Er is afgesproken periodiek verslag te doen over de uitgaven en verkoop van vastgoed.

De vastgoedportefeuille is ingedeeld in categorieën. Vastgoed ten behoeve van eigen organisatie, beleidsvolgend-, strategisch- en overig vastgoed. Het overzicht met objecten die onder overig vastgoed vallen vormt de basis voor het eventueel af te stoten vastgoed. Hiermee wordt beoogd een portefeuille over te houden die bij de kerntaken van de gemeente past. In 2021 is voormalig Hummelhorn in Warffum verkocht en zijn voorbereidingen gaande vier scholen en het gemeentehuis in Bedum te verkopen. Dorpshuizen vallen onder beleidsvolgend vastgoed. In dit kader zijn er gesprekken gevoerd ze voor een symbolisch bedrag aan de besturen over te dragen.

Voor de herindeling hadden gemeenten elk een eigen stijl voor het afsluiten van (huur)overeenkomsten. Met het toepassen van het ROZ-model is een begin gemaakt met professionalisering en het op uniforme wijze afsluiten van contracten.

Het scholenprogramma is in 2021 verder uitgerold. In 2021 zijn twee nieuwe scholen opgeleverd en in gebruik genomen. Van vier scholen is vervangende nieuwbouw gestart. Van twee scholen is begonnen met de versterking.

Overzicht lasten kapitaalgoed gebouwen 2021 (x € 1.000)

	Begroot	Realisatie
Budget onderhoud gebouwen	1.048	1.240

Financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) geeft een belangrijk, bindend kader voor een verantwoordelijke en professionele inrichting van de treasuryfunctie, alsmede voor het scheppen van voorwaarden om deze te kunnen uitvoeren. Op lokaal niveau is deze regelgeving vertaald in het door uw raad op 30 januari 2019 vastgestelde en op 16 december 2020 geactualiseerde (en vastgesteld) treasurystatuut. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Voorts is de gemeente wettelijk verplicht (op grond van artikel 13 van het BBV) jaarlijks een paragraaf betreffende de financiering op te nemen in zowel de begroting als de jaarrekening. Deze financieringsparagraaf is in samenhang met het treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie van de gemeente.

Doelstellingen van de treasuryfunctie

Wij onderkennen het belang van een verantwoord en adequaat beheer van de financiële middelen. De treasuryfunctie richt zich op:

- a. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- b. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- (en rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico, koersrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico;
- c. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- d. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Relatiebeheer

Wij willen gunstige c.q. marktconforme condities voor financiële diensten die we afnemen. De voorwaarden daarvoor zijn vastgelegd in het treasurystatuut.

Voor het reguliere betalingsverkeer hebben we een overeenkomst afgesloten met de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG). In de overeenkomst is geregeld dat de bank een gedeelte van het kasbeheer verricht tegen gunstige rentetarieven. In de overeenkomst is een kredietlimiet bepaald. Tot deze limiet kunnen we tegen een gunstig rentepercentage daggeld opnemen of uitzetten.

Naast de BNG hebben we nog rekeningen bij de Rabobank voor onder meer het afstorten van leges en voor het kunnen doen van Ideal-betalingen voor zowel de gemeentelijke organisatie als voor Werkplein Ability en Ability re-integratie BV.

Risicobeheer

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de “publieke taak” uitsluitend verstrekken aan door de Gemeenteraad goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf informatie wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij.
- De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd middels de richtlijnen en limieten van het treasurystatuut.

Vanuit de doelstellingen van het treasurybeleid valt af te leiden dat risico's zijn te onderkennen ten aanzien van de rente, krediet en liquiditeit. De Wet Fido geeft een aantal verplichte elementen aan die de genoemde risico's beperken of elimineren. Het doel van het treasurystatuut is o.a. deze risico's te beperken c.q. te beheersen. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer voorzichtig dient te zijn. Wij hebben geen beleggingen die niet in het verlengde van de publieke taak liggen.

Renterisicobeheer

Voor wat betreft renterisicobeheer hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De kasgeldlimiet wordt niet overschreden (conform de Wet Fido).
- De renterisiconorm wordt niet overschreden (conform de Wet Fido).
- Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie;
- De rentevisie wordt opgesteld op basis van de rentevisie van minimaal twee vooraanstaande financiële instellingen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarvoor we kortlopende middelen mogen aantrekken op de geldmarkt. Deze kortlopende middelen worden aangetrokken in de vorm van kasgeldleningen en kredietlimiet op de rekening-courant. De kasgeldlimiet is een instrument ter beperking van het renterisico. Bij overschrijding van de limiet dient op termijn voorzien te worden in vaste financiering. De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Gebeurt dit wel, dan moeten we de provincie informeren en daarbij een plan aanbieden om weer te gaan voldoen aan de kasgeldlimiet.

Bij de berekening van de kasgeldlimiet wordt uitgegaan van het begrotingstotaal van de gemeente aan het begin van het dienstjaar. Daarbij is de norm vastgesteld op 8,5%.

De kasgeldlimiet is het afgelopen jaar niet overschreden.

Renterisiconorm

Gemeenten moeten rapporteren over het renterisico dat zij over de vaste schuld lopen. Het renterisico op de vaste schuld is in de Wet Fido omschreven als: *“de mate waarin het saldo van de rentelasten van een openbaar lichaam verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met en oorspronkelijke rentetypische looptijd van een jaar of langer”*. Het renterisico op de vaste schuld dient te voldoen aan de renterisiconorm; deze norm is in een wettelijke uitvoeringsregeling uitgewerkt als een bedrag ter hoogte van 20% van de totale lasten van de begroting en tenminste € 2,5 miljoen. Met het stellen van deze normen stelt het Rijk een kader om gemeenten tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te laten komen, dat het renterisico uit renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.

Berekening Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening			
	2021	2020	2019	2018
1. Renteherziening op vaste schuld	-4.822	-		
2. Aflossingen	20.626	10.667	6.108	
3. <i>Renterisico (1 + 2)</i>	15.804	10.667	6.108	-
4. Totale lasten begroting	196.876	161.495	154.000	
5. Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%

6. <i>Renterisiconorm (4 x 5)</i>	39.375	32.299	30.800	-
7. <i>Ruimte (6 -/- 3)</i>	23.571	21.632	24.692	-

De wettelijke vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Op basis van bovenstaande tabel is zichtbaar dat we ruim binnen de wettelijke vastgestelde norm blijven.

Rentevisie

Een rentevisie is een toekomstverwachting over de renteontwikkeling, op basis waarvan een financierings- en beleggingsbeleid wordt gevoerd. Afhankelijk van de (interne of externe) ontwikkelingen zullen we de rentevisie actualiseren. De rentevisie kan daarbij gebaseerd worden op de rentevisie van enkele gezaghebbende financiële instellingen, zoals onze huisbankier de BNG.

De rente op de kapitaalmarkt (lang geld) schommelde in 2021 rond de 0,50% (gebaseerd op de tarieven van de BNG voor een geldlening met een looptijd van 20 jaar met jaarlijks gelijke aflossingen). Voor de berekening van de kapitaallasten hebben we gecalculeerd met 1,5%.

Voor kort geld schommelde de rente in 2021 rond de -0,40% voor aan te trekken kort geld (gebaseerd op de tarieven van de BNG voor een lening met een looptijd van 1 tot 3 maanden)

Vanaf 1 juli 2021 brengt de BNG negatieve creditrente in rekening over tegoeden vanaf € 0,5 miljoen in Rekening-Courant. Hiervoor wordt een rentepercentage van 0,80% berekend. Bij het dagelijks afstorten van overtollige tegoeden in de rekening-courant naar onze rekening bij de Rijksschatkist wordt rekening gehouden met de drempel van 0,5 miljoen. Hierdoor wordt het betalen van negatieve rente voorkomen.

Renterisico op kasgeld

Voor het liquiditeitenbeheer hebben we lopende rekeningen bij de BNG en de Rabobank. De betalingen en ontvangsten lopen hoofdzakelijk via de BNG. Om een lagere EMU-schuld te bewerkstelligen voor de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden) is per 1 januari 2014 het zogenaamde schatkistbankieren verplicht gesteld voor decentrale overheden. Het aanhouden van middelen in de schatkist van het Rijk moet zorgen voor een lagere financieringsbehoefte van het Rijk. Het schatkistbankieren houdt in dat 'overtollige' liquide middelen van decentrale overheden moeten worden aangehouden bij de schatkist van het Rijk. Aan het schatkistbankieren zijn regels en voorwaarden verbonden. Onder andere moeten liquide middelen boven een drempel van 0,75 % van het begrotingstotaal worden aangehouden bij de schatkist van het Rijk. Hierbij geldt een minimum van € 250.000. Overtollige middelen moeten dagelijks worden overgeboekt naar de schatkist. Over de middelen die aangehouden worden bij de schatkist ontvangen we geen rentevergoeding.

Tevens wordt er een kas bijgehouden. Kastransacties worden tot een minimum beperkt. Ook de omvang van de kas is minimaal.

Kredietrisicobeheer

Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van treasury gelden de volgende uitgangspunten:

- Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij Nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen voor wiens waardepapier een solvabiliteitsratio van 0% geldt.
- Bij het verstrekken van leningen of garantstelling uit hoofde van de publieke taak worden zoveel mogelijk zekerheden of garanties geëist.
- Er wordt geen gebruik gemaakt van derivaten.

Liquiditeitsrisico's

Onder liquiditeitsrisico wordt verstaan het risico dat ontstaat, indien door wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren investeringsplanning de financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen. De uitvoering van het investeringsplan speelt een belangrijke rol. Hiervoor is het noodzakelijk om op het juiste moment de financieringsmiddelen beschikbaar te hebben. De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op een recente liquiditeitenprognose.

Koersrisicobeheer

De koersrisico's op uitzettingen uit hoofde van treasury beperken we door daarbij uitsluitend producten te hanteren die conform de Wet Fido zijn toegestaan. Daarnaast stemmen we de looptijd van de uitzettingen af op de liquiditeitenplanning.

Valutarisico's

Deze risico's hebben betrekking op de kans dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen op de valutamarkt. Valutarisico's worden uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

Geldstromenbeheer

Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te minimaliseren wordt het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitenplanning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen. Ook worden de kosten beperkt door het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uit te laten voeren door één bank.

Financiering

Bij het aantrekken van financieringen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:

- Financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak;
- Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken om het renteresultaat te optimaliseren;
- Toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn onderhandse leningen;
- Geld wordt uitsluitend aangetrokken op basis van een recente liquiditeitsprognose en een actuele rentevisie.

Mutaties in leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

	bedrag
Stand per 1 januari 2021	102.963
Nieuwe leningen	4.822
Reguliere aflossingen	-15.804
Vervroegde aflossingen	- 4.822
Stand per 31 december 2021	87.159

Rentetoerekening

In het wijzigingsbesluit Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgenomen dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moet worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Met andere woorden, rente die direct verband houdt met een taakveld betreft de (omslag)rente die moet worden toegerekend aan investeringen binnen dat taakveld.

In onderstaand renteschema is inzichtelijk hoe omgegaan wordt met de rentekosten.

Rekening 2021	
Externe rentelasten over korte en lange financiering	
1. Rente langlopende leningen	2.104.247
2. Rente kortlopende geldleningen (<i>rente over financieringstekort of -overschot</i>)	-
Externe rentebaten	-
Saldo rentelasten en rentebaten	2.104.247
1. Doorbelaste rente aan grondexploitatie	-226.995
2. Doorbelaste rente aan projectfinanciering	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-226.995
1. Rente aan eigen vermogen	-
2. Rente aan eigen voorzieningen	-
Subtotaal	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.877.252
Werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)	
- vast percentage	242.064
- renteomslag	2.204.252
Saldo werkelijk toe te rekenen rente	2.446.316
Renteresultaat op Treasury	-569.064

In bovenstaand overzicht is weergegeven welke rente we betaald en ontvangen hebben en welk bedrag aan rente we toegerekend hebben aan de betreffende taakvelden. Dit resulteert in een resultaat op rente van bijna € 570.000. De oorzaak van het renteresultaat is gelegen in het feit, dat conform de notitie Rente van de commissie BBV, de omslagrente wordt afgerond op een half procent. Jaarlijks bij het opstellen van de begroting actualiseren we het renteomslagpercentage.

Bedrijfsvoering

Concern

In het verslagjaar hebben wij verder ingezet op de harmonisatie van onze processen naast het verder uitvoering geven aan het realiseren van onze bestuurlijke ambities. Dit binnen het overeengekomen kader dat, behoudens nieuw beleid en taakmutaties, de loonkosten in 2023 op het niveau zijn gebracht van de start van onze fusieorganisatie.

Schematisch levert dit het volgende beeld op (in miljoen euro):

Taakstelling Personele Lasten					
Bedragen x € 1.000,-	2021	2022	2023	2024	2025
Taakstelling personeel	-1367	-1917	-2217	-2217	-2217
Concreet ingevuld	1165	926	926	926	926
Restant	-202	-991	-1291	-1291	-1291

Ultimo 2021 hebben we ca.€ 1.2 miljoen van de taakstelling geëffectueerd. Daarmee liggen we op schema voor de invulling van deze taakstelling op onze personele kosten. Naast ons budget voor vaste personeelskosten streven we naar de vorming van een frictiebudget om zo een buffer op te bouwen voor onvoorziene invloeden op onze (personeels)begroting. In deze jaarstukken stellen wij u voor de resterende ruimte op de personele budgetten te bestemmen voor (personele) knelpunten in 2022 e.v. ad € 1.1 miljoen aan deze reserve te doteren.

Naast bovenstaande taakstelling is er ook een stelpost opgenomen in verband met structureel aanwezige vacatureruimte voor een bedrag van € 0,7 miljoen. Jaarlijks gaan we uit van een bepaalde omvang van onze vacatures, wat leidt tot lagere salarislasten. Deze stelpost is ook gerealiseerd in het afgelopen jaar.

In de onderstaande tabel ziet u een kort overzicht van het resultaat op de personele lasten:

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Verschil
Bedragen x € 1.000,-			
Personele taakstelling	-973.542		-973.542
Salarissen	37.808.116	36.308.367	1.499.749
Inhuur ziekte	1.000.000	1.160.997	-160.997
Inhuur regulier	933.969	1.600.482	-666.513
Doorbelasting projecten*	-	-769.607	769.607
Overig**		-646.419	646.419
Totaal	38.768.543	37.653.820	1.114.724
*Op realisatiebasis wordt er jaarlijks incidenteel doorbelast aan een aantal projecten			
** Dit betreft bijdragen UWV, korting bij langdurige ziekte, uitleen personeel, etc.			

In de bovenstaande tabel ziet u de geraamde personele taakstelling, inclusief de taakstellende structurele vacatureruimte van € 0,7 miljoen. Deze taakstelling moet worden gerealiseerd middels een overschot op de salarislasten, zoals u ook terugziet in de tabel. Het totaal van de verschillende onderdelen van de personele lasten, inclusief de te realiseren taakstellingen, laten een overschot zien van ruim €1,1 miljoen.

Benchmark

Na de zomer is aan Berenschot opdracht gegeven tot een benchmark waarin onze kosten voor uitvoering van taken en ondersteuning worden vergeleken met die van referentiegemeenten. Eind 2021 is de eerste fase afgerond en zijn eerste conclusies gedeeld. Van het verdiepende 2e fase onderzoek worden de resultaten op korte termijn opgeleverd. Een eerste conclusie wijst uit dat op

onderdelen onze apparaatskosten hoger uitvallen dan de kosten van referentiegemeenten. Maar hieraan liggen doorgaans ook hogere werklust indicatoren ten grondslag. De eerste fase wijst uit dat aan de uitkomsten nu nog geen conclusies verbonden mogen worden en dat verdere verdieping noodzakelijk is.

Naast de verdere invlechting van risicomanagement in onze processen en projecten is dit jaar door ons college het Beleidskader voorkomen misbruik en oneigenlijk gebruik vastgesteld. In overwegende mate ziet dit toe op het toepassen van reguliere instrumenten in onze administratieve organisatie, zoals het toepassen van het vier - ogenprincipe, de naleving van functiescheiding en het periodiek uitvoeren van interne controles. Maar nadrukkelijk is vastgelegd dat bij de te nemen maatregelen de proportionaliteit te allen tijde voorop moet staan.

Ook in 2021 hebben we onze diensten moeten verlenen onder niet alledaagse omstandigheden. Het beheersen van de besmettingen met het Covid - virus, met als inzet de continuïteit in de zorg te garanderen, heeft een wissel getrokken op het functioneren van de interne werkorganisatie als ook onze participatie met onze inwoners. Maar onze waarneming is ook dat in overwegende mate het functioneren van de eigen werkorganisatie zich heeft gekenmerkt door enerzijds het vermogen om snel aan te passen aan de gewijzigde werkomstandigheden en anderzijds door het klantgericht oppakken van de regelingen om de lasten van getroffen ondernemers en inwoners zo dragelijk mogelijk te maken. Maar wij wensen ons en onze inwoners toe dat er in 2022 weer een begin kan worden gemaakt met de definiëring van een nieuw normaal waarin weer ruimte is voor persoonlijk contact.

In het vervolg van deze paragraaf belichten we kort de stand van zaken van een aantal bedrijfsvoering onderdelen.

HRM

Het ontwikkelen van de HRM-visie heeft meer tijd gevraagd dan voorzien. De visie is doorontwikkeld in samenwerking met een brede vertegenwoordiging uit de organisatie. Parallel daaraan is in 2021 voorzichtig begonnen met de implementatie van verschillende thema's. Corona heeft een stevige wissel getrokken op dit proces omdat fysieke bijeenkomsten nagenoeg niet mogelijk zijn geweest. Leiderschapstrainingen zijn daarom noodgedwongen verdaagd naar volgend jaar. U heeft bij uw besluit met betrekking tot de budgetoverheveling dan ook besloten substantiële bedragen voor organisatieontwikkeling te reserveren voor dit doel. Voor gaande laat onverlet dat we in onze dagelijkse bedrijfsvoering permanent aandacht hebben gehad voor de leidende thema's als integriteit, dienstverlening, leiderschap en talentontwikkeling. Het online platform Studytube is hierin een welkom instrument geweest.

In het verslagjaar is vooral geïnvesteerd in het per 1 januari 2022 operationeel maken van het nieuwe e-HRM-pakket Youforce.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
» Ontwikkelen HRM-visie.	• De visie is in 2021 opgeleverd.
» Optimaliseren dienstverlening HRM.	• Beleid en regelingen zijn waar nodig aangepast. • Interne processen en werkafspraken zijn doorontwikkeld.
» Professioneel partner in het organisatieontwikkelingsvraagstuk in de richting die de organisatie heeft gekozen.	• In partnerschap is ingezet op de doorontwikkeling van de organisatie.
» E-HRM: implementatiefase evalueren en afronden.	• Ingezet is op het per 1 januari 2022 operationeel krijgen van ons nieuwe e-HRM-pakket. Aansluitend wordt het gebruik van nieuwe modules stapsgewijs uitgebouwd.

Aandacht voor krapte op de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt heeft zich in het verslagjaar in de volle breedte krap getoond. Vacatures bleken steeds moeilijker vervulbaar. De wijze waarop we werven voor functies vanaf schaal 10 vraagt aandacht. Dat vraagt bijstelling van ons beleid om de bedrijfsvoering te kunnen garanderen. Alternatieven worden op dit moment verkend op haalbaarheid.

Communicatie

Een gemeente dichtbij met ruimte voor de Hogelandsters

Wij stellen in de dienstverlening de inwoner centraal. Voor de communicatie met inwoners betekent dit dat onze informatie tijdig en volledig is en dat we inwoners zoveel mogelijk betrekken bij wat we doen en laten. We doen dat zo programmatisch en integraal mogelijk. Onze communicatieactiviteiten rondom onder andere Omgevingsvisie en Lokaal Programma NPG zijn vanaf 2020 gebundeld. Met deze bundeling sluiten we aan op de belevingswereld van onze inwoners en overvragen we ze niet.

Nieuwe participatievormen

In verband met de coronacrisis heeft de gemeente nieuwe participatievormen ontwikkeld. Dat zijn hoofdzakelijk digitale participatievormen, omdat grote bijeenkomsten met grote aantallen inwoners niet mogelijk waren in het afgelopen jaar. Voor de niet-digitale inwoners blijven er andere, alternatieve vormen beschikbaar, zodat ook deze groep inwoners betrokken blijft.

Het Hogeland als toeristische trekpleister

Een ander extra aandachtspunt is de inzet van communicatie voor Het Hogeland als toeristische trekpleister. De nominatie van Winsum als allermooiste dorp van Nederland heeft voldoende aanleiding geboden om onze gemeente zichtbaarder te maken.

Een zichtbare gemeente

Het aantal volgers op de gemeentelijke sociale mediakanalen Facebook en Twitter blijft stijgen. Ook de interactie met inwoners stijgt. Dat betekent dat we meer inzet zullen plegen op deze interactie, zodat vragen beantwoord worden en klachten verholpen. We blijven deze kanalen ook inzetten om transparant te blijven over de besluitvorming en activiteiten van ons college. Uiteraard wordt ook de regionale pers ingelicht. Belangrijke nieuwsuitingen verschenen in 2021 nog steeds wekelijks op papier: op de gemeentepagina in de Noorderkrant.

Bestuur dichtbij met ruimte voor de Hogelandsters

Wij stellen in onze dienstverlening de inwoner centraal. Dit heeft effecten op de communicatie met en informatie naar inwoners.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we daarvoor gedaan?</i>
» Bijdragen aan transformatie organisatie waarbij inwoner centraal staat. Dat betekent: <ul style="list-style-type: none"> • Communicatie en informatie op maat. • Tijdige, volledige en juiste informatie.	<ul style="list-style-type: none"> • Het online zetten van het participatieplatform <i>Stem van Ons Hogeland</i>, waarmee inwoners ideeën kunnen aandragen en hun mening kunnen geven. • Interne schrijftrainingen HelderHogelands. • Afronding aanbesteding om het gemeentenieuws in een huis-aan-huiskrant te plaatsen. Vanaf januari 2022 verschijnt het gemeentenieuws in de Ommelander Courant.
Bundelen van informatievragen aan inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> • De programma's Omgevingswet en NPG werken gezamenlijk aan participatie en het bereiken van nabijheid.

KCC

Het KCC is voor inwoners, bedrijven en partners dé ingang voor contact met onze gemeente. Het KCC is te bereiken via de contactkanalen: telefoon, WhatsApp, Facebook, Twitter en de website. Het KCC streeft naar een verdere verbetering & ontwikkeling van de dienstverlening.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we daarvoor gedaan?</i>
» Optimale dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van nulmetinggegevens verbeteringen doorvoeren hiervoor is een inwonersonderzoek uitgevoerd. • Bewoners beter informeren door eenvoudig taalgebruik, kort bondig schrijven door gebruik te maken van HelderHogelands. • Het inzetten van een algemene mailbox. • Percentage aanname telefoon is verhoogd naar 93%.

Informatisering en automatisering

Binnen de informatievoorziening zijn verschillende, elkaar aanvullende, expertisegebieden te onderscheiden. Tezamen vormen zij het I&A-domein. Per expertisegedied is beschreven wat er in 2021 is bereikt.

Informatiemanagement

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» Omgevingswet operationeel	<ul style="list-style-type: none"> • Bouwen van operationele keten vanuit een nieuw landelijke omgevingsloket.
» Vervangen software en hardware middels integraal afgewogen aanbestedingsprocessen	<ul style="list-style-type: none"> • Visie gevormd op softwareontwikkeling op de langere termijn. • Aantal aanbestedingen uitgevoerd voor zowel software als hardware.
» Vertaling Strategisch Informatiebeleid naar producten	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitwerken van het strategisch informatiebeleid heeft meer tijd gekost dan gepland, waardoor de vertaling naar een uitvoeringsagenda in het komende jaar wordt gedaan.
» Informatiearchitectuur verbeteren	<ul style="list-style-type: none"> • We zijn gestart met het verbeteren van de documentatie, aansluitend bij de Gemma.

Automatisering

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» Hybride werken	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een toekomstgerichte mobiele werkplek ontwikkeld, die in 2022 in gebruik wordt genomen.
» Voorkomen van (schade door) cybercriminaliteit en borging continuïteit technische infrastructuur	<ul style="list-style-type: none"> • Meer redundantie en compartimentering gerealiseerd binnen de technische infrastructuur om bij incidenten de continuïteit te waarborgen en vervolgschade te voorkomen.

Informatiebeheer

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» Verdere implementatie digitaal - en zaakgericht werken in de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Implementatie E-learning. • Installatie Gebruikersgroep. • (Verdere) verbetering in afhandeling zaken door eindgebruikers zaaksysteem.

		<ul style="list-style-type: none"> • Oriëntatie op nieuwe versie zaaksysteem. • Koppeling zaaksysteem met applicaties sociaal domein (in ontwikkeling).
»	Analoge- en digitale archieven op orde	<ul style="list-style-type: none"> • Vernietiging analoog archief op orde. • Achterstanden in bewerkingen en inventarisaties deels weggewerkt. • Implementatie kwaliteitssysteem (in ontwikkeling).
»	Verbeteren digitale dienstverlening aan interne en externe klant	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere koppeling webformulieren met zaaksysteem (nog niet afgerond.) • Bouwvergunningen digitaal beschikbaar via zaaksysteem (nog niet afgerond).
»	Oriëntatie langdurige digitale opslag en beschikbaarstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar beste optie voor een E-Depot (in ontwikkeling). • Implementatie vervangingsproces (in ontwikkeling).
»	Implementatie nieuwe wetgeving in processen Informatiebeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding implementatie WOO (Wet Open Overheid). • Voorbereiding implementatie Omgevingswet.

Gegevensbeheer/management

Wat willen we bereiken?		Wat hebben we bereikt?
»	Kwaliteit en beschikbaarheid van gegevens borgen, conform de eisen die hier volgens de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) worden gesteld.	<ul style="list-style-type: none"> • De gestelde kwaliteitsnorm voor de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is ruimschoots gehaald. Voor Adressen en Gebouwen (BAG) en Ondergrond (BRO) is de norm niet gehaald. Een aantal kwaliteitsnormen van de basisregistratie Waarde Onroerende Zaken (WOZ) zijn in 2021 voor het eerst ondergebracht onder de zelfevaluatie methodiek van de ENSIA. Dit heeft geen noemenswaardige verbeterpunten opgeleverd. Voor de Basisregistratie Personen (BRP) kan worden gesteld dat de inhoudelijke kwaliteit op orde is. Voor alle basisregistraties geldt dat de kwaliteit (juiste, volledige en actuele gegevens) verbeterd door processen te optimaliseren. • Met behulp van digitale mutatie detectie zijn de objectgerichte basisregistraties (BAG, BGT en WOZ) vollediger, juister en actueler geworden. • Er zijn geautomatiseerde koppelingen gelegd tussen diverse (kern/basis) applicaties om de gegevensuitwisselingen te optimaliseren; • Beheer Publiekrechtelijke beperkingen (BRK-PB) geïmplementeerd. • Omzetting inhoud naar gebruikersoppervlakte in de BAG ten behoeve van de Basisregistratie WOZ en de gemeentelijk WOZ-aanslag is nagenoeg afgerond.

»	Op basis van juiste, volledige en actuele (basisregistratie)gegevens beheer en gebruik, ontwikkelen we informatie-producten om data gedreven werken te stimuleren.	<ul style="list-style-type: none"> • Diverse integrale overzichten, kaarten, dashboards ten behoeve van de diverse Domeinen ontwikkeld en opgeleverd. • Ondersteuning organisatie met data-analyse kennis en tooling.
»	Doorontwikkeling Gegevensmanagement/Gegevensbeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Gegevensmanagement is als kritische succesfactor opgenomen in het Strategisch Informatie Beleid. Vanuit daar zal daar de komende jaren verder invulling aan worden gegeven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Strategisch Informatiebeleid

Het afgelopen jaar is veel tijd gestoken in het opstellen van het strategisch informatiebeleid voor de komende jaren. Hiervoor is informatie opgehaald uit de organisatie en dit wordt verwerkt in het nieuwe beleid. In 2022 wordt dit verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan en gedeeld met de organisatie.

Verbeteren processen

In het afgelopen jaar is gewerkt aan het incidenten- en wijzigingenproces (stroomlijnen van het proces voor afhandelen van incidenten en vragen). Proces en gegevenseigenaarschap zijn nader gedefinieerd en zullen worden uitgewerkt met de organisatie. Daarnaast is er gewerkt aan een bedrijfscontinuïteitsplan (BCM) waarin onder andere wordt beschreven hoe we, in geval van calamiteiten, de kritieke diensten binnen een bepaalde tijd weer op een aanvaardbaar niveau kunnen laten functioneren. Ook zijn er stappen gemaakt in het autorisatiemanagement. Van ruim 30% van de applicaties is een autorisatiematrix gemaakt en we zijn begonnen met de periodieke controles van de toegang in applicaties.

Corona

Ook in de informatievoorziening merken we dat de maatregelen rond de pandemie ervoor zorgen dat bepaalde trajecten moeizamer lopen en vertraging oplopen. Daarnaast is behoefte aan digitale samenwerking. Tijdens de corona pandemie hebben we ons werk voornamelijk van uit huis gedaan. Als we straks weer 'normaal' het werk kunnen uitvoeren, willen we de voordelen van het thuiswerken behouden. Hoe dit er exact uit zal zien is onderdeel van het organisatie brede project "Hybride werken". In combinatie met de huisvestingsopgave biedt hybride werken de organisatie en de medewerkers de mogelijkheden om een goede balans te vinden tussen werk en privé. In 2022 zal de nadere uitwerking plaatsvinden.

Omgevingswet

De gemeente is verplicht te voldoen aan de Omgevingswet. De invoering van de Omgevingswet wordt opnieuw uitgesteld. 1 oktober 2022 en 1 januari 2023 worden genoemd als nieuwe data. De invoering van de Omgevingswet wordt voor de vijfde keer uitgesteld. Dit biedt ons de ruimte om hier in het komende jaar verder aan te werken. Het afgelopen jaar is gewerkt aan het bouwen van een operationele keten vanuit een nieuw landelijk omgevingsloket, Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) genaamd. De gemeentelijke informatievoorziening dient hierop te worden aangepast.

Digitale Participatie

Er is in het kader van participatie de website 'stemvanonshogeland.nl' in de lucht gekomen en met verschillende participatietrajecten worden hier nu ervaringen opgedaan. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een structurele ondersteuning in proces en techniek van digitale participatie in de organisatie (participatieloket). Dit in nauwe afstemming met andere participatietrajecten en de implementatie van de Omgevingswet.

Juridische zaken

Juridische zaken ondersteunt en adviseert de organisatie en het bestuur op juridische aspecten van de werkzaamheden. In die rol is de inzet de juridische kwaliteit van het gemeentelijke handelen te

versterken. Daarnaast speelt JZ een regisserende rol bij de afhandeling van bezwaarschriften en klachten.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» Versterking dan wel borging van de juridische kwaliteit van de gemeentelijke organisatie.	<ul style="list-style-type: none"> Op collegiaal verzoek en op basis van eigen risicoanalyse zijn teams ondersteund om de juridische kwaliteit van processen of producten op niveau te brengen of te houden.

Inkoop en contractmanagement

Inkooptaken en -verantwoordelijkheden zijn decentraal belegd bij de teams. Het Centraal Coördinerend Inkoopteam (CCI) heeft een adviserende en faciliterende rol richting de teams. Advisering geschiedt zowel gevraagd als ongevraagd met als doel om professioneel in te kopen. Dat is: volgens geldende wet- en regelgeving en het huidige beleid op het gebied van inkoop, aanbesteden en contractmanagement. Op die manier wordt gewerkt aan een inkoopvolwassen gemeentelijke organisatie, waarbij professioneel wordt ingekocht en teams en teamcoaches in staat zijn om voorliggende taken op het terrein van inkoop en contractmanagement naar behoren uit te oefenen.

In het afgelopen jaar is een impuls gegeven aan de professionalisering van contractmanagement. De praktijk leert dat het belangrijk is om als opdrachtgever regie te voeren op de uitvoering van contracten. Dat is de manier om optimaal waarde te halen uit de actuele contracten.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>
» Een centraal inkoopteam dat kan blijven inspelen op trends en ontwikkelingen op het gebied van inkoop en contractmanagement.	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering van de pilot Procureplan met het oog op een actuele aanbestedingskalender. Professionalisering van contractmanagement.
» Besparing realiseren	<ul style="list-style-type: none"> In de verschillende fasen van het inkooptraject de voorliggende besparingsmogelijkheden benutten, bijvoorbeeld bij de behoeftestelling, bij de vaststelling van het bestedingsbudget, door middel van onderzoek naar samenwerking en bij de prijsstelling.

Planning en Control

Voor planning en control is een apart team Planning & Control (P&C) ingericht. Het kader voor de werkzaamheden is opgenomen in de verplichte verordeningen (op basis van de gemeentewet):

- Artikel 212: Financiële verordening;
- Artikel 213: Controleverordening;
- Artikel 213a: Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid.

P&C is als adviserend en ondersteunend team in praktische zin een soort stafafdeling. Het team heeft immers geen directe verantwoordelijkheid in de uitvoering van de processen die zijn belegd in de lijn, anders dan de uitvoering van de P&C-cyclus en de regie op de totstandkoming van de P&C-documenten. Om op een goede wijze onafhankelijk te kunnen adviseren, controleren en rapporteren is dat van belang.

Veel van onze werkzaamheden zijn gericht op het steeds meer 'in control' komen van de organisatie. Dit is echter een proces dat door de hele organisatie moet worden uitgevoerd en waarbij P&C en haar instrumenten slechts een faciliterende schakel is. De uitvoering van de processen vindt immers plaats door de uitvoerende teams.

In control zijn

Zoals ook kort beschreven in het programma 'Bedrijfsvoering', is de belangrijkste uitdaging van het team P&C om samen met de organisatie *in control* te komen en te blijven. Om invulling te kunnen geven aan deze opgave, moet eerst duidelijk zijn wat we daar precies onder verstaan.

Wij sluiten aan bij het model waarin zogenaamde defensielijnen (lines of defense) worden onderscheiden. In de eerste lijn onderscheiden we de interne controles in de verschillende processen binnen de teams. Daaromheen adviseert business control en het cluster AO/IC over risico's en door te voeren verbeteringen. In de tweede lijn onderscheiden we de interne controle die o.a. uitvoering geeft aan ons eigen controleplan. De laatste lijn wordt gevormd door de auditfunctie waarin ook het werk van de accountant valt.

Om vast te stellen dat we daadwerkelijk in control zijn, kijken we naar de drie belangrijke doelstellingen voor de interne beheersing.

Business Assurance: Dit wil zeggen dat we zeker willen weten dat de activiteiten die we voor de 'klanten' (burgers en interne klanten) uitvoert goed worden gedaan. Het gaat hier de beoordeling of je doet wat je met elkaar hebt afgesproken, maar ook om zaken als juistheid, tijdigheid en volledigheid van verwerkte gegevens. Om invulling te geven aan deze doelstelling, hebben we onze P&C-cyclus vormgegeven met een verantwoording volgens de 3-W-structuur.

Risico Management: Daarnaast willen we een goed beeld hebben van mogelijke gebeurtenissen waarvan we niet willen dat deze daadwerkelijk plaatsvinden of waarvan we, als ze plaatsvinden, de impact willen beperken. Daarom zijn wij momenteel bezig om risicomanagement verder vorm te geven en in te bedden in de organisatie. Risico's zijn bij veel ontwikkelingen en projecten steeds meer onderwerp van gesprek. Bij de vastlegging van de risico's gebruiken we een gespecialiseerd softwarepakket, waarin middels 'de Monte Carlo' systematiek de kansen en impact van de verschillende risico's worden doorgerekend. Zodoende zijn wij in staat om een goede inschatting te maken van ons benodigd weerstandsvermogen. Dit is een voortdurend cyclisch proces. In de toekomst gaan we risicobeheersing breder vormgeven.

Compliance: Tot slot wil je er zeker van zijn dat je activiteiten, producten en afspraken passen binnen de geldende wet- en regelgeving en dat het gedrag van werknemers en representanten van de organisatie integer is en in lijn is met de doelstellingen van onze gemeente. Om ervoor te zorgen dat deze doelstellingen worden behaald, zijn beheersingsmaatregelen nodig. Deze zijn er in vele verschillende vormen. Wij geven hier vorm en inhoud aan middels onze interne controle. In september 2021 is het uitvoeringsplan AO/IC door ons college vastgesteld, waarin is vastgelegd op welke processen we welke controles uitvoeren. Op dit vlak ligt er ook een sterke link naar het risicomanagement. Uitkomsten van deze controles zijn input voor het risicomanagement en andersom.

Bovenstaande drie doelstellingen zijn de basis voor verschillende maatregelen en processen die zijn opgezet en nog steeds verder worden uitgewerkt:

- Notitie planning en control;
- P&C-cyclus producten (begroting, voorjaarsnota, najaarsnota, jaarstukken);
- Budgethoudersregeling;
- Financiële verordening en regelingen;
- Controleverordening;
- Uitvoeringsplan AO/IC;
- Notitie inrichting AO/IC t.b.v. rechtmatigheidsverantwoording;
- Treasurystatuut;
- A3 plannen per team;
- Doorontwikkeling PDCA.

Er zijn, zoals uit bovenstaande blijkt, verschillende stappen gezet en er zullen nog veel volgen, aangezien Planning & Control een cyclisch proces is, dat steeds wordt bijgesteld naar aanleiding van veranderende omstandigheden.

Eén van deze wijzigingen is de verwachte rechtmatigheidsverantwoording. Vanaf boekjaar 2022 wordt het college van burgemeester en wethouders zelf verantwoordelijk voor het afleggen van een

rechtmatigheidsverantwoording. Dat gaat ook gevolgen hebben voor het financieel beleid, de inrichting en de financiële verantwoording binnen de gemeente. De controleverklaring op het vlak van rechtmatigheid verschuift dan van de accountant naar de gemeente zelf, waarbij het college verantwoording aflegt aan de raad. De accountant toetst dan de getrouwheid van de verantwoording.

Wij hebben hiervoor de meeste stappen reeds gezet en hebben in het proces richting deze jaarstukken 'proefgedraaid' met de nieuwe aanpak. Op deze wijze hebben we beoordeeld of onze werkwijze en oordeel strookt met de gewenste inrichting en oordeel van onze controlerend accountant.

Een andere belangrijke ontwikkeling is de doorontwikkeling van onze P&C-producten. Hierin zetten we zowel in onze organisatie stappen en hebben we overleg met uw Auditcomité. Met leden uit het comité van de nieuwe raad gaan we verder kijken naar de mogelijkheden en gewenste ontwikkelrichting van de stukken. In hoofdzaak betekent dit dat we kijken naar de sturingsmogelijkheden en het compacter maken van de verantwoordingsinformatie.

Financiële administratie en Belastingen

De Financiële administratie en Belastingen blijven aandacht houden voor het verbeteren van de processen en de kennis van medewerkers. Daarnaast heeft de zuiverheid van de gebruikte gegevens aandacht gekregen. Dit in samenwerking met de andere betrokken organisatieonderdelen. Alles steeds bij voorkeur binnen de budgettaire mogelijkheden. In 2021 is verder gebouwd aan verbeteringen en efficiencylagen die nu mogelijk zijn door de schaalgrootte van de nieuwe organisatie.

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we daarvoor gedaan?</i>
» Aan administratie gerelateerd papierverbruik terugdringen.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkprocessen verder digitaliseren. • Bewustwording bij medewerkers stimuleren. • Versturen van facturen per email i.p.v. per post is breder opgepakt. Waar het kan worden facturen alleen nog per email verzonden. Dit scheelt niet alleen papier, maar ook portokosten. <p>Dit traject is inmiddels een onderdeel geworden van het reguliere werkproces. Daarom gaan we er op deze plek niet meer apart aandacht aan besteden, maar we blijven continu kijken naar mogelijkheden voor het terugdringen van papierverbruik.</p>
» Optimaliseren debiteurenbeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Proces van debiteurenadministratie verder automatiseren. We zitten in de testfase van het optimaliseren door middel van automatisering. Hierdoor worden dubbele handelingen voorkomen. Door deze optimalisatie komt er tijd beschikbaar voor de persoonlijke benadering van debiteuren. • Een groot aantal debiteuren met een betalingsachterstand is persoonlijk benaderd. Hierna is een groot deel van de achterstanden alsnog voldaan. Voor de betrokkenen hebben we hiermee extra kosten kunnen voorkomen en waar er vragen waren, hebben we die kunnen beantwoorden.
» Aanslagoplegging OZB op basis van oppervlaktewaardering WOZ	<ul style="list-style-type: none"> • Het volledige areaal aan woningen is in een project opnieuw beoordeeld en gewaardeerd. Hiermee voldoet onze gemeente aan de wettelijke verplichting om na 2021 te waarderen op oppervlakte in plaats van op inhoud.
» Correcte aanslagoplegging	<ul style="list-style-type: none"> • Een belangrijk onderdeel van de correcte aanslagoplegging betreft de juiste basisgegevens. In diverse projecten wordt de WOZ en Rioolheffing opnieuw bekeken. Voor de Afvalstoffenheffing zijn wij afhankelijk van de gegevens van de inzamelaar. Om de 4 maanden worden de werkelijke kilo's in rekening gebracht bij de inwoners. De kosten

		hiervoor zijn zo'n 17 duizend euro per keer.
»	Verplichtingenadministratie	<ul style="list-style-type: none"> Wij zijn momenteel bezig met een pilot voor de invoering van een verplichtingenadministratie. In de loop van 2022 gaan we de verplichtingenadministratie verder uitrollen in de organisatie.

Informatiebeveiliging en privacy

De CISO heeft een controlerende en adviserende rol in de organisatie en heeft geen directie verantwoordelijkheid in de uitvoering van processen die zijn belegd in de lijn.

In 2021 is er een meerjarig bewustwordingsprogramma privacy en informatiebeveiliging aanbesteed en zijn taken en verantwoordelijkheden betreft informatiebeveiliging aangescherpt en vastgelegd. Ook zijn er beleidsstukken opgemaakt betreffende back-up, recovery en fysieke beveiliging. Verder zijn er audits uitgevoerd om zekerheid te geven over de kwaliteit van sturing en beheersing van informatiebeveiliging.

Voor wat betreft de ontwikkeling van onze organisatie zijn er nog de nodige stappen te zetten om aan de door onszelf gestelde doelstellingen in ons informatiebeveiligingsbeleid te voldoen. Gelijktijdig met de jaarrekening wordt er een informatiebeveiligingsrapportage aangeboden aan de gemeenteraad waar verder wordt ingegaan op informatieveiligheid.

Privacy

In 2021 hebben wij samen met een externe partij een bewustwordingsprogramma opgestart dat ongeveer 3 jaren gaat duren. Eind 2021 is na een lange voorbereiding een nulmeting gehouden onder de collega's. Daarnaast zijn processen rondom de Rechten van betrokkenen verder geoptimaliseerd en ook in de praktijk goed uitgevoerd. De taken en bevoegdheden rondom deze rechten moeten nog beter worden vastgelegd.

In 2021 zijn er 20 datalekken geregistreerd waarvan er 3 zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Ten opzichte van eerdere jaren blijft dat ongeveer gelijk. In 2020 waren er 19 datalekken, in 2019 21 en in 2018 18 datalekken geregistreerd.

Facilitaire zaken

Door de herindeling maken we nog steeds gebruik van veel verschillende leveranciers. Voor een goede beheersing en de uniformiteit van werken is het wenselijk dat het aantal leveranciers verder wordt teruggebracht. Die inzet is in 2021 voortgezet. Sedert de herindeling is het aantal leveranciers voor drukwerk, warme dranken en horeca met 10 teruggebracht. Verdere reductie is na aanbesteding voorzien voor afvoer bedrijfsafval en schoonmaak.

We willen zo goed mogelijk in control komen voor wat betreft de leveranciersafspraken. De functie en/of rol van contractmanagement is nog niet goed belegd. In 2022 willen we voor schoonmaak en bedrijfsafval het voor de gehele organisatie goed wegzetten, zodat er na de aanbestedingen een basis ligt om het contract goed te kunnen beheren en inzet van medewerkers kwaliteit oplevert en kosten bespaart.

Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente participeert en tevens een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt hiervoor het begrip 'verbonden partijen' gebruikt. Het gaat dan om derde partijen waarin de gemeente een aanmerkelijk financieel en bestuurlijk belang heeft. Hieronder worden de deelnemingen verstaan van onze gemeente in gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden, vennootschappen, stichtingen en verenigingen.

Financieel belang

Er is sprake van een financieel belang als een aan een verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag bij faillissement niet verhaald kan worden of als de gemeente aansprakelijk is wanneer de gemeente haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang

Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft in de rechtspersoon via het aandeelhouderschap en/of via het recht tot voordracht of benoeming van personen in de bestuursorganen van een rechtspersoon.

Overzicht Verbonden Partijen

Wij hebben bestuurlijke en financiële belangen in onderstaande verbonden partijen. De lijst bestaat uit gemeenschappelijke regelingen die voldoen aan de definitie van verbonden partij.

Op het moment van het opstellen van de jaarstukken zijn nog niet alle jaarrekeningen van de Verbonden Partijen bekend. Dit is de reden dat er in een aantal gevallen voor 2021 NB is opgenomen.

Naam	Veiligheidsregio Groningen (VRG)
Vestigingsplaats	Groningen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De regeling stel zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: - brandweezorg; - geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; - rampenbestrijding en crisisbeheersing; - bevolkingszorg; - melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Programma	1. Veiligheid
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door de burgemeester.
Financieel belang*	De kosten voor de Veiligheidsregio Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2021 voor Het Hogeland bedraagt € 3.964+ aanvullende bijdrage FLO van € 240.
Eigen vermogen *	31-12-2021: € -3.361 31-12-2020: € -8.213
Vreemd vermogen *	31-12-2021: € 34.748 31-12-2020: € 37.472
Financieel resultaat *	2021 € 1.758 (V) 2020: € 2.059 (V)
Risico's	De algemene reserve VRG wordt tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Bij de jaarrekening 2019 is besloten een voorziening te treffen van €15,2 mln. (nette contante waarde) voor de toekomstige FLO kosten. Hierdoor is een negatieve algemene reserve ontstaan van €12,5 mln. en is er geen weerstandsvermogen beschikbaar. Met de gemeenten is afgesproken om de ontstane negatieve reserve in 5 jaar op te lossen door een aanvullende deelnemersbijdrage van € 2,6 mln. per jaar. De diverse landelijke ontwikkelingen en de krappe financiële positie van de VRG brengen wel risico's met zich mee. M.n. de nieuwbouw stedelijk gebied Groningen zal in de toekomst naar verwachting tot een forse financiële opgave leiden.
Ontwikkelingen	Ook het jaar 2021 was een bijzonder jaar voor de VRG door de gevolgen van de coronacrisis. Aan de ene kant leidt de corona crisis tot meerkosten voor de Veiligheidsregio op het gebied van onder andere crisiscommunicatie en is de inzet van een groot deel van het personeel volledig gericht geweest op de aanpak van de corona crisis. Aan de andere kant zijn er incidentele voordelen omdat er projecten en aanbestedingen zijn doorgeschoven. De meerkosten als gevolg van corona, verrekend met de minderkosten, zijn gedeclareerd bij het Rijk.

* Bedragen x € 1.000

Naam	Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De regeling stelt zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de volgende belangen; - bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking; - bevolkingszorg.		
Programma	5. Sociaal domein & Volksgezondheid		
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.		
Financieel belang*	De kosten voor PG&Z worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2021 voor Het Hogeland bedraagt € 2.551		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	3.625
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	44.344
Financieel resultaat *	2021	€	NB
	2020:	€	629 (V)
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en lasten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de taken op het gebied van publieke gezondheid en de jeugdzorg. De beschikbare weerstandscapaciteit is gelijk aan de algemene reserve per 31-12-2020 van € 1.340.		
Ontwikkelingen	De Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z) bestaat uit de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). Sinds 2020 is de GGD een zelfstandige organisatie die uitvoering geeft aan de publieke gezondheidszorg voor de Groninger gemeenten. Jaarlijks wordt een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) vastgesteld tussen de gemeente Het Hogeland en de GGD. In de DVO zijn de taken en diensten beschreven die worden uitgevoerd binnen het programma Gezondheid, die worden uitgevoerd binnen de Gr PG&Z.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Omgevingsdienst Groningen (ODG)		
Vestigingsplaats	Veendam		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De ODG verzorgt de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu, bouwen en wonen in opdracht van Groninger gemeenten en de provincie Groningen.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen en de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door de burgemeester.		
Financieel belang*	De kosten voor de ODG worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2021 voor Het Hogeland bedraagt € 715.		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	1.695
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	2.853
Financieel resultaat *	2021:	€	NB
	2020:	€	609
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en lasten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de VTH-taken.		
Ontwikkelingen	In 2022 wordt overgestapt op output financiering.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen		
Vestigingsplaats	Usquert		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van het op een doelmatige en milieu hygiënische verantwoorde wijze verwijderen van afvalstoffen.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland en Eemsdelta		
Bestuurlijk belang	De gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (raadslid en wethouder) en in het Dagelijks Bestuur (wethouder).		
Financieel belang*	De kosten (exploitatiekorting) voor Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van de gemeente Het Hogeland bedraagt voor 2021: € 69.		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	517
	31-12-2020:	€	553
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	145
	31-12-2020:	€	1.266
Financieel resultaat *	2021:	€	31 (V)
	2020:	€	10 (V)
Risico's	Het uiteindelijke tekort wordt gedragen door de deelnemende gemeenten. In de gemeenschappelijke regeling is de verdeling van de baten en lasten van de deelnemende gemeenten geregeld. In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten.		
Ontwikkelingen	Uw raad heeft op 30 juni 2021 besloten tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen per 1 januari 2022. De exploitatie van de milieustraat in Usquert is per 1 januari 2022 overgegaan naar Afvalsturing Friesland NV.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	Het samenwerkingsverband heeft tot doel de behartiging van de belangen van preventie en het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig van de gemeenten uit de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer, en mogelijk andere milieu- en reinigingstaken.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	De gemeenten Het Hogeland , Groningen, Westerkwartier		
Bestuurlijk belang	Wij zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.		
Financieel belang*	Onze bijdrage is voor 2021: € 594.		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	1.019
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	2.421
Financieel resultaat *	2021:	€	NB
	2020:	€	0 (V/N)
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR voor het grensoverschrijdend Openbaar Lichaam Eems-Dollard Regio		
Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De GR heeft tot doel het bevorderen en realiseren van grensoverschrijdende samenwerking op regionaal en plaatselijk niveau. In het bijzonder alle maatregelen ter versterking en ontwikkeling van de betrekking tussen de gebieden aan beide zijden van de grens af te stemmen en passende oplossingen voor de op dit terrein optredende problemen te treffen.		
Programma	7. Burger en Bestuur		
Deelnemende partijen	Duitse en Nederlandse gemeenten, alsmede andere regionale overheden, Kamers van Koophandel in de Eems Dollard Regio.		
Bestuurlijk belang			
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	729
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	3.022
Financieel resultaat *	2021:	€	NB
	2020:	€	2 (V)
Risico's	Geen		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR Havenschap Delfzijl/Eemshaven (Groningen Seaports)		
Vestigingsplaats	Delfzijl		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	Verantwoord, integer en duurzaam de economische activiteiten - en dus de werkgelegenheid - te stimuleren in de havens, industrieterreinen en andere logistieke knooppunten die Groningen Seaports beheert of waar het de regie voert.		
Programma	2. Bereikbaarheid		
Deelnemende partijen	Raden, staten en colleges van de provincie Groningen, de gemeente Delfzijl (per 2021 gemeente Eemsdelta) en de gemeente Het Hogeland.		
Bestuurlijk belang	Wij zijn vertegenwoordigd in het Bestuur door twee wethouders en twee raadsleden.		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	260.875
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	300.555
Financieel resultaat *	2021:	€	NB
	2020:	€	32.553 (V)
Risico's	De GR staat borg voor de financiering van GSP NV. Behoudens publieke taken (havenmeester) vinden alle (financiële) activiteiten plaats in de NV.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR Volkskredietbank voor Noord-Oost Groningen
Vestigingsplaats	Appingedam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De bank is een kredietbank als bedoeld in de Wet op het Consumentenkrediet en heeft geen winstoogmerk. De regeling wordt getroffen ten bate van een zo doelmatig mogelijke uitvoering van de volgende belangen: a. het verlenen van hulp om te komen tot een financieel stabiele situatie bij burgers die in financiële moeilijkheden verkeren of dreigen te raken; b. het op zakelijk en sociaal verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan sociale kredieten; c. het voorkomen van maatschappelijke minder gewenste vormen van financiële dienstverlening.
Programma	5. Sociaal Domein en volksgezondheid
Deelnemende partijen	Gemeente Appingedam, Westerwolde, Eemsdelta, Het Hogeland, Oldambt, Pekela en Veendam.
Bestuurlijk belang	Wij zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.
Financieel belang*	Onze bijdrage is voor 2021: € 327
Eigen vermogen *	31-12-2021: € 0 31-12-2020: € 0
Vreemd vermogen *	31-12-2021: € 8.399 31-12-2020: € 7.946
Financieel resultaat *	2021: € 0 2020: € 0
Risico's	De aanwezige (structurele en incidentele) weerstandscapaciteit moet voldoende zijn om de financiële gevolgen van optredende risico's op te kunnen vangen.
Ontwikkelingen	

* Bedragen x € 1.000

Naam	Enexis Holding N.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Distribueren en transporteren van energie, exploiteren transportnetten energie, uitvoeren Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De AVA is het hoogste besluitvormingsorgaan binnen Enexis.		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	4.241.000
	31-12-2020:	€	4.116.000
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	5.154.000
	31-12-2020:	€	4.635.000
Financieel resultaat *	2021:	€	199.000 (v)
	2020:	€	108.000 (V)
Risico's	Enexis is financieel gezond, heeft een eigen vermogen van meer dan 50% (wettelijk vereist is 40%).		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	CSV Amsterdam B.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Er loopt nog een procedure tussen Essent en de Staat der Nederlanden. Deze BV draagt zorg voor de afwikkeling van deze procedure.		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	312
	31-12-2020:	€	393
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	23
	31-12-2020:	€	27
Financieel resultaat *	2021:	€	43 (V)
	2020:	€	172 (V)
Risico's	Het financiële risico is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal (totaalbedrag € 20.000) en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		
Ontwikkelingen	De vennootschap zal na afwikkeling van juridische procedures worden ontbonden.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	1.535
	31-12-2020:	€	1.569
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	7
	31-12-2020:	€	20
Financieel resultaat *	2021:	€	34 (N)
	2020:	€	20 (N)
Risico's	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal (totaalbedrag € 1.496.822) en het resterende werkkapitaal van deze vennootschap (art. 2.:81 BW).		
Ontwikkelingen	Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd. De vennootschap kan vervolgens worden geliquideerd. Het doel is dat de vennootschap in 2022 zal kunnen worden opgeheven.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank is een betrokken partner en draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Programma	8. Bedrijfsvoering
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van het rijk, provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Financieel belang	46.995 aandelen
Eigen vermogen *	31-12-2021: € 5.062.000 31-12-2020: € 5.097.000
Vreemd vermogen *	31-12-2021: € 143.995.000 31-12-2020: € 155.262.000
Financieel resultaat *	2021: € 236.000 (V) 2020: € 221.000 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	

* Bedragen x € 1.000

Naam	N.V. Waterbedrijf Groningen		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Leveren van drinkwater.		
Programma	8. Bedrijfsvoering		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Groninger gemeenten en de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	85.671
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	171.611
Financieel resultaat *	2021:	€	NB
	2020:	€	1.797 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog B.V.		
Vestigingsplaats	Lauwersoog		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Verantwoordelijk voor het exploiteren, beheer en onderhoud van de haven Lauwersoog.		
Programma	2. Bereikbaarheid		
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland, Noardeast-Fryslân en de visafslag.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang	180 aandelen (nominale waarde/aandeel € 45,45)(45%)		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	497
	31-12-2020:	€	490
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	1.053
	31-12-2020:	€	1.342
Financieel resultaat *	2021:	€	7 (V)
	2020:	€	8 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Groningen Milieu (Omrin)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Het ophalen van huisvuil.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	BV Groningen Milieu is 100% dochter van NV Fryslân Milieu.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang*	Onze bijdrage is € 614.		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	9
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	21
Financieel resultaat *	2021:	€	NB
	2020:	€	1,3 (V)
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Stichting De Beemden
Vestigingsplaats	Bedum
Rechtsvorm	Stichting
Doelstelling en openbaar belang	De stichting stelt zich ten doel de exploitatie van: - zwembad De Beemden; - andere sportaccommodaties in de voormalige gemeente Bedum.
Programma	4. Leefbaarheid en Voorzieningen
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland en minimaal twee natuurlijke personen.
Bestuurlijk belang	De bestuurlijke vertegenwoordiging wordt op dit moment niet ingevuld.
Financieel belang*	De bijdrage voor 2021 bedraagt € 116
Eigen vermogen *	31-12-2021: € NB 31-12-2020: € 123
Vreemd vermogen *	31-12-2021: € NB 31-12-2020: € 176
Financieel resultaat *	2021: € NB 2020: € -65
Risico's	
Ontwikkelingen	

* Bedragen x € 1.000

Naam	Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds		
Vestigingsplaats	Utrecht		
Rechtsvorm	Stichting		
Doelstelling en openbaar belang	Verstrekken van microkrediet in ontwikkelingslanden.		
Programma			
Deelnemende partijen	Particulieren en bedrijven.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang	247,17018 aandelen (nominale waarde/aandeel € 200)		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	1.165.764
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	75.949
Financieel resultaat *	2021:	€	NB
	2020:	€	22.182 (N)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Vereniging van Waddenzeegemeenten		
Vestigingsplaats	Harlingen (statutair), Delfzijl (secretariaat)		
Rechtsvorm	Vereniging		
Doelstelling en openbaar belang	Het tot stand brengen en in stand houden van een overlegstructuur voor het Waddenzeegebied om te komen tot een samenhangend beleid voor dit gebied.		
Programma	7. Burger en Bestuur		
Deelnemende partijen	Gemeente Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling, Texel, Vlieland, Harlingen, Het Hogeland, Eemsdelta, Noardeast-Fryslân, Waadhoeke (vm Het Bildt, Franekeradeel) Súdwest-Fryslân, Hollands Kroon, Den Helder, Oldambt.		
Bestuurlijk belang			
Financieel belang	Jaarlijkse ledenbijdrage gebaseerd op bedrag per inwoner.		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020	€	47
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	NB
	31-12-2020:	€	147
Financieel resultaat *	2021:	€	NB
	2020:	€	6 (N)
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x €

Naam	Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord-Nederland (VEGANN)		
Vestigingsplaats	Ten Boer		
Rechtsvorm	Vereniging		
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van de kleine Essent-aandeelhouders		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De kleine Essent aandeelhouders		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang	Geen		
Eigen vermogen *	31-12-2021:	€	29
	31-12-2020:	€	29
Vreemd vermogen *	31-12-2021:	€	0
	31-12-2020:	€	0
Financieel resultaat *	2021:	€	-9 (N)
	2020:	€	10
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf grondbeleid bij de begroting en jaarstukken wordt ingegaan op de uitvoering van de belangrijkste financiële ontwikkelingen zoals verlies/winstverwachtingen, de verwerving van gronden en de relaties van het grondbeleid met programma's.

Het grondbeleid van de gemeente heeft een grote invloed op, en samenhang met, de realisatie van diverse programma's. Het grondbeleid dient dienstbaar te zijn aan de gemeentelijke doelstellingen. Dat wil zeggen dat het grondbeleid dient te worden ingezet om doelstellingen van de diverse beleidssectoren van de gemeente mogelijk te maken. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, sport en recreatie. Daarnaast kan het gevoerde grondbeleid een grote financiële impact hebben op de gemeentelijke begroting.

Grondbeleid Het Hogeland

Het nog op te stellen grondbeleid in relatie tot de nieuwe omgevingswet (medio 2022) zal een kader scheppen voor de manier waarop wij onze rol (actief, passief of facilitair), onze ontwikkelstrategie en kostenverdeling bij initiatieven bepalen. Daarnaast biedt het grondbeleid een kader voor de manier waarop wij onze instrumenten inzetten om de doelstellingen te realiseren. De hoofddoelen die we nu hanteren zijn:

- Het bevorderen en tijdig mogelijk maken van het gewenste ruimtegebruik;
- Het bevorderen van de gewenste ruimtelijke kwaliteit binnen ontwikkelingsplannen;
- Het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en gemeente;
- Risicobeheersing (financieel en juridisch) van ruimtelijke ontwikkelingen;
- Streven naar een marktconform financieel resultaat.

Wij hanteren op dit moment een situationeel grondbeleid; de keuze voor de vorm van grondbeleid wordt per initiatief gemaakt. Alle nieuwe ontwikkelingen zullen hierbij aan ons college worden voorgelegd, zodat per plan een afweging kan worden gemaakt welke instrumenten worden ingezet. Deze vorm van grondbeleid past goed bij maatschappelijke ontwikkelingen als burgerparticipatie, collectief opdrachtgeverschap en een vraag gestuurde woningmarkt.

Nota Grondprijzen

In 2021 is de notitie Grondprijzen vastgesteld. Hierin worden de uitgangspunten vastgelegd voor hoe een grondprijs tot stand komt en wat de daadwerkelijke prijs wordt van bijvoorbeeld; bouwkvavels, bedrijfskvavels, overhoekjes, percelen aan nutsbedrijven, huurgrond, pacht en dergelijke.

Financieel beleid

Het grondbedrijf is een integraal onderdeel van de gemeentelijke organisatie. Op een aantal bestaande reserves na, worden er geen nieuwe reserves voor het grondbeleid gehanteerd (wel voorzieningen.) Winsten en verliezen van grondexploitaties worden verrekend met de algemene reserve en deels uit de bestaande bestemmingsreserve 'grondexploitatie'. De systematiek van het nemen van winsten en verliezen houdt in dat deze moeten worden genomen op het moment dat deze gerealiseerd zijn, dan wel bekend zijn.

Invoering Vennootschapsbelasting

De gemeente is niet vrijgesteld van de betaling van vennootschapsbelasting. Eventuele winsten uit grondexploitaties worden belast met 20 tot 25% vennootschapsbelasting.

Prognoses financiële resultaten

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de geactualiseerde eindwaarden van alle grondexploitaties. De ramingen zijn gebaseerd op de berekening uit de Herziening Grondexploitaties 2022 en sluiten aan bij de jaarrekening 2021.

De exploitaties verlopen eigenlijk conform het geraamde schema. De resultaten van de grondexploitaties op eindwaarde laten dit ook zien. Voor de nu goed lopende plannen; Bedrijvenpark De Marne te Ulrum, woningbouw Ter Laan 4 te Bedum en Scherphorn Noord te Uithuizermeeden wordt echter een vertekend beeld gezien. Dit heeft te maken met de te nemen winsten waardoor de eindwaardes van deze plannen lager worden.

grondexploitatie	locatie	berekende eindwaarde 2021	berekende eindwaarde 2022	voorziening jaarrekening 2021	voorziening jaarrekening 2022	verschil voorziening tb.v. jaarrekening 2022	winstneming t.b.v. jaarrekening 2021	verliesneming t.b.v. jaarrekening 2021
Bedrijvenpark De Marne	Ulrum	€ 249.948	€ 252.847	€ -	€ -	€ -	€ 12.000	€ -
Tuinbouwbedrijventerrein	Kruisweg	€ -20.999	€ -20.252	€ -20.999	€ -20.252	€ 747	€ -	€ -
t Stee	Adorp	€ 49.445	€ 180.934	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
bedrijventer. Boterdiep fase 2	Bedum	€ -328.268	€ -323.255	€ -328.268	€ -	€ 5.013	€ -	€ 323.255
Vogelzang	Bedum	€ 105	€ 447	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Trekweg	Ulrum	€ -339.096	€ -325.760	€ -339.096	€ -325.760	€ 13.336	€ -	€ -
Almersma	Uithuizen	€ -1.331.125	€ -1.249.901	€ -1.331.125	€ -1.249.901	€ 81.224	€ -	€ -
LTS	Uithuizen	€ -427.903	€ -423.688	€ -427.903	€ -423.688	€ 4.215	€ -	€ -
Scherphorn noord	Uithuizermeeden	€ 143.961	€ 60.683	€ -	€ -	€ -	€ 90.000	€ -
Munster fase 1	Winsum	€ -424.112	€ -422.928	€ -424.112	€ -422.928	€ 1.184	€ -	€ -
Ter Laan 4	Bedum	€ 220.151	€ 257.850	€ -	€ -	€ -	€ 76.000	€ -
De Laan Fase 2 (nieuwe GREX)	Warffum	€ -	€ 61.860	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Nijverheidsweg	Uithuizen	€ 131.673	€ 177.707	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Centrumplan Uithuizen Blink	Uithuizen	€ -1.506.426	€ -1.519.593	€ -1.506.426	€ -	€ -13.167	€ -	€ 1.519.593
Centrumplan Uithuizen Schoolstraat en Molenerf	Uithuizen	€ -2.357.004	€ -2.324.464	€ -2.357.004	€ -2.324.464	€ 32.540	€ -	€ -
TOTAAL:		€ -5.939.651	€ -5.617.515	€ -6.734.934	€ -4.766.994	€ 125.092	€ 178.000	€ 1.842.848

Winstneming

Bij winstgevendende plannen dient conform het BBV berekend te worden of winstneming van toepassing is. De basis voor de berekening is de PoC-methode, waarbij rekening wordt gehouden met de mate van gereedheid van het plan. Aan de hand van het percentage nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten wordt de bruto winstneming bepaald. Door dit resultaat te verrekenen met de risico's, is de werkelijk te nemen winst te berekenen. Voor 2021 wordt er winst genomen op 3 plannen, Bedrijvenpark De Marne Scherphorn Noord en Ter laan 4.

Conclusie: In het totaal zal er € 178.000 aan winstneming plaatsvinden. Deze winstneming zal toegevoegd worden aan de Bestemmingsreserve "Grondexploitaties".

(verlies) Voorziening

De plannen Boterdiep fase 2 en deelgebied CU De Blink worden per 31-12-2021 afgesloten met een totaalverlies van € 1.842.848. Dit verlies wordt gedekt door de bestaande voorziening van 2021. Doordat deze plannen zijn afgesloten wordt de voorziening van 2022 ten opzichte van vorig jaar behoorlijk lager. De verliesvoorzieningen van de andere plannen en dan met name Almersma en Trekweg worden kleiner (€ 125.092). Dit heeft met name te maken met een versnelling in de verkoop van bouw kavels.

Overzicht verliesvoorziening (bedragen x € 1.000)

oude voorziening is	6.734
verschil 2021-2022 voorziening	-/- 125
verliesneming	-/- 1.842
nieuwe voorziening	4.767

Geconcludeerd kan worden dat de voorziening ten opzichte van vorig jaar fors afneemt met €1.967.939. De voorziening voor 1-1-2022 bedraagt € 4.766.994.

Bestemmingsreserves

Er bestaan voor het grondbedrijf 3 reserves (bedragen x € 1.000).

	Grondexploitatie	438	bestemmingsreserve	31-12-2021
	Bovenwijkse kosten Ter Laan 4	118	bestemmingsreserve	31-12-2021
	Bovenwijkse kosten Vogelzanglocatie	15	bestemmingsreserve	31-12-2021

Voor een gedetailleerd overzicht van de stand van zaken en doorgevoerde wijzigingen wordt u verwezen naar de Herziening Grondexploitaties 2022.

Risico/ weerstandvermogen

Risico's binnen het grondbedrijf worden vooral beïnvloed door de hoogte van de rente, de hoogte van de kosteninflatie, de verkoopsnelheid van de kavels en de hoogte van de kavel prijzen. In de risicoanalyse behorende bij de grondnota zijn deze parameters aan de hand van een aantal scenario's doorgerekend. Het risico is vervolgens bepaald aan de hand van het effect van dit scenario maal de kans dat dit scenario werkelijkheid wordt.

Het totale risico- en weerstandsvermogen van de woon- en bedrijfsplannen is berekend op € 525.000.

risico woonplannen	160.000
risico bedrijfsplannen incl. Centrumplan Uithuizen	365.000
Totale risico	525.000

Aardbevingen

Inleiding

Het Hogeland: Veilig en Vitaal

De gevolgen van de gaswinning en de aardbevingen zijn nog altijd van grote invloed. Het vraagstuk rond de veiligheid voor de inwoners is complex. We hebben in onze gemeente een versterkingsopgave, maar ook de schades aan panden zijn door ons hele gebied zichtbaar. De moeizaam verlopende afhandeling van gemelde schades heeft onder meer effect op de gezondheid en veerkracht van onze inwoners.

Met 2030 als tijdshorizon, streven we naar een veilige, duurzame en leefbare toekomst, waar eenieder met vertrouwen zijn ontwikkeling in eigen hand neemt.

Daarbij hanteren we de volgende doelen:

1. Veiligheid voor alle inwoners
2. Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven
3. Als betrouwbare overheid in continue verbinding met onze omgeving

1. Veiligheid voor alle inwoners.

Wij streven naar een veilige leef- en werkomgeving, het behoud van de leefbaarheid in de dorpen en daar waar mogelijk te versterken. Goede bereikbare voorzieningen maar ook veilige schoolgebouwen, zorginstellingen en woningen zijn daarbij belangrijk. Perspectief bieden betekent ook oog hebben voor economische kansen en daarnaast bijvoorbeeld behoud van erfgoed. Kortom, een Veilig en Vitaal Het Hogeland waarin we naast onze inwoners staan.

In 2021 is het lokale plan van aanpak versterking Het Hogeland 2021-2022 vastgesteld. In dit plan is de prioritering opgenomen van de panden die mogelijk moeten worden versterkt. Steeds meer krijgen we zicht op de uitvoering, maar we hebben ook nog te maken met aannames (o.a. Bouwcapaciteit etc.). Onze opgave betreft de mogelijke versterking van 2353 adressen. Hierbij hanteren we het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen om veiligheid voorop te stellen.

Nog altijd zien we de versterkingsopgave ook als een koppelkans voor onze inwoners. We betrekken daarbij bijvoorbeeld ook opgaven die we zien als het gaat om verduurzaming. Dit is niet altijd een makkelijke opgave. Het is proberen het goede gesprek te voeren met inwoners, ondernemers en de woningcorporaties om met elkaar te bekijken hoe we de versterking van de panden willen oppakken, wat de inwoners daarin willen en hoe de corporaties dit willen combineren met hun eigen doelstellingen ten aanzien van de strategische woningvoorraad. Dit alles in het licht dat veiligheid ook gewaarborgd moet worden en we ook snelheid willen behouden in de uitvoering.

In 2021 is gestart met de versterking van de eerste woningen in Kantens en Uithuizen. De tijdelijke huisvesting en de daarvoor benodigde ruimtelijke procedures en het betrekken van inwoners bij deze opgaven zijn afgerond in 2021. De opgave en planvorming voor de overige dorpen als Uithuizen, Winsum, Bedum, Zandweer en Uithuizermeeden lopen uiteraard ook door. Daar waar tijdelijke huisvesting nodig is zetten we alles op alles om zoveel mogelijk voortgang te houden op onderdelen, zodat vertraging wordt voorkomen. Tevens zetten we de kansen voor versnelling in die vanuit de Bouwimpuls worden gegeven. Om de samenwerking met de wooncorporaties De Deltthe en Stichting Uithuizer Woningbouw vorm te geven, is een conceptsamenwerkingsovereenkomst opgesteld.

De versterking en vernieuwing van onze scholen is ook in 2021 volop verder gegaan (zie voor meer toelichting bij "Grote Projecten"). Dit was ook van toepassing van de versterking en vernieuwing van de zorgpanden. Zorgpartijen Noorderzorg, Cosis en Lentis zijn verder gegaan met de ontwikkelingen omtrent het project Beschermd Wonen in Uithuizen. Wij faciliteren dit voorbereidingsproces om te komen tot een definitief ontwerpplan. Het versterken van panden van 's Heeren Loo in Bedum is ook in 2021 doorgegaan; de bewoners wonen in de tijdelijke huisvesting. De voorbereiding van de versterking van de panden "Langs de Lijn" in Bedum en "Hunsingoheerd" in Uithuizen is door de NCG

samen met de gebouweigenaren en de zorginstellingen gestart. Ook tijdelijke huisvesting voor de zorgpanden werd hierbij in ogenschouw gehouden.

Naast de opgave van de versterking van panden volgden we nauwlettend de (beleids)ontwikkelingen rond de gaswinning in het Groninger Gasveld, als ook de gaswinning in de kleine gasvelden die zich in Het Hogeland bevinden in de gaten. Samen met de regio stelden we, daar waar nodig, zienswijzen op en/of hebben we in het kader van het vaststellingsbesluit 2021-2022 vanuit de regio een brief geschreven om blijvend aandacht te vragen voor de maatschappelijke impact van de gaswinning.

De gevolgen van de gaswinning hadden ook in 2021 een grote impact op het welzijn en welbevinden van onze inwoners. We zagen helaas dat de meest complexe gevallen nog veelal niet zijn opgelost. We zetten alles wat in ons vermogen ligt in om onze inwoners te ondersteunen en te informeren. Voor de regio zien we hier een belangrijke rol voor de Tafel Sociaal en Gezondheid. Na een evaluatie is de conclusie dat de Tafel zeker meerwaarde heeft. Ook is vanuit specifieke deskundigheid, via aardbevingscoaches (verbonden aan sociale teams), het luisterend oor aan onze inwoners in 2021 geboden. We monitoren de inzet, het verloop en de resultaten van de aardbevingscoaches.

We beïnvloedden waar mogelijk ook de activiteiten van het Instituut Mijnbouwschade. Onder meer de voortgang van de schadeafhandeling, de invoering van de waardedalingenregeling en de smartengeldregeling ter vergoeding van geleden immateriële schade hebben we nauwgezet gevolgd.

2. Kop op 't Hogeland: Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven

In 2021 hebben we uitvoering gegeven aan het lokaal programmaplan NPG /bidboek Kop op 't Hogeland. We hebben de geformuleerde programmalijnen/ thema's verder uitgewerkt en hebben deze omgezet naar concrete projecten die zijn ingediend bij NPG. Voor een verdieping van deze programmalijn verwijzen we graag naar het document "Terug- en vooruitblik Nationaal Programma Groningen" dat op 2 februari jl. in uw raadsoverleg aan de orde is geweest.

3. Als betrouwbare overheid in continue verbinding met onze omgeving

De ontwikkelingen in het aardbevingsdossier zijn in volle gang en leverden een veelheid van vragen en opgaven op die dit dossier met zich meebrengt. We hebben gezien alle ontwikkelingen op meerdere onderdelen binnen het programma capaciteit toegevoegd om meer regie te kunnen pakken. Een rol die ook van externe partijen van ons wordt verwacht. Daarnaast hebben we meer capaciteit aan ons kunnen binnen op het gebied van communicatie en participatie. We zijn gestart met het maken van een goede (inhaal)slag, met name in de dorpen waar de versterkingsopgave een belangrijke rol speelt.

We zijn in 2021 nauw samen opgetrokken met de regio en hebben hierin getracht een balans te vinden tussen regionale vraagstukken en onze eigen gemeentelijke koers.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?

»	Veiligheid voor alle inwoners: - Een uitgevoerde versterkingsopgave voor woningen voor het jaar 2030, via een gebiedsgerichte aanpak

Wat hebben we daarvoor gedaan?

• Invloed uitgeoefend op keuzes versterkingsaanpak, inzet in regionale samenwerking op uitvoering afspraken met het Rijk. Resultaten: vastgesteld lokaal plan van aanpak 2021, start Bouwimpuls   • Uitvoeren lokaal plan van aanpak versterking woningen, voor diverse dorpen   • Scenario's ontwikkeld met betrekking tot tijdelijke huisvesting (THV), 20 tijdelijke woningen in Kantens opgeleverd en 5 tijdelijke woningen in Uithuizen t.b.v. Bouwimpuls   • Noodzakelijke planprocedures uitgewerkt en voorbereid wat kan. Dit is vertaald in

		<p>draaiboeken en concrete acties</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vastgesteld stedenbouwkundig plan Kantens 2021 • Proces stedenbouwkundige opzet voor Uithuizen en Zandeweer met versterkingsopgave gestart • Start voorbereidingen “specials”: erfgoed, agroprogramma etc. • Inzet aardbevingscoaches voor effecten van de versterking voor welzijn en welbevinden van bewoners • Vastgelopen dossiers aangedragen bij Interventieteam • Individuele begeleiding schrijnende situaties
»	Een uitgevoerde versterkingsopgave voor scholen voor 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren scholenprogramma, versterking schoolgebouwen en nieuwbouw (zie ook de paragraaf grote projecten)
»	Een uitgevoerde versterkingsopgave voor zorginstellingen in het jaar 2024, in samenhang met visie zorglandschap Het Hogeland	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het zorgakkoord 2019 • Meedenken met NCG, vastgoedeigenaren en zorginstellingen over vervolgaanpak en uitwerking plannen in de 1ste tranche • Tijdelijke huisvesting in Bedum afgerond • Verkennen noodzakelijke planprocedures en voorbereiden wat kan, ondanks onzekerheden, vertalen in draaiboeken en concrete acties • Verbinding leggen met zorgvisie Het Hogeland en inzetten op ‘no-regret’ maatregelen • Aandacht en aanpak organiseren voor effecten van de versterking voor welzijn en welbevinden bewoners
»	Handelingsperspectief op (complexe) schadegevallen en bij acuut onveilige situaties	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet plegen op een zorgvuldige en ruimhartige schadeafhandeling conform gemaakte afspraken met het Rijk • Nauwgezet volgen implementatie waardedalingenregeling en smartengeldregeling • Afspraken maken over gegevensdeling met IMG om inzicht in schadegevallen en looptijd te krijgen. • (Na)zorg bij bewoners rond gemelde AOS
»	Gaswinning terug naar 0 in 2022, minimale negatieve gevolgen gaswinning kleine gasvelden	<ul style="list-style-type: none"> • Via gemeentelijk adviesrecht, in regionale afstemming, invloed uitgeoefend op besluiten Rijk voor Groninger Gasveld en kleine gasvelden
»	<p>Kop op 't Hogeland: Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De inhoud van het Nationaal 	<ul style="list-style-type: none"> • Invloed uitoefenen op het proces van totstandkoming kaders NPG en governance • Uitvoering geven aan lokaal

	<p>programma is medebepaald door Het Hogeland</p> <ul style="list-style-type: none"> - De kansen van het NPG worden optimaal benut. 	<p>programmaplan 2021 in samenspraak met onze inwoners en andere stakeholders. Resultaat: meerdere projecten ingediend en goedgekeurd door Nationaal Programma Groningen</p>
»	<p>Als betrouwbare overheid in continue verbinding met onze omgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Heldere communicatiestrategie richting/voor bestuur, organisatie en samenleving en visie op samenwerking met regio en Rijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan communicatiestrategie/<i>position paper</i> • Inzet plegen en maximale invloed op inhoud en proces in aardbevingsdossier, gebaseerd op eigen doelstellingen en communicatiestrategie • Nieuwsbrieven versterking opgesteld, in samenwerking met bewoners • Website/onderdeel aardbevingen geactualiseerd • Nieuwe mogelijkheden voor digitaal participeren aan het onderzoeken en waar mogelijk, ingezet

Grote Projecten

Centrumplannen

Financiële stand van zaken totaalprogramma

In de onderstaande tabel ziet u een totaaloverzicht van de centrumplannen. Dit overzicht verdient enige nadere duiding. Niet alle centrumplannen zitten in een vergelijkbare fase. Daardoor kan de prognose die is weergegeven niet in alle gevallen op dezelfde wijze worden geïnterpreteerd. In veel gevallen is de prognose een weergave van de verwachte kosten waar we nu zicht op hebben. Een gepresenteerd restant van de raming betekent dus niet dat we verwachten dat deze middelen overblijven, maar dat dit beschikbaar is voor de verdere uitwerking binnen het bestaande plan.

In zijn algemeenheid kunnen de kolommen als volgt worden gelezen:

- De kolom 'Verplichtingen' betreft de onderdelen waar reeds juridische en financiële verplichtingen voor zijn aangegaan;
- De kolom 'Prognose' betreft de onderdelen waarvoor reeds de plannen concreet zijn uitgewerkt;
- De kolom 'Restant raming' betreft plannen en ideeën, waarvan ontwerp en (financiële) uitwerking nog moet plaatsvinden.

Totaal Centrumplannen bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
Bedum	7.533	2.409	0	5.124	0	3.170	1.034
Winsum	5.440	1.841	702	1.663	1.233	3.440	906
Uithuizen	13.137	6.714	274	1.425	4.724	9.273	4.201
Uithuizemeeden	2.300	438	686	360	815	2.000	240
Leens	1.329	0	0	0	1.329	1.329	0
Proceskosten	1.761	762	154	575	270	1.761	762
Totaal	31.499	12.164	1.816	9.147	8.371	20.973	7.144

Programma Centrumontwikkeling Winsum

Met de uitvoering van het Centrumplan Winsum wordt versterking van het centrum van Winsum nagestreefd. Dit met het doel om te komen tot een economisch sterk, compact, aantrekkelijk en levendig winkelcentrum. Hiervoor zijn reeds in de voormalige gemeente Winsum een drietal pijlers gestart. Dit zijn:

- Vastgoedontwikkeling;
- Herinrichting openbare ruimte;
- Subsidieregeling vastgoed.

Met de toekenning van NPG-middelen aan het Centrumplan Winsum is het project Wierde van Waarde toegevoegd, waarmee de aanpak en herinrichting van de Hoofdstraat Obergum en het gebied rond de kerk Obergum wordt beoogd.

Financiële stand van zaken

Hieronder een korte weergave van de financiële stand van de kredieten.

Uitgaven						Inkomsten	
Centrumplan Winsum bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
NPG+	3.440	903	400	435	1.702	3.440	906
Infrastructuur centrum Winsum	1.000	202	38	1.228	-468		
Versterking centrum Winsum	1.000	736	264	0	0		
Totaal	5.440	1.841	702	1.663	1.233	3.440	906

Vastgoedontwikkeling en herinrichting openbare ruimte

Stand van zaken

De planontwikkeling voor het vastgoed van het Boogplein en het ontwerp van de openbare ruimte (ten zuiden van het Winsumerdiep) zijn afgerond. Tevens is voor de beoogde ontwikkelingen door uw raad het bestemmingsplan vastgesteld. De feitelijke realisatie van de plannen wordt ernstig vertraagd door juridische procedures tegen zowel bestemmingsplan als de noodzakelijke vergunningen.

Ten tijde van dit schrijven zijn wij nog in afwachting van een uitspraak van de Raad van State in de lopende bodemprocedure. Als en wanneer de Raad van State het ingestelde beroep afwijst, zullen wij zo spoedig mogelijk een start maken met de uitvoerende werkzaamheden.

Concreet betekent dit, dat voor de zomer enkele voorbereidende werkzaamheden kunnen plaatsvinden, waarna in het derde kwartaal wordt begonnen met het bouwrijp maken van de ontwikkelingslocatie. Zo wordt de realisatie van de appartementen en overige vastgoed mogelijk gemaakt. Ook zullen enkele omliggende straten dan al worden aangepakt.

De voor de werkzaamheden benodigde vergunningen zijn inmiddels door ons verleend. Echter ook hier zijn door enkele belanghebbenden bezwaar- en beroepsprocedures tegen gestart.

De juridische procedures zijn nog niet afgerond, hetgeen nog tot verdere vertraging van de feitelijke uitvoering kan leiden.

Behalve dat de juridische procedures leiden tot ernstige vertraging van de realisatie (inmiddels ca. 1 jaar), leidt dit ook tot een aanzienlijke kostenstijging. Vooruitlopend op het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan is de realisatie van de openbare ruimte inmiddels definitief gegund. Dit om de aannemer in de gelegenheid te stellen de voorbereidingen te starten. Gezien de vertraging van het project zijn de prijzen geïndexeerd ten opzichte van de oorspronkelijke inschrijving. Alle juridische advisering, prijsstijgingen en aanpassingen leiden tot een verwacht te kort (ca. € 400.000) binnen dit onderdeel van het centrumplan. Hierin is door ons ook een post onvoorzien meegenomen.

We onderscheiden een aantal risico's voor de verdere realisatie van de ontwikkeling van het Boogplein. Dit betreft ondermeer het risico op verdere vertraging door aanhoudende juridische procedures en de hiermee al genoemde kostenstijgingen. Daar waar mogelijk zullen wij stappen zetten om de procedures te versnellen. Ook onze afhankelijkheid van de ontwikkelaars van het vastgoed wordt gezien als een risico. Concreet gaat het dan om vertraging in de vastgoedontwikkeling of zelfs het afhaken van de ontwikkelende partijen. Dit zal zeker leiden tot ernstige vertraging van het hele plan doordat er een nieuwe ontwikkelaar moet worden gezocht. Ook krijgen wij dan te maken met de hiermee samenhangende hogere plan-, realisatie- en beheerkosten.

Subsidieregeling vastgoed

Stand van zaken

De subsidieregelingen "Versterking centrum van Winsum" en "Nadere regels versterking centra vier dorpen Het Hogeland" zijn in Winsum een succes gebleken. Reeds in 2020 hebben wij vanuit deze regelingen het volledig beschikbare budget (voorlopig) toegekend. Hiermee heeft dit geleid tot een

aanzienlijke kwaliteitsimpuls in het vastgoed binnen het centrumgebied van Winsum. Tevens heeft dit geleid tot de relocatie van enkele winkels van buiten naar binnen het centrumgebied.

Als gevolg van Covid-19-maatregelen is de uitvoering van enkele subsidieprojecten vertraagd of onzeker geworden. De meerderheid van de projecten vindt echter vooralsnog gewoon doorgang. Door ons als college wordt gestuurd op de spoedige realisatie en afronding van de verschillende subsidieprojecten.

Wierde van Waarde

Stand van zaken

Het opstarten van het ontwikkelproces (inclusief de ambitiebepaling) voor Wierde van Waarde loopt aanzienlijk achter op de oorspronkelijk planning. Dit enerzijds een gevolg van een capaciteitsgebrek in de organisatie en de volledige focus op de ontwikkeling en realisatie van het Boogplein. Anderzijds hangt dit samen met het gebrek aan mogelijkheden (door Covid-19-maatregelen) om de participatie in het proces van visievorming goed vorm te kunnen geven. Inmiddels is door ons college een projectopdracht vastgesteld en worden nu concrete stappen gezet om rond de zomer 2022 tot een ontwikkelvisie voor Wierde van Waarde te kunnen komen.

Programma Centrumontwikkeling Uithuizen

Het programma beoogt een economisch sterk, compact, leefbaar en onderscheidend winkelcentrum te realiseren waar het prettig verblijven is. Een sprankelend centrum.

De afgeleide doelen zijn verwoord in de onderliggende projecten te weten;

- Blink
- Molenerf
- Schoolstraat en
- Bestrijding leegstand.

Financiële stand van zaken

Hieronder een korte weergave van de financiële stand van de kredieten.

Centrumplan Uithuizen bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
NPG+	2.700	457	215	700	1.328	2.700	457
De Blink	5.250	5.264	0	0	-13	3.744	3.744
Molenerf	3.539	604	37	10	2.888	2.431	0
Schoolstraat	1.648	390	22	715	521	398	0
Totaal	13.137	6.714	274	1.425	4.724	9.273	4.201

Project Blink

Doel: 'Blink als gezellig dorpshart' is kort gezegd het doel van het project. De leefbaarheid van het dorp moet worden versterkt door een hoogwaardige openbare ruimte in de dorpskern, waarbij het water terugkomt tot op de Blink. De Blink is daarbij een aantrekkelijke verbindingszone tussen Molenerf en Hoofdstraat-Oost.

Stand van zaken

De realisatie van dit project is reeds in 2020 vrijwel afgerond. Vanwege de afronding treden er geen knelpunten of risico's meer op.

Project Molenerf

Doel: Het project Molenerf verbindt het Molenerf met de Blink.

Door de gedeeltelijke sloop van de supermarkten, in combinatie met uitbreiding, wordt ruimte gemaakt voor een transparante en aantrekkelijke doorgaande tweerichting (auto)route van de Snik-het Molenerf via de nieuwe brug over de Blink richting de Zuiderstraat, Blink en centrum.

Stand van zaken

Voor het effectueren van de plannen is de medewerking vereist van de eigenaar van het pand, waarvan de passage deel uitmaakt. De “kop” van de passage zal gesloopt moeten worden om ruimte te maken voor de beoogde doorgaande weg. Overigens ook om ruimte te maken voor een deel van het ontwikkelplan op de SNS-locatie.

Zoals wij eind 2021 in een informatiebijeenkomst al met uw raad hebben gedeeld, zijn wij constructief in gesprek over herontwikkeling en herstructurering van het Molenerf. Wij hopen hierin dit voorjaar een eerste stap te kunnen zetten met de ondertekening van een intentieovereenkomst. Dit als opmaat naar een ondertekening later dit jaar van een exploitatie- en realisatieovereenkomst waarin de afspraken concreet worden vastgelegd. Insteek van de gesprekken is om met ondertekening van laatstgenoemde te komen tot verwerving en vervolgens sloop van de passage. Eindbeeld is realisatie van een nieuwe supermarkt aan de overzijde van Molenerf in combinatie met volledige sloop van hun bestaande supermarktvastgoed. Over de financiële uitgangspunten en benodigde bestemmingsplanwijzigingen is grotendeels overeenstemming tussen partijen. Eén en ander lijkt inpasbaar binnen de beschikbare budgetten van de GREX en de NPG-middelen. De komende periode zal de contractvorming verder worden opgepakt, waarna na definitieve overeenstemming in de tweede helft van 2022 de planologische procedure kan worden opgestart.

Risico's:

Er is een gerede kans op juridische procedures inzake de ontwikkeling van het gebied. Dit kan behalve op planologische aspecten ook betrekking hebben op zaken als staatssteun en mededinging. Om risico's hierin zoveel mogelijk te beperken wordt bij de uitwerking van plannen en contracten juridisch en financiële expertise ingehuurd. Tevens is eind 2021 het eerder voor de kern Uithuizen uitgevoerde Distributie Planologisch Onderzoek geactualiseerd.

Project Schoolstraat

Doel: Initiatieven van de marktpartijen om te investeren in het centrum honoreren en waar mogelijk ondersteunen om gezamenlijk een kwaliteitsslag te realiseren. De Albert Heijn te faciliteren bij de door haar beoogde nieuwbouw en uitbreiding op de bestaande locatie. Zo te komen tot versterking van de westelijke halter van het centrum van Uithuizen. Dit vereist ook een vergroting en vergroening van het parkeerterrein en een betere verkeerskundige verbinding hiervan met de Hoofdstraat.

Stand van zaken

In het voorjaar van 2021 is met de exploitant van de supermarkt een intentieovereenkomst gesloten waarin de randvoorwaarden en intenties aangaande het totaal aan ontwikkelingen binnen het gebied Schoolstraat-Hoofdstraat zijn overeengekomen. Ook over de financiële aspecten is tussen partijen overeenstemming bereikt.

Afgelopen jaar is gewerkt aan de exacte fiscale en juridische uitwerking van de afspraken. Ondertekening van de definitieve koop- en realisatieovereenkomst zal naar verwachting dit voorjaar plaatsvinden. Verder is in 2021 het voor de beoogde ontwikkelingen benodigde bestemmingsplan in inspraakprocedure gebracht. Wij verwachten na ondertekening van de eerdergenoemde overeenkomst hiervan dit voorjaar het ontwerp ter inzage te kunnen leggen. Parallel hieraan zijn wij bezig met de uitwerking van de openbare ruimte binnen het projectgebied.

Ook het voormalige verenigingsgebouw De Rank maakt deel uit van het project Schoolstraat-Hoofdstraat. De jaren-80 aanbouw zal worden gesloopt, mede ten behoeve van de realisatie van een nieuwe ontsluiting van het parkeerterrein langs de Schoolstraat met de Hoofdstraat-Oost. Na de sloop zal het historisch deel van De Rank uiteindelijk worden verkocht in een openbaar traject.

Risico's:

Er is een gerede kans op juridische procedures inzake de ontwikkeling van het gebied. Dit kan behalve op planologische aspecten ook betrekking hebben op zaken als staatssteun en mededinging. Om risico's hierin zoveel mogelijk te beperken wordt bij de uitwerking van plannen en contracten juridische en financiële expertise ingehuurd. Tevens is eind 2021 het eerder voor de kern Uithuizen uitgevoerde 'Distributie Planologisch Onderzoek' geactualiseerd.

Bestrijding leegstand

Doel: De leegstand zowel preventief als correctief bestrijden met een pakket van initiatieven. Daarmee willen we niet alleen het totale centrum aantrekkelijk maken en een kwaliteitsimpuls geven, maar ook in algemene zin de aantrekkelijkheid vergroten voor nieuwe vestigingen en investeerders.

Stand van zaken

Inmiddels zijn er 6 subsidies voor winkelverbeteringen, in 1 geval in combinatie met verplaatsing naar binnen het kernwinkelgebied, toegekend voor een totaalbedrag van € 453.133. Voor een aantal aanvragen is het voortraject (vooroverleg, intakescan en/of aanvraag) in behandeling. Het betreft in alle gevallen vastgoedverbeteringssubsidies voor ondernemingen in het centrumgebied. Ook hier heeft in 2021 corona effect gehad, een aantal ondernemers heeft gewacht met aanvragen van de subsidie of met het feitelijk starten van de uitvoering van de verbetering.

In het najaar is het leegstaande voormalige horecapand van De Komeet aan de Brouwerijstraat/Zuiderstraat aangekocht. Wij zijn voornemens dit pand te slopen. Dit zal naar verwachting na de zomer 2022 kunnen plaatsvinden. Hierna zal deze locatie kunnen worden herontwikkeld naar een volledige woonbestemming.

Programma Centrumontwikkeling Bedum

Het programma beoogt door versterking van de identiteit en functie van het centrum een economisch sterk, compact, leefbaar en onderscheidend winkelcentrum te realiseren en daarmee de leefbaarheid in het dorp te vergroten.

De afgeleide doelen zijn verwoord in de onderliggende projecten en projecten rond het centrumgebied te weten:

- Vervangende nieuwbouw Bederawalda;
- Ontwikkeling vastgoed Blok A (Vlijtborg) en blok C ter vervanging van oude bebouwing in het centrum;
- Verplaatsing en verbetering vastgoed in en naar het centrumgebied inclusief concentratie van (maatschappelijke) voorzieningen in het centrumgebied;
- Verbetering kwaliteit van de openbare ruimte van het centrum inclusief verbetering van de parkeersituatie en herinrichting door sloop vrijkomende ruimte;
- Reconstructie en herinrichting Molenweg.

Financiële stand van zaken

Hieronder een korte weergave van de financiële stand van de kredieten.

Centrumplan Bedum bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
NPG+	2.200	64	0	2.136	0	2.200	64
Openbare ruimte centrum Bedum	1.120	577	0	543	0	120	120
Reconstructie Molenweg	767	81	0	686	0		
Herinrichting Molenweg	204	26	0	178	0		
Damwand Molenweg	500	0	0	500	0		
Uitvoering Bederawalda	1.294	679	0	615	0	261	261
BRP Centrumplan Bedum	134	68	0	66	0		
Centrumplan Bedum	1.314	914	0	400	0	589	589
Totaal	7.533	2.409	0	5.124	0	3.170	1.034

Project Bederawalda

Doel: Het project Bederawalda bestaat uit de realisering van nieuwbouw van (levensloopbestendige) woningen door woningstichting Wierden en Borgen op de plek van het inmiddels gesloopte wooncomplex Bederawalda. Uitvoering van de nieuwbouw is in drie tranches. Het 'binnenterrein' wordt volledig opnieuw aangelegd door de gemeente met een bijdrage van Wierden en Borgen.

Stand van zaken

Fase 1 (bouw van 15 appartementen) is afgerond in 2017 en fase 2 (bouw van 12 grondgebonden woningen) is afgerond in 2020. De aanleg van het binnenterrein met ruimte voor langparkeerders en de "Smok en Vot"-zone ten behoeve van de Regenboogschool is ook afgerond. Fase 3 is de realisering van circa 30 appartementen. Deze fase wordt door Wierden en Borgen opnieuw tegen het licht gehouden in verband met de hoge kosten van aardbevingsbestendig bouwen, de veranderde woningmarkt sinds de start van het project in 2011 en de transformatie van andere woonplekken. De bouw staat gepland voor 2023. Aansluitend zal de inrichting van het gebied worden afgerond.

Project Vlijtborg (voorheen Blok A)

Doel: In Vlijtborg is op de begane grond ruimte voor winkels en/of dienstverlening (commerciële plint) ten behoeve van verplaatsing uit andere panden. Op de verdiepingen worden 10 appartementen gerealiseerd. Om de bouw mogelijk te maken worden drie bestaande, kwalitatief slechte panden gefaseerd gesloopt, waarmee ook circa 700 m² winkelvloeroppervlak uit de markt wordt genomen.

Stand van zaken

De sloop van de panden De Vlijt 6 en 8 en de benodigde omlegging van nuts kabels en leidingen is afgerond. Alle 10 appartementen zijn door de ontwikkelaar verkocht en voor de begane grond zijn gesprekken met potentiële huurders gevoerd. De bouw is begin 2021 gestart, oplevering is medio 2022.

Project Blok C

Doel: Blok C komt op het huidige Kerkplein en voorziet op de begane grond in ruimte om (maatschappelijke) voorzieningen in Bedum te concentreren. Op de verdiepingen worden appartementen gerealiseerd. Dit project kan worden gerealiseerd na sloop van De Vlijt 10 en aanleg van het nieuwe plein.

Stand van zaken

Het plan is onderzocht op haalbaarheid; gezien de positieve uitkomst wordt onderzocht hoe dit plan op de markt gezet kan worden. Hieraan gekoppeld is onderzocht hoe de verplaatsing van maatschappelijke functies, zoals de bibliotheek, gerealiseerd kan worden. Daarbij wordt ook de herontwikkeling van De Meenschaar (de huidige huisvesting van de bibliotheek) bekeken.

Project Verplaatsing en verbetering vastgoed inclusief concentratie (maatschappelijke) voorzieningen

Doel: Door de in 2019 vastgestelde subsidieregeling kan het project 'Verplaatsing en verbetering vastgoed' worden uitgevoerd. Hiermee kunnen winkeliers in het kernwinkelgebied bijdragen ontvangen voor het verplaatsen c.q. verbeteren van hun vastgoed. Onder dit project wordt ook de mogelijke verwerving van vastgoed geschaard om leegstaande winkeloppervlaktes te saneren.

Stand van zaken

Tot nu toe zijn er 5 intakescans uitgevoerd. 2 aanvragen om een bijdrage zijn gehonoreerd, waarvan 1 inmiddels is afgerond. Gezien de nog mogelijke aanvragen zullen we gaan bekijken of het maximumbedrag verhoogd kan worden om meer aanvragen te kunnen honoreren; een voorstel om binnen het programma Bedum te schuiven met middelen wordt voorbereid.

Project Openbare ruimte centrum en verbetering (lang) parkeren

Doel: Het project Openbare ruimte centrum en verbetering (lang) parkeren bestaat uit de herinrichting van de ontstane openbare ruimte na afronding van de vastgoedprojecten. Tussen Vlijtborg en Blok C ontstaat een nieuwe multifunctioneel te gebruiken openbare ruimte: parkeren, weekmarkt, evenementen, verblijven en ontmoeten. De toevoeging van groen legt een link met het historisch karakter en is een verwijzing naar de langwierde, waarop de Grotestraat is aangelegd. Tevens wordt het park met de vijver tussen Bederawalda en De Vrije Gang verbonden met het centrum. Naast de grondgebonden woningen van Bederawalda is een parkeerterrein gerealiseerd ten behoeve van lang parkeren; het parkeren in het centrumgebied wordt dan gereguleerd door introductie van kort parkeren.

Stand van zaken

Wij hebben het ontwerp voor de herinrichting vastgesteld. Voor het deel NPG-bijdrage zijn in het ontwerp de uitgangspunten voor Positieve Gezondheid geïntroduceerd. Hiermee krijgt het geheel een duidelijke plus, waarbij extra elementen voor groen, verblijven en stimuleren van beweging en ontmoeten in het ontwerp zijn verwerkt. Op het parkeerterrein bij de supermarkt is een tijdelijke parkeerduurbepering (blauwe zone) ingevoerd, daarmee wordt mogelijke overlast van geparkeerd bouwverkeer voorkomen.

Op het terrein bij Bederawalda is een terrein voor lang parkeren ten behoeve van het centrum aangelegd en is de "Smok en Vot"-zone voor het brengen van leerlingen van de Regenboogschool gerealiseerd.

Project reconstructie Molenweg

Doel: De staat van onderhoud van de infrastructuur aan de Molenweg laat sterk te wensen over. De Molenweg wordt gezien als belangrijke verbinding tussen 2 winkelcentra. Koopcentrum de Scheve Toren en Winkelcentrum Veen.

In het ontwerp voor de herinrichting van de Molenweg moet er vooral aandacht zijn voor het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit, de deels nog aanwezige historische kademuur, het parkeren en het groen. Daarbij willen we het water meer 'beleefbaar' maken. Bij de herinrichting zal ook de riolering aan de Molenweg en de kademuren langs Boterdiep Zz worden vervangen.

De Molenweg maakt tevens onderdeel uit van de busroute door Bedum. De aandacht bij het ontwerp zal vooral uitgaan naar de ruimte tussen de rijbaan en het Boterdiep. Dit moet een aantrekkelijk gebied worden om te verblijven en een fraaie verbinding gaan worden tussen de 2 winkelcentra.

Stand van zaken

In 2021 is gewerkt aan het bepalen van de uitgangspunten en vervolgens aan het opstellen van het ontwerp. In 2022 wordt dit ontwerp besproken met bewoners. Belangrijk uitgangspunt in het ontwerp zijn de uitgangspunten van Positieve Gezondheid. Hiermee wordt een fysieke koppeling met het

centrum tot stand gebracht. Tevens realiseren we hiermee een duidelijke adressering van de bijdrage vanuit NPG.

Programma Centrumontwikkeling Uithuizermeeden

Het programma bestaat uit twee projecten, die elk onderdeel zijn van de gebiedsagenda voor Uithuizermeeden, namelijk:

- Dynamiek aan het Lint
- Project Woon-Zorg-Zone

Financiële stand van zaken

Hieronder een korte weergave van de financiële stand van de kredieten.

Uitgaven						Inkomsten	
Centrumplan Uithuizermeeden bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
NPG+	1.700	118	427	360	795	1.700	118
Dynamiek aan het Lint	600	320	259	0	21	300	122
Totaal	2.300	438	686	360	815	2.000	240

Project Dynamiek aan het Lint

Doel: Subsidie verstrekken aan initiatiefnemers/eigenaren van langdurig leegstaande winkelpanden in het centrum van Uithuizermeeden, zodat zij deze panden transformeren tot één of enkele levensloopbestendige woningen/appartementen.

Stand van zaken

Binnen het budget van de 1e tranche is aan 7 projecten in totaal € 585.690 subsidie toegekend (2 opgeleverd en momenteel 5 in uitvoering). Voor subsidie aan transformatieprojecten vanuit de regeling Dynamiek aan het Lint resteert derhalve momenteel nog ca. € 21.000. Na oplevering van alle projecten is afrekening met de provincie als medefinancier in de loop van 2022 voorzien.

Vanuit het budget voor de 2^e tranche is 1 project gerealiseerd, zijn 2 projecten in uitvoering en zijn 2 projecten in vergaande staat van voorbereiding. In totaal is een besteding van ruim € 500.000 subsidie voorzien. Voor subsidie aan transformatieprojecten vanuit de nieuwe NPG-Plus-regeling resteert derhalve momenteel nog ca. € 200.000.

In totaal is tot dusver dus ca. € 1.100.000 aan subsidie voorzien. Daarmee is, met beroep op de hardheidsclausule, 1 leegstaande winkel opnieuw als winkel in gebruik genomen, zijn op de begane grond in totaal 6 levensloopbestendige woningen gerealiseerd en worden door vervanging van 4 panden in totaal 21 nieuwe levensloopbestendige appartementen toegevoegd. Hiervan zijn, zoals nu voorzien, 6 koop en 15 huur onder de liberaliseringsgrens.

Risico's: Deze liggen voor alle projecten bij de initiatiefnemers. Er zijn geen knelpunten te benoemen.

Project Woon-Zorg-Zone

Doel: Op een nog nader te bepalen locatie in Uithuizermeeden wordt de ontwikkeling van een zorgplein beoogd, waarin op de begane grond verschillende zorgfuncties (huisartsen, apotheek, fysiotherapie, etc.) worden gehuisvest en op de verdiepingen daarboven liggend levensloopbestendige appartementen geschikt voor ouderen, die op termijn zorgverlening in de nabijheid verlangen.

Stand van zaken

Voor de ontwikkeling van de woon-zorg-zone/het gezondheidsplein is in totaal € 1.000.000 NPG-subsidie beschikbaar. Daarvan is inmiddels € 81.000 verstrekt aan initiatiefnemer Zorggroep Noorderzorg ten behoeve van een eerste verkenning van een haalbaarheidsstudie naar en ontwerp van de door het dorp gewenste scope van het project. Door corona is de start van dit project meerdere maanden vertraagd.

In juli heeft in de sporthal een corona-proof inloop dag plaatsgevonden om wensen en verwachtingen van inwoners in beeld te krijgen. Op basis daarvan is in het najaar van 2020 een Programma van Eisen opgesteld en voor een 7-tal potentiële locaties in het dorp verkend wat daar de (on)mogelijkheden voor realisatie zijn. De resultaten zijn eind november 2020 opnieuw tijdens een drietal corona-proof inloopbijeenkomsten met belangstellende inwoners teruggekoppeld.

Risico's:

1. De problemen die corona met zich mee brengt maakt het lastig om bewoners uit het dorp actief te betrekken bij de ontwikkeling.
2. Door het vertrek van de vorige huisarts en diens zelf beoogde overdracht van zijn praktijk naar een huisarts in Uithuizen leek de basis voor het gezondheidsplein te vervallen. Dit risico is in 2020 afgewend door een initiatief vanuit het dorp. Alsnog blijft de huisartsenpraktijk in Uithuizermeeden behouden met steun van een (andere) huisarts uit Uithuizen, die ook actief mee wil participeren in het te ontwikkelen toekomstige gezondheidsplein.

De Tirrel

Dit project bestaat in de basis uit drie onderdelen: het realiseren van het gebouw, de uitwerking van het beheer en de exploitatie en het verder vormgeven van de samenwerking tussen de gebruikers van het gebouw uitgaande van de visie *Ontmoeten, Verbinden en Verrijken*.

De Bouw

De gemeente is penvoerder in het project. Met De Hoven zijn afspraken gemaakt over rollen, verantwoordelijkheden, de kostenverdeling en de bewaking daarvan. De uitgaven worden zeer frequent gemonitord en ook met De Hoven besproken. De termijnen van de aannemer worden naar rato naar beide partijen rechtstreeks gedeclareerd. Alle overige kosten worden in eerste instantie door ons voldaan en vervolgens overeenkomstig de vooraf afgesproken verdeling doorberekend naar De Hoven. Door deze handelswijze is er een adequate controle op het budget en de uitgaven.

Vanwege de corona crisis is het project De Tirrel in week 5 (2021) met het boren van de funderingspalen in stilte van start gegaan. Het plan was dat 836 palen geboord zouden worden met een diepte van ca. 28m. Daarbij zijn op een aantal paallocaties problemen ontstaan, waardoor de verdere bouw van twee vleugels vertraging heeft opgelopen. Om de aansprakelijkheid voor de opgetreden (financiële) schade vast te stellen, is in de 2^e helft van 2021 in opdracht van de gemeente onderzoek naar de oorzaak van het "mislukken" van de betreffende boorpalen opgestart.

Het jaar 2021 kenmerkte zich binnen de bouwsector in algemene zin door sterk oplopende materiaalprijzen. De opgetreden vertraging leidt tot aangepaste timing voor de afroep van aanlevering van bouwmaterialen op de bouwplaats en heeft in dat verband mogelijk een extra nadelig prijseffect. Of dit voor ons ook financiële gevolgen heeft, zal pas definitief in de loop van 2022 duidelijk worden.

Over het afronden van het oorspronkelijke ontwerp van De Tirrel richting een Uitvoeringsontwerp, zijn vooraf afspraken gemaakt tussen de Opdrachtgever en de hoofdaannemer. Bij de uitvoering van die afspraak zijn gedurende het jaar 2021 verschillende zaken naar voren gekomen die geleid hebben tot:

1. Aanpassingen en daarvan afgeleid meer- en minderwerk. Het saldo daarvan is einde 2021 berekend op ca. € 500.000, wat gezien de omvang van de aanneemsom beperkt genoemd mag worden.
2. Extra kosten voor ontwerp en engineering, ca. € 125.000.

De oplevering van de bouw is door de opgetreden vertraging gepland voor begin 2023. Daarna wordt het gebouw verder ingericht en kan dan vervolgens in het voorjaar 2023 in gebruik worden genomen.

Aansluitend worden de nog bestaande gebouwen van De Hoven gesloopt en wordt de buitenruimte opnieuw ingericht.

Beheer en Exploitatie

In 2021 is een concept plan opgesteld voor het toekomstig beheer en exploitatie van De Tirrel. Daarbij is de verdeling van het eigendom van het gebouw tussen de beide initiatiefnemers van belang, maar in fiscale zin ook het gebruik van het betreffende eigendom (al dan niet verhuur). De betreffende analyse heeft geleid tot het inzicht dat de kostprijsverhogende btw oorspronkelijk ca. € 500.000 te laag is ingeschat. In de 1^e helft van 2022 zal het plan in definitieve vorm worden afgerond. Dan zijn ook alle huurcontracten duidelijk en kan een voorstel aan uw raad worden voorgelegd over de financiële gevolgen voor de begroting.

Uitrol visie Ontmoeten, Verbinden en Verrijken

Lopende het proces is er overleg met verschillende belangengroepen, zoals de huurders en gebruikers van het gebouw en ook met de bewoners in de omgeving van De Tirrel. Dit alles onder aansturing van de projectgroep. In de projectgroep zijn wij met De Hoven en de beide basisscholen vertegenwoordigd.

Aan de hand van een communicatieplan worden alle betrokkenen regelmatig op de hoogte gehouden van de voortgang.

Financiën

De Tirrel bedragen x € 1.000	Uitgaven				Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
Voorbereidings- en proceskosten	4.860	4.416	569	-125		
(Niet) bouwgerelateerde kosten	4.000	501	3.499	0		
Bouwkosten	22.519	7.013	16.001	-495		
Inrichtingskosten	250	0	250	0		
Kostprijsverhogende BTW basis	1.600	755	1.333	-488		
Kostprijsverhogende BTW meerwerk	0		56	-56		
Voorzien-onvoorzien	600	0	600	0		
Terugontvangst voorbereidingskosten					-1.100	-1.100
Ontvangen subsidies					-1.600	0
Ontvangen NAM-bijdrage					-1.500	0
Terugontvangst kosten openb.ruimte					-800	0
Totaal	33.829	12.685	22.308	-1.164	-5.000	-1.100

NB In bovenstaande cijfers is rekening gehouden met verrekenbare/compensabele btw en met een terugontvangst van De Hoven van voorbereidings- en proceskosten.

De actuele verwachting is dat de kosten van de Tirrel ruim €1,1 miljoen hoger uitvallen dan verwacht. Deze hogere kosten worden deels veroorzaakt door hogere bouwkosten, maar is er ook sprake van hogere kosten van externe adviseurs. Daarnaast is er een fiscale tegenvaller. Een deel van de btw is namelijk niet te verrekenen en is dus kostprijsverhogend. Dit deel is hoger dan eerder geraamd.

Ook de inkomsten vallen lager uit dan geraamd. Dat ziet u nog niet in bovenstaande tabel, maar inmiddels is duidelijk geworden dat het aandeel van de gemeente in de NAM-bijdrage bijna € 7 ton lager uitvalt dan werd verwacht. Samen maakt dit dat er sprake is van een tegenvaller van € 1,8 miljoen op dit project. In de loop van 2022 zullen we u een voorstel doen voor kredietaanpassing.

Spoorwegveiligheid

Dit project betreft het verbeteren van de veiligheid op de spoorlijn Groningen-Eemshaven vanaf de gemeentegrens met de gemeente Groningen tot en met Rasquert. Op dit traject moesten zeven onbewaakte overwegen opgeheven en diverse verbeteringen gerealiseerd worden.

Wat hebben we gedaan tot en met 2021?

De uitvoering van de werkzaamheden is afgerond in 2021. Dit project kan nu worden afgesloten.

Financiële stand van zaken

Financieel is het project eveneens afgerond. Het hele project heeft ongeveer € 10 miljoen gekost, waarbij wij een maximale bijdrage in de kosten zouden leveren van € 3.250.000. Tegenover deze gemeentelijke bijdrage is een subsidie van de provincie Groningen afgesproken tot een bedrag van € 2.000.000. De gemeentelijke kosten waren in totaal € 4.192.000. ProRail heeft, conform afspraak, de meerkosten ten opzichte van het afgesproken bedrag voor haar rekening genomen. In 2021 is het laatste deel van de provinciale bijdrage ontvangen.

Uitgaven						Inkomsten		
Spoorwegveiligheid bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Kosten overgangen/procesman.	4.199	4.192			7	0	0	0
Bijdrage ProRail	0	0			0	949	952	0
Bijdrage Provincie	0	0			0	2.000	2.000	0
Totaal	4.199	4.192			7	2.949	2.952	0

Kortsluiting Winsum

De leefbaarheid en verkeersveiligheid in het centrum van Winsum staan zwaar onder druk door doorgaand (vracht)verkeer over de Onderdendamsterweg. In de Structuurvisie Winsum 2025 is daarom de wens opgenomen om een kortsluitverbinding te realiseren tussen de Onderdendamsterweg en de N361 met een tunnel onder het spoor door. Bij de herinrichting van het centrum van Winsum is reeds geanticipeerd op de aanleg van de kortsluitverbinding: dit deel van de Onderdendamsterweg is autoluw en als verblijfsgebied ingericht. In 2016 is de kortsluitverbinding opgenomen in het rompakkoord tussen de toenmalige gemeente Winsum en de provincie Groningen. In het kader van het rompakkoord draagt de provincie Groningen € 5,7 miljoen bij aan de realisatie van dit project. De totale kostenraming is € 8,3 miljoen.

Wat hebben we gedaan tot en met 2021?

In 2021 is de beroepsprocedure bij de Raad van State afgerond. De Raad van State heeft ons volledig in het gelijk gesteld en daarmee groen licht gegeven voor de aanleg van de Kortsluiting. Na de zomer van 2021 is de uitvoering gestart. Inmiddels is de weg als bouwweg gereed en is de aansluitende Onderdendamsterweg verkeersveilig heringericht.

Wat gaan we doen in 2022?

Begin 2022 start ProRail met de bouw van een spoortunnel onder de spoorlijn Groningen-Eemshaven. Deze werkzaamheden zullen omstreeks oktober afgerond zijn. In de zomervakantie van 2022 gaat de provincie Groningen de N361 binnen de bebouwde kom van Winsum herinrichten. Tijdens deze werkzaamheden wordt tevens het verkeersplein aangelegd waarmee de nieuwe weg aangesloten wordt op de N361. Nadat de werkzaamheden van ProRail en provincie Groningen afgerond zijn wordt de nieuwe weg geasfalteerd. Daarna moeten nog afrondende werkzaamheden uitgevoerd worden, zoals aanplanten van bomen, aanleg van een helofytenfilter, etc. De nieuwe weg kan naar verwachting begin 2023 open voor verkeer.

Financiële stand van zaken

Op dit moment is € 1,65 miljoen uitgegeven binnen dit project. Eind 2020 heeft de provincie Groningen een voorschot van 80% (€ 4.560.000) overgemaakt.

Uitgaven						Inkomsten		
Kortsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Algemene kosten	688	620		65	3	0	0	0
Onderdoorgang	4.683	549	3.175	750	209	0	0	0
Weg	724	463	130		131	0	0	0
Verkeersplein	420	17	380		23	0	0	0
Financiële buffer	1.785	0	791		994	0	0	0
Bijdrage provincie	0	0			0	5.700	4.560	1.140
Totaal	8.300	1.649	4.476	815	1.360	5.700	4.560	1.140

Herinrichting Wehe den Hoorn, Leens, Ulrum

De werkzaamheden ten behoeve van de herinrichting Wehe-den hoorn, Leens en Ulrum zijn gestart in juni 2021. Op dit moment bevinden zich de werkzaamheden in het dorp Wehe-den Hoorn in de eindfase. De oplevering is aanstaande, daarna zal de onderhoudstermijn van 1 jaar ingaan. De financiële afronding van de werkzaamheden in Wehe-den Hoorn zal in de komende weken plaatsvinden.

De werkzaamheden in Leens verlopen niet volgens planning. Organisatorische omstandigheden bij de aannemer hebben ervoor gezorgd dat de werkzaamheden zijn uitgelopen. Dat is niet alleen vervelend voor de aannemer, maar ook voor de gemeente en bewoners. De planning voorziet nu in een opleverdatum eind maart 2022. Daarna zal de financiële afronding van de werkzaamheden in Leens plaatsvinden.

De werkzaamheden in Ulrum zijn niet omvangrijk en zijn half februari 2022 gestart. Volgens planning betreffen de werkzaamheden een duur van maximaal drie weken, daarna vindt financiële afronding plaats.

Bij de najaarsnota 2021 is al aangegeven dat tijdens de uitvoering van de rioleringswerkzaamheden in Wehe den Hoorn teer houdend puin is aangetroffen die in de voorbereiding van de werkzaamheden niet was voorzien. Deze laag bevond zich vlak boven het bestaande riool. Aangegeven is dat de meerkosten hiervan € 425.000 zouden bedragen en dat deze meerkosten worden opgevangen binnen het project en de beschikbaar gestelde middelen voor riolering. Dit betekent dat 1/3 deel ten laste komt van de herinrichting van de doorgaande route en voor 2/3 deel ten laste van de kosten voor aanleg van riolering.

Voor een goede regenwaterafvoer, is ook gelijktijdig, conform de uitgangspunten in het GWRP, nieuwe riolering in de van Starkenborghstraat aangelegd en heeft gelijktijdig vervanging van de weg plaatsgevonden. Met de inrichting is aangesloten bij de doorgaande route door Leens. De kosten zijn gedekt uit de beschikbare middelen voor riolering en wegen.

Werelderfgoedcentrum

Stand van zaken

De Waddenzee is Unesco werelderfgoed en hiervoor wordt op de haven van Lauwersoog het Werelderfgoedcentrum Waddenzee (WEC) gebouwd. De realisatie van het WEC is de verantwoordelijkheid van de stichting WEC. In april 2020 is het bestemmingsplan Lauwersoog-Waddenkwartier door uw raad vastgesteld. Er zijn een aantal beroepsschriften bij de Raad van State ingediend. De Raad van State (RvS) heeft inmiddels uitspraak gedaan over de drie beroepsschriften en daarmee is er planologisch nu een definitief groen licht voor de komst en bouw van het WEC-W in de haven van Lauwersoog. In juli 2021 is de omgevingsvergunning verleend.

Buitenruimte

Wij zijn verantwoordelijk voor de inrichting van de buitenruimte (vanaf de demarcatielijn tot aan de visafslag). U heeft een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 1.8 miljoen voor de herinrichting van de openbare ruimte en de voorbereidingskosten.

Uitgaven				Inkomsten	
WEC - buitenruimte	Raming	Werkelijke	Restant	Raming	Werkelijke
bedragen x € 1.000	uitgaven	uitgaven	raming	Inkomsten	inkomsten
Herinrichting openbare ruimte	1.300	297	1.003	500	-
Opstellen parkeerbeleid	25	21	4		
Projectleiding	110	112	-2		
Structuurplan openb. ruimte en bebouwing	30	23	7	-	14
Opstellen bestemmingsplan	30	32	-2		
Ontwerp openbare ruimte	20	9	11		
Beheer HIP	6	6	-		
Ontruimen Waddenkwartier	10	15	-5		
Onvoorzien	269	81	188		
Totaal	1.800	596	1.204	500	14

Het informatiepaviljoen

Als tijdelijke invulling op het Waddenkwartier is het informatiepaviljoen gerealiseerd. In dit paviljoen zorgt de Stichting Promotie Waddenland voor de toeristische informatievoorziening. Om het terrein bouwrijp te maken moest deze worden verwijderd. Het paviljoen is verkocht aan het Waterschap en is verplaatst naar de oostzijde. De toeristische informatievoorziening is meeverhuisd.

Parkeervoorziening

De realisatie van het Werelderfgoedcentrum-Waddenzee brengt een extra parkeerbehoefte op Lauwersoog met zich mee, waarvoor extra parkeerplaatsen benodigd zijn. Hier heeft u op 14 april 2021 over besloten. De parkeerplaatsen kunnen worden gerealiseerd op terreinen van de Provincie Groningen en Rijkswaterstaat, waarvoor wij een erfpachtovereenkomst met deze organisaties zullen sluiten. De kosten van huur en de aanleg van de parkeerplaatsen, inclusief beheer en onderhoud en aangevuld met de in rekening gebrachte erfpachtkosten, worden verrekend in de af te sluiten huurovereenkomst met de Stichting WEC-W, waardoor er per saldo geen lasten zijn. Voor de kosten van aanleg van de parkeerterreinen van het WEC-W heeft u op 15 april 2021 een krediet beschikbaar gesteld.

Uitgaven				Inkomsten	
WEC - parkeren	Raming	Werkelijke	Restant	Raming	Werkelijke
bedragen x € 1.000	uitgaven	uitgaven	raming	Inkomsten	inkomsten
Verkeer en parkeren	59	40	19		
Inrichting parkeerterrein	676		676		
Hekwerken	72		72		
Openbare verlichting	43		43		
Slagboominstallatie c.a.	474		474		
Laadpalen	106		106		
Parkeerverwijzing	65		65		
Fietsenstalling	53		53		
Totaal	1.548	40	1.508	-	-

Garantiestelling

De stichting WEC heeft een garantiestelling voor een geldlening gevraagd. U heeft ten behoeve van de uitvoering van de garantiestelling op 15 april 2021 wensen en bedenkingen meegegeven.

Scholenprogramma

In het kader van realiseren van aardbevings- en toekomstbestendige schoolgebouwen zijn in alle aardbevingsgemeenten programmaplannen gemaakt. Voor ons betreft het twee plannen die door de raden van de voormalige gemeenten Bedum en Eemsmond zijn vastgesteld. Voor de uitvoering zijn samenwerkingsovereenkomsten met de Nationaal Coördinator Groningen (NCG, voorheen NAM) en de schoolbesturen afgesloten; voor de wijzigingen in het programma zijn addenda op de overeenkomst afgesloten. In bijna alle gevallen is de versterking overgenomen, waarbij de bouwkundige versterking is omgezet in vervangende nieuwbouw. Wij treden op als bouwheer bij de realisatie (inclusief de benodigde tijdelijke huisvesting).

Stand van zaken

De versteviging c.q. (deels) vervangende nieuwbouw van acht schoolgebouwen is inmiddels afgerond. Van vier scholen is de vervangende nieuwbouw gestart, van twee scholen de bouwkundige versterking en van een project de voorbereiding. Over de overname van de versterking door de gemeente van de schoolgebouwen van Het Hogeland College in Uithuizen en Warffum is met de NCG-overeenstemming bereikt. In Warffum wordt het gebouw versterkt, in Uithuizen vindt gedeeltelijk nieuwbouw plaats en in beide gebouwen worden werkzaamheden vanuit het 'toekomstpakket' uitgevoerd. De voorbereiding van deze twee projecten is gestart. De stand van zaken is ook in onderstaande tabel weergegeven.

Naam school	Stand van zaken
Gemeentelijke projecten	
KC Roodeschool	Start nieuwbouw eind 2021 (na sloop woningen en garageboxen), gereed eind 2022.
KC Warffum	Start nieuwbouw eind 2021, gereed eind 2022.
Het Prisma Uithuizermeeden	Nieuwbouw gereed oktober 2021.
Nijenstein en gymzaal Zandweer	Versteviging school afgerond 2020. Nieuwbouw gymlokaal in voorbereiding, bouw start midden 2022.
Klinkenborg Kantens	Nieuwbouw gereed oktober 2021.
Het Hogeland College Warffum	Versteviging in voorbereiding, start midden 2022.
Het Hogeland College Uithuizen	Versteviging met deels vervangende nieuwbouw in voorbereiding, start eind 2022.
KC Usquert	Start nieuwbouw eind 2021, gereed eind 2022.
KC Zuidwolde en Mauritsdal	Nieuwbouw gereed mei 2019. Mauritsdal is versterkt in opdracht van NCG in 2019.
De Regenboog Bedum	Hybride project (deels versterking en deels vervangende nieuwbouw) gereed oktober 2019.
Togtemaarschool Bedum	Nieuwbouw gereed december 2019. Herinrichting vrijkomend terrein afronding in 2022.
NCG projecten	
Walfridus Bedum	Hybride project (deels versterking en deels vervangende nieuwbouw) gereed december 2017.
Horizon Bedum	Nieuwbouw gereed december 2017.
Noordkaap-De Sterren Uithuizermeeden	Versteviging in 2 fasen, start najaar 2021, gereed eind 2022.

Financiële stand van zaken

In uw raadvergadering van 15 december 2021 heeft u kredieten voor de uitvoering beschikbaar gesteld (voor beide gebouwen van het HHC en de inpassingskosten). Tevens heeft u beschikbare kredieten bijgesteld op basis van actuele investeringsramingen. In onderstaande tabel is de financiële stand van de kredieten weergegeven.

Scholenprogramma bedragen x € 1.000	Uitgaven				Ontvangsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	restant raming	Raming ontvangsten	Werkelijke ontvangsten
Nieuwbouw Horizon	535	520	15	0	15	159
Nieuwbouw Togtemaarschool	4.319	4.113	206	0	2.414	2.898
Verbouw Regenboog	6.400	6.226	174	0	4.384	4.801
Nieuwbouw 't Groenland	2.750	2.609	141	0	2.372	2.437
Verbouw Walfridus	487	472	15	0	15	144
Herinr. oude locatie Togtemaarschool	800	763	37	0	800	187
Nieuwbouw Het Prisma	3.930	2.515	1.415	0	2.464	2.356
Nieuwbouw KC Roodeschool	3.400	627	2.773	0	1.898	1.585
Nieuwbouw KC Usquert	3.575	955	2.620	0	1.445	1.360
Nieuwbouw KC Warffum	5.354	564	4.790	0	2.866	2.309
Nieuwbouw Klinkenberg	2.850	2.399	451	0	1.639	1.686
Versterking Nijenstein incl. gymzaal	2.515	266	2.249	0	1.058	645
Versterking HHC Uithuizen	9.715	21	9.694	0	6.488	5.918
Versterking HHC Warffum	3.540	14	3.526	0	3.216	3.107
Versterking Noordkaap/De Sterren	850	165	685	0	409	230
Tijdelijke school Uithuizermeeden	682	126	556	0	682	151
Tijdelijke school Uithuizermeeden - infra	150	77	73	0		
Scholenprogramma -Algemeen	170	340	-	-170		
TOTAAL	52.022	22.773	29.419	-170	32.166	29.973

Ten opzichte van de planning zijn er wel risico's door oplopende schaarste aan personeel en materialen bij aannemers en leveranciers. In de investeringsramingen is rekening gehouden met prijsstijgingen, waardoor het risico beheersbaar is. Echter, de laatste tijd zijn van verschillende producten de prijsstijgingen exceptioneel; in eerste instantie wordt dit binnen de kredieten opgevangen. Of dit voldoende is blijven we monitoren.

Scholenprogramma bedragen x € 1.000	Toegekende subsidies					
	NCG/NAM	Toekomst pakket	aanv. Toek. Pakket	Inpassing	extern	Totaal
Verbouw Horizon				15		15
Nieuwbouw Togtemaarschool	2.314			100		2.414
Verbouw Regenboog	3.035	1.013		200	135	4.384
Nieuwbouw Groenland	2.265			50		2.315
Verbouw Walfridus				15		15
Herinr. oude locatie Togtemaarschool	218			570	13	800
Dr. Damschool Uithuizermeeden	1.907		427	130		2.464
Nieuwbouw school De Dobbe	1.250	200	148	300		1.898
Nieuwbouw school Usquert	786	400	84	175		1.445
Nieuwbouw Jansenius de Vries/De Rank	1.456	700	159	254	297	2.866
Nieuwbouw Klinkenborg school	1.316		74	250		1.639
Versterking Nijenstein school	993		50	15		1.058
Versterking HHC Uithuizen	4.930	957	386	215		6.488
Versterking HHC Warffum	3.008		169	40		3.216
Versterk. school De Noordkaap/De Sterren			159	250		409
Tijdelijke school Uithuizermeeden	682					682
Scholenprogramma -Algemeen						-
TOTAAL	24.160	3.271	1.656	2.579	445	32.110

Tweede ontsluiting Lauwersoog

In 2022 worden de voorbereidingen voor de dijkversterking van Lauwersoog tot en met de hoek van de Westpolder afgerond. Voor de voorbereiding zijn middelen beschikbaar van € 65.000. Door het waterschap, de provincie en onze gemeente vinden de laatste voorbereidingen plaats voor aanpassing van de dijk.

In 2023 starten de werkzaamheden voor de dijkversterking. De tweede ontsluitingsweg is één van de koppelprojecten. Deze gemeentelijke weg is begroot op € 957.000. Inmiddels is er een aannemer geselecteerd. Gestreefd wordt om er de duurzaamste dijk van Nederland van te maken.

Het geheel van de werkzaamheden aan de dijk en de tweede ontsluitingsweg zijn naar verwachting medio 2025 afgerond. De werkzaamheden aan de weg zijn meegenomen in het ontwerp en de uitvoering van de dijkverzwaring. Hiervoor heeft uw raad onlangs een krediet beschikbaar gesteld.

Uitgaven						Inkomsten		
Tweede ontsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Vorbereidingskosten	65	55	0	10	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	957	0	0	957	0	0	0	0
Totaal	1.022	55	0	967	0	0	0	0

Inleiding

De coronapandemie heeft ook het afgelopen jaar een enorme impact gehad op onze inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen in onze gemeente. U leest daarover op verschillende plekken in deze jaarrekening. Deze paragraaf clustert die waargenomen effecten. Daarnaast vermelden wij hier de getroffen landelijke en gemeentelijke maatregelen en de manier waarop wij hier met lokale aanvullingen vorm aan geven.

Kerncrisisteam: Corona & Bedrijfsvoering

Toen corona zich manifesteerde in maart 2020 kon niemand vermoeden dat het virus ook in 2021 (en verder) zoveel invloed zou hebben op het dagelijks leven in Nederland. Verschillende maatregelen vanuit het Rijk troffen inwoners en ondernemers. Het kerncrisisteam adviseerde over de vertaling van de landelijke maatregelen naar de lokale werkwijze voor onze werknemers. In de eerste plaats om te zorgen voor de veiligheid van medewerkers en continuïteit van de dienstverlening. In de tweede plaats ook om als lokale overheid het goede voorbeeld te geven in de eigen omgeving.

Maatregelen af en aan

Werk zoveel mogelijk thuis was de oproep vrijwel voortdurend in 2021. We volgden hierbij de landelijke maatregelen en vertaalden ze naar onze Hogelandster praktijk. We ontmoedigden aanwezigheid en vergaderingen binnenshuis in groter verband. Om de afstand van 1,5 meter zoveel mogelijk te waarborgen stelden we op de kantoren een maximale bovengrens op de aanwezigheid per team per dag. De aanwezigheid van collega's in de buitendienst, in de fabriek van Werkplein Ability, bij de sporthallen en aan de balies was noodzakelijk. Voor hen zijn daarom aanvullende veiligheidsmaatregelen getroffen.

We missen elkaar

Technisch gezien bleken we het afgelopen jaar als organisatie prima in staat om ons werk zoveel mogelijk digitaal te doen. Daar waar 'echt' ontmoeten wenselijk was, werden we beperkt. Collega's wisten de meest nabije contacten nog altijd te vinden, maar misten de spontane en nieuwe team overstijgende ontmoetingen. Dat trok zijn wissel op onze kennis van en over elkaar en de onderlinge verbondenheid.

In het vervolg van deze paragraaf beschrijven we kort de gevolgen voor diverse organisatieonderdelen.

HRM

Het werken in corona tijd maakt dat veel gefaciliteerd is in het verstrekken van juiste werkplekken thuis. Daarnaast is het woon-/werkverkeer voor veel collega's stopgezet. Daarvoor in de plaats is de thuiswerkvergoeding gekomen. Ook zijn er veel maatregelen getroffen om te veel ontmoetingen te voorkomen. Wat we signaleren is dat het vele thuiswerken ervoor zorgt dat werk/privé balans zoekraakt. Het langdurig verzuim laat zien dat veel collega's psychische klachten hebben.

Burgerzaken

In de periode van versoepeling rond de zomerperiode was het topdrukte aan de balies. De afsprakenagenda was volgeboekt voor andere halve week. Opschalen van personeel viel niet mee vanwege uitval door ziekte en zomervakantie. Door te werken in twee ploegen konden we altijd een locatie openhouden wanneer er sprake was van corona onder het personeel.

Voor de tweede kamer verkiezingen in maart 2021 zijn extra maatregelen genomen volgens de norm van de RIVM. Daarbij werkten we in twee ploegen en werd een extra stembureaulid ingezet. Ook

konden burgers gebruik maken van vroegtijdig stemmen twee dagen voor de verkiezingsdag. Dit heeft uiteraard voor hogere kosten gezorgd. Van het rijk hebben we hiervoor een coronacompensatie ontvangen.

VTH

Collega's die normaal vergunningen APV verleenden, hadden op het hoogtepunt van de maatregelen de handen vol aan het beantwoorden van vragen van inwoners en bedrijven. Die vragen richtten zich vaak op initiatieven voor activiteiten en evenementen en vroegen om een eenduidige en nauwkeurige interpretatie van de Tijdelijke Wet Covid. Er is daarom extra juridische capaciteit ingehuurd vanuit het algemene steunbudget dat we voor corona ontvingen van het Rijk.

Ook werd van een rijksregeling gebruik gemaakt om de naleving van de Tijdelijke Wet Covid buiten te monitoren en zo nodig bij te sturen. Tot 1 oktober, de einddatum van de specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving zijn 2 gastheren vanuit deze regeling tijdelijk in dienst genomen. De specifieke uitkering controle corona toegangsbewijs (CTB) vanuit de provincie heeft het mogelijk gemaakt om de verplichte QR-check op diverse plaatsen (sportpark/horeca) uit te voeren.

Adviesteam Tijdelijke wet maatregelen COVID-19

Sinds 1 december 2020 is de Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 van kracht. Om de burgemeester bij de uitoefening van de bevoegdheden vanuit deze wet te ondersteunen is een lokaal adviested team samengesteld bestaande uit medewerkers van Juridische Zaken, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH), Openbare Orde en Veiligheid (OOV), Economie & Arbeidsmarkt en Communicatie. Daarnaast houdt het adviested team bij welke vragen aan de gemeente gesteld worden en zorgt zij voor uniformiteit in de beantwoording.

Ondernemersloket

Vanwege de coronasituatie hebben we een ondernemersloket ingericht. Hierin werken wij samen met externe adviseurs. Ondernemers konden hier terecht met vragen over onder andere alle coronasteunmaatregelen (landelijk, provincie en lokaal), vragen over doorgaan of stoppen met het bedrijf, vragen over schulden en vragen over werk vinden (mogelijk naast het bedrijf). Het loket bestaat sinds februari 2021 en blijft bestaan. In 2021 is er in- en extern intensief samengewerkt; zijn ruim 35 hulpvragen van ondernemers behandeld; heeft de Bruine Vloot een tegemoetkoming in de liggelden ontvangen en heeft stichting Het Spijslokaal te Warffum een bijdrage ontvangen.

Kunst en Cultuur

Gedurende de coronacrisis hebben we nauw contact onderhouden met de culturele sector. Er zijn digitale cultuurcafés georganiseerd en de culturele sector wordt regelmatig geïnformeerd over regelingen en maatregelen. Daarnaast is er verschillende keren maatwerk verricht door mee te denken over wat wel mogelijk is en zijn organisaties in acute financiële problemen geholpen.

Door de kleinschaligheid van activiteiten hebben veel culturele organisaties, ondanks de coronamaatregelen, activiteiten kunnen organiseren. Dit heeft er grotendeels voor gezorgd dat de financiële problemen bij de culturele organisaties en verenigingen beperkt gebleven is. Culturele organisaties en verenigingen hebben echter regelmatig hun reserves moeten aanspreken. Hierop heeft u in het voorjaar 2021 besloten € 100.000 beschikbaar te stellen voor financiële ondersteuning van culturele organisaties en amateurkunstverenigingen. Voor het jaar 2021 heeft u eenzelfde regeling opengesteld. Omdat de 2^e lockdown een langere periode besloeg dan de 1^e, is de verwachting dat organisaties en verenigingen over het jaar 2021 meer verliezen geleden hebben dan over 2020. Om de culturele sector na de coronacrisis een impuls te geven en te versterken, heeft u in de zomer 2021 € 161.000 beschikbaar gesteld. Deze regeling loopt nog tot 1 januari 2023.

Jeugdsozen en dorpshuizen

Vanuit het rijk zijn financiële middelen ontvangen om het leed van de sluiting voor dorpshuizen en jeugdsozen te verzachten. Hier is een subsidieregeling voor gemaakt, waar gebruik van is gemaakt. Eind 2021 zijn de overgebleven middelen verdeeld onder de dorpshuizen en jeugdsozen.

Subsidies

Ook in het jaar 2021 hebben de coronamaatregelen grote invloed gehad op het aanvragen van subsidies. Er zijn minder subsidieaanvragen binnen gekomen voor het organiseren van activiteiten en evenementen dan in de jaren voor corona. Veel organisaties durfden het door de onvoorspelbaarheid van het virus niet aan om (grootschalige) activiteiten te organiseren. Er zijn in dit kader aanvragen ingediend uit de verschillende coronasteunpakketten. Organisaties hadden weinig inkomsten, maar moesten wel hun vaste lasten voldoen.

Inkomensregelingen (participatie) en schuldhulpverlening

De coronacrisis heeft in 2021 een beperkte invloed gehad op de werkgelegenheid voor en het beroep op inkomensregelingen door inwoners. In vergelijking met voorgaande jaren werd er zelfs minder beroep op bijstand gedaan. Een behoorlijk aantal ondernemers deed nog wel een beroep op de Tozo (levensonderhoud of krediet). Deze regeling eindigde per 1 oktober 2021 en werd opgevolgd door een aangepaste (soepelere) vorm van de reeds bestaande regeling Bbz (bijstand voor ondernemers).

In 2021 bleef het vanwege corona een uitdaging om iedere inwoner (langdurig in de uitkering) regelmatig te spreken en een goed beeld te krijgen van diens (on)mogelijkheden. Doordat er in 2021 wederom noodgedwongen veel is thuisgewerkt, is het lastig gebleken om echt in gesprek te komen met de inwoner. Daarvoor is een fysieke afspraak essentieel. In het kader van de samenwerking zorgde corona voor vertraging, doordat er met name op afstand (digitaal) werd vergaderd.

De schuldhulpverlening in het Hogeland wordt uitgevoerd door de GKB (Groningen) en de VKB (Appingedam). De dienstverlening aan kwetsbare inwoners werd in 2021 weer zoveel mogelijk op locatie aangeboden, alhoewel dienstverlening op afstand ook mogelijk was. Het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening was echter nog steeds lager dan voor de coronacrisis.

Extra investering bekendheid OGGz

Middels de coronagelden is een start gemaakt met extra te investeringen in de bekendheid van het OGGz netwerk bij huisartsen en de POH-GGz. Het doel is om bij deze partijen meer bekendheid te genereren en eventuele zorgmijders in kaart te krijgen. Dit kan zijn als gevolg van gebrek aan huisartsbezoeken door Covid-19.

Publiek Vervoer en Leerlingenvervoer

Vervoerders van het Wmo- en leerlingenvervoer hebben financiële ondersteuning ontvangen voor het verlies van omzet. Er werd veel minder gereisd door de beperkende coronamaatregelen en lockdowns. De scholen waren gedeeltelijk dicht en veel verenigingen boden tijdelijk geen activiteiten aan. Ook is het vervoer verminderd door ziekte van leerlingen en kwetsbare personen.

Meerkostenregeling

De meerkostenregeling corona, zoals toegepast voor gecontracteerde aanbieders Huishoudelijke Ondersteuning en Begeleiding en Dagbesteding uit 2020, is verlengd voor 2021. Deze regeling is bedoeld voor de extra kosten die bedrijven maken in de uitvoering van deze werkzaamheden. Dit omdat de meerkosten niet zijn voorzien in de eerder gemaakte afspraken, maar wel tot een financieel nadeel leiden.

Voor de meerkostenregeling 2021 is gewijzigd dat minderkosten met de meerkosten verrekend dienen te worden en dat er geen generieke landelijke continuïteitsregeling is. Het bieden van omzetgarantie c.q. continuïteitsbijdrage is maatwerk waarvoor de VNG en het Rijk een gespreksleidraad hebben opgesteld.

Sport

In 2021 is het in georganiseerd verband sporten en bewegen niet mogelijk geweest. Het was niet mogelijk om te trainen of in competitieverband uit te komen (uitzondering hierop was het spelen op topsportniveau).

De maatregelen hebben hun weerslag gehad op het gebruik en daarmee de verhuur van de gemeentelijke sportaccommodaties. Daar waar er geen verhuur heeft plaats gevonden en er geen gebruik is geweest zal er ook niet gefactureerd worden. Voor de genoemde tegemoetkomingsperiodes is geen aanvraag ingediend, aangezien er ook geen verhuur heeft plaats gevonden.

Afgeleid daarvan heeft deze sport- en beweeglouwe periode, volgens onderzoek, aanzienlijke nadelige effecten (gehad) op de fysieke en psychische gezondheid van onze inwoners. Sport en bewegen zal daarom nog nadrukkelijker moeten worden ingezet en betrokken worden bij het terrein van gezondheid en preventie.

Financiële verantwoording

Wij hebben in 2021 via het gemeentefonds in totaal € 2.310.984 aan compensatie middelen ten behoeve van corona uitgaven en gederfde inkomsten ontvangen. Hieronder staan de bedragen gespecificeerd.

Aangezien deze middelen onderdeel uitmaken van het gemeentefonds, hoeft de inzet van deze middelen niet verantwoord te worden. Het gemeentefonds is immers een algemeen dekkingsmiddel.

Naast de compensatie via het gemeentefonds ontvingen we een voorschot in het kader van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO). Dit voorschot bedroeg € 2.500.968. De afrekening met het rijk vindt plaats op basis van de werkelijke uitgaven aan TOZO-uitkeringen, kredieten en uitvoeringskosten.

Daarnaast hebben wij een specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht & handhaving ontvangen van € 165.475 en als laatste een bedrag van € 60.000 aan specifieke uitkering controle corona toegangsbewijs (CTB).

Algemene uitkering corona compensatie 2021

Aanvullend pakket re-integratiekosten	€ 266.408
Impuls re-integratie	€ 142.259
Gemeentelijk schuldenbeleid	€ 62.039
Bijzondere bijstand	€ 20.986
Cultuurmiddelen	€ 355.539
Extra kosten verkiezingen	€ 67.495
Perspectief jeugd en jongeren 2021	€ 40.414
Jongerenwerk	€ 29.387
Mentale ondersteuning 2021	€ 24.606
Activiteiten en ontmoetingen	€ 16.503
Tijdelijke ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)	€ 528.136
Afvalverwerking	€ 77.801
Bestrijden eenzaamheid ouderen 2021	€ 118.528
Extra begeleiding kwetsbare groepen	€ 134.618
Mutaties voorschoolse voorziening peuters	€ 19.366

Buurt- en dorpshuizen	€ 21.939
Continuïteit van zorg: meerkosten Jeugd (covid-19)	€ 84.004
Continuïteit van zorg: meerkosten Wmo (covid-19)	€ 76.454

Integratie uitkering

Mutaties participatie	€ 195.709
-----------------------	-----------

Decentralisatie uitkering

Heroriëntatie zelfstandigen	€ 18.793
Jeugd aan zet	€ 10.000

Totaal	<u>€ 2.310.984</u>
--------	--------------------

Voorschot specifieke uitkering TOZO	€ 2.500.968
Specifieke uitk. tijdel. ondersteuning toezicht/handhaving	€ 165.475
Specifieke uitk. Controle Corona Toegangs Bewijs (CTB)	€ 60.000

Uitgaven

In 2021 zijn de onderstaande gemeentelijke corona kosten gemaakt.

Uitgaven cq minder opbrengsten corona

Aanpassingen raadszaal	€ 1.827
Lagere opbrengst rijdocumenten	€ 10.000
Lagere opbrengst reisdocumenten	€ 40.000
Verkiezingen	€ 58.155
Economische promotie - Waddenmagazine	€ 23.310
Personeelskosten inrichten thuiswerkplek	€ 15.558
Team Communicatie inhuur personeel	€ 11.000
Team Assistentenpool loonkosten	€ 6.925
Team Werkplein Ability opleiding LWB	€ 3.204

Huur externe vergaderlocaties	€ 10.533
Facilitair	€ 10.599
WPA Wehe Den Hoorn ventilatierooster	€ 8.386
Markten vloersigns	€ 950
Basisonderwijs attenties	€ 597
Compensatie ouderbijdrage Peuterspeelzaal	€ 7.895
Sport terugbetaling te veel ontvangen comp. 2020	€ 32.563
Lagere verhuuropbrengsten sportvelden	€ 30.198
Lagere verhuuropbrengsten kunstgrasvelden	€ 3.457
Lagere verhuuropbrengsten sporthallen	€ 18.281
Lagere verhuuropbrengsten zwembaden	€ 34.092
Lagere verhuuropbrengsten sportgebouwen	€ 4.479

Lagere verhuuropbrengsten tennisbanen	€ 4.142
Lagere verhuuropbrengsten ijsbanen	€ 743
Lagere verhuuropbrengsten binnensport	€ 80.123
Compensatie harmonisatie sporttarieven	€ 9.401
Kunst en cultuur	€ 111.568
Evenementen	€ 2.224
Sociaal en cultureel werk	€ 34.980
Jeugd- en jongerenwerk	€ 24.322
Bijzondere bijstand (cf. najaarsnota OV pilot/taakstelling Bijz. Bijstand)	€ 528.136
Wsw omzetsderving Industrie en Diensten	€ 135.709
Wsw omzetsderving Groen	€ 60.000
Wsw Industrie en Diensten	€ 2.172
Transformatie in de Wmo	€ 4.000
Meerkosten WMO Publiek vervoer	€ 26.974
Compensatie Meerkosten WMO - Hulpmiddelen	€ 8.693
Compensatie Meerkosten WMO	€ 51.468
Compensatie Meerkosten Jeugd	€ 2.764
Schuldenbeleid	€ 8.000
Volksgezondheid	€ 612
GGD Bultenastraat Uithuizen testlocatie	€ 7.366
Totaal	€ 1.435.408

Bestemmingsreserve Corona

Bij de Najaarsnota 2020 heeft u ingestemd met de vorming van de bestemmingsreserve Corona. De ontvangen corona middelen in het gemeentefonds worden onder aftrek van de gemaakte kosten gedoteerd aan deze reserve.

De totale corona inkomsten in de algemene uitkering bedroegen € 2.310.984. Aan corona uitgaven c.q. minder opbrengsten is in het boekjaar 2021 € 1.435.408 verantwoord. Per saldo betekent dit een dotatie aan de reserve van € 875.576. De reserve bedraagt zodoende ultimo 2021 € 1.779.292.

Saldo Bestemmingsreserve per 1-1-2021	€ 903.716
Toevoeging 2021	€ 2.310.984
Onttrekking 2021	€ 1.435.408
Saldo Bestemmingsreserve per 31-12-2021	€ 1.779.292

Aan TOZO-bijstandsuitkeringen is verstrekt € 1.224.279 en aan bedrijfskrediet is € 60.128 uitgegeven. De TOZO-uitvoeringskostenvergoeding bedroeg € 129.550. Het ontvangen voorschot is derhalve ruimschoots voldoende geweest om de kosten in 2021 te dekken. De voorschotten zullen, voor zover ze niet zijn ingezet, worden afgerekend met het rijk.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2021

bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2020	31-12-2021
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	357	302
<i>Bijdragen aan activa in eigendommen van derden</i>	20	19
<i>Kosten onderzoek en ontwikkeling</i>	337	283
Materiële vaste activa	139.584	134.256
<i>Investerings met economisch nut:</i>		
- gronden uitgegeven in erfpacht	84	84
- overige investeringen met een economisch nut	65.897	61.355
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	40.084	40.545
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	33.519	32.271
Financiële vaste activa	13.979	12.930
<i>Kapitaalverstrekingen aan:</i>		
- deelnemingen	645	797
<i>Leningen aan:</i>		
- woningbouwcorporaties	3.996	3.420
- overige verbonden partijen	0	0
<i>Overige langlopende leningen</i>	9.338	8.712
Totaal vaste activa	153.921	147.488
Vlottende activa		
Voorraden	992	-248
<i>Grond- en hulpstoffen</i>	875	1.071
<i>Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie</i>	-97	-1.951
<i>Gereed product en handelsgoederen</i>	214	632
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	19.242	16.350
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>	9.401	7.257
<i>Overige vorderingen</i>	9.841	9.093
Liquide middelen	24.171	39.241
<i>Kassaldi</i>	24	8
<i>Banksaldi</i>	24.147	39.233
Overlopende activa	4.023	15.963
Totaal vlottende activa	48.428	71.307
Totaal activa	202.348	218.794

bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2020	31-12-2021
Vaste passiva		
Eigen Vermogen	40.389	50.204
- algemene reserve	14.058	10.643
- bestemmingsreserves	23.672	27.154
- gerealiseerd resultaat	2.659	12.407
Voorzieningen	15.119	15.216
- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.767	8.320
- voorziening voor middelen van derden van de bestemming gebonden is	6.353	6.896
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	104.125	88.403
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	99.145	83.910
- openbare lichamen	1.162	1.244
- overige binnenlandse sectoren	3.818	3.249
Totaal vaste passiva	159.633	153.822
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	5.621	11.886
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	418	0
Crediteuren	5.203	11.886
Overlopende passiva	37.094	53.086
Transistorische rente	581	496
Voorschotbedragen van:		
- het rijk	23.706	37.796
- de provincie	7.718	8.963
Overige overlopende passiva	5.089	5.832
Totaal vlottende passiva	42.715	64.972
Totaal passiva	202.348	218.794

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 30 januari 2019 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV het volgende. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever belast is met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente. Voor de eigen bijdragen van CAK is geen balanspost opgenomen, omdat hier conform de beantwoording van de commissie BBV, het kasstelsel is gehanteerd.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

In de "Nota waardering en afschrijving vaste activa" zoals deze is vastgesteld in de raad van de gemeente Het Hogeland op 14 maart 2019 is het volgende opgenomen: *De gemeente Het Hogeland activeert met ingang van 1 januari 2019 geen kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio. Kosten van onderzoek en ontwikkeling en bijdragen aan activa in eigendom van derden worden tevens met ingang van 1 januari 2019 niet geactiveerd.*

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

Zie de toelichting onder het kopje "Algemeen"

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen van voor 2019 worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

Zie de toelichting onder het kopje "Algemeen"

De kosten van onderzoek en ontwikkeling die zijn geactiveerd voor 2019 worden in maximaal 5 jaar afgeschreven.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Zie de toelichting onder het kopje "Algemeen"

Bijdragen aan activa van derden van voor 2019 worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend. In dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

Kleine investeringen

Uitgaven die voldoen aan alle voorwaarden om als investering te worden behandeld maar van een "kleine" omvang zijn worden in het jaar van de investering ten laste van de exploitatie gebracht en niet geactiveerd. Dit om te voorkomen dat er relatief hoge beheerskosten moeten worden gemaakt.

In de "Nota waardering en afschrijving vaste activa" zoals deze is vastgesteld in de raad van de gemeente Het Hogeland op 14 maart 2019 is bepaald dat de gemeente Het Hogeland een grens van € 30.000 hanteert. Onder dit bedrag worden nieuwe investeringen met ingang van 1 januari 2019 niet geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Conform de notitie “Grondbeleid in begroting en jaarstukken” (2019) worden gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld opgenomen onder de materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV). Dergelijke gronden worden in de regel aangeduid als ‘warme gronden’. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

Gronden die zijn verworven met het oog op concrete ontwikkeling door de gemeente, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld mogen, voor wat betreft de toepassing van artikel 65 lid 1 BBV, worden gewaardeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- De gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- De gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen dat die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- De visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of het rijk;
- Er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- Het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- Periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2019 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Materiële vaste activa met economisch nut	Afschrijvingstermijnen
Gronden en terreinen	geen
Rioleringen	Conform afvalwaterbeleidsplan

Bedrijfsgebouwen, schoolgebouwen	40 jaar
Renovaties	25 jaar
Technische installaties	15-20 jaar
Meubilair	10 jaar
Vervoermiddelen	5-10 jaar
Hard- en software	3-5 jaar

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Afschrijvingstermijnen
Tunnels, bruggen, waterwegen en walbeschoeiing	max. 40 jaar
Sportvelden, wegen, kades en waterkeringen	max. 40 jaar
Openbare verlichting	30 jaar
Pompen, gemalen, technische installaties	15-20 jaar
Straatmeubilair	10-15 jaar

In de “Nota waardering en afschrijving vaste activa” zoals deze is vastgesteld in de raad van de gemeente Het Hogeland op 14 maart 2019 staat een tabel opgenomen waarin de volledige lijst met afschrijvingstermijnen staat vermeld.

Afschrijvingen

Met ingang van 2019 worden alle investeringen van de gemeente Het Hogeland lineair afgeschreven. Met afschrijven wordt gestart op het moment dat er op 1 januari een boekwaarde voor het actief in de administratie staat. De afschrijving voor het eerste jaar bedraagt dan de boekwaarde op 1 januari gedeeld door het aantal jaren waarin het actief wordt afgeschreven.

Financiële vaste activa

De onder de Financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd tegen nominale waarden. De belangen in deelnemingen tegen verkrijgingsprijs of marktwaarde als deze lager is als de verkrijgingsprijs.

Voorraden

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt het percentage of completion methode: baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd.

Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid en dient er winst te worden genomen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie 'grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens het percentage of completion methode ertoe leidt dat in eerdere jaren te veel winst is genomen, dan neemt de gemeente de eerder teveel genomen winst terug. Subsidiebat en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen onderdeel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen

Reserves

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Onder de vaste schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde vermindert met de aflossingen.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de telling van de balans het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Covid-19

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening 2021 zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de gemeente Het Hogeland.

De pandemie die in Nederland in 2020 begon was in 2021 niet bestreden. Het kabinet heeft maatregelen genomen om het virus te bestrijden, hoewel in de zomer enige versoepelingen mogelijk waren, kwamen we op 19 december 2021 weer in een nieuwe lockdown terecht. De maatregelen die het kabinet in bepaalde periodes heeft getroffen, waren onder anderen het verbieden van bijeenkomsten van (grote) groepen mensen, de avondklok, diverse reisverboden en de sluiting van eet- en drinkgelegenheden en sport- en fitnessclubs, scholen en kinderdagverblijven. Daarnaast kwamen er vaccinaties beschikbaar.

Per 23 maart 2022 heeft het kabinet besloten om nagenoeg alle corona regels af te schaffen. Alleen de basisadviezen, zoals handen wassen en hoesten in de elleboog, blijven nog van kracht en in vliegtuigen moet nog een mondkapje worden gedragen.

De pandemie heeft impact op de gemeente. Naast organisatorische gevolgen heeft dit direct dan wel indirect ook financiële gevolgen c.q. onzekerheden voor de gemeente. Voor het boekjaar 2021 zijn deze gevolgen in de jaarstukken verwerkt en in kaart gebracht in de paragraaf corona. De na-ijl effecten kunnen financieel doorwerken in het boekjaar 2022. Op dit moment zijn de effecten nog niet volledig te overzien, daarom zijn de nog niet bestede corona ontvangen rijksmiddelen gereserveerd in de bestemmingsreserve corona. Mochten zich er ontwikkelingen voordoen dan nemen wij die mee in de begrotingswijzigingen van 2022 en zal de bestemmingsreserve corona worden ingezet ter dekking van de kosten.

De directie heeft passende maatregelen genomen c.q. zorgt ervoor dat passende maatregelen worden genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. De directie en het bestuur van de gemeente acht een duurzame voortzetting van de bedrijfsactiviteiten derhalve niet onmogelijk. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van de gemeente Het Hogeland.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Investerings	Bijdrage derden	Des- investerings	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2021
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendommen van derden	20	10	9		1	19
Kosten onderzoek en ontwikkeling	338	80		33	101	284
Totaal	359	90	9	33	102	303

Toelichting Immateriële vaste activa:

Onderstaand per activasoort een overzicht van de kredieten en de mutaties hierop in 2021. In het overzicht zijn de kredieten opgenomen waarop een mutatie heeft plaatsgevonden in 2021. Voor een totaaloverzicht van alle beschikbare kredieten verwijzen we naar de bijlage "investeringskredieten"

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2020	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten totaal	Restant	Opmerking
Sanering verkeerslaw aal N361/N363	305	124	9	9	133	172	
Voorbereiding BP bedr.terrein Het Aanleg	100	0	80	-	80	20	
Bijdrage activa in eigendom van derden	405	124	89	9	213	192	

Materiële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Investerings	Bijdrage derden	Des- investerings	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2021
Economisch nut						
Gronden uitgegeven in erfpacht	84					84
Gronden en terreinen	9.036	529		92	503	8.970
Strategische gronden	1.997					1.997
Bedrijfsgebouwen	48.309	18.016	18.367	340	2.774	44.843
Grond- weg en waterbouwkundige werken	2.830	244	268		127	2.678
Vervoermiddelen	745				298	447
Machines, apparaten en installaties	1.635	446			420	1.660
Overig	1.391	1.430	1.351		366	1.104
Sub-totaal	66.027	20.664	19.986	433	4.488	61.700
Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.						
Gronden en terreinen	36					36
Begraafplaatsen	1.070				52	1.019
Grond- weg en waterbouwkundige werken	38.627	1.894	59		1.238	39.223
Vervoermiddelen	24				7	17
Machines, apparaten en installaties	150				42	108
Overig	177				34	143
Sub-totaal	40.084	1.894	59		1.374	40.545
Maatschappelijk nut						
Grond- weg en waterbouwkundige werken	33.447	5.204	4.346		2.095	32.209
Machines, apparaten en installaties	72				10	62
Sub-totaal	33.519	5.204	4.346		2.105	32.271
Totaal	139.630	27.762	24.392	433	7.967	134.559
* Voor de expl.verkenning Ulrum en verkoop EBZ voorz. getroffen.	-46					-46
						134.513

Toelichting Materiële vaste activa:

In december heeft het college besloten tot de verkoop van een aantal panden (o.a. De Solte Campe in Zoutkamp, Roodschool in Roodeschool, Regenboog in Leens, verenigingsgebouw in Ulrum en de voormalige basisschool in Ulrum. Door dit besluit dient de waarde van de betreffende activa te worden gepresenteerd onder de voorraden. Voor de grond betreft dit een waarde van € 11.429 en voor de panden zelf een bedrag van € 340.475, deze zijn in bovenstaand overzicht opgenomen als desinvestering.

Een aantal van onze in bezit zijnde gronden zijn verpacht, in onderstaand overzicht is aangegeven welke gronden dat betreft.

Kadastrale gegevens	Locatie	Grootte in m2	Canon per jaar	Herziening canon	Duur contract	Bestemming locatie
Gem. Winsum, sectie H nrs 291 en 292	Gelegen aan de Schouwerzijlsterweg 9 te Winsum	3.500	50		30-6-2019	Bedrijfsmatig
Gem. Warffum, sectie F nr. 133 en 134	Gelegen aan de Oostervalge 36a te Warffum	10.095	2.034,75	aug. 2020	20-12-2094	Recreatie/sport
Gem. Baflo, sectie G nrs. 601, 531 en sectie C nrs. 1227, 1228, 1272, 1224, 1223, 530	Ijsbaan gelegen in de buurt bij de Meijmaweg te Rasquert	147.775	0,45		31-12-2020	Recreatie/sport
Uithuizen, sectie H nr. 845 en 497	Edama 43 en 47	20.579	11.730,03	8-5-2018	30-6-2097	Bedrijventerrein
Winsum, sectie E nr. 2808	Tennisbaan gelegen aan de Wierdaweg 2b te Winsum	6.516	249,58		1-11-2038	Recreatie/sport

Onderstaand is per activasoort ene overzicht van de kredieten en de mutaties hierop in 2021. In het overzicht zijn alleen de kredieten opgenomen waarop een mutatie heeft plaatsgevonden in 2021. Voor een totaaloverzicht van alle beschikbare kredieten verwijzen we naar de bijlage “overzicht restantkredieten”.

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2020	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten totaal	Restant	
Locatie vml. gasfabriek Bedum	635	401	299		700	-65	Overschrijding gedekt door bijdrage provincie
Project Ulrum	-	-	28		28	-28	Afwikkeling negatieve boekwaarde <2021
Kavel Bredeweg 16 Kantens	92	-	91		91	1	
Woonplan Woldringhstr. Zoutkamp	65	4	45	81	49	16	
Vorbereidingskosten Munster fase 2/3	-	796	66	-	862	-862	Kosten worden ingebracht in grex tzt
Gronden en terreinen EN	792	1.201	529	81	1.730	-938	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2020	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten totaal	Restant	
Huisvesting agv Herindeling	500	315	61		376	124	
Nieuw bouw Togtemaarschool	4.319	4.080	34	583	4.113	206	
Verbouw Regenboog	6.400	5.143	1.083	617	6.226	174	
Nieuw bouw Groenland	2.750	2.608	1	116	2.609	141	
Verbouw Walfridus	487	472	-	144	472	15	
Verbouw Horizon	550	520	-	159	520	30	
Scholenprogramma - Algemeen	170	45	141	170	186	-16	
Dr. Damschool Uithuizermeeden	3.930	479	2.036	830	2.515	1.415	
De Tirrel	10.586	3.609	9.651	279	13.260	-2.674	wordt gedekt door aanvullende raming 2022
Nieuw bouw Jansenius de Vries/De Rank	5.354	127	437	1.781	564	4.790	
Nieuw bouw Klinkenborg school	2.850	49	2.351	1.433	2.399	451	
Nieuw bouw school De Dobbe	3.400	133	494	1.335	627	2.773	
Nieuw bouw school Usquert	3.575	87	868	1.202	955	2.620	
Tijdelijk school Uithuizermeeden	682	115	11	15	126	556	
OHV uitbreiding permanent De Horizon Bedum	446	-	373	-	373	73	
Versterking HHC Warffum	3.540	2	12	3.107	14	3.526	
Versterking HHC Uithuizen	9.715	6	15	5.918	21	9.694	
Versterk. school De Noordkaap/De Sterren	850	13	152	230	165	685	
Versterking Nijenstein school	2.515	264	2	446	266	2.249	
Winsum-W.clubgebouw (kleedkam)	1.846	2.085	13	-	2.097	-251	
Gymzaal Octopus Eenrum	309	302	1	-	302	6	
Uitvoer legio-maatregel 2016	409	3	52	-	55	354	
Gr Onderhoud pand Ability Uithuizen	150	36	100	2	136	14	
Diverse activa	-	-	68	-	68	-68	Afwikkeling negatieve boekwaarde <2021
MFA Bedum	2.290	-	29	-	29	2.261	
Afdekking zw embad De Hoge Vier	63	-	32	-	32	31	
Bedrijfsgebouwen EN	67.686	20.492	18.016	18.367	38.507	29.179	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2020	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten totaal	Restant	
Spoorw egveiligheid: Hogendoorn	595	-	6	6	6	589	
NPG Proceskosten Zoutkamp ea	124	-	9	9	9	115	
Warringalocatie	205	7	27	35	33	172	
Noordelijke dorpsrand Winsum	246	19	202	164	222	24	
Fietsoversteek Tuinbouw w eg	54	54	-	54	54	-0	
Grond, weg en waterbouwkundige werken	1.224	80	244	268	324	900	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2020	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten totaal	Restant	
Diverse activa	-	-	14	-	14	-14	Afwikkeling negatieve boekwaarde <2021
Vervanging telefonie 2021	200	-	1	-	1	199	
Vervanging materieel 2021 (7jr)	399	-	39	-	39	361	
Vervanging w erklekken (hardw are)	60	-	59	-	59	1	
Vervanging storage	85	-	86	-	86	-1	
Zitmaaiers (4 stuks)	450	-	105	-	105	346	
Kraan met stick en korf	134	-	143	-	143	-9	
Machines, apparaten en installaties EN	1.328	-	446	-	446	883	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2020	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten totaal	Restant	
Winsum-West: duurzaamheid	80	27	-24		3	77	
NPG Vakland	2.618	28	601	601	629	1.989	
NPG project Enne Jans Heerd	1.613	-	750	750	750	863	
Vervanging w erklekken 2020 (W, B, L)	80	-	25	-	25	55	
Vervanging materieel 2019 (10 jr)	240	-	30	-	30	210	
Vervanging materieel 2019 (7 jr)	129	81	49	-	130	-1	
Overige materiele vaste activa EN	4.761	136	1.430	1.351	1.566	3.195	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2020	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten totaal	Restant	
BRP Boterdiep Bedum 2017	470	13	19	-	32	438	
Rioolreconstructie De Vlijt	1.426	1.448	1		1.449	-23	
Herstructur de Marne dorpen(m-l080031)	111	30	49	-	79	32	
Riolering (vrijverval) (2017)	600	436	5	-	441	160	
Revitalisering Geert Reinderspark Bedum	405	124	92	59	216	189	
Diverse activa	-	-	7	-	7	-7	Afwikkeling negatieve boekwaarde <2021
GWRP Zuiveringskring Onderdendam	50	-	7	-	7	43	
GWRP21 Rioolconstr. Margrietlaan e.o.	410	-	127	-	127	283	
Herinrichting WDH, L & U Riolering	1.890	-	1.543		1.543	347	
Rioleringen (overig) (2017)	103	6	45	-	51	52	
Grond, weg en waterbouwk. werken EN + heffing	5.465	2.057	1.894	59	3.950	1.514	

Omschrijving	Begroting lasten	Lasten <2020	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten totaal	Restant
Reconstructie Molenweg	767	32	49	-	81	686
Uitvoering Bederaw alda	1.294	721	-41		679	615
Reconstructie Waldadriët	1.851	1.918	2	28	1.920	-70
Openbare verlichting 2017 (B)	128	123	3	-	126	1
Herinr. De Vliet en Versplein	1.120	561	16	-	577	543
Herinrichting Molenweg Bedum	204	22	4	-	26	178
Vervanging beschoeiing 2018	562	518	26		544	18
Reconstructie Boterdiep Oz	535	526	2		528	7
Midterm Led verlichting	300	299	1		300	0
Werken aan de Dorpen	1.371	443	4		446	925
Toegankelijkheid stations Winsum	637	482	70	57	553	85
Rompakkoord: kortsluiting Ranum	8.300	1.075	573	1.088	1.648	6.652
Rompakkoord: spoorwegovergangen	150	587	5	131	592	-442
Romp-akkoord Fietsroute-plus Winsum	125	12	7	-	18	107
Romp-akkoord: procesmanagement	140	36	1	-	37	103
Infrastructuur Centrum Winsum	1.000	176	26	-	202	798
Infrastructuur Munster (Winsum-Oost)	747	419	242	-	661	86
Winsum-West: infrastructuur	1.754	1.374	108	-	1.482	272
Fietsplan 2020 (vm E)	725	-	354	368	354	371
Groot onderhoud N363	1.358	935	6	22	942	416
Herinr. komtaverse Roodeschool-Oosteinde	1.206	1.067	44	221	1.111	95
Fietspad komgrenzen Roodeschool-Oosteind	572	427	-	27	427	145
Herinr. oude locatie Togtemaarschool	800	155	607	13	763	37
Verkeer en parkeren Lauwersoog	59	23	17		40	18
Bredesch. Baflo-infrastructuur	472	731	8	133	739	-267
Kwaliteitsverbeter NPZ(2007)	507	116	60	-	176	331
Woonplan Biewemastraat Usquert	74	76	1	-	77	-3
Woonplan Wilhelminastraat Uithuizen	162	139	12	-	151	11
Werelderfgoedcentrum Waddenzee	1.739	496	39		534	1.205
Krimp en leefbaarheid	2.726	1.883	65	65	1.948	778
Opheffen Nabo's Warffum	736	25	43	-95	68	668
Woonplan Maarweg Uithuizen	623	156	114	325	270	353
Fietspad Kruisweg Kloosterburen	-	-	-	36	-	-
Herinrichting Uithuizen - Menkema buurt	28	-	4	4	4	23
NPG: Centrumplan Uithuizermeeden Plus	1.700	114	5	5	118	1.582
Herstructurering - proces kosten	175	-	7	7	7	168
Herinrichting Zandweer	44	-	8	8	8	36
Herinrichting Zorg met wonen Uithuizen	319	-	11	11	11	307
Herinrichting Oosterstraat Warffum	400	9	14	14	23	377
Herinrichting Kantens	588	-	34	34	34	554
NPG: Centrumplan Bedum Plus	2.200	4	60	60	64	2.136
NPG: Centrumplan Winsum Plus	3.440	765	141	141	906	2.534
NPG: Centrumplan Uithuizen Plus	2.700	125	332	332	457	2.243
NPG: proceskosten centrumplannen	1.761	425	337	337	762	999
Openbare verlichting 2021	186	-	200	-	200	-14
Openbare verlichting 2022	58	-	1	-	1	57
Reconst De Vliet (Vrije gang-Waldadriët)	200	-	2	-	2	198
Damwand Boterdiep Wz Bedum	500	-	12	-	12	488
Herinrichting WDH, L & U Wegen	405	-	1.298	577	1.298	-892
Herinrichting landbouw verkeer	100	97	3	-	100	0
De Wierde Leens	325	60	109	-	169	157
Openbare verlichting 2020 (vm E)	139	121	18	-	139	-0
Wiepooopad Winsum	300	159	141	200	301	-1
Fietsplan 2018	789	784	-	200	784	5
Grond, weg en waterbouwk. werken MN	49.098	18.217	5.204	4.346	23.421	25.678

Financiële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Investerings	Des-investeringen	Aflossingen	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	645	152				797
Leningen aan woningbouwcorporaties	3.996			575		3.420
Leningen aan overige verbonden partijen	0					0
Overige verstrekte langlopende leningen	9.338	28		581	55	8.712
Totaal	13.979	180		1.156	55	12.929

Toelichting financiële vaste activa:

In 2021 zijn 50 aandelen Afvalsturing Friesland N.V. (Omrin) aangeschaft (cf raadsbesluit 20 oktober 2020). De uitgiftekoers per aandeel bedraagt € 3.039.

De mutatie op overige verstrekte langlopende leningen betreft verstrekte startersleningen.

Flottende activa

In onderstaand overzicht is de post voorraden nader gespecificeerd

bedragen x € 1.000

Voorraad in exploitatie genomen bouwgronden	Boekw. 31-12- 2020	Verlies voor ziening	Balanswrd 31-12-2020	Winst/ verlies nemning	Invest.	batens grexten	Boekwaarde 31-12-2021	Verlies voor ziening	Balanswrd 31-12-2021
Scherphorn Noord	-37		-37	90	6	149	-89		-89
Bedrijventerrein Ulrum Oost	371		371	12	15	342	56		56
Munster, fase 1	-48	418	-467		20	336	-364	423	-787
Bedrijventerrein fase 2 Bedum	305	328	-24	-309	4		0		0
Tuinbouwbedrijventerrein, Kruisweg	160	21	139		3	29	134	20	114
Ter Laan 4, Bedum	-50		-50	76	457	819	-336		-336
Herontwikkeling Vogelzanglocatie, Bedum	-129		-129		53		-76		-76
Trekweg, Ulrum	49	339	-291		8	63	-6	326	-332
Almersma, Uithuizen	2.349	1.328	1.020		51	861	1.539	1.250	289
LTS locatie, Uithuizen	555	439	116		7	3	559	424	136
Centrumplan Uithuizen (De Blink, Molenerf en Schoolstraat)	3.002	3.871	-869	-1.520	260	749	993	2.324	-1.331
Nijverheidsweg, Uithuizen	162		162		33	-2	197		197
t Stee, Adorp					91		91		91
Totaal	6.687	6.745	-58	-1.650	1.008	3.348	2.697	4.767	-2.070

bedragen x €1.000

Overige voorraden	Balanswa arde 31- 12-2020	Mutatie 2021	Balanswa rde 31-12- 2021	Verliesv oor- ziening	Balanswrd 31-12-2021
WPA grond- en hulpstoffen	875	196	1.071		1.071
WPA voorraad gereed product	214	67	280		280
WPA onderhanden werk	15	13	27		27
Te verkopen panden	0	352	352		352 *
Van Speykstraat	0	147	147	54	93
Totaal	1.103	774	1.877	54	1.823

* zie ook toelichting bij de MVA.

Kas / Bank

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2021
Kassaldi	24	8
Banksaldi	24.147	39.233
Totaal	24.171	39.241

Specificatie Bank

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2021
Rabo bank	37	26
ABN-AMRO bank	10	0
BNG	24.100	39.206
Totaal	24.147	39.233

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar Q1+Q2	Verslagjaar Q3+Q4		
(1)	Drempelbedrag	1.325	3.534		
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	173	150	155	160
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.152	1.175	3.378	3.374
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar Q1+Q2	Verslagjaar Q3+Q4		
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	176.681	176.681		
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	176.681	176.681		
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-	-		
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.325	3.534		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.558	13.650	14.289	14.729
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	173	150	155	160

Overlopende activa

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2021
Nog te ontvangen Rijk	418	102
Sisa nog te ontvangen Rijk	513	6.519
Sisa nog te ontvangen Provincie Groningen	112	383
Vooruitbetaalde bedragen	784	799
Nog te ontvangen overige overheden	1.340	525
Bedragen buiten rekening	-5	-6
WPA - Overlopende activa	179	148
Nog te ontvangen niet overheden	1.112	7.487
Overige overlopende activa	37	7
Totaal	4.489	15.963

Specificatie nog te ontvangen Rijk

bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeerdering	Verminderend	Balanswaarde 31-12-2021
Verrekening AU	332		332	0
Bijdrage project spoor1 T5 NCG	86			86
PGB Jeugdwet	0		30	-30
PGB WMO Begeleiding	0	55	13	42
PGB WMO Hulp bij Huishouden	0	5	1	4
Totaal	418	60	376	102

Specificatie Sisa nog te ontvangen Rijk

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2021
NPG project Beschermd Wonen	34	21	34	21
NPG Vakland	28		28	0
Sloopwoning Sauwerd hoogspanning EZK F1	391		391	0
Bijdrage Regiofonds station Bedum bus knooppunt	60			60
OCW D15 toekomstpakket Scholenprogramma	0	5.981	418	5.563
CP Uithuizen GRO8C	0	609		609
NPG Hoogholtje Maarhuizen	0	16		16
Boukemapark	0	250		250
Totaal	513	6.876	870	6.519

Specificatie Sisa nog te ontvangen Provincie

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2021
Toegankelijk maken haltes	17		17	0
Vordering bodemsanering Hoofdstraat-West 50/50 deal	21			21
NPG Spelen, ontmoeten, bewegen Zoutkamp	8		8	0
NPG Geb ger aanpak Mensingeweer Maarhuizen	12	11	23	0
Subsidie Wiepooopad	0	200		200
Afrekening Gasfabriek	55	53		108
Delthepad	0	53		53
Totaal	113	318	48	383

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2021
Meedoenpas Arriva	136
WIA Advies	34
Lidmaatschap VNG	73
Vooruitbetaalde licenties, automatiseringskosten, abonnementen	467
Mobiele graafmachine	42
Bijdrage MJOP 2022	27
Speelplek Ripperdadrift	12
Overige vooruitbetaalde posten	9
Totaal	799

Specificatie nog te ontvangen overige overheden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31- 12-2021
Afwikkeling WIZ 2021	251
Prognose Beschermd wonen	142
Oude posten herindeling	12
Subsidie Krimp&Leefbaarheid	119
Totaal	525

Specificatie WPA overlopende activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2021
Saldo Exact Kruisposten RIB BV	85
Saldo Exact overige vorderingen	62
Totaal	148

Specificatie nog te ontvangen niet overheden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2021
Toeristenbelasting	356
Vergoeding Nedvang gescheiden afvalstromen + zwerfafval	212
Diftar Q4	729
Provincie N363	302
Verkoop grond Sauwerd hoogspanning	34
Bijdrage aanleg groen Waldadriest	30
Leges markten	20
Huren Q4	44
OZB eigenaren/gebruikers niet-woningen	5.300
Bijdrage vuilverwerkingsbedrijven	320
Overige	140
Totaal	7.486

Vaste passiva

Reserves en voorzieningen

Het beleid en de onderbouwing van de aanwezige reserves en voorzieningen is door de raad vastgelegd in de "Nota reserves en voorzieningen". Raadsbesluit van 27 maart 2019.

Met de "Nota reserves en voorzieningen gemeente" heeft de raad het kader vastgesteld voor de omvang van de reserves en voorzieningen. Het geeft inzicht in het beleid dat wordt gevoerd ten aanzien van de reserves en voorzieningen en geeft uitvoering aan het bepaalde in artikel 11 van de Financiële verordening. Conform dit artikel zijn in de nota reserves en voorzieningen de regels vermeld voor de vorming en besteding van de reserves en voorzieningen.

In het jaar 2021 is er een nieuwe reserve gevormd, te weten: "Reserve Dekking VTH Aardbevingen". Daarnaast wordt er voorgesteld om de Reserve Ruimte dorpen en ondernemers te splitsen in Reserve Ruimte voor Ondernemers en Reserve ruimte voor Dorpen om inzichtelijk te maken welke gelden beschikbaar zijn voor de dorpen en welke voor de ondernemers. Het saldo van deze reserve is gesplitst conform de mutaties vanaf 2019.

In 2021 zijn er diverse toevoegingen en onttrekkingen gedaan aan de reserves en voorzieningen. De mutaties die in 2021 hebben plaatsgevonden worden hieronder kort toegelicht.

Reserves:

bedragen x € 1.000

Reserve/Voorziening Het Hogeland	Saldo 01-01- 2021	Verdeling Resultaat 2020	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Saldo 31-12- 2021
RESERVES					
Algemene reserve					
Algemene reserve	14.058	2.659	2.005	8.079	10.643
Gerealiseerd resultaat					
Te verdelen resultaat	2.659			2.659	0
Bestemmingsreserves					
Reserve Jaarovergang	2.167			58	2.109
Reserve Claims	1.290		33	170	1.152
Reserve Corona	904		2.311	1.435	1.779
Programma 2 Bereikbaarheid					
Reserve Onderhoud wegen	700		1.587		2.288
Reserve Onderhoud bruggen	277		308		584
Reserve Baggerplan	922		161	90	992
Reserve Ontsluiting Bedum	500				500
Reserve Openbare verlichting	6			6	0
Reserve Trace Mensingeweer - Zoutkamp	140				140

Programma 3 Economie en Werkgelegenheid					
Reserve Cofinancieringen	28				28
Reserve Versterking centrum Winsum	319		55		264
Reserve Regiovisie	15				15
Reserve Ruimte voor Ondernemers	0	1.122	553		570
Programma 4 Leefbaarheid en Voorzieningen					
Reserve Scholenprogramma	3.622	288			3.910
Reserve Onderwijshuisvesting	3.097	30	2.834		293
Reserve Frictiekosten bibliotheek	9				9
Reserve Programma Krimp en Leefbaarheid	451	272	5		717
Reserve Leefbaarheid	43				43
Reserve Ruimte voor Dorpen	2.500	300	1.075		1.725
Reserve Waddenkustopgave	500				500
Reserve bosaanleg Netlaan	32				32
Programma 5 Sociaal Domein en Volksgezondheid					
Reserve Sociaal domein	0	4.281	2.435		1.846
Programma 6 RO, Wonen en Duurzaamheid					
Reserve Herstructurering	928		12		916
Reserve Bovenwijkse kosten Ter Laan 4	118				118
Reserve Bovenwijkse kosten Vogelzangloc	15				15
Reserve Grondexploitatie	438	326	13		751
Reserve Woon- & leefbaarheidsplannen Eemsdelta	399				399
Reserve Onderhoud begraafplaatsen	638				638
Reserve Klimaatbeleid	100		24		76
Reserve Milieu	93				93
Reserve Koppelkansen Aardbevingsschade	500				500
Reserve dekking VTH aardbevingen	0	200			200
Programma 8 Bedrijfsvoering					
Reserve Frictie personeelskosten	22				22
Reserve Groot onderhoud gebouwen	2.506	1.038	16		3.528
Bevingsschade herstel gemeentelijke gebouwen	393	7			400
Totaal Reserves	40.389	2.659	14.269	19.520	37.796

Algemene Reserve

In de begroting is er een toevoeging aan de algemene reserve geraamd van € 2.005.377. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve. De onttrekking aan de algemene reserve is geraamd op € 7.916.750. De geraamde onttrekking in 2021 bestaat onder andere uit € 1.000.000 ten behoeve van het sociaal domein, de onttrekking van € 271.500 wordt gestort in de reserve Krimp en Leefbaarheid en € 6.623.250 ter dekking van de Budgetoverheveling van 2020 naar 202. Deze geraamde onttrekkingen worden ook daadwerkelijk onttrokken. Tot slot is er € 300.000 beschikbaar in de algemene reserve voor het Leerwerkbedrijf. De kosten die in 2021 zijn gemaakt voor het leerwerkbedrijf van € 162.404 worden onttrokken uit de algemene Reserve. Het resultaat 2020 van € 2.659.671 wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserve Jaarovergang

Aan de Reserve Jaarovergang wordt in totaal € 58.000 onttrokken zoals voorgesteld in de Najaarsnota 2021. Dit bedrag bestaat uit € 29.000 voor het woonplan Onderdendam & Baflo en € 29.000 voor de inrichting van het woonplan Ds. Uilkenstraat in Eenrum.

Reserve Claims

Conform de raming in de begroting is er in 2021 € 32.800 gestort in de Reserve Claims. Door de raad is vastgesteld dat er bij de begrotingswijziging actualisatie Scholenprogramma € 170.000 wordt onttrokken uit de reserve Claims. Dit bedrag valt vrij ten gunste van de exploitatie, om de overschrijding op het Scholenprogramma op te vangen.

Reserve Corona

De reserve corona is in 2020 gevormd om de nog niet gealloceerde middelen in te reserveren. In 2021 bedroeg de ontvangen corona compensatie van het rijk € 2.310.984, dit bedrag is gestort in de reserve

corona. Voor de uitgaven c.q. minder opbrengsten in 2021 als gevolg van de pandemie heeft er ter compensatie een onttrekking van € 1.435.408 uit deze reserve plaatsgevonden. Daarmee bedraagt de reserve ultimo 2021 € 1.779.292. Deze middelen houden we beschikbaar voor compensatie aan getroffen organisaties en ter dekking van toekomstige corona gerelateerde uitgaven.

Reserve onderhoud Wegen

Het doel van deze reserve is om de fluctuaties in kosten van onderhoud van wegen op te kunnen vangen. In 2021 wordt bij de voorjaarsnota incidenteel € 1.300.000 toegevoegd aan de reserve onderhoud Wegen vanuit de vrijvallende bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting. Er wordt € 287.250 toegevoegd aan de Reserve onderhoud Wegen, aangezien de kosten aan wegen in 2021 lager zijn dan geraamd.

Reserve onderhoud Bruggen

Het doel van deze reserve is om de fluctuaties in kosten aan onderhoud van bruggen op te kunnen vangen. Bij de voorjaarsnota 2021 wordt incidenteel € 215.000 toegevoegd aan de reserve vanuit de vrijvallende reserve Onderwijshuisvesting. Daarnaast zijn in 2021 de kosten voor het onderhoud van bruggen lager dan geraamd. Daarom kan er een bedrag van € 92.500 toegevoegd worden aan deze reserve.

Reserve Baggerplan

Het doel van deze reserve is om de fluctuaties in kosten van het baggeren van water op te kunnen vangen. Voor de baggerwerkzaamheden zijn in 2021 minder kosten gemaakt dan begroot. Om deze reden wordt € 160.500 toegevoegd aan de Reserve Baggerplan. Er wordt in de voorjaarsnota € 89.929 onttrokken aan de reserve ter dekking van de onderzoekskosten om te komen tot een voorkeursalternatief voor de spoelzee op Noordpolderzijl.

Reserve Openbare verlichting

Het doel van deze reserve is om de fluctuaties in kosten van het onderhoud en overige exploitatiekosten aan openbare verlichting op te kunnen vangen. De kosten voor de openbare verlichting waren in 2021 € 29.672 hoger dan geraamd. In de reserve Openbare Verlichting zit nog een bedrag van € 6.384, dit bedrag wordt daarom volledig onttrokken aan de reserve.

Reserve Versterking Centrum Winsum

In 2017 is in deze reserve een bedrag van € 1.000.000 gestort voor de regeling “nadere regels versterking Winsum 2017”. De verstrekte subsidies voor het versterken van het centrum in Winsum worden daarom gedekt uit deze reserve. Voor 2021 gaat het om een totaalbedrag van € 54.970 aan verstrekte subsidies, dit bedrag wordt daarom onttrokken aan de reserve.

Reserve Ruimte voor Ondernemers

Deze nieuwe reserve is gevormd na de splitsing van de reserve ruimte dorpen en ondernemers. De reserve wordt gevoed uit de voormalige reserve dorpen en ondernemers. Dit gaat om een bedrag van €822.441 De middelen in deze reserve zijn gereserveerd voor ondernemers. In 2021 wordt er € 47.954 onttrokken aan de reserve ruimte voor ondernemers voor de ondernemers die in de knel komen als gevolg van de coronapandemie. Conform de raming van de begroting 2021 wordt er € 300.000 toegevoegd aan de reserve. In overeenstemming met de raming wordt er € 354.747 onttrokken. Daarnaast wordt er incidenteel € 150.000 onttrokken aan deze reserve, dit bedrag bestaat uit € 60.000 ter dekking van de nadeelcompensatie OZB en € 90.000 in verband met een bijdrage aan de Stichting promotie Winsum en de Stichting Ondernemersfonds Uithuizen ter compensatie voor de vervallen reclamebelasting opbrengsten.

Reserve Scholenprogramma

Conform de begroting 2021 wordt er € 288.144 toegevoegd aan de Reserve Scholenprogramma.

Reserve Onderwijshuisvesting

Deze reserve is ingesteld voor kosten van onderwijsvoorzieningen waarvoor de gemeente een wettelijke verplichting heeft. De mutaties op deze reserve bestaan uit een structurele toevoeging van € 30.000 en een geraamde onttrekking van € 19.000 ter dekking van de gemaakte kosten voor de toekenning van de onderwijsvoorziening aan GBS De Horizon. Conform de voorjaarsnota 2021 valt er € 2.815.000 vrij uit de reserve Onderwijshuisvesting in verband met de gerealiseerde boekwinst in 2019 op de verkoop van de Nieuwe School Uithuizen (NSU). Dit komt ten gunste van de Reserve onderhoud Wegen, Reserve onderhoud Bruggen, Reserve groot onderhoud gebouwen en andere diverse onderhoud gerelateerde incidentele posten in de voorjaarsnota.

Reserve programma Krimp en Leefbaarheid

Deze reserve is ingesteld voor de bijdrage van de gemeente Het Hogeland voor het programma Krimp en Leefbaarheid. De jaarlijkse kosten van het programma Krimp en Leefbaarheid worden gedekt door een subsidie van derden en deels door het onttrekken aan deze reserve. In de begroting 2021 is er een toevoeging van € 271.500 aan deze reserve geraamd ten laste van de Algemene reserve. Er zijn in 2021 extra incidentele middelen ontvangen in het kader van de bevolkingsdaling. De helft (€ 271.500) van deze ontvangen middelen wordt toegevoegd aan de reserve programma Krimp en Leefbaarheid. Ter dekking € 5.331, zijnde 8,2% van de totale uitgaven die ten laste komen voor de gemeente is dit bedrag onttrokken uit deze reserve.

Reserve Ruimte voor Dorpen

Deze reserve was voorheen de reserve ruimte voor dorpen en ondernemers. Dit is nu aangepast naar Reserve Ruimte voor Dorpen. Door de splitsing van de reserve dorpen en ondernemers is er vanuit deze reserve een bedrag van €822.441 overgeheveld naar de reserve ruimte voor ondernemers. De overige middelen met een grootte van €1.677.676 blijven beschikbaar voor de reserve ruimte voor dorpen. De middelen in deze reserve zijn gereserveerd voor dorpen om bijvoorbeeld dorpsbudgetten te verlenen. Naast de splitsing hebben er in 2021 nog mutaties plaatsgevonden op deze reserve. Conform de begroting 2021 is er € 300.000 toegevoegd aan deze reserve. Daarnaast wordt er werkelijk € 252.758 onttrokken uit de reserve Ruimte voor Dorpen in plaats van de begrote onttrekking van € 450.000.

Reserve Klimaatbeleid

De raad heeft met de begrotingswijziging Zonnecarports Winsum West ingestemd dat de voorbereidingskosten ten laste van de reserve Klimaatbeleid gebracht worden. Hier was € 40.000 voor geraamd, in werkelijkheid bedragen de voorbereidingskosten € 24.020. Dit bedrag wordt onttrokken aan de Reserve Klimaatbeleid.

Reserve Sociaal Domein

Deze reserve is ingesteld voor het dekken van financiële tekorten bij de uitvoering van de WMO, jeugdwet en participatie. Conform de begroting 2021 wordt er € 1.000.000 toegevoegd aan de Reserve Sociaal domein vanuit de algemene reserve. Vanuit de meicirculaire worden er extra middelen toegevoegd aan de reserve ter grootte € 1.435.097. In de realisatie zien we met name bij de WMO een aantal voordelen ten opzichte van de begroting. De dekking van het tekort op het sociaal domein breed hoeft daarom niet volledig onttrokken hoeft worden. De onttrekking wordt verlaagd met €1.846.000. De werkelijke onttrekking bedraagt €585.097.

Reserve Herstructurering

Deze reserve stelt middelen beschikbaar voor het verrichten van onderzoeken en het bijdragen in herstructureringsprojecten. Aan deze reserve wordt € 11.858 onttrokken, voor de dekking van de kosten van het opstellen van Woonplan Bedum zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2021.

Reserve Grondexploitatie

In 2021 hebben we de grex De Blink in Uithuizen afsloten, deze grex sluit met een tekort van € 1,5 miljoen. Dit te kort was grotendeels al als voorziening opgenomen en het resterende saldo van € 13.167 is onttrokken aan de bestemmingsreserve grondexploitatie.

Ook de grex Boterdiep fase 2 in Bedum is afgesloten in 2021. Deze sluit met een tekort van ruim € 3 ton, die ook grotendeels was voorzien. Het resterende saldo van € 92.259 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve grondexploitatie.

De actualisatie van de grexen geeft een vrijval van € 233.952,03 uit de verschillende verliesvoorzieningen voor de grexen. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve.

Reserve Onderhoud begraafplaatsen

Voor deze reserve wordt de geraamde onttrekking van € 25.000 niet onttrokken, aangezien er in 2021 geen tekort is op de post begraafplaatsen.

Reserve Dekking VTH aardbevingen

Deze reserve is bij de voorjaarsnota 2021 gevormd. Door de versterkingsopgave nemen het aantal aanvragen van omgevingsvergunningen toe. Er zijn mogelijk in de toekomst eigen middelen nodig om de toename in aanvragen te bekostigen. Daarom wordt er voorgesteld om jaarlijks € 200.000 toe te voegen aan deze reserve vanuit de extra legesopbrengsten.

Reserve Groot onderhoud gebouwen

Deze reserve is ingesteld om aan te wenden voor het plegen van onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. De kosten voor het onderhoud in 2021 vallen lager uit dan begroot om deze reden wordt er € 238.000 toegevoegd aan deze reserve. Bij de voorjaarsnota heeft u ingestemd dat er € 800.000 wordt toegevoegd aan de reserve Groot onderhoud gebouwen vanuit de vrijval van € 2.815.000 van de reserve onderwijshuisvesting. Daarnaast wordt er bij de voorjaarsnota € 16.000 structureel onttrokken uit de reserve ter dekking van de formatiekosten van de bodes die voor het klein onderhoud aan de gebouwen worden ingezet.

Reserve Bevingsschadeherstel Gemeentelijke gebouwen

In deze reserve wordt € 6.900 gestort, omdat de ontvangen schadevergoeding voor bevingsschade hoger is dan de gemaakte kosten voor het herstel.

Voorzieningen:

Onderstaand treft u het overzicht voorzieningen aan met daaronder een toelichting met betrekking tot de mutaties die hebben plaatsgevonden in 2021.

bedragen x € 1.000

Reserve/Voorziening Het Hogeland	Saldo 01-01- 2021	Verdeling Resultaat 2020	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Saldo 31-12- 2021
VOORZIENINGEN					
Programma 6 RO, Wonen en Duurzaamheid	0				0
Voorziening Afvalstoffenheffing					
Voorziening Rioolheffing	6.353		868	325	6.896
Voorziening Woonrijp maken grondexploitaties	346		329		675
Voorziening Leens-Oost	65			2	63
Programma 7 Burger en Bestuur					
Voorziening Pensioenverplichtingen	7.729		46	550	7.225
Voorziening Wachtgeldverplichtingen bestuurders	409			260	149
Voorziening Wachtgeldverplichtingen ambtenaren	148		18	28	138
Programma 8 Bedrijfsvoering					

Voorziening Sparen verlof	70				70
Totaal Voorzieningen	15.119	0	1.261	1.165	15.216
Totaal Reserves en Voorzieningen					53.012

Voorziening Rioolheffing

Deze voorziening is ingesteld om schommelingen in het tarief van de rioolheffing te voorkomen. Overschotten of tekorten tussen ontvangen heffingen en gemaakte kosten worden toegevoegd of onttrokken aan deze voorziening. In 2021 is er € 868.220 toegevoegd aan de voorziening. Daarnaast is er € 325.000 onttrokken, deze mutatie is bij de Najaarsnota 2021 geraamd in verband met een bezwaar- en beroepsprocedure met betrekking tot de rioolheffing.

Woonrijp maken grondexploitaties

Deze voorziening is ingesteld ter dekking van de kosten voor het woonrijp maken van exploitatieplannen. In 2021 is er € 329.272 toegevoegd aan de voorziening door de opbrengst van diverse bouwgrond kavels.

Voorziening Leens- Oost

In de voormalige gemeente De Marne is deze voorziening gevormd door de ontvangst van een afkoopsom, omdat de werkzaamheden aan het woonrijp maken van het woningbouwplan Leens-Oost niet werden uitgevoerd door de projectontwikkelaars. In 2021 is € 2.039 onttrokken aan de reserve in verband met werkzaamheden aan de Oosterlaagte in Leens.

Voorziening pensioenverplichting

Deze voorziening is ingesteld om te kunnen voldoen aan de toekomstige pensioenverplichtingen van oud-wethouders. Ook hebben wethouders de mogelijkheid om hun opgebouwde pensioenrechten op te vragen wanneer zij hier belang bij hebben. Bijvoorbeeld wanneer ze veranderen van werkgever. Om deze bedragen éénmalig uit te kunnen keren is deze voorziening ingesteld. Op basis van de berekening van de actuariële waarde dient de omvang van de voorziening per 31-12-2021 € 7.225.071 te zijn.

Voorziening wachtgeldverplichtingen bestuurders

Deze voorziening is ingesteld om de kosten van wachtgeld van voormalige bestuurders te kunnen dekken. Berekend is dat er € 149.156 benodigd is om in de toekomst aan de verplichtingen te voldoen. Om deze reden wordt er € 32.885 onttrokken aan deze voorziening.

Voorziening wachtgeldverplichtingen ambtenaren

Berekend is dat er € 137.842 benodigd is om te kunnen voldoen aan de verplichtingen. Om deze reden is er € 17.564 bijgestort in deze voorziening. In 2021 is er € 27.729 uitbetaald aan wachtgeld voor ambtenaren.

Langlopende leningen:

Onderstaand is een specificatie opgenomen van de vaste schulden. Per 31 december 2021 heeft de gemeente het Hogeland nog een bedrag van bijna €88.403.000 aan aangetrokken geldleningen open staan. €3.249.000 van de langlopende geldleningen zijn één-op-één doorgeleend aan woningbouwcorporaties. Daarnaast hebben wij nog een schuld aan het rijk in verband met BBZ en TOZO, dit saldo bedraagt op 31 december 2021 €1.244.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeer- dering	Aflossing	bedragen x € 1.000	
				Balanswaarde 31-12-2021	
Onderhandse leningen van:					
Binnenlandse banken en ov. fin. instellingen	99.145		15.235	83.910	
Binnenlandse banken doorgeleend aan woningbouwcorporaties	3.818		569	3.249	
Overige binnenlandse sectoren	1.162	170	88	1.244	
Totaal Langlopende schulden	104.125	170	15.892	88.403	

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2021
Kasgeldlening	0	0
Banksaldi	418	0
Crediteuren	5.203	11.886
Totaal	5.621	11.886

Overlopende passiva

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2021
Transitorische rente	581	496
Sisa nog te betalen Rijk	19.967	34.360
Nog te betalen Rijk	3.739	3.436
Nog te betalen Overige Overheid	5.383	1.538
Sisa nog te betalen Provincie Groningen	2.335	7.425
Afdracht ABP	466	523
Overige overlopende passiva	5.089	5.308
Totaal	37.561	53.086

Specificatie Sisa nog te betalen Rijk

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2021
Onderwijs achterstandenbeleid	540	126		666
BZK C38 NPG-gelden kunstcentrum De Ploeg	2.765		235	2.530
BZK C38 NPG-gelden Centrum Plannen	10.168		875	9.293
C201 Centrumplan Leens		1.530		1.530
NPG gelden opstellen programmaplan	243		107	136
Voorschot TOZO, verstrekt krediet, uitv.kst	3.891	2.501	4.825	1.567
75% krediet BBZ	78	94		172
C34B Scholenprogramma aanvulling toekomstpakket	1.656			1.656
I&W E20 Spec.uitk. Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	314		130	184
B2 Gedupeerden toeslagen affaire	24	18	25	17
Lumpsum	284	1.970	1.850	404
BZK C45 Aardgasvrije wijken Zuidwolde	0	4.000		4.000
OCW D14 Middelen onderwijsvertraging Covid	0	143		143
BZK C201 Enne Jans Heerd	0	1.602	750	852
H8 Leefstijlinterventies	0	128	15	113
C32 Ventilatie scholen	0	191		191
H12 Preventieakkoord	0	30		30
BZK C50 Inpassingskosten Scholen en woningen	0	4.645	163	4.482
A7 Tijdelijke ondersteuning Toezicht en Handhaving	0	165	21	144
C47 herstructurering volkshuisvesting	0	5.967		5.967
Tafel Sociaal en Gezond	0	204		204
SPUK IJsbanen/zwembaden	0	79		79
Totaal	19.963	23.393	8.997	34.359

Specificatie te betalen Rijk

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2021
Loonheffing personeel HHL	2.182	2.309	2.182	2.309
Afdracht loonheffing en ZVW sociale zaken	349	248	349	248
Algemene uitkering correctie voor WOZ	984	450	984	450
VPB	8			8
Af te dragen door WPA	288	269	285	272
Te veel ontvangen SPUK	0	148		148
Totaal	3.811	3.424	3.800	3.436

Specificatie te betalen overige overheid

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2021
Vooruit ontvangen krimp gelden tvb SVN	100			100
Vooruit ontvangen subsidie SlimWonenPlan	15			15
Vooruit ontvangen subsidie Woon en leefbaarheid	48			48
GGD Vaccinaties Q4 2021	0	21		21
RIGG	2.082	1.395	2.389	1.087
Nabo's Warffum	0	242		242
Bijdrage WIZ 2021	0	19		19
Meerkosten Jeugd corona	60		60	0
Inzet regiosecretaris	7		7	0
Geïntegreerde kindvoorziening	23	06	23	6
Totaal	2.334	1.683	2.479	1.538

Specificatie Sisa nog te betalen Provincie

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeerdering	Vermindering	Balanswaarde 31-12-2021
Voormalig gasfabriek Bedum	246		246	0
NPG wijkaanpak Ripperdadrift	16			16
NPG Hoogholtje Maarhuizen	84		84	0
NPG Zoutkamp	0	1.450		1.450
NPG Herinrichting Oosterstraat Warffum	311		14	298
Beschermd Wonen	3		3	0
Voorschot subsidie kortsluitpunt Winsum Noord-RSP	3.485		1.088	2.397
Sanering verkeerslawaaï I&W 23 E3	174	44		218
GRO8C Uitvoerings agenda detailhandelsvisie HHL	160		14	146
Landbouwverkeer	3			3
GRO2C Doorgaande route Wehe-den Hoorn, Leens en Ulrum	901		577	324
NABO's Warffum	0	95		95
A12B Corona toegangsbewijzen	0	60	7	53
C46 Vakland	0	2.618	629	1.989
Tafel Sociaal en Gezond	0	3		3
GRO8C Ntb dynamiek a/h Lint	0	118		118
GRO2C ntb Rasquerdermaar Tinallinge	0	180		180
GRO2C ntb Oudedijkpad Usquert	0	97		97
GRO2C ntb Witrokkenpad Warffum	0	38		38
Totaal	5.383	4.703	2.662	7.425

Specificatie overige overlopende passiva

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Balanswaarde 31-12-2021
Bijdrage NABO-project, bedrijfsverplaatsing Westinge	589
NTB CAO afspraken	749
Spoorwegovergang Tinallingerweg	280
Kwijtscheldingen 2020	34
Woningaanpassingen 2021	45
Doorschuif BCF Seaports	91
Verwerking Afval milieustraat Usquert	435
BTW scholen	1.001
Werkplein Ability overige schulden	146
exploitatiebijdrage VKB	57
Afdracht premie 3e ww jaar	63
Ondersteuning statushouders VWNN	53
Controle boekjaar 2020	63
Taken DVO	94
Taxivervoer UVO	119
NTB BTW aangifte	55
WLP IJclub Uithuizen	25
WLP dorps huis Eenrum	34
NTB VNN	96
Subsidie meer generatie woningen	14
Bijdragen scholen Huis voor de sport	51
Clientbetaling Soza	35
Afdracht IPAP	23
Overige	1.159
Totaal	5.308

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Overzicht van garantstellingen

					bedragen x€1.000	
Type garantstelling		Hoofdsom	Schuldrestant 31-12-2021	Percentage	Saldo	
Borgstellingen waarborgfondsen met achtervang gemeente Het Hogeland						
Waarborgfonds Sociale Woningbouw						€ 108.075
	Woningstichting de Delthe	13435	9297	50%	€ 4.649	
	Stichting Uithuizer Woningbouw	22583	15215	50%	€ 7.608	
	Wierden en Borgen	98641	87840	50%	€ 43.920	
	Woongroep Marenland	7426	5049	50%	€ 2.525	
	Stichting Woonzorg Nederland	74102	71741	50%	€ 35.871	
	Stichting Nijestee	27007	27007	50%	€ 13.504	
Nationale Hypotheek Garantie						€ 196.000
	Garanties tot 2011		392000	50%	€ 196.000	
Garantstelling rechtspersonen						€ 4.858
	Woongroep Marenland	2135	1778	100%	€ 1.778	
	Voetbalvereniging Winsum		340	100%	€ 340	
	Stichting de Hoven	2740	2740	100%	€ 2.740	
	Stichting Werelderfgoed Waddenzee	9000	0	100%	€ -	
		Schuldrestant				
		31-12-2021	Kapitaal	Percentage	Saldo	
Garantstellingen volkshuisvesting particulieren						€ 879
Hypotheekgaranties						
	ING	1153	251	50%	€ 451	
	SNS	681	491	50%	€ 95	
	Stater	2260	1766	50%	€ 247	
	Rabobank	171		50%	€ 86	
Stichting Nationaal Restauratiefonds						€ 43
	Restauratiefonds hypotheek	109	43	100%	€ 43	
TOTAAL						€ 309.854

Borgstellingen waarborgfondsen met achtervang gemeente Het Hogeland

Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW-zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Om te voorkomen dat het WSW wordt aangesproken op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Een corporatie die niet voldoet aan de kredietwaardigheidseisen van het WSW komt in beginsel voor sanering in aanmerking. Daarbij ontvangt deze corporatie saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Het fondsvermogen van het WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken van geldgevers op te kunnen vangen. Deze reserve kan het WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan het WSW. De derde en laatste buffer bestaat uit de achtervang van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op

voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Op basis van de laatste opgave van WSW betreft de totale garantstelling van Het Hogeland € 61.711.

Sinds 1 augustus 2021 gelden nieuwe achtervangovereenkomsten. De wijzigingen die zijn doorgevoerd in de nieuwe overeenkomsten leiden tot een andere toerekening van de achtervangpositie aan gemeenten. Bij de achtervang die na 1 augustus 2021 geldt, is de verdeelsleutel gelijk aan het percentage van de marktwaarde van het DAEB-bezit van de betreffende corporatie dat in de gemeente aanwezig is. Het toegerekende achtervangbedrag is gelijk aan de schuldrestant vermenigvuldigd met deze verdeelsleutel.

Nationale Hypotheek Garantie

Per 1 januari 1995 is de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) geïntroduceerd. Tegen betaling van een premie kan een huizenkoper (de hypotheekgever) via NHG een rentevoordeel op een hypothecaire geldlening verkrijgen en worden de financiële risico's die samenhangen met deze lening beperkt. Het Waarborgfonds Eigen Woning (WEW) biedt via de NHG aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Bij gedwongen verkoop van de woning van de hypotheekgever kan de opbrengst van de woning lager zijn dan de restwaarde van de uitstaande hypotheekschuld. Als dat zo is en de geldgever heeft voldaan aan de door het WEW vastgestelde algemene voorwaarden, dan kan de geldgever het WEW aanspreken voor de restschuld. Het WEW beschikt hiervoor over een fondsvermogen (€ 1,0 mld) dat is gevormd door de ontvangen premies. Indien dit fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van het Rijk en de gemeenten. Deze dienen het fondsvermogen aan te vullen met renteloze leningen, die door het WEW worden terugbetaald als het fondsvermogen door nieuwe premieontvangsten weer op peil is gebracht. Voor nieuwe garanties vanaf 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Voor garanties die zijn afgegeven tot en met 31 december 2010 is sprake van 50% achtervang van het Rijk, 25% achtervang van de schadegemeenten en 25% achtervang van alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Op basis van de laatste opgave van de NHG betreft de totale garantstelling van Het Hogeland € 196.000.

Garantstellingen rechtspersonen

Woongroep Marenland

De Woongroep Marenland heeft een lening bij de BNG waarvoor Het Hogeland direct garant staat. Volgens de laatste opgave betreft de restantschuld € 1.778.000.

Voetbalvereniging Winsum

De voetbalvereniging Winsum heeft een lening bij de Nederlandse Waterschapsbank waarvoor Het Hogeland direct garant staat. Volgens de laatste opgave van de NWB Bank betreft de restantschuld € 340.000.

Stichting de Hoven

Stichting de Hoven heeft een lening bij de Nederlandse Waterschapsbank waarvoor Het Hogeland direct garant staat. Volgens de laatste opgave bedraagt de restantschuld € 2.740.000.

St. Wereldergoedcentrum Waddenzee

Voor het Wereldergoedcentrum is wel een garantie afgegeven van € 9 miljoen, echter zijn er nog geen middelen geleend waardoor de garantstelling nog niet geëffectueerd is.

Garantstellingen volkshuisvesting particulieren

Hypotheekgaranties

Deze hypotheekgaranties zijn in het verleden rechtstreeks door de gemeente ten behoeve van particulieren verstrekt. Tot 1995 gold er een rijksregeling. Eventuele verliezen op grond van deze regeling waren voor 50% voor rekening van het Rijk. Het risico voor de gemeente is 50% van het verschil tussen restantschuld en de waarde van de woning bij verkoop. Bij de instelling van het WEW in 1995 eindigde deze rijksregeling.

Restauratiefonds Hypotheek

De voormalig gemeente Winsum heeft zich garant gesteld voor een door het NRF uitgegeven geldlening aan een particulier. Deze garantie is overgenomen door Het Hogeland. De restantschuld betreft volgens de laatste opgave € 43.000.

Overzicht van Lasten en Baten

De lasten en baten per programma (x € 1.000) zijn als volgt:

Programma	Primaire begroting 2021			Begroting na wijziging 2021			Rekening 2021		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Veiligheid	4.914	0	4.914	5.287	165	5.122	5.334	28	5.306
Bereikbaarheid	9.560	132	9.428	10.466	392	10.075	8.770	173	8.597
Economie & werkgelegenheid	1.428	797	630	2.151	1.239	912	2.446	2.008	438
Leefbaarheid & Voorzieningen	14.154	1.331	12.824	17.689	3.812	13.877	16.567	2.899	13.669
Sociaal domein & volksgezondheid	81.185	23.390	57.795	89.730	26.065	63.665	84.731	25.127	59.604
RO, Wonen & Duurzaamheid	16.132	15.943	188	26.238	22.860	3.379	28.917	27.737	1.180
Burger & Bestuur	3.982	683	3.299	4.359	693	3.666	3.941	913	3.028
Bedrijfsvoering, waarvan:									
Beheer overige gebouwen en gronden	478	182	-296	484	235	-250	406	309	-98
Overhead	27.094	112	-26.982	30.071	198	-29.873	24.655	970	-23.685
Algemene dekkingsmiddelen, waarvan:									
Vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien uitgaven	100	0	-100	100	0	-100	0	0	0
Ov.alg.dekkingsmiddelen	324	119.805	119.481	337	125.479	125.142	914	126.333	125.419
Saldo van lasten en baten	159.351	162.375	3.025	186.913	181.137	-5.776	176.681	186.496	9.815

Programma	Primaire Begroting 2021			Begroting na wijziging 2021			Rekening 2021		
	toev.	onttr.	saldo	toev.	onttr.	saldo	toev.	onttr.	saldo
Reservemutaties programma 2	156	289	133	1.671	378	-1.292	2.055	96	-1.959
Reservemutaties programma 3	0	0	0	0	0	0	1.122	560	-563
Reservemutaties programma 4	1.190	584	-606	1.190	3.794	2.604	890	3.939	3.049
Reservemutaties programma 5	1.000	0	-1.000	2.435	2.435	0	2.435	752	-1.684
Reservemutaties programma 6	0	25	25	0	425	425	326	25	-301
Reservemutaties programma 7	0	0	0	200	0	-200	200	0	-200
Reservemutaties programma 8	311	0	-311	1.111	16	-1.095	1.053	24	-1.029
Reservemutaties programma 9	2.038	1.293	-745	3.357	9.515	6.158	4.349	9.628	5.279
Totaal mutaties op reserves	4.695	2.191	-2.504	9.964	16.563	6.599	12.431	15.024	2.592
Resultaat van lasten en baten	164.046	164.566	521	196.876	197.700	824	189.113	201.520	12.407

Overzicht van incidentele Lasten en Baten

Incidentele lasten	2021
Veiligheid	
Dierennoodhulp	30.110
Hogere bijdrage Veiligheidshuis	30.573
Toezicht en handhaving corona	21.031
Toezicht en handhaving controle corona toegangsbewijs	6.879
<i>Subtotaal</i>	88.593
Bereikbaarheid	
Gladheidsbestrijding	23.710
Baggerwerkzaamheden Spoelzee Noordpolderzijl	17.353
Fietspad Winsum Meeden-Zijlvesterveg	
<i>Subtotaal</i>	41.063
Economie en werkgelegenheid	
Uitvoering detailhandelsvisie	14.114
Corona compensatie ondernemers	47.954
Ondernemershuis Noord Groningen	30.000
Advieskosten ondernemersloket corona	7.502
Corona compensatie liggelden	6.952
Subsidie Stichting het Spijslokaal	33.500
Sloop gebouw Plantsoenstraat Eenrum	26.744
Erfpacht Lauwersoog	20.727
<i>Subtotaal</i>	187.493
Leefbaarheid & Voorzieningen	
OnderwijsLeerpakket GBS De Horizon	20.000
Klimaatmaatregelen scholen	12.590
Terugbetaling teveel ontvangen corona compensatie sportaccommodaties 2020	32.563
	80.924
Lagere huuropbrengsten sportaccommodaties ivm corona	
Harmonisatie sporttarieven	9.401
Zonnecarports Winsum West	24.020
Corona subsidie culturele organisaties	111.568
Uitbesteed onderhoud sportgebouw Ulrum	1.275
Uitbesteed onderhoud sportgebouw Zoutkamp	1.613
Uitbesteed onderhoud sportgebouw Kloosterburen	2.299
Uitbesteed onderhoud sportgebouw voetbal Ulrum	1.415
Fonds saldo bomenwacht	51.194
Kerkenvisie	7.955
Kerkenapaden Warffum	8.058
<i>Subtotaal</i>	364.875
Sociaal domein & Volksgezondheid	
TOZO bijstand	1.224.279
TOZO bedrijfskrediet	60.128
Dorpsbudgetten	252.758
Inzet op GIDS gelden	34.358
Afboek. boekwaarde Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	5.149

Afboek. boekwaarde Dorpshuis Bommelhoe Uithuizern	7.306
Jeugd aan zet ivm corona	7.526
Subsidies sociaal en cultureelwerk	9.208
Vestigen statushouders	20.758
Schuldhelpverlening	57.588
Project tafel sociaal & gezondheid tbv aardbevingen	17.317
<i>Subtotaal</i>	<i>1.696.375</i>
RO, Wonen & Duurzaamheid	
Subsidieregeling Blok B	4.834.378
Project Folkerdastraat - Veen Bedum	11.858
Inpassing Rijksinfrastructuur Duurzame Energie	7.728
Begeleiding verkoop gemeentehuis Bedum	22.262
Afschrijving boekwaarde pand De Vliet Bedum	485.854
<i>Subtotaal</i>	<i>5.362.080</i>
Burgers & Bestuur	
Verkiezingen extra kosten ivm corona	58.155
<i>Subtotaal</i>	<i>58.155</i>
Bedrijfsvoering	
Doorontwikkeling archief	61.672
Project huisvestingsconcept	56.711
Inclusiebeleid en uitvoering	46.078
Extra uitgaven Arbo	47.321
Implementatiekosten eHRM	130.954
Onderhoud gemeentehuis Winsum	7.898
Aanschaf gereedschappen	154.362
Inhuur personeel communicatie tbv corona	11.000
<i>Subtotaal</i>	<i>515.996</i>
Algemene dekkingsmiddelen	
Vrijval kapitaallasten	-1.000.000
Juridische advisering wet WOZ woningen	33.441
Advisering huisvestingsconcept	56.711
<i>Subtotaal</i>	<i>-909.848</i>
Reservemutaties	
Toevoeging reserve Corona	2.310.984
Toevoeging krimp-middelen aan reserve Krimp en Leefbaarheid	271.500
Toevoeging reserve onderhoud Wegen	1.300.000
Toevoeging reserve onderhoud Bruggen	215.000
<i>Subtotaal</i>	<i>4.097.484</i>
Totaal incidentele lasten	11.502.266
Incidentele baten 2021	
Veiligheid	
Rijksbijdrage toezicht en handhaving corona	21.031
Provinciale bijdrage toezicht en handhaving controle corona toegangsbewijs	6.879
<i>Subtotaal</i>	<i>27.910</i>
Bereikbaarheid	
Bijdrage Provincie fietspad Winsum Meeden-Zijlvestervweg	30.708
<i>Subtotaal</i>	<i>30.708</i>
Economie en werkgelegenheid	
Bijdrage Provincie inzake detailhandelsvisie	14.114
Bijdrage tbv Ondershuis Noord Groningen	30.000
Verkoop overhoekjes	157.685
Bijdrage regiopark Reitdiepdal Prolander	92.456
<i>Subtotaal</i>	<i>294.255</i>

Leefbaarheid & Voorzieningen	
Opbrengst verkoop kindvoorziening Hummelhorn Warffum	127.000
<i>Subtotaal</i>	<i>127.000</i>
Sociaal domein & Volksgezondheid	
TOZO voorschotten	934.197
Participatiewet bijstandsuitkering	310.703
Rijksbijdrage tbv aardbevingen tafel sociaal & gezondheid	17.317
<i>Subtotaal</i>	<i>1.262.217</i>
RO, Wonen & Duurzaamheid	
Rijksbijdrage aardbevingsgebied Blok B	4.837.378
Bijdrage woningstichting Wierden en Borgen project	33.530
Folkerdastraat - Veen Bedum	
Bijdrage provincie gemeente Eemsdelta en Westerkwartier voor slimme laadpleinen	26.242
Bijdrage provincie Warmtetransitie centrum Groningen	30.148
Subs. Rijksdienst Extern Advies Warmtetransitie (EAW)	30.412
Opbrengst verkoop pand De Vliet Bedum	485.000
Bijdrage Waber Fonds Centrumplan Bedum	104.428
Meeropbrengst omgevingsvergunningen	522.500
<i>Subtotaal</i>	<i>6.069.638</i>
Bedrijfsvoering	
Detacheringsvergoeding medewerkers gem. Groningen	36.833
Opbrengst verkoop overtollig materieel	237.909
<i>Subtotaal</i>	<i>274.742</i>
Algemene dekkingsmiddelen	
Coronacompensatie	2.310.984
<i>Subtotaal</i>	<i>2.310.984</i>
Reservemutaties	
Onttrekking res. Klimaatbeleid tbv uitgaven Winsum West	24.020
Vrijval boekwinst Nieuwe School in Uithuizen reserve onderwijshuisvesting	2.815.000
Onttrekking algemene reserve tbv Leerwerkbedrijf	162.404
Onttrekking reserve Corona	1.435.408
Onttrekking reserve Claims tbv actualisatie Scholenprogramma	170.000
Onttrekking reserve ruimte voor ondernemers ivm dekking nadeel OZB en reclamebelasting	150.000
<i>Subtotaal</i>	<i>4.756.832</i>
Totaal incidentele baten	15.154.286

Toelichting Lasten en Baten

Programma Veiligheid		
Salarissen en inhuur	-142	
Overige afwijkingen	-43	
Totaal afwijking programma		-185

Programma Bereikbaarheid		
Salarissen en inhuur	-195	
Kapitaallasten	735	
Budgetoverheveling	450	
Vervanging straatmeubilair	90	
Baggeren	160	
Civiele constructies	90	
Wegen	290	
Project voormalig Winsum	60	
Parkeren WEC	-116	
Dynamiek aan het Lint	-118	
Overige afwijkingen	32	
Totaal afwijking programma		1.478

Programma Economie & Werkgelegenheid		
Budgetoverheveling	214	
Grondexploitaties	4	
Fonds economische versterking	57	
Forensen- en toeristenbelastingen	54	
Verkoop gronden	64	
Overige afwijkingen	81	
Totaal afwijking programma		474

Programma Leefbaarheid & Voorzieningen		
Salarissen en inhuur	-1.118	
Kapitaallasten	472	
Budgetoverheveling	685	
Onderwijshuisvesting onroerende zaakbelastingen	-101	
Combinatiefuncties sport	-62	
Onderhoud gebouwen	-146	
Peuteropvang	107	
Energiekosten (sport) accommodaties	-110	
Kunst en cultuur	72	
Uitloop projecten	80	
Openbaar groen uitvoering	-40	
Openbaar groen waterschapslasten	-60	
Boukemapark en NSU	250	
Spuk- uitkering	412	
Opbrengst verhuur sport	-83	
Overige afwijkingen	-149	
Totaal afwijking programma		209

Programma Sociaal Domein & Volksgezondheid		
Salarissen en inhuur	426	
Kapitaallasten	73	
Budgetoverheveling	1.142	

Sociaal culturele subsidies	107	
Dorpsbudgetten	197	
Publiek vervoer	55	
Ondersteuner Jeugd en Gezin	215	
Participatie - loonkosten wsw en overige doelgroepen	101	
Werkplein Ability	129	
Tozo	-446	
Leerwerkbedrijf	-162	
Arbeidsparticipatie	70	
Hulpmiddelen Wmo	-84	
Woningaanpassingen	174	
Huishoudelijke ondersteuning	95	
Wmo begeleiding	610	
Beschermd Wonen	721	
Beheersmaatregelen jeugd	381	
OGGz	49	
Industrie & Diensten	82	
Centrum Jeugd en Gezin	67	
JGZ	44	
Overige afwijkingen	15	
Totaal afwijking programma		4.061

Programma Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid

Salarissen en inhuur	-846	
Kapitaallasten	605	
Budgetoverheveling	2.257	
Onderhoudsprogramma stedelijk water, vrijverval en mech.riolering	-261	
Huishoudelijk afval en GFT	150	
Grondexploitaties	218	
Sloop en sanering woningen	-357	
Opheffen WO Deal	115	
Gegevensmanagement	68	
Opbrengst begraafrechten	-68	
Leges omgevingsvergunningen	299	
Overige afwijkingen	215	
Totaal afwijking programma		2.395

Programma Burger & Bestuur

Salarissen en inhuur	189	
Budgetoverheveling	173	
Leges	57	
Voorzieningen wachtgeld en pensioenen	302	
Verstrekke reisdocumenten	-116	
Overige afwijkingen	33	
Totaal afwijking programma		638

Programma Bedrijfsvoering

Salarissen en inhuur	3.840	
Kapitaallasten	426	
Budgetoverheveling	1.432	
Nabetaling CAO	-185	
Schoonmaak	-70	
Licentiekosten	83	

Juridische advisering HR-gerelateerd	-53	
Werkkleding	40	
Automatisering	66	
Onderhoud gemeentehuis Winsum	-100	
Brandstof tractie	-50	
Personeelsbijeenkomsten	45	
Kosten gas en energie	-192	
UWV vergoeding	359	
Verkoop materieel	199	
Kantoorbenodigdheden, koffie/thee	113	
Huurontvangsten	207	
Overige afwijkingen	179	
Totaal afwijking programma		6.339
Algemene dekkingsmiddelen:		
Salarissen en inhuur	-700	
Kapitaallasten	-1.723	
Treasury	96	
Ondernemersfonds (onttrekking bestemmingsreserve)	-90	
Suppleties	72	
Onvoorzien	100	
Overige baten en lasten	1.761	
Algemene uitkering	808	
Overige afwijkingen	53	
Totaal afwijking programma		377
Totale afwijking Programma's		15.786
Mutaties in de reserves		-4.007
Totaal afwijkingen		11.779

Begrotingsrechtmatigheid

In de raadsvergadering van 15 december 2021 is het controleprotocol 2021 vastgesteld. Hierin zijn de richtlijnen voor de accountant vastgelegd met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2021.

In het kader van de oordeelsvorming met betrekking tot de rechtmatigheid is het begrip “begrotingscriterium” in het protocol genoemd. Hiermee wordt bedoeld dat uitgaven binnen de door uw raad beschikbare programmabudgetten dienen te blijven. Overschrijding is in strijd met het budgetrecht van uw raad.

Overschrijdingen (zowel op de exploitatie als op investeringen) dienen goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen. Door vaststelling van de jaarrekening door uw raad worden deze overschrijdingen alsnog geautoriseerd.

Uitgangspunt is dat begrotingsafwijkingen en overschrijdingen van investeringen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad vastgestelde beleid is gebleven niet strijdig zijn met het budgetrecht. Het college heeft dan immers gehandeld binnen de afspraken die met de raad zijn gemaakt, alleen door externe en/of onvoorziene omstandigheden zijn de uitgaven of investeringen hoger uitgevallen.

De commissie BBV geeft in de Kadernota rechtmatigheid aan welke “soorten” begrotingsafwijkingen bij de toetsing van begrotingsafwijkingen worden onderkend. Per uitgave die heeft geleid tot een begrotingsoverschrijding op programmaniveau dient te worden aangegeven of de uitgaven binnen het door de raad uitgezette beleid passen dan wel dat er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling c.q. met een door de raad genomen beslissing.

	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende “soorten” begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend		X
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar de accountant stelt ondubbelzinnig vast dat die:		
2.1	- in de laatste rapportage(s) verwerkt had kunnen worden		X
2.2	- niet in de laatste rapportage verwerkt had kunnen worden	X	
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerd) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluiten genomen.		X
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing).		
6.1	- geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar;		X
6.2	- geconstateerd na verantwoordingsjaar.	X	
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijving- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		

7.1	- jaar van investeren		X
7.2	- afschrijving- en financieringslasten in latere jaren	X	

Uit de gepresenteerde jaarrekening 2021 blijkt dat bij de volgende programma's de lasten hoger zijn uitgekomen dan in de begroting geraamd.

Bedragen * € 1.000

Programma	Toelichting	Overschrijding	Categorie
Veiligheid	Salarissen en inhuur	47	3
Bereikbaarheid		0	
Economie en Werkgelegenheid	Wordt met name veroorzaakt door de mutaties op de grondexploitaties die volgens het BBV via de exploitatie dienen te lopen. Deze lasten en baten zijn niet in de exploitatie geraamd omdat de budgetten onder de investeringen zijn opgenomen. De lasten worden doorgeboekt naar de voorraad op de balans. Bij de lasten leidt dit tot een nadeel, bij de baten tot een voordeel.	240	3
Leefbaarheid en Voorzieningen		0	
Sociaal Domein en Volksgezondheid		0	
Ruimtelijke Ordening, Wonen en Duurzaamheid	Wordt met name veroorzaakt door de mutaties op de grondexploitaties die volgens het BBV via de exploitatie dienen te lopen. Deze lasten en baten zijn niet in de exploitatie geraamd omdat de budgetten onder de investeringen zijn opgenomen. De lasten worden doorgeboekt naar de voorraad op de balans. Bij de lasten leidt dit tot een nadeel, bij de baten tot een voordeel.	2.776	3
Burger en Bestuur		0	
Bedrijfsvoering		0	
Algemene dekkingsmiddelen	Kapitaallasten	477	2.2

Bij de programma's zijn de overschrijdingen gedetailleerder toegelicht.

Kredieten

In deze jaarrekening staat onder het kopje "Toelichting op de balans" de lijst opgenomen met lopende kredieten en het verloop ervan. Voor een aantal kredieten geldt dat er een overschrijding in de lijst staat. Ook voor deze overschrijdingen is het nodig om te verklaren hoe de overschrijdingen zijn ontstaan.

In onderstaande lijst staan de overschrijdingen die groter zijn dan € 40.000.

Nr.	Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Restant
1	De Tirrel	€ 8.935.934,01	€ 12.306.821,12	€ -3.370.887,11
2	Gebouw Gemeentehuis	€ 16.000,00	€ 88.946,53	€ -72.946,53
3	Gasfabriek Bedum	€ 156.309,25	€ 357.018,55	€ -200.709,30
4	Herinrichting Stationsgebied & Hertenkamp	€ 330.000,00	€ 391.062,64	€ -61.062,64
5	Herinrichting Wehe, Leens, Ulrum	€ 2.044.020,00	€ 2.432.213,08	€ -388.193,08
6	Fietsplan	€ 408.431,00	€ 501.323,07	€ -92.892,07
7	Vorbereiding Munster fase 2 en 3	€ -	€ 861.804,13	€ -861.804,13
8	Krimp en Leefbaarheid	€ -45.405,75	€ -	€ -45.405,75
9	Brede school Baflo	€ 471.910,00	€ 606.115,93	€ -134.205,93

1. De Tirrel

Het beschikbaar stellen van het krediet voor De Tirrel is over een aantal jaren verdeeld. In de begroting 2022 is de laatste jaarschijf beschikbaar gesteld van netto bijna € 20 miljoen. Daarmee is deze overschrijding gedekt.

2. Gebouw gemeentehuis

Dit betreft nog een oude post voor de aanpassingen aan het gemeenten als gevolg van de bouw van het Kindcentrum Leens. De kredieten die betrekking hadden op de bouw van KCL, zijn in de Jaarrekening 2020 afgesloten met een positief resultaat van ruim € 400.000. Daar had deze overschrijding mee verrekend moeten worden.

3. Gasfabriek Bedum

De sanering van het Gasfabriekterrein is afgerond. De financiële afwikkeling loopt nog door in 2022. Deze overschrijding betreft de eigen bijdrage van de gemeente en deze wordt als dit project ook financieel wordt afgesloten gedekt uit de hiervoor gereserveerde middelen.

4. Herinrichting Stationsgebied & Hertenkamp

Deze overschrijding is een gevolg van werkzaamheden die tijdens de uitvoering aan het licht zijn gekomen en in de voorbereiding niet waren voorzien. Daarnaast is het werkgebied van deze reconstructie iets uitgebreid door werkzaamheden aan het naastgelegen Hertenkamp.

5. Herinrichting Wehe, Leens, Ulrum

Het project herinrichting Wehe, Leens en Ulrum loopt. Dit project wordt deels gedekt door een subsidie van de provincie, deze is nog niet volledig ontvangen. Mochten er extra middelen nodig zijn, dan komen we daarop terug bij de voor- of najaarsnota.

6. Fietsplan

Ook bij deze overschrijding moet de subsidie nog afgerekend worden, daarmee kan deze overschrijding worden afgedekt.

7. Vorbereiding Munster fase 2 en 3

Dit betreft de voorbereidingskosten van de nog op te starten grex Munster fase 2; mn kosten aanschaf grond (zie ook balans) en ook de voorbereiding voor de grex. Deze kosten worden bij start ingebracht.

8. Krimp en Leefbaarheid

Het project Krimp en leefbaarheid (vm De Marne) wordt volledig gedekt uit subsidie en de reserve Krimp en leefbaarheid. Dit project wordt volledig afgerond in 2022, dan zal ook dit saldo verrekend worden.

9. *Brede school Baflo*

Dit krediet zou vorig jaar al afgesloten worden, maar er was in 2021 nog op geboekt dus kon niet worden afgesloten. Is nu afgesloten. Overschrijding wordt verrekend met het overschot op de kredieten van dit project die vorig jaar al zijn afgesloten.

WNT-verantwoording

Sinds 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de huidige op de gemeente Het Hogeland van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2021 voor de gemeente Het Hogeland is € 209.000, dit betreft het algemene bezoldigingsmaximum. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor de topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

De van toepassing zijnde WNT-maximumbedragen worden niet overschreden.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	P.P.M. van Vilsteren	P. Norder
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	[01/01] – [31-12]	[01/01] – [31-12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 123.916	€ 99.210
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.675	€ 18.322
<i>Subtotaal</i>	€ 145.591	€ 117.533
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 209.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 145.591	€ 117.533
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2020		
bedragen x € 1	P.P.M. van Vilsteren	P. Norder
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	[01/01] – [31-12]	[01/01] – [31-12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja

Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	117.715	€	97.021
Beloningen betaalbaar op termijn	€	20.329	€	17.305
<i>Subtotaal</i>	€	138.044	€	114.326
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	201.000	€	201.000
Bezoldiging	€	138.044	€	114.326

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

In 2021 niet van toepassing bij de gemeente Het Hogeland.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

EMU-saldo

De jaarrekening is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente (kasstelsel). In het baten-en-lasten-stelsel worden kosten en opbrengsten toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, in kasstelsel worden ontvangsten en uitgaven toegerekend aan het jaar waarin ze betaald dan wel ontvangen worden.

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. Het jaarlijkse aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden is gesteld op 0,4%. Er is geen onderverdeling naar gemeenten, provincies en waterschappen vastgesteld. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van het EMU-saldo weer, afgezet tegen de EMU-referentiewaarde.

			EMU-saldo			bedragen x 1000	
			2020	2021	2022	2023	2024
EMU-SALDO			22.970	19.426	4.870	484	356
EMU-SALDO referentiewaarde			69.798	71.027	62.906	62.601	63.043
Verschil			46.828	51.601	58.036	62.117	62.687
Mutaties (1 januari tot 31 december)							
Financiële vaste activa							
Activa		leningen	-524	-1.049	-701	-680	-619
		Uitzettingen	-	-	-	-	-
Vlottende activa							
		Uitzettingen		-	-	-	-
		Liquide middelen	16.014	15.070	-1.206	-633	
		Overlopende activa	-3.268	11.940	-	-	-
Vaste Passiva							
Passiva		Vaste schuld	-10.263	-15.722	-6.777	-8.282	-5.974
Vlottende passiva							
		Vlottende schuld	-8.881	6.265	-	6.485	4.999
		Overlopende passiva	8.396	15.992	-	-	-
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa			-	-	-	-	-

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 1-3-2022								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020)	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	
			Aard controle R Indicator: A7/01	Aard controle R Indicator: A7/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A7/05	
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Veiligheidsregio's	€ 6.265	€ 18.341	Ja	Ja		
			Naam veiligheidsregio	Besteding (jaar T)	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01	Aard controle R Indicator: A12B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05	
			Veiligheidsregio Groningen	€ 6.879	Ja	€ 6.879	Nee	

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020 <i>Aard controle R Indicator: B2/01</i>	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: B2/02</i>	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: B2/03</i>	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) <i>Aard controle R Indicator: B2/04</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>		
			€ 0	66	66	€ 0	€ 0		
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06</i>	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08</i>				
			Ja	Ja	Nee				
			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle D2 Indicator: B2/09</i>	Reeks 1 Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/12</i>			
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/14</i>					
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) Keuze normbedragen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/16</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) Keuze normbedragen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/18</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>		Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T) Keuze normbedragen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/20</i>
			€ 25.080	€ 25.080					
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) Keuze normbedragen <i>Aard controle n.v.t Indicator: B2/22</i>					

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
		Gemeenten						
			1 SUVIS21-01064054	€ 0	€ 0	Ja	Gezien de marktontwikkelingen is er wel gereede twijfel of deze datum haalbaar is. Indien dit niet haalbaar blijkt stemmen we dit af met het RVO.	Nee
			2 SUVIS21-01086683	€ 0	€ 0	Ja	idem	Nee
			3 SUVIS21-01091264	€ 0	€ 0	Ja	idem	Nee
			4 SUVIS21-01091270	€ 0	€ 0	Ja	idem	Nee
			5 SUVIS21-01091557	€ 0	€ 0	Ja	idem	Nee
			6 SUVIS21-01091568	€ 0	€ 0	Ja	idem	Nee
			7 SUVIS21-01657657	€ 0	€ 0	Ja	idem	Nee
BZK	C34B	Bijdrage Scholenprogramma	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/01	Aard controle R Indicator: C34B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/04		
		SiSa tussen medeoverheden	1 061966 Gemeente Het Hogeland	€ 0	€ 1.095.252	Nee		
BZK	C35	Bijdrage aan Provincie en Gemeenten voor aardbevingsgerelateerde inzet	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen - zelfstandige uitvoering	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) - zelfstandige uitvoering	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C35/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C35/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C35/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C35/04		
			€ 0	€ 1.275.576	Nee	Ja		
			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) - uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) - uitvoering door derden			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C35/05	Aard controle R Indicator: C35/06	Aard controle R Indicator: C35/07			
			1 061966 Gemeente Het Hogeland	€ 0	€ 0			

BZK	C38	Nationaal Programma Groningen	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Specifieke uitkering NPG		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Provincie en Gemeenten					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C38/01	Aard controle R Indicator: C38/02	Aard controle R Indicator: C38/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C38/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C38/05	
BZK	C45	Specifieke uitkering Groningse proeftuinen aardgasvrije wijken	1 Centrumplannen plus	€ 875.330	€ 2.307.694	correctie 15-02-2021= 19518	Nee	Eventuele toelichting
			2 Kunstcentrum Ploeg	€ 235.000	€ 470.000		Nee	
			3 Programmaplan	€ 106.772	€ 263.954		Nee	
BZK	C46	SPUK vierde tranche Nationaal Programma Groningen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-ready gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Aard controle R Indicator: C45/06
			Aard controle R Indicator: C45/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C45/02	Aard controle D2 Indicator: C45/03	Aard controle D2 Indicator: C45/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C45/05	
			€ 0	€ 0	0	0		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
BZK	C46	SPUK vierde tranche Nationaal Programma Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: C45/07					
			Nee					
BZK	C46	SPUK vierde tranche Nationaal Programma Groningen	Projectnaam/ nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting op eventuele niet-afgeronde projecten	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C46/01	Aard controle R Indicator: C46/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C46/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C46/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C46/05	
			1 Vakland	€ 628.908	€ 628.908	Nee	Project loopt t/m 2023	
			2 Waterwerken Zoutkamp- P00058	€ 8.967	€ 8.967	Nee	Meerjarig project	
BZK	C46	SPUK vierde tranche Nationaal Programma Groningen	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C46/06					
			Nee					

BZK	C47	Volkshuisvesting Gemeenten	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/04	Aard controle R Indicator: C47/05	Aard controle R Indicator: C47/06
			1 2021-0000054413	0	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan		
			Zelfstandige uitvoering					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/07	Aard controle R Indicator: C47/08	Aard controle R Indicator: C47/09	Aard controle R Indicator: C47/10		
			1 2021-0000054413	€ 0	€ 0	€ 0		
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/12				
			Ja	Nee				
BZK	C50	SPUK eerste tranche Gebiedsontwikkeling Gemeenten	Besteding (jaar T-3)	Besteding (jaar T-2)	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: C50/01	Aard controle R Indicator: C50/02	Aard controle R Indicator: C50/03	Aard controle R Indicator: C50/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C50/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C50/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 163.345	€ 163.345	Nee
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslag enaffaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle R Indicator: C62/02	Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04		
			32	€ 4.800	€ 0	Nee		

BZK	C201	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel A Nationaal Programma Groningen Vanaf tranche 5	Betreft tranche	Projectnaam/nummer	Beschikingsnummer/ naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: C201/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C201/02	Aard controle R Indicator: C201/03	Aard controle R Indicator: C201/04	Aard controle R Indicator: C201/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C201/06
			1 5	Centrumplan Leens	2021-0000079095	€ 0	€ 0	
			2	EnneJans Heerd	2021-0000079095	€ 750.000	€ 750.000	
			Kopie projectnaam	Project afgerond (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C201/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C201/08				
BZK	C202	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel B Verbetering van de sociale cohesie	1 Centrumplan Leens	Nee				
			2 EnneJans Heerd	Nee				
BZK	C202		Betreft tranche	Beschikingsnaam/ nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: C202/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C202/02	Aard controle R Indicator: C202/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C202/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C202/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C202/06
			1 1e tranche Blok B	2021-0000610805	€ 4.837.378	€ 4.837.378	Ja	
BZK	C203	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel C Aardbevingsgerelateerde inzet	Beschikingsnaam / nummer	Betreft tranche	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C203/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C203/02	Aard controle R Indicator: C203/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C203/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C203/05	
			1 2021-0000610862	2e tranche aardb.gerelateerde inzet	€ 1.849.602	€ 1.849.602	Nee	
BZK	C205	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel E Sociaal-emotionele ondersteuning	Beschikingsnaam/ nummer	Betreft tranche	Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: C205/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C205/02	Aard controle R Indicator: C205/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C205/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C205/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C205/06
			1 2021-0000610837	1e tranche soc.emo.onderst.	€ 0	€ 0	Nee	

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	
			€ 394.388	€ 117.420	€ 0	€ 539.918	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08	
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07	Aard controle R Indicator: D14/08	
			1				
			2				
			3				
			4				
			5				

OCW	D15	Middelen schoolgebouwen aardbevingsgebied Groningen	Totale vordering aan OCW dekking Scholenprogramma die op de balans geactiveerd	In welk jaar is de vordering aan OCW of het materieel vast activum geactiveerd?	Afboeking (jaar T) van de vordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering	Cumulatieve afboeking (t/m jaar T) van de ordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering	
			<i>Aard controle R Indicator: D15/01</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: D15/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D15/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D15/04</i>	
			€ 5.980.663	2021	€ 417.520	€ 417.520	
			Adres schoolgebouw	Bruto investering in het Scholenprogramma, onderbouwd met een bedrag per schoolgebouw (t/m jaar T)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D15/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D15/06</i>			
			1 De Horizon; 9781EG Bedum	€ 520.000			
			2 Regenboog; 9781JN Bedum	€ 6.226.000			
			3 Walfridus; 9781HM Bedum	€ 472.000			
			4 Togtemaar; 9781NR Bedum	€ 4.876.000			
			5 Groenland; 9785BG Zuidwolde	€ 2.609.000			
			6 Klinkenborg; 9995PM Kantens	€ 2.399.000			
			7 De Dobbe; 9983SV Roodeschool	€ 627.000			
			8 Noordkaap; 9982LB Uithuizermeeden	€ 368.000			
			9 Prisma; 9982BC Uithuizermeeden	€ 2.515.000			
			10 KC Usquert; 9988SC Usquert	€ 955.000			
			11 Rank; 9989AT Warffum	€ 564.000			
			12 HHC; 9989EB Warffum	€ 14.000			
			13 Nijenstein; 9997NG Zandweer	€ 266.000			
			14 Algemeen/proceskosten	€ 361.000			
			15				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D15/07</i>				
			Nee				

lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/06</i>
			1 lenM/BSK-2014/264595	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenM/BSK-2017/296209	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 lenW/BSK-2021/141733	€ 9.506	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12</i>
			1 lenM/BSK-2014/264595	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			2 lenM/BSK-2017/296209	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			3 lenW/BSK-2021/141733	€ 15.854	€ 0	€ 0		Nee
lenW	E6B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden) Tussen provincie en gemeenten afgesloten convenanten/overeenkomsten voor onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde locaties Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen	Besteding (jaar T) aan samenloop	Besteding (jaar T) exclusief samenloop	Aandeel provincie in de besteding (jaar T) na aftrek van de lasten van samenloop	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E6B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E6B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E6B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E6B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/06</i>
			1 vm gasfabriek - vm gem Bedum overeenkomst 23-6-09	€ 0	€ 0	€ 53.100	€ 0	€ 400.000
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding aan samenloop (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding exclusief samenloop (t/m jaar T)	Cumulatief aandeel provincie in de besteding na aftrek van de lasten van samenloop (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
1			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/12</i>
			1 vm gasfabriek - vm gem Bedum overeenkomst 23-6-09	€ 0	€ 2.076.003	€ 0	Nee	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 14.111.712	€ 295.542	€ 991.341	€ 9.798	€ 95.838	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 243.187	€ 24.256	€ 0	€ 1.054.671	€ 12.094	
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijs te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>				

IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 190.891	€ 190.891	€ 60.641	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
		1	112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen aantal in st	Ja	1	Noordrand Winsum		
		2	117 Het volwaardig afwaarderen	Ja	200	Noordrand Winsum		
		3	108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Ja	1	Noordrand Winsum		
		4	124 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen aantal in meters	Ja	1.150	Noordrand Winsum		
		5	210 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone aantal in st	Nee	0	Het Aanleg		
		6	217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur aantal in meters	Nee	0	Het Aanleg		
		7						
		8						
		9						
		10						
EZK	F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle R Indicator: F9/01	Aard controle R Indicator: F9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/05	
			1 EAW-20-01645389	€ 25.813	€ 25.813	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: F9/06					
			Ja					

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2021 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/06</i>
			€ 14.111.712	€ 295.542	€ 991.341	€ 9.798	€ 95.838	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>
			€ 243.187 Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	€ 24.256 Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>	€ 0	€ 1.054.671	€ 12.094	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 124.811	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/07</i>	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/08</i>	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/09</i>	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/10</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/11</i>	
							Ja	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 28.575	€ 0	€ 421.896	€ 26.422	€ 395
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 11.802	€ 9.500	€ 18.415	€ 3.612	€ 85
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 716.316	€ 40.471	€ 8.705	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 302.642	€ 10.157	€ 231	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 164.944	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	1	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	108	4	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	97	2	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	53	0	Ja		
			Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwietschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T)	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijs te schelden schulden levensonderhoud Tozo	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwietschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in (jaar T)			
			Aard controle R Indicator: G4/11	Aard controle D2 Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13			
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	Aard controle R Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle R Indicator: G4/18	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)					
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03					
			€ 0	€ 0	32					
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie						
	Gemeenten	Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02							
		€ 411.802	€ 263.604							
	Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is				
	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08				
1	1.1	€ 5.561	€ 5.561							
2	1.3	€ 95.430	€ 95.430							
3	2.2	€ 15.671		€ 15.671						
4	2.3	€ 89.328		€ 89.328						
5	3.1	€ 24.821			€ 24.821					
6	3.2	€ 32.793			€ 32.793					
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06			
1	1032907	€ 127.713	€ 0	€ 15.082	€ 0	€ 15.082				
	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)								
		Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08							
1	1032907	Nee								

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03		
			€ 181	Ja	Nee		
VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Betreft jaar	Beschikingsnummer / naam	Totale besteding		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02	Aard controle R Indicator: H16/03		
			1 2020	560105269	€ 181.410		
			2 2021	560110146	€ 22.409		
			Naam locatie	Totale toezegging per locatie	Besteding per locatie	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend)	Betreft jaar?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H16/04	Aard controle R Indicator: H16/05	Aard controle R Indicator: H16/06	Aard controle n.v.t. Indicator: H16/07	Aard controle R Indicator: H16/08
			1 Zwembad De Hoge Vier	€ 14.832	€ 17.040	-€ 2.208	2020
			2 Zwembad De Marne	€ 22.050	€ 22.050	€ 0	2020
			3 Zwembad De Beem Bedum	€ 102.109	€ 65.098	€ 37.011	2020
			4 Stichting Zwembaden Eemmond	€ 42.418	€ 0	€ 42.418	2020
			5 Zwembad De Marne	€ 7.208	€ 7.208	€ 0	2021
			6 Zwembad De Hoge Vier	€ 15.201	€ 15.201	€ 0	2021

GRO	GRO2C	Verkeer en vervoer Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/02	Aard controle R Indicator: GRO2C/03	Aard controle R Indicator: GRO2C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/06
			1 2018-052258	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Zevenbruggetjesweg Bedum
			2 2018-053777	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Ersnstheemsterpad Eenrum
			3 2018-053845	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Aagstweg Eenrum
			4 2018-056206	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 39.507		€ 152.999	Delthepad Warffum
			5 2019-087015	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 141.330		€ 300.637	Wiepopad Winsum
			6 2020-070192	Doorgaande route Ulrum, Leens en Wehe den Hoon	€ 1.297.546		€ 1.297.546	Wehe, Leens ,Ulrum
			7 2020-099340	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 42.761		€ 68.061	NABO's Warffum en agrologistieke weg
			8 2021-042211	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Fietspad Rasquedermaar Tinalli
			9 2021-042212	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 58.065		€ 58.065	Fietspad pad Meeden - Winsum
			10 2021-042213	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Oudedijkpad Usquert
			11 2021-045068	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Witrokkenpad Warffum
			12 2021-099507	leefbaarheidsprogramma	€ 0		€ 0	project Van Waarde!
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/07	Aard controle R Indicator: GRO2C/08	Aard controle R Indicator: GRO2C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/11	
			1 2018-052258	€ 0		€ 0	Nee	
			2 2018-053777	€ 0		€ 0	Nee	
			3 2018-053845	€ 0		€ 0	Nee	
			4 2018-056206	€ 0		€ 53.010	Ja	
			5 2019-087015	€ 40.693		€ 200.000	Ja	
			6 2020-070192	€ 577.404		€ 577.404	Nee	
			7 2020-099340	€ 42.761		€ 68.061	Nee	
			8 2021-042211	€ 0		€ 0	Nee	
			9 2021-042212	€ 30.708		€ 30.708	Ja	
			10 2021-042213	€ 0		€ 0	Nee	
			11 2021-045068	€ 0		€ 0	Nee	
			12 2021-099507	€ 0		€ 0	Nee	

GRO	GRO21C	Regiospecifiek pakket (RSP)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/02	Aard controle R Indicator: GRO21C/03	Aard controle R Indicator: GRO21C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/06
		1 2020-076540	Kortsluitpunt winsum	€ 572.334	€ 1.647.095			
		Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/07	Aard controle R Indicator: GRO21C/08	Aard controle R Indicator: GRO21C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/11		
		1 2020-076540	€ 393.050	€ 1.131.142	Nee			
GRO	GRO7C	Nationaal Programma Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/02	Aard controle R Indicator: GRO7C/03	Aard controle R Indicator: GRO7C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/06
		1 2019-089357/46/V2	Gebiedsgerichte aanpak	€ 99.417	€ 115.676			
		Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/07	Aard controle R Indicator: GRO7C/08	Aard controle R Indicator: GRO7C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/11		
		1 2019-089357/46/V2	€ 99.417	€ 115.676	Ja			

GRO	GRO8C	Leefbaarheid Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/02	Aard controle R Indicator: GRO8C/03	Aard controle R Indicator: GRO8C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/06
			1 2016-63.132/46/A.23	Uitvoerings-programma Leefbaarheid	€ 56.348	€ 29.075	€ 5.263.593	
			2 2017-091.459/45/A.6	Leefbaarheid Groningen	-€ 34.435		€ 387.454	Transformatie centrale zone Uithuizermeeden
			3 2017-108.546/2/A.8	Uitvoerings-programma Leefbaarheid	€ 9.651.166	€ 4.929.465	€ 14.580.631	
			4 2019-036109/20/A.17	Leefbaarheid Groningen	€ 24.410	€ 34.841	€ 278.943	Voor het project waren 2 subsidies verleend. De subsidie vanuit de Gebiedsgerichte aanpak is bij de SiSa 2020 eindverantwoord.
			5 2019-055410-2	Gebiedsgerichte aanpak	€ 13.729		€ 22.484	
			6 2020-088208	Uitvoeringsagenda detailhandelsvisie	€ 14.114		€ 14.114	
			7 353684	Leefbaarheid Groningen/Boukemapark Uithuizen	€ 0	€ 3.335.854	€ 3.335.854	Op basis van de provinciale beschikking met zaaknummer 353684 is een totale bijdrage toegekend van € 1.650.000 voor sport en onderwijs in het Boukemapark te Uithuizen. Voor het onderdeel sport is € 1.150.000 als dekking in het project meegenomen. Voor onderwijs € 500.000 ter dekking van boekwaarden/sloop oude scholen. De realisatie van de sport in het Boukemapark is volledig afgerond eind 2019, maar het onderdeel onderwijs nog niet (2 van de 3 oude scholen zijn nog niet gesloopt en deels nog in gebruik vanwege Corona) In totaal is € 1.400.000 aan voorschotten ontvangen.
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/07	Aard controle R Indicator: GRO8C/08	Aard controle R Indicator: GRO8C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/11	
			1 2016-63.132/46/A.23	€ 56.348	€ 552.160	€ 3.044.000	Ja	
			2 2017-091.459/45/A.6	€ 0		€ 122.000	Nee	
			3 2017-108.546/2/A.8	€ 0		€ 0	Nee	
			4 2019-036109/20/A.17	€ 24.410		€ 110.943	Ja	
			5 2019-055410-2	€ 13.729		€ 22.484	Nee	
			6 2020-088208	€ 14.114		€ 14.114	Nee	
			7 353684		€ 1.400.000	€ 1.400.000	Nee	

Verklaring onafhankelijke accountant

Bestemming resultaat en aanvullende voorstellen

Bestemming rekeningresultaat 2021

Wij stellen u voor:

1. Het jaarverslag en de jaarrekening 2021 vast te stellen met een positief resultaat van € 12.407.014;
2. Een bedrag van € 5.275.800 te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden 2022, conform uw besluit van 28 maart 2022;
3. Een bedrag van € 1.115.000 te bestemmen voor de reserve 'Frictie Personeelskosten';
4. Een bedrag van € 172.736 te bestemmen voor de reserve 'Sociaal Domein';
5. Een bedrag van € 5.000.000 te bestemmen voor de nog te vormen reserve 'Opgaven 2022-2026';
6. In te stemmen met een splitsing van de bestemmingsreserve Ruimte voor Dorpen en Ondernemers in een bestemmingsreserve 'Ruimte voor Ondernemers' en een bestemmingsreserve 'Ruimte voor dorpen';
7. Het saldo van de punten 1, 2, 3, 4 en 5 ad € 843.478 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Bijlagen

I Verklaring van afkortingen

ABS	Ambtenaar Burgerlijke Stand
AO/IC	Administratieve Organisatie/ Interne Controle
AOS	Acuut onveilige situatie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
ARCG	Afvalbeheer Regio Centraal Groningen
AU	Algemene Uitkering
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	BTW Compensatie Fonds
B&O	Beheer en Onderhoud
B&W	Burgemeester en Wethouders
BMWE	Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOR	Beheer Openbare Ruimte
BRP	Basisrioleringsplannen
BSO	Buitenschoolse opvang
BW	Begeleid Wonen
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CCI	Centraal Coördinerend Inkoopteam
CISO	Chief Information Security Officer
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechiek
dBos	de Bibliotheek op School
DIBOR	Duurzaam integraal beleid voor openbare ruimte
DPRA	Deltaprogramma ruimtelijke adaptie
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DU	Decentralisatie Uitkering
DUO	Dienst uitvoering onderwijs
EBG	Economic Board Groningen
EDC	Eemsdelta Distribution centre
EDR	Eemsdollard Regio
E-HRM	Electronic Human Resource Management
ESF	Europees Sociaal Fonds
EZ	Economische Zaken
FEV	Fonds Economische Versterking
FG	Functionaris Gegevensbescherming
GFT	Groente-, fruit-, en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGPG	Groninger Gemeenten, Provincie Groningen
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GKB	Gemeentelijke Krediet Bank

GR	Gemeenschappelijke Regeling
GSP	Groningen Seaports
GW	Gemeentewet
GWRP	Gemeentelijke Water en Rioleringsplan
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HHL	Het Hogeland
HIP	Haven informatie punt
HRM	Human Resource Management
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
IBOR	Integraal beleid voor de openbare ruimte
IBP	Interbestuurlijke Programma
I&A	Informatisering en Automatisering
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IKC	Integraal Kind Centra
IMG	Instituut mijnbouwschade Groningen
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IOAW werknemers	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
ISK	Internationale Schakel Klas
IU	Integratie Uitkering
IVB	Individuele vertegenwoordiging en beheer
IVN	Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid
IWCN	International Welcome Centre North
KCA	Klein Chemisch Afval
KC	Kindcentrum
KCC	Klant Contact Centrum
K&C	Kunst en Cultuur
KCDP	Kunstcentrum De Ploeg
KNV	Koninklijk Nederlands Vervoer
KOR	Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte
KOT	Kinder Opvang Toeslag
KPI	Key Performance Indicators
LEA	Lokale educatieve agenda
LOC	Leer Ontwikkel Centrum
LV WOZ	Landelijke voorziening WOZ
MAP	Module arbeidsmarkt & participatie
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MJD	Maatschappelijke Juridische Dienstverlening
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MO	Maatschappelijke Opvang
NABO's	Niet Actief Beveiligde Overwegen
NAM	Nederlandse Aardolie Maatschappij
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NCG	Nationaal Coördinator Groningen
NCNP	No Cure No Pay
NOM	investerings- en ontwikkelingsmaatschappij Noord-Nederland
NPG	Nationaal Programma Groningen
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NSU	Nieuwe School Uithuizen
NvO	Norm voor Opdrachtgeverschap

NZV	Waterschap Noorderzijlvest
ODG	Omgevingsdienst Groningen
OGGz	Openbare geestelijke gezond
OJG	Ondersteuner Jeugd en Gezin
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaak Belastingen
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PAW	Proeftuin aardgasvrijewijken
P&C	Planning en Control
PDCA	Plan, do, check, act
P&I	Processen & Informatievoorziening
PG&Z	Publieke Gezondheid & Zorg
PIT	Psychiatrische intensieve thuiszorg
PIP	Plan Inburgering en Participatie
ProGrESCo	Provinciaal Groninger Energie Service Collectief
PSA	Provinciaal Sport Akkoord
PW	Participatiewet
RDW	Rijksdienst voor het wegverkeer
RAS	Regionale Adaptie Strategie
RES	Regionale Energie Strategie
RGA	Regio Groningen Assen
RHDHV	Royal Haskoning en DHV
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RIGG	Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten
RIVM	Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu
RO	Ruimtelijke Ordening
ROB	Raad voor Openbaar Bestuur
R&T	Recreatie en Toerisme
SAW	School Als Wijk
SBE	Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta
SDG	Sustainable Development Goals
SIEM/SOC	Security Information & Event Management/ Security Operations Center
SKJ	Stichting Kwaliteits register Jeugd
SMI	Sociaal medische indicatie
SMW	School maatschappelijk werk
SOR	Samenhangende objecten Registratie
SROI	Social Return on Investment
SW	Sociale Werkplaats
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
THV	Tijdelijke huisvesting
TONK	Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VEGANN	Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord- Nederland
VCA	Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist aannemers
VGG	Vereniging Groninger Gemeenten
VJN	Voorjaarsnota
VKB	Volkskredietbank
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
VO	Voortgezet onderwijs

VpB	Vennootschapsbelasting
VRG	Veiligheidsregio Groningen
Vsv-ers	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAS	Warenwet attractiebesluit Speeltoestellen
WDO	Wet Digitale overheid
WEC	Werelderfgoed Centrum
WEC-W	Wereld Erfgoed Centrum Waddenzee
W&G	Werkwijze & Gedrag
Wgs	Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
WLP	Woon- en leefbaarheidsplannen
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WoM	Werk op Maat
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WPA	Werkplein Ability
WPO	Wet op het primaire onderwijs
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening
Wsob	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
WsW	Wet sociale werkvoorziening
WTCG	Warmtetransitie Centrum Groningen
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW	Werkloosheidswet
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel

II Overzicht taakvelden

Toelichting (mogelijke) verdeelsleutels:

De taakvelden zijn direct gekoppeld aan een programma. Welke taakvelden verantwoord zijn onder welk programma is toegelicht bij de betreffende programma's. In Het Hogeland is het dus niet nodig om met verdeelsleutels taakvelden te verdelen over programma's.

(bedragen x € 1.000)

Taakveld	Primitieve begroting 2021			Begroting na wijziging 2021			Rekening 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Oude kostenplaatsen 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.01 Bestuur	2.472	0	-2.472	2.585	0	-2.585	2.390	329	-2.061
0.02 Burgerzaken	1.509	683	-826	1.773	693	-1.080	1.551	584	-967
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	478	182	-296	484	235	-250	406	309	-98
0.4 Overhead	27.094	112	-26.982	30.071	198	-29.873	24.655	970	-23.685
0.5 Treasury	-784	762	1.545	-784	574	1.358	-150	610	759
0.61 OZB woningen	424	7.082	6.658	357	7.616	7.259	317	7.821	7.505
0.62 OZB niet-woningen	6	14.922	14.917	237	18.183	17.946	206	17.973	17.767
0.64 Belastingen overig	331	6	-325	687	57	-630	833	30	-804
0.70 AU en overige uitkering gemeentefonds	0	94.746	94.746	0	99.049	99.049	0	99.857	99.857
0.80 Overige baten en lasten	446	2.287	1.840	-60	0	60	-292	42	335
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Reservemutaties	4.695	2.191	-2.504	9.964	16.563	6.599	12.431	15.024	2.592
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.027	0	-4.027	4.204	0	-4.204	4.223	0	-4.223
1.2 Openbare orde en veiligheid	887	0	-887	1.083	165	-918	1.110	28	-1.083
2.1 Verkeer en vervoer	8.092	109	-7.983	8.720	252	-8.468	7.703	166	-7.537
2.2 Parkeren	61	0	-61	177	116	-61	22	0	-22
2.3 Recreatieve havens	151	23	-128	151	23	-128	102	7	-94
2.4 Economische havens en waterwegen	1.256	0	-1.256	1.418	0	-1.418	945	0	-945
3.1 Economische ontwikkeling	328	0	-328	596	200	-396	424	14	-410
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	478	170	-308	630	285	-345	1.360	1.157	-203
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	364	49	-315	584	80	-504	438	103	-335
3.4 Economische promotie	258	578	320	341	674	333	224	733	509
4.1 Openbaar basisonderwijs	10	0	-10	10	0	-10	1	0	-1
4.2 Onderwijshuisvesting	3.153	0	-3.153	3.427	0	-3.427	3.444	649	-2.794

4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.338	589	-2.749	3.260	788	-2.472	3.471	700	-2.770
5.1	Sportbeleid en activering	521	0	-521	544	0	-544	730	15	-715
5.2	Sportaccommodaties	3.370	499	-2.871	3.838	486	-3.352	4.244	775	-3.469
5.3	Cultuurpresent., -productie en -particip	599	4	-594	968	4	-963	713	0	-713
5.4	Musea	156	0	-156	251	0	-251	184	0	-184
5.5	Cultureel erfgoed	317	0	-317	2.464	2.115	-349	597	273	-325
5.6	Media	1.190	229	-961	1.200	230	-970	1.256	255	-1.001
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.500	10	-1.490	1.726	188	-1.538	1.928	231	-1.697
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.970	154	-4.816	5.662	279	-5.383	4.506	52	-4.454
6.2	Wijkteams	1.912	0	-1.912	1.878	0	-1.878	1.448	0	-1.448
6.3	Inkomensregelingen	22.406	17.740	-4.666	24.436	19.891	-4.545	23.292	18.463	-4.830
6.4	Begeleide participatie	14.535	4.919	-9.616	13.916	3.120	-10.796	13.292	3.202	-10.090
6.5	Arbeidsparticipatie	2.385	100	-2.285	2.285	0	-2.285	2.916	414	-2.502
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.127	0	-2.127	2.374	0	-2.374	2.410	0	-2.410
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	12.907	304	-12.602	13.040	372	-12.668	12.272	412	-11.860
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	17.052	0	-17.052	20.859	0	-20.859	20.365	0	-20.365
6.81	Geescaleerde zorg 18+	690	173	-517	2.910	2.373	-537	2.305	2.578	273
6.82	Geescaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	2.202	0	-2.202	2.371	30	-2.341	1.925	6	-1.918
7.2	Riolering	3.878	5.263	1.385	4.198	5.583	1.385	4.492	5.689	1.197
7.3	Afval	4.507	6.487	1.980	5.157	6.472	1.315	5.973	7.290	1.317
7.4	Milieubeheer	399	0	-399	806	152	-654	566	87	-479
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	831	717	-114	831	578	-253	1.105	511	-594
8.1	Ruimtelijke ordening	1.129	15	-1.114	2.553	733	-1.820	1.924	627	-1.298
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	299	182	-117	357	182	-175	4.414	4.578	165
8.3	Wonen en bouwen	5.088	3.280	-1.809	12.337	9.160	-3.176	10.443	8.955	-1.488
Totaal taakvelden		164.046	164.566	521	196.876	197.700	824	189.113	201.520	12.407

III Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Periode	Omschrijving
Programma Veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	CBS	2020	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2020	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2020	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2020	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimten)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2020	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.
Programma Economie & Werkgelegenheid				
Func tiemenging	%	CBS BAG/LISA	2020	De func tiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	2020	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Programma Leefbaarheid & Voorzieningen				

Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	geen cijfers bekend voor HHL	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	2019	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en mbo onderwijs	DUO/Ingrado	2020	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	2020	Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Programma Sociaal domein & Volksgezondheid				
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	CBS bevolkingsstatistiek/ LISA	2020	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	CBS Jeugd	2020	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS Jeugd	2020	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS arbeidsdeelname	2020	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS Jeugd	2020	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)
Personen met een	Aantal per 10.000 inwoners	CBS Participatiewet	2021	Het aantal personen met een

bijstandsuitkering				bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS Participatiewet	2020	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	2020	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	2020	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS Jeugd	2020	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	CBS Monitor Sociaal Domein WMO	2021	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.
Programma RO, Wonen & Duurzaamheid				
Omvang huishoudelijk afval	Kg/inwoner	CBS statistiek huishoudelijk afval	2017	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Hernieuwbare elektriciteit	%	Berekening	2019	
Gemiddelde WOZ-waarde	x € 1.000	CBS Statistiek Waarde onroerende zaken	2020	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BAG	2020	Het aantal nieuwbouwwoningen.
Demografische druk	%	CBS Bevolkingsstatistiek	2021	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 67 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 67 jaar.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	COELO	2021	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoons-

				huishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	2021	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
<i>Programma Bedrijfsvoering</i>				
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2021	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2021	Het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	2021	De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	2021	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.
Overhead	% van de totale lasten	Eigen gegevens	2021	Overhead betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en

				ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
--	--	--	--	--

IV Investeringskredieten

Omschrijving	Begroting	Werkelijk	Restant	Afsluiten
NPG Vakland HH-Algemeen	-	-	-	
NPG Vakland HH-PLOC Uithuizen	-	-	-	
NPG Vakland HH-PLOC Warffum	-	-	-	
NPG Vakland HH-PLOC Winsum	-	-	-	
NPG Vakland	-	-	-	
De Tirrel: infrastructuur(W-7210051)	775.000	31.207	743.793	
De Tirrel - voorber. School (OUD)	1.220.130	3.556.669	-2.336.539	
De Tirrel - voorbereidingskosten	4.310.000	8.802.869	-4.492.869	
De Tirrel - grondkosten	1.600.000	345.374	1.254.626	
De Tirrel - voorber. sport (OUD)	859.764	452.533	407.231	
De Tirrel - voorber. Maatsc ruimte (OUD)	171.040	-881.831	1.052.871	
De Tirrel	8.935.934	12.306.821	-3.370.887	
Herinrichting openbare ruimte(m-P005010)	800.000	297.033	502.967	
Projectleiding(m-P005030)	110.000	110.750	-750	
Projectmedewerkers(m-P005031)	-	960	-960	
Structplan Openb. ruimte & bebouwing	30.000	9.266	20.734	
Ontwerp openbare ruimte(m-P005051)	20.000	9.195	10.805	
Ontruimen Waddenkwartier(m-P005072)	10.000	15.000	-5.000	
Onvoorzien(m-P005080)	269.000	78.109	190.891	
WEC	1.239.000	520.313	718.687	
Verkeer en parkeren Lauwersoog	58.500	40.064	18.436	
WEC Inrichting parkeerterrein	676.233	-	676.233	
WEC Hekwerken	71.529	-	71.529	
WEC Openbare verlichting	42.529	-	42.529	
WEC Slagboominstall./bet.automaat	473.612	-	473.612	
WEC Laadpalen	105.835	-	105.835	
WEC Parkeerverwijzing	65.058	-	65.058	
WEC Fietsenstalling	52.893	-	52.893	
WEC Parkeren	1.546.189	40.064	1.506.125	
Loc vml gasfabr Bedum:voorb(B-78306040)	-105.334	399.225	-504.559	X
Loc vml gasfabr Bedum: saner(B-78306140)	261.643	54.100	207.543	X
Loc vml gasfab Bedum: bouw(B-78306240)	-	-96.307	96.307	X
Loc vml gasfab Bedum: woonr(B-78306340)	-	-	-	X
Gasfabriek Bedum	156.309	357.019	-200.709	
Lening Stichting Schillegehamster Zon	155.000	-	155.000	
Winsum-West: infrastructuur(W-7210050)	1.754.400	1.482.037	272.363	
Winsum-West: voorber.(W-7531023)	335.000	259.035	75.965	
Winsum-W:clubgebouw(kleedkam)(W-7531025)	1.549.000	1.800.163	-251.163	
Winsum-West: duurzaamheid(W-7531028)	80.000	2.661	77.339	
Winsum-W: velden (W-7531029)	1.405.000	1.345.234	59.766	
Winsum West	5.278.400	4.889.129	389.271	
Toegank stations Winsum(W-7210020)	229.650	90.840	138.810	X
Hellingbaan station Winsum(W-7210028)	215.000	319.358	-104.358	X
Station winsum	444.650	410.198	34.452	
Rompakkoord: spoorwegovergangen(W-72100)	150.000	587.209	-437.209	X
Rompakkoord: procesmanagement(W-7210045)	140.000	36.590	103.410	X
Diepladerproof overwegen(W-7210048)	150.000	74.703	75.297	X
Krediet spoorwegveiligheid(W-7210049)	2.840.000	541.369	2.298.631	X
Rompakkoord Spoorwegveiligheid	3.280.000	1.239.871	2.040.129	

Openbare verlichting 2017(B-72100016)	127.500	126.376	1.124	X
Midterm Led verlichting(m-P004505)	300.000	299.689	311	X
Openbare verlichting 2020 (vm E)	138.500	138.536	-36	X
Openbare verlichting 2021	186.000	200.193	-14.193	X
Openbare verlichting	752.000	764.794	-12.794	
BRPHer.Stationsg.Bedum(40jr)(B-77220021	175.000	-79.029	254.029	
Herinrichting Stationsgebied(B-72100018	155.000	470.091	-315.091	
Herinrichting stationsgebied	330.000	391.063	-61.063	
NPG Wandel- en fiets ontsl. Ztkmp Nrd	-	-	-	
NPG Brug in fietspad Zoutkamp-Vierhuize	-	-	-	
NPG Renovatie aanmeervz Reitdiep haven	-	-	-	
NPG Aanleg aanmeervz Hunsingokanaal	-	-	-	
NPG muraltbekleding voormalige zeekerin	-	-	-	
NPG Aanleg fietspad Zoutkamp – Garnwerd	-	-	-	
NPG Proceskosten Zoutkamp ea	-	-	-	
NPG Zoutkamp	-	-	-	
Herinrichting Uithuizen - Noord c.a.	-	-	-	
Herinrichting Overige woonplaatsen	-	-	-	
Herstructurering - proces kosten	-	-	-	
Herstructurering - onvoorzien	-	-	-	
Herinrichting Zandeweer	-	-	-	
Herinrichting Kantens	-	-	-	
Herinrichting Zorg met Wonen Uithuizen	-	-	-	
Herinrichting Uithuizen - Wilgenhof c.a	-	-	-	
Herinrichting Uithuizen - Menkema buurt	-	-	-	
NPG Inpassingskosten	-	-	-	
Verbouw Horizon	520.000	360.826	159.174	
Tijd. school Uithuizerneden Infra	150.000	76.881	73.119	
Dr. Damschool Uithuizerneeden	1.466.360	159.204	1.307.156	
Nieuwbouw Jansenius de Vries/De Rank	2.487.850	-1.745.648	4.233.498	
Versterking Nijenstein school	1.456.742	-378.979	1.835.721	
Versterking HHC Uithuizen	3.226.865	-5.897.365	9.124.230	
Versterking HHC Warffum	323.772	-3.092.445	3.416.217	
Versterk. school De Noordkaap/De Sterre	440.713	-64.078	504.791	
Tijdelijke school Uithuizerneeden	-	-25.314	25.314	
Herinr. oude locatie Togtemaarschool	-	576.358	-576.358	
Nieuwbouw Togtemaarschool(B-74210004)	1.905.000	1.254.825	650.175	
Verbouw Regenboog(B-74210005)	2.015.781	1.424.869	590.912	
Nieuwbouw Groenland(B-74210006)	378.455	171.992	206.464	
Verbouw Walfridus (B-74210003)	471.711	471.711	0	
Scholenprogramma - Algemeen(E-32001)	170.000	170.467	-467	X
Nieuwbouw school De Dobbe	1.501.783	-957.351	2.459.134	
Nieuwbouw school Usquert	2.130.005	-404.924	2.534.929	
Nieuwbouw Klinkenborg school	1.210.664	713.007	497.657	
Scholenprogramma	19.855.701	-7.185.964	27.041.665	
Uitvoering Bederawalda(B-72100010)	1.033.590	418.339	615.251	
Openbare ruimte centrum Bedum	1.000.000	457.391	542.609	
NPG: Centrumplan Bedum Plus	-	-	-	
Reconstructie Molenweg(B-72100001)	767.000	81.014	685.986	
Herinrichting Molenweg Bedum(B-72100020	204.000	25.667	178.333	
Damwand Boterdiep Zz en Molenweg Bedum	500.000	-	500.000	
BRP Centrumplan Bedum 2017(B-77200002)	133.617	67.810	65.807	
NPG Centrumplan Leens	-	-	-	
NPG: proceskosten centrumplannen	-	56.835	-56.835	
Infrastructuur Centrum Winsum(W-7210043	1.000.000	201.867	798.133	

Versterking Centrum Winsum(W-7210047)	1.000.000	317.984	682.016	
NPG: Centrumplan Winsum Plus	-	-	-	
NPG: Centrumplan Uithuizen Plus	-	-	-	
NPG: Centrumplan Uithuizemeeden Plus	-	-	-	
Centrumplannen	5.638.207	1.626.907	4.011.300	
Handhav kwaliteit koopsector(m-P003010)	468.990	227.744	241.246	
Expertise concentr.onderwi(m-P003020)	25.000	-	25.000	
Regiefunctie volkshuisvesting(m-P003030)	46.311	46.000	311	
Onderst leegstaand vastg(m-P0030400)	91.374	4.395	86.979	
Vernieuwing onderwijsstruct(m-P003050)	1.649.332	1.649.332	0	
Monitoring vitale verandering(m-P003060)	262.102	-	262.102	
Herstr openbare/ruimte(m-P003070)	174.259	13.020	161.239	
Tbv Cofinanciering(m-P003080)	8.633	-	8.633	
Dekking Project(m-P003090)	-2.771.407	-1.940.492	-830.915	
Krimp en Leefbaarheid	-45.406	-	-45.406	
Herinrichting WDH, L & U Wegen	405.250	720.142	-314.892	
Herinrichting WDH, L & U Bijdr. Prov.	-	-	-	
Herinrichting WDH, L & U – Riolering	1.313.500	1.543.353	-229.853	
De Wierde Leens(m-I020033)	325.270	168.718	156.552	
Herinrichting Wehe den Hoorn, Leens, Ulrum	2.044.020	2.432.213	-388.193	
Reconstuctie Waldadrift(B-72100012)	1.830.548	1.892.555	-62.007	
Revitalisering Geert Reinderspark Bedum	310.000	156.699	153.301	
Reconstructie Waldadrift	2.140.548	2.049.254	91.294	
Vervanging werkplekken 2020 (W, B, L)	80.000	24.557	55.443	
Vervanging werkplekken 2021 (W, B, L)	80.000	-	80.000	
MFA Bedum	2.290.000	29.060	2.260.940	
Dak Zwembad De Beemden	187.600	-	187.600	
Afdekking Zwembad De Hoge Vier	63.000	31.775	31.225	
Uitvoer legion-maatregel2016(W-7714005)	408.900	356.230	52.670	
Gymzaal Octopus Eenrum(m-P02001520)	308.550	303.459	5.091	
Roldeuren budi MJOP Bedum	50.998	-	50.998	
CV installatie werkplaats Bedum	9.555	-	9.555	
Schuifdeuren buitendienst(B-70140011)	41.330	-	41.330	
Geb buitendst 8 overheaddeur(B-70140012)	49.616	22.350	27.266	
OHV: uitbr. permanent Horizon Bedum	446.120	372.897	73.223	
MJOP cv-ketel gymz Schoolstr(B-70130004)	17.176	-	17.176	
Gebouw gemeentehuis(m-I101019)	16.000	88.947	-72.947	X
Toegangssysteem	135.000	9.737	125.263	
Kwaliteitsverbeter NPZ(2007)(E-75600016)	196.793	176.070	20.723	
Parkeerplaats kunstcentrum De Ploeg	230.000	-	230.000	
Huisvesting agv Herindeling	500.000	376.164	123.836	
Gr Onderhoud pand Ability Uithuizen	150.000	133.469	16.531	
Bw Bredeschool Uithuiz(2013)(E-74210020)	4.735.626	4.765.461	-29.835	X
Herstl verdiepvloerNSU(2018)(E-74210021)	3.500.000	1.223.214	2.276.786	
OHV: uitbr. semi permanent Pieterburen	230.843	-	230.843	
Vervanging Telefonie 2021	200.000	917	199.083	
Vervanging storage	85.000	85.716	-716	X
Vervanging werkplekken (hardware)	60.000	58.953	1.047	X
3 zoutstrooiers Eemsmond	110.274	-	110.274	
Calamiteitenbus Eemsmond	41.500	-	41.500	
Kraan met stick en korf Eemsmond	134.067	142.682	-8.615	X
Vervanging materieel 2019 (afschr 7 jr)	129.320	129.989	-669	X
Vervanging materieel 2019 (afschr 10 jr)	240.439	30.005	210.434	
Werkvoertuigen groen Eemsmond	89.076	4.220	84.856	
Shovel Eemsmond	52.758	-	52.758	
Traktor Eemsmond	58.822	-	58.822	
2 maaiers 2020 (vm E)	144.476	80.000	64.476	
Achtermaaier 2020 (vm E)	16.482	-	16.482	

Vervanging materieel 2020 (7jr)	4.859	-	4.859	
Zlmmaaiers (4 stuks)	450.000	104.500	345.500	
Vervanging materieel 2020 (10jr)	80.439	-	80.439	
Maaaimachine + korf/klepel	130.549	-	130.549	
Heftruck	18.229	-	18.229	
Containers met hydro kleppen	30.058	-	30.058	
Tractor	22.075	-	22.075	
Frontmaaier	15.500	-	15.500	
Vervanging materieel 2021 (7jr)	399.406	38.879	360.527	
Vervanging materieel 2021 (10jr)	240.439	-	240.439	
Vervang Citroen Jumpy 2017(B-70160009)	19.118	-	19.118	
Vervanging busje 2017(B-70160010)	21.612	-	21.612	
Beregeningspomp	11.400	-	11.400	
Pilot bebouwde komgrenzen	30.000	-	30.000	
Veiligheid rondom schoolzones	30.000	-	30.000	
Opheffen NABO's Warffum	290.000		290.000	
Herinr.Onderdendamsterweg(W-7210021)	450.468	450.443	25	X
Rompakk: kortsluiting Ranum(W-7210040)	2.100.000	57.388	2.042.612	
Wiepooopad Winsum	100.000	100.638	-638	X
Noordelijke dorpsrand Winsum	81.800	57.461	24.339	
Infrastructuur Munster (geen GREX)	747.363	660.988	86.375	
Fietspad mensingeweer-Bafl(W-7210026)	245.622	25.069	220.553	
Verbindingsweg W-diep(HOV-as)(W-7210031)	355.727	-	355.727	
Rompakkoord: maatregelen N361(W-7210039)	30.000	29.734	266	
Romp-akkoord Fietsroute-plus Winsum	125.000	18.291	106.709	
Fietspad Kruisweg Kloosterburen	-	-35.550	35.550	X
BRP Akkerstraat Z'wolde(B-77220025)	108.000	-	108.000	
BRP Tuinbstr Z'wolde (40jr)(B-77220015)	194.750	2.993	191.757	
BRP v BerumstrZ'wolde(40jr)(B-77220016)	66.000	5.193	60.807	
Reconst De Vlijt (Vrije gang-Waldadriift	200.000	2.090	197.910	
GWRP21 Rioolconstr. Margrietlaan e.o.	410.000	126.848	283.152	
Openbare verlichting 2022	-	777	-777	
Ontsluiting klaarkampweg(m-I020009)	50.000	-	50.000	
Wehestertil(m-I020022)	100.000	-	100.000	
Herstr de Marne wegen(m-I020081)	269.000	69.041	199.959	
Vervanging Beschoeiing 2018(m-I020110)	782.800	287.933	494.867	
Vervanging Beschoeiingen 2021(m-I020113)	-	-	-	X
Revital.verhardingen (2017)(E-72100126)	16.244	1.244	15.000	
Beschoeiing 2021	782.800	-	782.800	
Herstructur de Marne dorpen(m-I080031)	111.000	79.390	31.610	
BRP Ter Laan 3 Bedum (40jr)(B-77220018)	42.500	766	41.734	
BRP Boterdiep Bedum 2017(B-77200001)	470.000	31.879	438.121	
Rioolreconstructie De Vlijt(B-77200005)	1.426.000	1.448.533	-22.533	X
BRP Woonwijk Uilenest(B-77220011)	46.625	23.284	23.341	
Relining kritische locaties(m-G336501)	330.000	231.869	98.131	
Onderhoud rioolgemalen(m-G336601)	541.876	286.927	254.949	
Herstructureriingriol de M(m-G336602)	430.000	252.776	177.224	
Rioleringen(mechan)(2017)(E-77220046)	193.598	168.870	24.728	
Rioleringen (overig) (2017)(E-77220047)	102.537	50.549	51.988	
Riolering(vrijverval) (2017)(E-77220048)	600.154	440.524	159.630	X
Rioleringen (Overig) 2018(E-77220050)	113.363	33.278	80.085	
Rioleringen (vrijverval)2018(E-77220051)	233.363	25.328	208.036	
GWRP Zuiveringskring Onderdendam	50.000	6.600	43.400	
GWRP Zuiveringskring Ulrum	195.000	-	195.000	
GWRP Zuiveringskring Wehe den Hoorn	-	-	-	
GWRP Zuiveringskring Winsum	105.000	-	105.000	
GWRP Zuiveringskring Uithuizermeeden	245.000	-	245.000	
GWRP Beh.prog Gemalen/Persleidingen	725.000	-	725.000	
GWRP Optimaliseren Meetnet Riolering	100.000	-	100.000	
GWRP Beh.prog Vrijverval Riolering	1.000.000	-	1.000.000	
Tweede ontsluiting Lauwersoog	957.000	-	957.000	
Damwand Boterdiep Wz Bedum	500.000	12.090	487.910	

Struc.aanpak bagger vaargNPZ(E-75600032	500.000	18.004	481.996	
Vervanging beschoeiing 2018(B-72400001)	561.980	500.087	61.893	
Reconstructie Boterdiep Oz (B-72100017)	535.000	528.152	6.848	X
Aanpassing openbare ruimte schoolloc. E	-	-	-	X
Aanp. openbare ruimte schoollocaties	-	-	-	X
NPG Herinrichting Oosterstraat Warffum	-	-	-	
Oosterstraat Warffum – Verlichting	11.500	-	11.500	
Oosterstraat Warffum – Riolering	85.000	-	85.000	
Herinrichting Landbouwverkeer(m-l020084	100.000	2.780	97.220	X
Groot onderhoud N363	-	-	-	X
Herinr. komtaverse Roodeschool-Oosteind	-	-29.479	29.479	
Fietspad komgrenzen Roodeschool-Oostein	-	-	-	X
Fietsoversteek Tuinbouwweg	-	-	-	X
Fietsplan (2018)(E-72100130)	408.431	501.323	-92.892	
Fietsplan Eemsmond	355.000	293.802	61.198	X
Fietsplan 2020 (vm E)	379.000	39.507	339.493	
Fietsplan 2021	354.000	-	354.000	
NPG Project Enne Jans Heerd	-	-	-	
Kavel Bredeweg 16 Kantens	92.000	90.681	1.319	
Woonplan Wolderinghstr. Zoutkamp	-15.800	-31.537	15.737	
Woonplan vm City theater/538	-	-328.400	328.400	
grond Dries van Wissenhof	-	-	-	
IJsbaan Winsum	130.000	-	130.000	
Woonplan Van Speykstraat Roodeschool	35.000	60.975	-25.975	
Sanering verkeersl.N361/N363(W-7723002)	-	-	-	
Munster strat. grondbezit (MVA)	398.600	38.084	360.516	
Exploitatieplan Winsum Munster fase 1	424.112	-364.938	789.050	
Vorbereiding Munster fase 2 en 3 (MVA)	-	861.804	-861.804	
Aardgasvrije wijk Zuidwolde	-	-	-	
0 Aand. Afvalsturing Friesland NV	151.950	151.954	-4	
Startersleningen(B-78100005)	100.000	87.453	12.547	
Startersleningen(W-7822800)	1.000.000	400.000	600.000	
Startersleningen(E-78210008)	1.400.000	1.096.621	303.379	
Onvoorzien (gem)(M-P00466001)	-	11.244	-11.244	
Brede.sch Baflo-infrastruct(W-7421084)	471.910	606.116	-134.206	X
Warringalocatie	170.350	-1.225	171.575	
Invoering GBT: omvorming objectgericht(	-	-	-	X